

Programmabegroting 2021-2024

Gemeente Buren

'Tot de kern komen'

Dat is waar de meerjarenprogrammabegroting 2021-2024 over gaat.
Hoe willen wij dit bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? Hoeveel geld hebben we daarvoor nodig?
Dat zijn de belangrijkste vragen waar deze begroting antwoord op moet geven.

De gemeenteraad vergadert op dinsdag 27 oktober (voorberekening) en dinsdag 10 november (besluitvormend) over de begroting.

Inhoudsopgave

Algemeen.....	2
Aanbiedingsbrief	2
Financiële beschouwingen	5
Begroting in één oogopslag	10
Leeswijzer	12
Strategische opgaven	15
Samen sterk in de regio	16
Kerngericht werken	18
Duurzaamheid.....	20
Transformatie sociaal domein.....	22
Dienstverlening	24
Omgevingswet	26
Programmaplan	28
1. Wonen, werk en recreatie	29
2. Fysieke leefomgeving	38
3. Sociaal domein	46
4. Sport, cultuur en onderwijs	56
5. Inwoners, bestuur en veiligheid	63
6. Bedrijfsvoering (incl. algemene dekkingsmiddelen)	73
Paragrafen	81
Lokale Heffingen	82
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	92
Onderhoud kapitaalgoederen	103
Financiering	114
Bedrijfsvoering	120
Verbonden partijen.....	128
Grondbeleid	141
Financiële begroting	145
Kaders en uitgangspunten	145
Financiële ontwikkelingen.....	153
Overzicht van baten en lasten - taakvelden	160
Overzicht van incidentele baten en lasten	164
EMU-saldo	167
Overzicht overhead.....	168
Arbeidsgerelateerde verplichtingen	168
Bijlagen	169
Kerngegevens.....	169
Personeel en organisatie	170
Vaste activa	171
Meerjareninvesteringsplan.....	172
Reserves en voorzieningen	173
Subsidies	175
Algemene uitkering	176
Alternatieve voorstellen	182

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Geachte raad,

Voor u ligt de programmabegroting 2021-2024 met de titel 'Tot de kern komen'. Tot de kern komen gaat over het uitvoering geven aan het coalitieakkoord 2020-2022 'Daadkrachtig en kerngericht'. Dit betekent dat we werk maken van meer woningbouw, kerngericht werken, een sterk sociaal domein en verduurzaming. We blijven fors investeren in onze gemeente. Dit is nodig voor een gemeente die een kwalitatief goede dienstverlening wil bieden en samen met inwoners en ondernemers wil werken aan leefbare kernen. Ten slotte zorgen we voor een verbetering van de begroting, zodat u beter kunt sturen en de keuzes kunt maken die nodig zijn. Met deze en andere activiteiten zijn alle afspraken uit het coalitieakkoord 2020-2022 'Daadkrachtig en kerngericht' verwerkt.

Investeren in de samenleving

We presenteren een begroting die inhoudelijk de ambitie onderschrijft van een daadkrachtige en kerngerichte gemeente. De afgelopen jaren hebben we daarin stappen gezet. De opgaven samen sterk in de regio, kerngericht werken, transformatie in het sociaal domein, duurzaamheid, invoering van de Omgevingswet en een nieuwe visie op dienstverlening vormen de kern van onze verbeteringen. De gemeente, dat zijn de inwoners. Zij moeten ruimte hebben om initiatief te nemen. Deze ruimte voor inwoners vraagt maatwerk, transparantie en duidelijke communicatie. Iedere kern, iedere situatie en ieder onderwerp is uniek. Niet de regel staat centraal, maar de Burense samenleving. Hiermee komen we tot de kern van waar we als gemeente voor staan: samen met inwoners werken aan een leefbare gemeente die sterk staat in de regio.

Daadkrachtig bestuur vraagt om weloverwogen keuzes. Keuzes over investeren in de samenleving, zodat we de opgaven van deze tijd aan kunnen. Zo investeren we extra in duurzaamheid en klimaatadaptatie. Daarnaast stellen we in deze begroting voor om middelen te reserveren voor het Integraal Huisvestingsplan en het bibliotheekwerk en de leesstimulering. We zorgen dat we de basis op orde hebben, onder andere door in te zetten op intensievere regie op de IBOR-taken (Integraal Beheer Openbare Ruimte). We willen meer gevarieerde woningbouw in alle kernen. In 2021 gaan we daarom meer woningbouwprojecten uitvoeren. Het gaat om een groot aantal lopende projecten: Teisterband, Oosterweyden, Het Binnen, Landgoed Erichem, Allardhof, Kroonheuvel, Hooghendijk, De Boomgaard, Rehoboth en de recreatieve projecten. In totaal gaat het nu om ongeveer 300 woningen en 236 recreatiewoningen. Voor zover we kunnen inschatten mogen we nog meer woningen bouwen de komende jaren. Ten slotte gaan we aan de slag met het beleid en uitvoering van de visie op transformatie van het sociaal domein. Daarin is onze missie: 'Iedereen doet mee'. Want of het nu over zorg, werk, opgroeien, opleiding, verenigingsleven of gezondheid gaat, het uiteindelijke doel is om deelname aan de maatschappij mogelijk te maken. Meedoen zorgt voor verbinding met de mensen om je heen. Deze verbinding is belangrijk om je goed en gelukkig te voelen.

Ontwikkeling gemeentelijke financiën

Daadkrachtig bestuur vraagt om keuzes maken, ook financieel. De financiële toekomst van gemeenten is onzeker en moeilijk. De coronacrisis heeft grote impact op de samenleving en op gemeenten. Wat de gevolgen op de langere termijn zijn, weten we nog niet. Daarnaast heeft het Rijk de afgelopen jaren veel taken neergelegd bij gemeenten, zonder hier voldoende budget voor mee te geven. De komende jaren blijft de bijdrage vanuit het Gemeentefonds, mede door de voorgenomen herziening, een onzekerheid. Dit leidt ertoe dat we alle zeilen bij moeten blijven zetten om in de toekomst een sluitende begroting aan u voor te kunnen leggen. Welke financiële gevolgen toekomstige verzwaring van taken, door bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet, op de lange termijn hebben blijft onzeker. Ook kijken we ook naar beheersing van de kosten bij gemeenschappelijke regelingen. Hier gaan we graag met u en andere gemeenten over in gesprek.

Ondanks dit alles is het ons gelukt u een sluitende begroting aan te bieden voor 2021. Dit komt mede door de moeilijke keuzes die gemaakt zijn in het coalitieakkoord. Dan gaat het onder andere over de stijging van de Onroerendzaakbelasting (OZB). Het is helaas noodzakelijk de OZB ook te laten stijgen voor 2023 en 2024. Dit doen we pas dan, omdat we daarmee genoeg tijd hebben om andere oplossingen te vinden om deze kostenstijging voor inwoners te voorkomen. Deze keuze heeft tot gevolg dat we in 2022 geen sluitende begroting hebben.

De rekening voor de moeilijke situatie van gemeenten kunnen we niet alleen bij inwoners leggen. Met de VNG en andere gemeenten gaan we het Rijk proberen te overtuigen gemeenten financieel te compenseren. Lukt dit niet, dan moeten we harde keuzes maken om ook in de toekomst te voldoen aan de doelstelling om tot een sluitende begroting te komen.

Coronacrisis

In deze begroting kunnen we niet voorbijgaan aan een van de meest ingrijpende crises die we sinds de Tweede Wereldoorlog doormaken: de corona crisis. Allereerst treft deze crisis vele inwoners van onze gemeente en andere Nederlanders die ziek werden of overleden. Daarnaast heeft de coronacrisis grote economische en sociale impact. Het Centraal Planbureau maakte in juni [ramingen](#) voor de gevolgen van de coronacrisis voor de economie. Wij proberen binnen onze mogelijkheden de teruggang van de economie enigszins te verzachten door te blijven investeren in onze samenleving. Deze crisis heeft ook andere kanten. In plaats van ons afzonderen, zijn we elkaar meer gaan helpen nu het moeilijke tijden zijn. Er is meer solidariteit en er is meer waardering voor zorgverleners. We zijn thuiswerken meer gaan waarderen en hebben meer tijd voor ons gezin. Digitale ontwikkelingen worden in sneltreinvaart doorgevoerd en onze dienstverlening verbetert zich hierdoor.

De coronacrisis brengt een aantal specifiekere risico's en ontwikkelingen met zich mee. Voor bijna elk programma gelden risico's en ontwikkelingen die te maken hebben met de coronacrisis. Op termijn kan de coronacrisis gevolgen hebben voor de vraag naar woningen. We nemen dit mee in het woningmarktonderzoek, dat we uitvoeren voor het opstellen van het woningbouwprogramma. Veel ondernemers voelden de gevolgen van de lockdown en worden nog steeds beïnvloed door de anderhalvemetersamenleving. Hierdoor stellen zij bepaalde investeringen uit of zelfs af. Ook dreigen er faillissementen. De regering kwam met steunmaatregelen voor ondernemingen. Eén van die regelingen is de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (met en zonder personeel): de TOZO-regeling. Voor zover bekend loopt de TOZO-regeling door tot 1 juli 2021. Dat betekent niet dat na die datum de ondersteuning voor zelfstandige ondernemers wegvalt. Het Besluit Bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) blijft als vangnet dienen voor de groep zelfstandigen. Naar verwachting stijgt het aantal bijstandsuitkeringen als gevolg van de coronacrisis. De afgelopen jaren was het percentage inwoners met een bijstandsuitkering in onze gemeente laag, ondanks de stijging blijft dit onder het landelijk gemiddeld. Voor zorgaanbieders is er sprake geweest van een omzetsdaling en meerkosten. Het Rijk heeft compensatiemaatregelen getroffen. De financiële gevolgen voor gemeenten zijn nog onduidelijk.

Ook inwoners voelen het effect van de coronamaatregelen, bijvoorbeeld omdat de zorgcontinuïteit niet gewaarborgd werd. Hierdoor was er sprake van bijvoorbeeld overbelasting van mantelzorgers, toename van eenzaamheid en psychische problematiek. Dit kan betekenen dat er op een later moment een toename van zorgvragen ontstaat.

Tenslotte heeft de coronacrisis invloed op onze dienstverlening. Het is belangrijk om in verbinding te blijven met onze inwoners, ook als het fysiek bij elkaar komen beperkt mogelijk is.

Nieuwe opzet begroting

Deze begroting heeft een nieuwe opzet. Een opzet die u helpt bij het invullen van de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol en het sturen op hoofdlijnen. Dit is een groeimodel: de komende jaren blijven we werken aan betere sturingsmogelijkheden, concrete doelstellingen en de opname van (meer) indicatoren. Hier willen we samen met u mee aan de slag. In de volgende begroting richten we onze aandacht extra op de kwaliteitsverbetering van de paragrafen.

Toekomstperspectief

Het (onzekere) verloop van de coronacrisis heeft invloed op de financiële en sociale toekomst van onze gemeente. Ondanks deze moeilijke tijden zorgen we er met de strategische opgaven, het investeren in de samenleving en ons solide financieel beleid voor dat we klaar zijn voor een onzekere toekomst. We hebben de basis op orde en werken samen met u en onze inwoners aan de zelfstandige, daadkrachtige en kerngerichte gemeente die we willen zijn.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Buren,

M. van Dalen Msc
de secretaris

J.A. de Boer Msc
de burgemeester

Financiële beschouwingen

Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren wij de financiële ontwikkelingen. Allereerst geven wij u inzicht in het financieel meerjarenperspectief. Na een korte uitleg krijgt u op hoofdlijnen de financiële stand van zaken te zien en welke belangrijke ontwikkelingen hier van invloed op zijn geweest. Daarna presenteren wij u het door ons voorgestelde dekkingsplan. Gelet op de financiële uitdagingen die er liggen zijn aanvullende maatregelen helaas noodzakelijk. Aan het einde van dit hoofdstuk gaan wij in op de structurele financiële beeld. Vanuit haar controlerende rol is de provincie vooral geïnteresseerd in ons structurele begrotingssaldo.

Financieel meerjarenperspectief

Op 14 juli jl. behandelde u de kaderbrief 2021. Mede als gevolg van het coronavirus was het toen lastig om een goed financieel meerjarenperspectief te schetsen. Normaal gesproken dienen de financiële consequenties in de kadernota/kaderbrief als basis voor het opstellen van de begroting. Aangezien we hier geen meerjarig perspectief konden schetsen, is de laatste door u vastgestelde stand die uit de tweede bestuursrapportage 2020.

Hierna volgt een samenvatting van de mutaties in deze begroting ten opzichte van de tweede bestuursrapportage 2020. De mutaties delen we als volgt in:

Autonome ontwikkelingen	Financiële effecten van eerder genomen besluiten, verplichte aanpassingen van budgetten door maatregelen van het Rijk of de provincie en dergelijke.
Bestaand beleid	Budgetaanvragen om bepaalde taken anders te kunnen doen of op dezelfde wijze uit te kunnen blijven voeren.
Nieuw beleid	Middelen voor zaken die nog niet in de begroting zijn opgenomen, maar waarvan het voorstel is om dit te doen om de doelstellingen te behalen.
Stelpost besluitvorming raad	Reservering van middelen voor ontwikkelingen, die in de nabije toekomst op de raadsagenda komen en waarvoor, afhankelijk van de besluitvorming, extra budget noodzakelijk is. Op deze manier kan er een inhoudelijke afweging plaatsvinden en is het ontbreken van budget niet bepalend.
Technische wijzigingen	Budgetoverhevelingen naar een ander taakveld en kleine technische aanpassingen.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar het nieuwe onderdeel [Autorisatie](#) in de financiële begroting.

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo na de 2e bestuursrapportage	6.186	193	1.123	564	168	410
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			-1.211	-710	-705	-725
Bestaand beleid (actualisatie)			153	101	94	196
Nieuw beleid - noodzakelijk			-587	54	-43	-43
Nieuw beleid - wenselijk			-117	-23	-23	-23
Stelpost - besluitvorming raad			-153	-92	-242	-242
Technische wijzigingen			-2	-3	-3	-3
Totaal mutaties begroting			-1.917	-673	-922	-840
Saldo begroting 2021-2024	6.186	193	-792	-109	-753	-430

Toelichting belangrijkste financiële ontwikkelingen

Hierna lichten wij de belangrijkste mutaties nader toe. Het gaat om de mutaties groter dan € 100.000. Bij de programma's, onderdeel 'Wat kost het?' en bij het onderdeel financiële ontwikkelingen in de financiële begroting lichten wij de mutaties groter dan € 25.000 nader toe.

Naam en omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Autonome ontwikkelingen				
0.4 Overhead - salarisstaat 2021	-693	-603	-603	-603
De personeelslasten stijgen met ingang van 2021 als gevolg van CAO en pensioenpremie. De incidentele stijging van € 90.000 in 2021 is het gevolg van uw besluit om de salariskosten van de voormalige griffier als bovenformatief onder te brengen bij de ambtelijke organisatie. Verder zijn drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen het taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De extra salariskosten worden voor een bedrag van € 292.000 gedekt door het verlagen van dit budget. Zie 6.2 Wijkteams.				
0.61 OZB woningen - actualisatie opbrengsten	105	105	105	105
Op basis van de werkelijke opbrengsten in de afgelopen jaren kan de raming structureel met een bedrag van € 35.000 naar boven worden bijgesteld. Bovendien zijn 204 woningen in 2019 opgeleverd, dit betekent met ingang van 2021 een structurele extra opbrengst van ongeveer € 70.000. De totale raming kan met € 105.000 worden bijgesteld. Het gaat hierbij om de volgende woningen:				
- Oosterweijden Maurik: 98 woningen - Voorstraat Lienden: 53 woningen - Hooghendijk Beusichem: 36 woningen - Scharenburg Zoelen: 17 woningen				
0.8 Overige baten en lasten - vervanging bij ziekte	-275	-275	-275	-275
De afgelopen jaren blijkt dat het budget van € 275.000 voor vervanging in verband met ziekte te laag is. Uit benchmarks met andere gemeenten blijkt ook dat 5% de norm is. Bij de kaderbrief besloot u het budget te verhogen naar 5% van de loonsom.				
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken - leerlingenvervoer	-100	-100	-100	-100
In 2020 heeft de regionale aanbesteding voor een nieuw vervoerssysteem plaatsgevonden. Op basis van het nieuwe contract en de toename van het gebruik van het leerlingenvervoer in de afgelopen jaren moeten wij het budget verhogen.				
6.2 Wijkteams - salarisstaat 2021	292	292	292	292
Drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort zijn bij onze gemeente in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De salariskosten van de medewerkers zijn verwerkt in onze salarisbudgetten. Zie ook de begrotingswijziging 0.4 Overhead - salarisstaat 2021.				
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	-277	-277	-277	-277
Uit de bestuursrapportage 2020 blijkt dat de bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) 2021 structureel met € 277.000 omhoog gaat. In de eerder vastgestelde begroting 2021 was dit € 301.000. Hiervan is € 100.000 meerwerk voor werkzaamheden die wij als gemeente extra door de ODR uit laten voeren. In 2021 onderzoeken hoe we dit anders vorm kunnen geven. Overigens treedt de Omgevingswet per 2022 in werking. Mogelijk leidt dit nog tot andere werkzaamheden en dus een andere bijdrage aan de ODR.				
Verschillende taakvelden - actualisatie begroting GGD	-104	-104	-104	-104
De begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen hebt u in de raadsvergadering van 23 juni 2020 vastgesteld. Voor de begroting van de GGD betekent dit een extra structurele last van in totaal € 104.123.				
Verschillende taakvelden - IBOR 2021 (Avri)	-129	-129	-129	-129
Wij stellen voor onze begroting aan te passen volgens de begroting Integraal Beheer Openbare Ruimte 2021 van de Avri.				
Bestaand beleid (actualisatie)				
8.3 Wonen en bouwen - bouwleges	148	148	148	148
In 2021 en de volgende jaren verwachten we extra bouwleges van de projecten Het Binnen, De Allarthof, Scharenhof en Oosterweijden. Bovendien hebben wij in de begroting 2020 in verband met de PAS-discussie voorzichtigheidshalve een lage opbrengst geraamd. Daarnaast nemen de legesopbrengsten toe als gevolg van stijgende tarieven. Op basis van deze ontwikkelingen kunnen wij de verwachte opbrengsten € 148.000 hoger ramen. Over de effecten van de invoering van de Omgevingswet is nog onzekerheid. Het zal de komende jaren duidelijk worden wat de gevolgen voor onze opbrengsten aan bouwleges zijn.				

Naam en omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
----------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Nieuw beleid - noodzakelijk

8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven

-400 0 0 0

Eind 2020 leggen wij het woningbouwprogramma en het woonbeleid aan u ter besluitvorming voor. De komende jaren ligt de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor ontstaat een toename van het aantal projecten en bestemmingsplanprocedures. De toename van het aantal projecten is breed. Zowel initiatieven rond wonen, recreëren als duurzaamheidsprojecten (zonneparken en windenergie) worden ingediend of zien we op ons afkomen. Om deze ontwikkelingen, in ieder geval in 2021, goed te kunnen managen is extra ondersteuning noodzakelijk. Het gaat hierbij om functies als projectleider, projectjurist, beleidsmedewerker ruimte en ondersteuning. Alleen dan is het mogelijk om voortvarend projecten op te pakken en de komende jaren te voldoen aan de woningbehoefte. Wij stellen u voor hiervoor een budget van € 400.000 in 2021 beschikbaar te stellen.

Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst. Zie ook de voorgestelde begrotingswijziging met de extra geraamde opbrengsten.

In de komende jaren krijgen we meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges.

Op grond van de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, wordt het mogelijk dat wij per (recreatie)woning/parkeerfonds een eenmalige bijdrage ontvangen.

8.1 Ruimtelijke ordening - vergoeding ruimtelijke initiatieven

75 175 0 0

Op basis van het vast te stellen woningbouwprogramma en het woonbeleid leggen wij de komende jaren de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Voor deze projecten maken wij extra kosten. Zie de voorgestelde begrotingswijziging 8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven.

Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst.

Vooralsnog gaan we uit van extra opbrengsten voor een bedrag van € 75.000 in 2021 en € 175.000 in 2022.

Daarnaast krijgen wij in de komende jaren meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges. Ook biedt de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, de mogelijkheid dat wij per (recreatie)woning/parkeerfonds een eenmalige bijdrage ontvangen. Deze extra opbrengsten kunnen wij nog niet kwantificeren en hebben wij nog niet financieel vertaald in deze begroting. Dit zal de komende begrotingen of tussentijds via de bestuursrapportages plaatsvinden.

Stelpost - besluitvorming raad

4.2 Onderwijshuisvesting - integraal huisvestingsplan (IHP)

0 0 -150 -150

Het nieuwe IHP is in voorbereiding. Wij bieden u dit voor de zomer 2021 ter bespreking aan. In de wetenschap dat er uit het IHP nieuwe lasten ontstaan, stellen wij u voor om vooruitlopend hierop al een stelpost in de begroting op te nemen van € 150.000 met ingang van 2023. Dit is het eerste jaar dat er daadwerkelijk kosten (kapitaallasten) kunnen ontstaan.

5.6 Media - bibliotheekwerk en leesstimulering

-150 -109 -109 -109

Vanwege de aanpak van taalachterstanden bij kinderen en laaggeletterdheid bij volwassenen is in 2021 een extra budget van € 80.000 nodig en structureel van € 109.000.

Voor het implementeren van het nieuwe model bibliotheekwerk en leesstimulering is in 2021 incidenteel een budget van maximaal € 70.000 nodig.

Dekkingsplan

Na het verwerken van de autonome ontwikkelingen, bestaand beleid, nieuw beleid, stelposten en de technische wijzigingen is de begroting meerjarig niet in evenwicht. Wij doen u de volgende voorstellen om de begroting meerjarig in evenwicht te brengen.

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo begroting voor dekkingsplan	6.186	193	-792	-109	-753	-430
Dekkingsplan						
0.8 Overige baten en lasten - strategische opgaven coalitieakkoord			15			
0.8 Overige baten en lasten - budget vervanging bij ziekte			175	125	75	25
0.10 Mutaties reserves - vrijval reserve BT Doejenburg II			750			
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+ - dekking vroegsignalering			35			
0.61 OZB woningen - dekking begrotingstekort					650	650
Totaal dekkingsplan			975	125	725	675
Saldo na dekkingsplan	6.186	193	183	16	-28	245

Toelichting dekkingsplan

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0.10 Mutaties reserves - vrijval reserve BT Doejenburg II		750				
Gelet op de grondverkoop in de afgelopen maanden kan een deel van de reserve Bedrijventerrein Doejenburg II vrijvallen. Sinds juli 2020 hebben we bijna 1,5 ha verkocht en liggen er overeenkomsten klaar voor nog eens ruim 0,8 ha. Het gedeelte waar nog geen optie op rust is afgenomen van 3,5 ha naar 1,8 ha. De reserve kan op basis van de ontwikkelingen met een bedrag van bijna € 1,7 miljoen naar beneden bijgesteld worden. Als we alleen kijken naar de kavels die zijn verkocht ten opzichte van juli, dan zijn vier kavels verkocht en/of in erfpacht uitgegeven. Hiervoor was in de reserve € 750.000 opgenomen. Dit bedrag kan vrijvallen.						
0.61 OZB woningen - dekking begrotingstekort				650		650
Gelet op onze doelstelling een financieel solide gemeente te zijn met een structureel sluitende begroting zien wij ons genoodzaakt tot het maken van vervelende keuzes. Om het begrotingstekort terug te brengen stellen wij u voor voorlopig een tariefsverhoging door te voeren voor de onroerende zaakbelastingen van 10% met ingang van 2023. Dit levert onze gemeente een structureel bedrag op van ca. € 650.000. De lasten voor een gemiddelde woning met een WOZ-waarde van € 275.000 nemen hierdoor per jaar toe met een bedrag van ca. € 40 met ingang van 2023.						
Het is onze uitdaging om in de komende periode onze kosten te reduceren en onze inkomsten te verhogen. Op het gebied van een kostenreductie hebben wij gelet op de eerdere bezuinigingsrondes en de door een onafhankelijk bureau in 2019 uitgevoerde begrotingsscan geen hoge verwachtingen, maar wij gaan in 2021 onze budgetten opnieuw kritisch beoordelen op besparingsmogelijkheden. De verhoging van onze inkomsten biedt volgens ons meer mogelijkheden. Onder andere op basis van de in december te behandelen nota kostenverhaal en het verhogen van de kostendekkendheid van onze leges. Het is onze ambitie de voorgestelde belastingverhoging (deels) terug te kunnen draaien.						
0.8 Overige baten en lasten - budget vervanging bij ziekte		175	125	75	25	
Wij gaan altijd uiterst kritisch om met de vervanging wegens ziekte, desondanks is verhoging van het budget absoluut noodzakelijk. Bij de vaststelling van de kaderbrief bent u daarom akkoord gegaan met het verhogen van het budget voor vervanging bij ziekte. Gelet op de financiële uitdaging zijn keuzes noodzakelijk en uiteraard moet onze organisatie daar ook een bijdrage aan leveren. Wij stellen daarom voor het bedrag gefaseerd in te voeren. Dit betekent wel een risico, omdat de afgelopen jaren is gebleken dat de beoogde verhoging naar 5% absoluut noodzakelijk is. Dit percentage is bij veel gemeenten al gebruikelijk.						
0.8 Overige baten en lasten - strategische opgaven coalitieakkoord		15				
In het coalitieakkoord is € 450.000 beschikbaar gesteld voor de strategische opgaven. Hiervan is nog € 15.000 beschikbaar. Wij stellen u in het kader van het dekkingsplan voor dit budget vrij te laten vallen.						
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+ - dekking vroegsignalering		35				
In verband met een wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening is onze gemeente met ingang van 2021 verplicht een systeem van vroegsignalering in te richten. De geschatte uitvoeringskosten voor 2021 bedragen € 35.000. Deze kunnen ten laste worden gebracht van het preventiebudget.						
Totaal dekkingsplan		975	125	725	675	

Structureel meerjarenperspectief

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet moet u erop toezien dat de begroting reëel en structureel in evenwicht is. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en de meerjarenraming volledig en realistisch zijn.

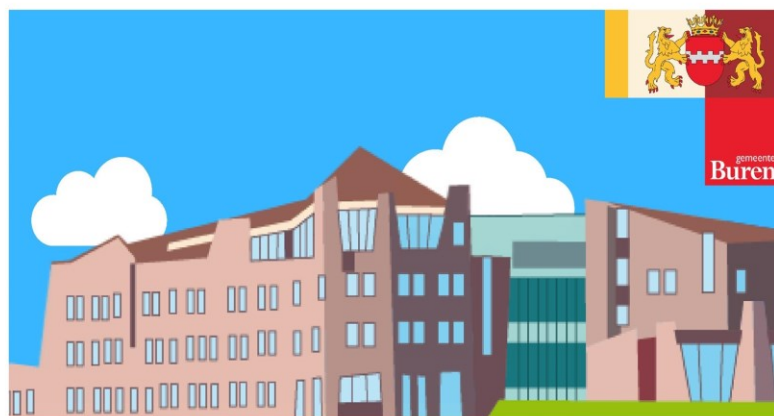
Dit is ook het toetsingskader dat de provincie gebruikt. Dit geeft een andere beeld als in het financieel meerjarenperspectief. Hier gaan we uit van alle baten en lasten in een bepaald jaar, ongeacht of deze nu incidenteel of structureel zijn.

Wanneer wij de incidentele baten en lasten uit de begroting filteren dan ontstaat meerjarig het onderstaande beeld. De jaren 2022 en 2023 laten hierbij een negatief beeld zien. In 2021 zetten wij ons in om ook deze jaren financieel in evenwicht te brengen.

Het structureel meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo begroting (voor verrekening reserves)	- 582	- 147	- 183	95
Toevoeging en onttrekking aan reserves	+ 765	+ 164	+ 154	+ 150
Saldo begroting (saldo baten en lasten na dekkingsplan)	+ 183	+ 16	- 28	+ 245
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	+ 1.168	- 293	- 206	- 206
Structureel saldo begroting (saldo baten en lasten)	+ 1.351	- 276	- 235	+ 39

Begroting in één oogopslag

Begroting 2021 in één overzicht

1. Wonen, werk en recreatie

We willen bouwen in alle kernen zodat inwoners van nu en in de toekomst in staat zijn om in Buren een passende woning te vinden. Met een omgevingsvisie brengen we alle doelen van de fysieke leefomgeving in 2021 bij elkaar. Zo wordt het voor inwoners en ondernemers veel sneller duidelijk waar wij als gemeente voor staan en wat wij willen bereiken.

2. Fysieke leefomgeving

In 2050 zijn wij een duurzame gemeente zonder fossiele brandstoffen, met een circulaire economie en die de klimaatveranderingen zoals hitte en droogte op kan vangen. Grote delen van de infrastructuur, beplantingen en andere delen van de fysieke leefomgeving die in de naoorlogse periode zijn gerealiseerd worden de komende jaren vervangen.

3. Sociaal domein

We zetten in op preventie en het voorkomen van te dure zorg. We maken een integraal beleidsplan voor het sociaal domein. Daarbij kijken we niet langer vanuit de wet, maar meer in samenhang en vanuit het te behalen maatschappelijke doel.

4. Sport, cultuur en onderwijs

Met (sport)verenigingen en besturen van dorpshuizen werken we in 2021 aan een nieuwe accommodatiebeleid. Samen met de schoolbesturen leggen we onze gedeelde visie op de toekomst (van de gebouwen) van de scholen (gebouwen) in de gemeente Buren vast.

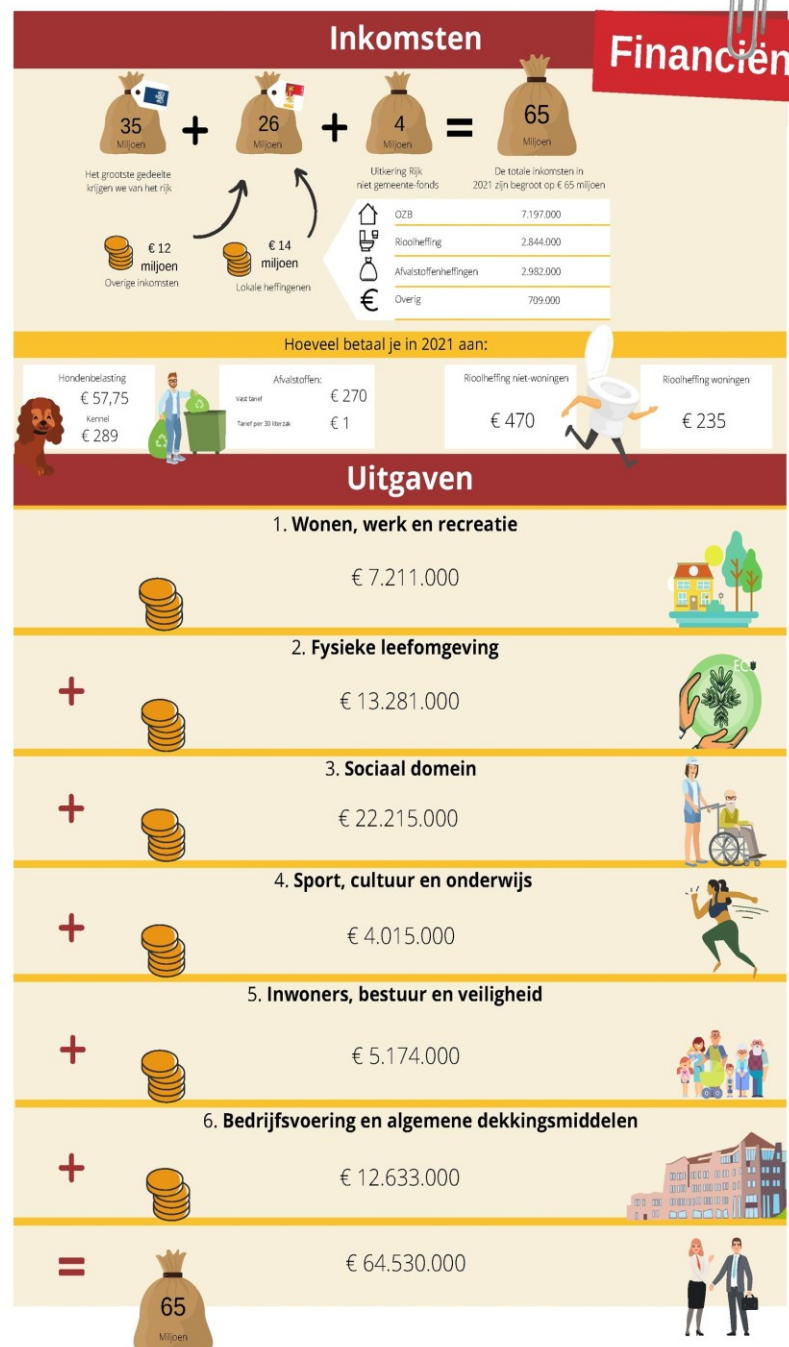
5. Inwoners, bestuur en veiligheid

De dienstverlening van onze gemeente wordt kerngericht en het sociaal domein en onze maatschappelijke partners gaan kerngericht werken. We blijven werken aan het verbeteren van onze bestuurskracht als gemeente. We streven naar een gemeente waar mensen wonen en werken in een veilige omgeving en waarin mensen zich ook veilig voelen.

6. Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen

We werken aan het zijn van een financieel solide gemeente met een structureel sluitende meerjarenbegroting. Dit betekent dat onze gemeente jaarlijks meer inkomsten genereert dan uitgaven doet. Met deze begroting is dat het geval.

Beleid

Leeswijzer

Inleiding

De programmabegroting is het hulpmiddel voor u als raad om de kaderstellende en controlerende rol uit te kunnen voeren en te kunnen sturen op hoofdlijnen. De begroting hebben wij ingericht volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de wensen van de provincie. Verder hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u als raad. De komende jaren willen wij hierin, in overleg met, u nog verdere stappen zetten.

De programmabegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid van relevante beheeraspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële begroting gaat in op de financiële positie van onze gemeente.

U ontvangt deze programmabegroting vanwege het papierarm vergaderen weer digitaal. Door de mogelijkheden van het internet kunnen wij meer informatie op een eenvoudigere manier beschikbaar stellen. Via de menustructuur kiest u welke informatie u tot u neemt en hoeft u niet eerst het boekwerk door te bladeren.

Via onze online begroting kunt u ook een pdf-bestand downloaden. Om de pagina's te beperken presenteren wij hierin alleen de meest relevante informatie. Op uw verzoek nemen wij bijvoorbeeld grafieken met informatie over de regiogemeenten op bij de verplichte beleidsindicatoren. Deze informatie maakt geen onderdeel uit van de pdf.

Deze begroting is de eerste 'begroting nieuwe stijl'. Hoewel wij denken al de nodige verbeteringen gerealiseerd te hebben, zien wij de begroting als een groeimodel. Voor de begroting 2022 staan in ieder geval de paragrafen als verbeterpunt op onze agenda. Ook de doelstellingen bij de strategische opgaven kunnen beter geformuleerd worden. Op verzoek van u hebben wij bij de beleidskaders het jaar van evaluatie opgenomen. Dit onderdeel willen wij in de volgende begroting samen met u uitwerken. Op basis van de evaluatie en onze eigen bevindingen is het uitgangspunt dat de begroting 2022 nog beter wordt.

Strategische opgaven

Strategische opgaven zijn programma overstijgende onderwerpen met een groot bestuurlijk belang. Om deze reden krijgen ze bijzondere aandacht in onze planning en control-cyclus. Zo heeft de Omgevingswet impact op alle programma's.

De strategische opgaven zijn volgens een vaste structuur opgebouwd:

1. Algemeen - omschrijving, doelstelling, externe ontwikkelingen, door u vastgestelde beleidskaders en risico's;
2. Wat willen we? - nadere uitwerking van de doelstelling in subdoelstellingen;
Dit onderdeel gaan we in de volgende begroting nog aanscherpen. Hier gaan we opnemen wat we 'buiten op straat' willen bereiken.
3. Wat doen we? - overzicht van de activiteiten die wij de komende jaren uit gaan voeren om de beoogde doelstellingen te realiseren.

De financiën nemen wij alleen op als er sprake is van specifieke projectbudgetten voor de strategische opgave. In de meeste gevallen vallen de budgetten onder reguliere budgetten in de begroting. Deze zijn bij de programma's opgenomen.

Opmerking:

Omdat de autorisatie door u volgens de voorschriften op programmaniveau plaats vindt, zijn de activiteiten (en budgetten) ook bij de programma's opgenomen.

Programma's

De opbouw van de programma's is hetzelfde als bij de strategische opgaven. Omdat u autoriseert op programmaniveau presenteren wij hier alle doelstellingen, activiteiten en budgetten.

Algemeen

Bij de programma's nemen we ook de taakvelden op die binnen het programma vallen. Door op de betreffende link/koppeling te klikken verschijnt een nadere toelichting op de taakvelden. Onderdelen hierbinnen zijn: de mate van ambitie en invloed, de wettelijke en autonome taken, wat we er voor doen en wat het kost.

Op programmaniveau geven wij, op uw verzoek, inzicht in alle vastgestelde beleidskaders. U kunt deze digitaal direct openen. Hiermee hebt u per programma het vastgestelde beleid direct beschikbaar. Door de volledige opsomming krijgt u bovendien een compleet beeld van al het vastgestelde beleid en wanneer het is vastgesteld. Op basis van deze informatie kunt u besluiten dat beleid geactualiseerd moet worden of kan vervallen.

Wat willen we?

Per programma hebben wij onze subdoelstellingen opgenomen. Om te zorgen dat wij nog meer 'in control' komen en onze beoogde maatschappelijke effecten bereiken, gaan we actiever gebruik maken van indicatoren. In deze begroting hebben wij hier een eerste invulling aan gegeven. Vanaf 2021 gaan wij bij het opstellen van beleidsnota's expliciet aandacht geven aan het meetbaar maken van de doelstellingen. Dit is een groeiproses, waarbij het uitgangspunt is niet alles te willen meten, maar onze inzet vooral te richten op de belangrijkste beleidsmatige thema's.

In de jaarstukken gaan wij in op de behaalde resultaten en op basis van de analyses kunnen wij u voorstellen doen voor de aanpassing van het beleid of de activiteiten. Uiteraard kunt u dit als raad zelf ook doen. Het is wel belangrijk om de resultaten niet als absolute resultaten te beoordelen, ze hebben een signaalfunctie.

Bij de indicatoren presenteren wij de streefwaarde en het verwachte jaar van realisatie. Als raad kunt u hier natuurlijk via amendering andere keuzes in maken. Dit heeft wel een effect op andere activiteiten of budgetten.

In onze online begroting is, op basis van informatie van de site '[Waarstaatjegemeente](#)', in grafiek- en tabelvorm ook informatie opgenomen over de verplichte indicatoren van onze regiogemeenten. Op deze manier kunt u onze prestaties vergelijken met die van de buurgemeenten.

Wat doen we?

Bij het onderdeel 'Wat doen we?' bieden wij inzicht in de activiteiten die wij de komende jaren uitvoeren om de beoogde maatschappelijke effecten/subdoelstellingen te bereiken. Het gaat hierbij om nieuwe activiteiten of intensivering van bestaande activiteiten. Hierbij presenteren wij ook het jaar dat de activiteit is afgerond. U kunt hier via amendering indien gewenst andere keuzes maken. Over onze reguliere werkzaamheden informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is.

Bij de bestuursrapportages en de jaarstukken leggen wij (tussentijds) verantwoording af over de behaalde resultaten. Op basis hiervan kunt u bijsturen.

Bij dit onderdeel presenteren wij daarnaast enkele kengetallen. Deze geven informatie over de processen in de vorm van aantallen en percentages.

Tot slot presenteren wij op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage leveren aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Wat kost het?

Een belangrijk onderdeel in een begroting is de financiële informatie. Hier geven wij u inzicht in de ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten en de reserves. Volgend jaar presenteren wij hier ook het meerjareninvesteringsplan en de risico's.

Opmerking:

Onze financiële tabellen worden automatisch gegenereerd. Hierdoor zijn er soms afrondingsverschillen zichtbaar.

Paragrafen

Het BBV schrijft voor dat in de paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. De begroting bevat de volgende verplichte paragrafen:

- **Lokale heffingen**
In deze paragraaf geven wij de ontwikkelingen over ons belastinggebied weer. Per heffing geven wij aan wat het beleid is en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.
- **Weerstandsvermogen en risicobeheersing**
In deze paragraaf brengen wij onze risico's in beeld. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van onze gemeente. Het geeft aan in welke mate wij in staat zijn om financiële risico's op te vangen. Ook presenteren wij hier de verplichte financiële kengetallen.
- **Onderhoud kapitaalgoederen**
Deze paragraaf geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. De kosten van het onderhoud van onze wegen, openbare verlichting, riolering en water, groen en gebouwen vormen een substantieel deel van de begroting.
- **Financiering**
In de financieringsparagraaf bespreken wij de specifieke beleidsvoornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van treasury.
- **Bedrijfsvoering**
De bedrijfsvoering betreft de interne processen die wij uitvoeren om op programmaniveau de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen communicatie, informatieveiligheid, informatievoorziening en automatisering, inkoop en aanbesteding, juridische zaken, huisvesting en facilitaire zaken, personeel en organisatie, planning en control en tot slot de griffie en rekenkamercommissie.
- **Verbonden partijen**
Een gemeente werkt vaak samen met andere partijen om doelen te bereiken. Als deze samenwerking in een bestuurlijke en financiële vorm is, spreken we van een verbonden partij. In deze paragraaf lichten wij deze partijen, hun beleidsdoelstellingen, activiteiten en de gemeentelijke bijdragen nader toe.
- **Grondbeleid**
Het grondbeleid heeft een grote samenhang met de realisatie van doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, cultuur, sport en recreatie en economische zaken. Het gaat om grote belangen op verschillende terreinen. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De resultaten op grondexploitaties zijn dan ook van groot belang voor de financiële positie van onze gemeente.

Financiën

In dit hoofdstuk schetsen wij de autorisatie, kaders en uitgangspunten, financiële ontwikkelingen en het financieel meerjarenbeeld voor de komende jaren. Ook hebben wij hier de verplichte onderdelen als het overzicht van baten en lasten naar taakvelden, het overzicht van de overhead, het overzicht van incidentele baten en lasten, de balans en het EMU-saldo opgenomen.

Strategische opgaven

Wat is een strategische opgave?

Een strategische opgave is een meerjarig, programma overstijgend thema. Strategische opgaven gaan over meerdere programma's. De strategische opgaven zijn bedoeld om op een andere manier naar de informatie uit verschillende programma's te kijken. Het is een ander informatieniveau, een thematische weergave van informatie uit verschillende programma's. Omdat u op programmaniveau autoriseert staan alle activiteiten die van toepassing zijn op een strategische opgave ook bij het betreffende programma.

Voor 2021 (en volgende jaren) hebt u de volgende zes strategische opgaven vastgesteld:

- Samen sterk in de regio
- Kerngericht werken
- Duurzaamheid
- Transformatie Sociaal Domein
- Dienstverlening
- Omgevingswet

Per strategische opgave presenteren wij de hoofddoelstelling, ontwikkelingen, beleidskaders en risico's. De ontwikkelingen gaan over nieuwe externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de strategische opgave. Bij de beleidskaders presenteren wij het door u vastgestelde beleid voor de strategische opgave. De risico's zijn de belangrijkste risico's die voor de strategische opgave gelden.

Samen sterk in de regio

Algemeen

Omschrijving

Onze gemeente gaat uit van eigen kracht in het bestuur en de organisatie en het behoud van een eigen identiteit. De afgelopen jaren is de wereld om ons heen flink veranderd en zullen we als gemeente een visie moeten vormen op onze positionering in de regio. Rondom de opgaven waar we voor staan en de extra taken die we hebben gekregen, kijken we naar hoe sterk ons vermogen is om dit takenpakket op te pakken.

Wat willen we? (Hoofddoelstelling)

Als zelfstandige gemeente zijn we goed in het herkennen wanneer samenwerking meerwaarde oplevert. We hebben een helder beeld van wat voor gemeente we willen zijn.

Externe ontwikkelingen

De laatste jaren zijn er meer en complexere opgaven naar de gemeenten overgegaan met een korting op het budget. Om de complexe opgaven te kunnen volbrengen binnen het beperkte budget en met voldoende strategisch vermogen om zelfstandig te kunnen blijven, zien we steeds meer aandacht voor (regionale) samenwerking. We zien ook dat meer kleinere gemeenten de laatste jaren fuseren om te kunnen voldoen aan het gevraagde strategische vermogen.

Beleidskaders

- Coalitieakkoord Buren 'Daadkrachtig en kerngericht 2020-2022'
- Bestuurlijk richting Buren
- Onderzoek Berenschot SWOT

Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
2020	
2017	
2017	

Risico's

Wanneer we als gemeente niet voldoende bestuurskracht laten zien aan de provincie, kan de provincie onze gemeente onder een hogere mate van toezicht zetten. Door de toenemende financiële druk op gemeenten en de kosten van de coronacrisis wordt het uitdagender om de maatschappelijke opgaven op te pakken en te financieren. Hierdoor wordt de druk op onze bestuurskracht groter.

Wat willen we?

1. Versterken bestuurskracht

Het is onze doelstelling onze bestuurskracht te versterken, zodat we onze maatschappelijke opgaven en wettelijke en niet- wettelijke taken goed uit kunnen voeren. Kwetsbaarheden (in onze bestuurskracht en samenwerking) brengen we aan het licht en pakken we aan.

2. Samenwerking

Onze ambitie is dat we een zelfstandige gemeente blijven. Voor de complexe opgaven en de uitvoering hebben we elkaar in de regio steeds meer nodig; kennis en kunde bundelen en gezamenlijk resultaten behalen. Onze basishouding is solidariteit en het belang van de regio. Met deze houding kijken we naar samenwerking en maken we keuzes op aantoonbare meerwaarde: verhoogde kwaliteit en/of verlaagde kwetsbaarheid en kosten. We zetten in op samenwerking en positioneren ons binnen de regio. Hiervoor maken we een visie op wat voor gemeente we willen zijn.

3. Grip op inter-gemeentelijke samenwerkingsverbanden

Onze verbonden partijen sluiten aan bij de manier waarop we willen samenwerken. We hebben meer grip op intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
5.3.4 Vaststellen Visie op Buren We stellen een visie op voor wat voor gemeente we willen zijn en hoe we ons positioneren in de regio. Wij doen dit op basis van de uitgevoerde SWOT-analyse. Hierbij kijken wij naar onze bestuurskracht en hoe we die kunnen versterken.	2021
5.3.5 Versterken bestuurskracht De provincie Gelderland verwacht van ons dat we werken aan onze bestuurskracht. Met een overkoepelend document kunnen we een geheel maken van al onze acties om te werken aan het versterken van onze bestuurskracht en dit gebruiken in de terugkoppeling richting de provincie. We brengen alle acties in kaart om onze bestuurskracht te versterken. Het gaat hierbij om de financiële positie van de gemeente, de implementatie van de strategische opgaven, positionering en aanpak regionale samenwerking, de kwaliteit van politieke processen en stukken en het vervolg van de organisatieontwikkeling. We maken hierbij gebruik van de SWOT-analyse over de sterke en zwakke punten van onze gemeente.	2021
5.3.6 Uitvoeren Nota verbonden partijen Wij gaan in 2021 uitvoering geven aan de nota verbonden partijen en de bijbehorende toetsingsarrangementen.	2021

Kerngericht werken

Algemeen

Omschrijving

Inwoners moeten gezien, gehoord en erkend worden. We willen samen met inwoners werken aan de leefbaarheid in de verschillende kernen. Dat doen we al een aantal jaren en we bereiken mooie resultaten. We willen hier verder aan bouwen. Kerngericht werken vraagt van ons een open houding en goede communicatie. De komende jaren willen we ons hierin verder ontwikkelen op basis van de Visie Kerngericht werken 2020-2023.

Wat willen we? (Hoofddoelstelling)

We werken met inwoners aan de leefbaarheid in de vijftien verschillende kernen van onze gemeente. Dit doen we door maatwerk te leveren naar de kernen: niet iedere kern is hetzelfde. We streven ernaar om zoveel mogelijk samen met inwoners keuzes te maken. Ook bieden wij ruimte aan inwoners en partners om zelf met initiatieven te komen en deze te realiseren. Uitgangspunt is dat inwoners gezien, gehoord en erkend worden.

Externe ontwikkelingen

De relatie tussen inwoners en de overheid verandert. Inwoners voelen zich betrokken bij hun samenleving, kern en buurt en denken mee over hun leefomgeving. Waar voorheen de overheid meer bepalend was, willen inwoners nu meer het heft in eigen handen kunnen nemen. De terugtrekkende overheid vraagt om een grotere rol van inwoners.

Beleidskaders

Visie kerngericht werken 2020-2023

Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
2020	

Risico's

De ontwikkeling van de coronacrisis is van invloed op de manier waarop wij inwoners kunnen bereiken. Fysieke bijeenkomsten blijven bij een langere duur van de crisis niet of beperkter mogelijk. Daarom zullen we steeds meer participatie digitaal doen. Het is een risico of we er goed in slagen onze inwoners op deze manier te bereiken.

Wat willen we?

1. Werken vanuit de bedoeling

Kerngericht werken moet onderdeel worden van de identiteit van onze gemeentelijke organisatie. Alleen op die manier kan het een succes worden. Daarom is het voor het ontwikkelen van kerngericht werken van groot belang dat er geïnvesteerd wordt in het werken vanuit de bedoeling. In combinatie met de strategische opgave dienstverlening gaan we kerngericht werken in de organisatie naar het volgende niveau brengen. Er komt een plan waarin staat wat de organisatie nodig heeft om goed kerngericht te kunnen werken. Het gaat hierbij vooral om cultuur- en gedragsverandering.

2. Kennis van de kernen

De vijftien kernen van onze gemeente verschillen op veel gebieden van elkaar. Doordat wij de kernen kennen, weten we al veel van deze verschillen en kunnen we hierop inspelen. Dit is maatwerk naar de kernen. Doordat we gaan werken met kernambtenaren en kernwethouders, leren we onze kernen nog beter kennen. Zij zijn de verbinding tussen de kernen en onze organisatie. Al langer gebruiken we ook data om de verschillen tussen kernen te zien. We gaan kijken hoe we datagedreven werken goed kunnen laten aansluiten op kerngericht werken en het sociaal domein. We onderzoeken of en hoe we bestaande systemen en bestaande onderzoeken hierbij kunnen gebruiken. Begin 2021 maken we hiervoor een plan.

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
5.3.3 Implementeren visie kerngericht werken We gaan kerngericht werken verder uitbreiden in onze gemeente. Dit doen wij samen met onze andere strategische opgaven en op basis van de visie kerngericht werken 2020-2023. Onze dienstverlening wordt meer kerngericht ingericht. Het sociaal domein en onze maatschappelijke partners gaan kerngericht werken. Ook zetten we actiever in op inwonersparticipatie en houden we contact met actieve inwonersgroepen.	2021

Duurzaamheid

Algemeen

Omschrijving

Wij zorgen voor een aantrekkelijke, leefbare wereld nu en ook voor toekomstige generaties. We werken aan duurzaamheid. Dit doen we door schone energie op te wekken en het besparen van energie te stimuleren. Ook willen we zorgen dat de gemeente in 2050 klimaatbestendig is ingericht en zo klaar is voor de veranderende weersomstandigheden. Tot slot zetten we ons in voor het optimaal (her)gebruik van grondstoffen in onze gemeente. We gaan daarbij zelf het goede voorbeeld geven. Dat willen we doen met actieve deelname en initiatieven van onze inwoners.

Wat willen we? (Hoofddoelstelling)

We werken aan duurzaamheid om in 2050 alleen fossielvrije energie te gebruiken, klimaatbestendig is ingericht te zijn en grondstoffen maximaal te (her-)gebruiken.

Externe ontwikkelingen

De ontwikkeling van duurzaamheid kent een sterke regionale en landelijke samenhang. Dat geldt voor de ontwikkeling van RES1.0 met ambities rond energie opwekking en warmte. Dat geldt ook voor klimaatmaatregelen, zoals opgenomen in de regionale Adaptatie Strategie en het uitvoeringsplan. Verder is dit een uitvloeisel van nationale ambities als het klimaatakkoord. Die ambities worden vastgelegd in wetgeving zoals de Klimaatwet en de Warmtewet. De eerste wet gaat landelijke kaders geven voor de uitvoering van de energietransitie en de tweede voor de warmtetransitie. Lokaal vraagt de uitvoering nadrukkelijk om participatie van onze inwoners, ondernemers en lokale organisaties. Daar zetten we op in. Dit doen we in samenhang met kerngericht werken.

Beleidskaders

	Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
• Startnotitie Klimaatvisie	2019	
• Klimaatvisie	2020	
• Regionale Energie Strategie bod	2020	

Risico's

Er wordt in 2021 gestart met verschillende trajecten rond energie en klimaatadaptatie. Dat kent een budgetrisico. Zo kunnen gezamenlijke regionale ontwikkelingen op deze terreinen voor nieuwe initiatieven of projecten een bijdrage van onze gemeente vragen waar nu nog niet in is voorzien. Het kan noodzakelijk zijn die middelen vrij te maken, omdat het een samenwerking of een vervolg van een eerder initiatief of project is. Dat kan ook het geval zijn bij eigen projecten of initiatieven.

Wat willen we?

1. Energietransitie

In lijn met afspraken uit onder andere het klimaatakkoord willen we in 2050 energieneutraal zijn. In 2020 is daarvoor de eerste stap gezet met onze gemeentelijke klimaatvisie en de regionale Energie Strategie. Tot 2030 gaan we deze regionaal en lokaal uitwerken in concrete projecten voor zon en wind. We staan daarbij open voor innovaties en het verkennen van andere mogelijkheden als waterkracht, de ontwikkelingen op dat vlak staan niet stil.

2. Warmte

Een afspraak uit het klimaatakkoord is dat Nederland in 2050 'van het gas af' is. Daarmee wordt bedoeld dat we geen gas of andere fossiele brandstoffen meer gebruiken voor koken en verwarming. De aanpak hiervoor geven we aan in een warmtevisie voor Buren, die eind 2021 gereed is. Deze omvat de eerste fase van de uitvoering met de eerste Burense wijken/kernen tot 2030. Dat met de kennis en mogelijkheden die we nu hebben. Daarna zullen in een aantal fases de overige wijken/kernen volgen. De (technische) ontwikkelingen staan niet stil en die kunnen we oppakken met de mogelijkheden van straks.

3. Klimaatadaptatie

De gevolgen van klimaatverandering zijn ook in onze gemeente merkbaar. We gaan ons inspannen om ervoor te zorgen dat onze omgeving in 2050 klimaatbestendig is ingericht. Dit doen we in regioverband en als onderdeel van de landelijke doelstelling in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. We vertalen de Regionale aanpak uit het Regionale Adaptatie Strategie (RAS) in 2021 naar een lokaal uitvoeringsplan met concrete maatregelen voor de komende jaren; op weg naar een klimaatbestendig ingericht Buren in 2050.

4. Circulaire economie

We moeten zuinig zijn op de grondstoffen van onze planeet. Het landelijke streven is om in 2050 grondstoffen maximaal te hergebruiken. Daarom gaan we als gemeente inzetten voor het optimaal (her)gebruik van grondstoffen. Dit als onderdeel van Nederland circulair in 2050. In 2021 zet onze gemeente daarin de eerste stappen.

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
2.3.1 Vaststellen Warmtevisie De warmtevisie voor onze gemeente is eind 2021 gereed, inclusief de planning voor de aanpak van de eerste wijken/kernen in de periode 2022-2030.	2021
2.3.2 Vaststellen beleidsplan circulaire economie Wij stellen in 2021 een beleidsplan circulaire economie op. Deze kunt u in het najaar van 2021 vaststellen. Met het beleidsplan circulaire economie kan onze gemeente een start maken met het opzetten en organiseren van kringlopen voor hergebruik door het eigen beleid daarop in te richten. Het gaat bijvoorbeeld om inkoop- en aanbesteding, woningbouw en eigen vastgoed.	2021
2.3.3 Uitvoeren Energietransitie Na de vaststelling van de beleidsplannen zon en wind en de Regionale Energie Strategie zijn de zoekgebieden voor de ontwikkeling van zon- en windenergie bekend. In 2021 starten wij de voorbereidingen van de eerste vier grootschalige zonne- of windenergie projecten in onze gemeente. Het kan gaan om een verkenning, maar mogelijk ook de eerste stappen richting een realisatie.	2030
2.3.4 Opstellen lokaal realisatieplan Regionale Klimaat Adaptatie Strategie In 2021 stellen wij een lokaal realisatieplan op voor het uitvoeren van de Regionale Klimaat Adaptatie Strategie (RAS), inclusief regionale uitvoeringsagenda. Dit met concrete maatregelen, bijvoorbeeld tegen verdroging of wateroverlast bij zwaardere buien, door de berging van water en infiltratie in de bodem te verruimen. Daar is ook de biodiversiteit bij gebaat.	2021

Transformatie sociaal domein

Algemeen

Omschrijving

Wij hebben de verantwoordelijkheid voor de zorg voor en (inkomens-)ondersteuning van inwoners op meerdere terreinen. Met een toename van taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein heeft onze gemeente ook nieuwe kansen gekregen. Tussen de verschillende onderdelen bestaat een grote samenhang. Hiermee kunnen wij een regiefunctie vervullen en in samenwerking met maatschappelijke partners nagaan welke oplossing het meest passend is. Ondersteuning kan hiermee integraal, lokaal, doeltreffend en meer preventief worden ingezet. Dit noemen we de transformatie.

Om de kansen van de transformatie te pakken is er een volgende stap nodig, namelijk een integrale visie op het sociaal domein die de wetten overstijgt. We hebben een visie opgesteld die antwoord geeft op de vragen: 'Wat is onze missie?', 'Hoe werken we samen?' en 'Welke stappen zijn er nodig om daar te komen?'.

De visie op de transformatie van het sociaal domein is op 29 september 2020 door uw raad aangenomen. Nu de visie is vastgesteld zijn we aan het werk om de integrale beleidsplannen op te stellen. Ook zijn wij aan de slag gegaan om, in overleg met de werkgroep Sociaal Domein, stuurinformatie te ontwikkelen zodat u als raad de ontwikkelingen, de kosten en de resultaten binnen het sociaal domein kunt volgen.

De missie van onze gemeente is: 'Iedereen doet mee'. Want of het nu over zorg, werk, opgroeien, verenigingsleven of gezondheid gaat, het uiteindelijke doel is om deelname aan de maatschappij mogelijk te maken. Meedoen zorgt voor verbinding met de mensen om je heen. Deze verbinding is belangrijk om je goed en gelukkig te voelen. Om deze missie te bereiken is het belangrijk dat inwoners vitaal zijn. Aan deze vitaliteit wordt gewerkt door ons te richten op drie pijlers:

- een zinvolle daginvulling;
- een gezonde leefstijl;
- een sterk netwerk.

Naast wat we willen bereiken is beschreven hoe we dit willen bereiken. Dit is uitgewerkt in vijf uitgangspunten. We willen als organisatie werken op een manier die kan worden omschreven als: 'integraal en kerngericht', 'nauwkeurig en efficiënt', 'kwalitatieve en structurele oplossingen voor complexe hulpvragen', die zich richt op 'preventie en vroegsignalering' en waarvan de kosten aanvaardbaar zijn. Deze uitgangspunten hebben we vertaald naar het uitvoeringsplan. De missie, pijlers en het uitvoeringsplan zijn het fundament voor de strategische opgave transformatie sociaal domein.

Wat willen we? (Hoofddoelstelling)

We werken de vastgestelde visie verder uit en geven hierdoor verder vorm aan de transformatie.

Externe ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de transformatie.

Beleidskaders

Visie op het sociaal domein

Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
2020	

Risico's

Gemeenten lopen risico's voor de hoogte van de uitgaven binnen het sociaal domein. Met name de uitgaven van de Jeugdzorg zijn hoger, dan de vergoeding die wij daarvoor ontvangen via de rijksbijdrage.

Wat willen we?

1. Waardering van onze inwoners voor de goede en passende ondersteuning om ze deel te laten nemen aan de maatschappij

Op basis van de vastgestelde visie op het sociaal domein en de in 2021 op te stellen beleids- en uitvoeringsplannen werken wij deze subdoelstelling nader uit in subdoelstellingen op de verschillende aandachtsgebieden. Ons voorstel presenteren wij in de begroting 2022.

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
3.1.1 Vaststellen integraal beleidsplan sociaal domein	2021
Doordat er binnen het sociaal domein verschillende wetten gelden is het belangrijk om de samenhang tussen deze wetten te waarborgen. Op deze verschillende onderdelen werd nog afzonderlijk beleid gemaakt en daardoor ontbreekt de structurele samenhang. Na het vaststellen van de integrale visie op het sociaal domein gaan wij een integraal beleidsplan opstellen.	
3.1.2 Implementeren uitvoeringsplan	2021
De transformatie en de keuzes die we in dit verband maken, hebben ook gevolgen voor de uitvoering. De vastgestelde visie is vertaald naar een uitvoeringsplan. Hier gaan we mee aan de slag. Er ontstaan sociale kernteams, waarin onze gemeente nauw(er) samenwerkt met maatschappelijke partners, zodat er een sluitend netwerk ontstaat rondom inwoners die verschillende soorten van hulp en ondersteuning nodig hebben. Bovendien kiezen we voor een meer kerngerichte aanpak en realiseren een betere verbinding met de verschillende dorpen van onze gemeente. Enerzijds worden werkprocessen tegen het licht gehouden en anderzijds worden sociale kernteams opgezet. We doen dit integraal binnen onze organisatie en met onze maatschappelijke partners.	
3.1.3 Ontwikkelen sturingsinformatie	
Onze inspanningen binnen het sociaal domein krijgen een plek in het integrale beleidsplan. We stellen prioriteiten, benoemen maatschappelijke doelen en bijbehorende indicatoren. Op die manier maken we goede monitoring, evaluatie en doorontwikkeling mogelijk. We krijgen zo beter zicht op onze financiële inzet en de effecten daarvan. De indicatoren uit een eerder opgesteld rekenkameronderzoek nemen wij hierbij in overweging.	
3.1.4 Uitwerken preventieplan	
We geloven in preventie en vroegsignalering. We zetten in op preventie en het voorkomen van dure geïndiceerde zorg. Hiervoor reserveren we jaarlijks € 100.000. Hiervoor leggen wij een uitvoeringsprogramma aan u voor met voorstellen voor de besteding van het preventiebudget.	

Dienstverlening

Algemeen

Omschrijving

Een bestuurskrachtige gemeente is in staat om een adequate dienstverlening te organiseren voor inwoners en om responsief te zijn naar de samenleving. De digitalisering van de samenleving heeft grote invloed op de manier waarop we onze dienstverlening inrichten. Net als onze focus op kerngericht werken: Dichterbij de inwoner en goede informatievoorziening die meer gebiedsgericht is. De invoering van de Omgevingswet vraagt om het anders inrichten van onze dienstverlening, net als de decentralisaties. Gaan we bijvoorbeeld werken met 1 of meerdere loketten? Dienstverlening is daarmee, naast het uitvoeren van onze wettelijke taken, een belangrijke pijler voor de mate van onze bestuurskracht en ervaren kwaliteit van de organisatie door onze inwoners.

Wat willen we? (Hoofddoelstelling)

Inwoners beoordelen de dienstverlening met minimaal een 7.

Externe ontwikkelingen

Er zijn geen externe ontwikkelingen die van invloed zijn op deze strategische opgave.

Beleidskaders

Coalitieakkoord Buren 'Daadkrachtig en kerngericht 2020-2022'

Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
2020	

Risico's

Het goed in verbinding blijven met onze inwoners, mede veroorzaakt door de invloed van het coronavirus op onze fysieke dienstverlening

Wat willen we?

1. Kwaliteitsverbetering digitale dienstverlening

We gaan toe naar een digitale dienstverlening vanuit de klantbenadering. We zetten in op minder regels en bureaucratie en meer maatwerk. Ook zetten we in op dienstverlening op maat waarbij overheidsparticipatie van belang is. We proberen zoveel mogelijk te digitaliseren en kijken naar de mogelijkheden voor ketensamenwerking en informatiedeling.

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
5.1.2 Opstellen uitvoeringsagenda Wij stellen naar aanleiding van de visie op dienstverlening een uitvoeringsagenda op.	2021
5.1.3 Optimaliseren digitale omgeving In 2021 gaan wij bezig met de volgende projecten: • Het digitaliseren van de formulieren; • Informatie online vindbaar maken; • Inzicht geven in de status van aanvragen. Dit resulteert in minder fysieke balie bezoeken.	2021
5.1.4 Optimaliseren fysieke loketfunctie Op basis van het in 2020 uitgevoerde onderzoek naar de kosten voor een mogelijke verbouwing om de loketfunctie fysiek te optimaliseren doen wij u een voorstel. Het gaat hierbij om het verbeteren van de privacy en klantvriendelijkheid.	2021

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

5.1.5 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

In 2021 gaan wij de volgende zaken oppakken:

- Registratie van 'calls' bij TIC en wellicht verder in de organisatie om de dienstverlening te verbeteren en een beter inzicht te krijgen in onze dienstverlening;
- Het nieuwe werken: Wij onderzoeken hoe we een nieuwe manier van werken, die flexibeler en efficiënter is, binnen onze organisatie kunnen implementeren. Hierbij nemen wij ook onze huisvesting en de huisvesting van onze huurders mee.

Omgevingswet

Algemeen

Omschrijving

Het uitgangspunt van de Omgevingswet is dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties meer centraal komen te staan, dat de overheid meer gaat sturen op doelen en minder op regels en dat er meer ruimte komt voor maatwerk. Deze Omgevingswet treedt op 1 januari 2022 in werking.

De regelgeving op basis waarvan wij vergunningsaanvragen beoordelen, is verspreid over allerlei bestemmingsplannen en ongeveer 40 tot 50 verordeningen en beleidsregels. Uit evaluaties blijkt dat veel inwoners niet weten welke regels er gelden en hoe een procedure verloopt, voordat ze een vergunning aanvragen. Bovendien duren procedures vaak lang en wordt de procedure niet als transparant ervaren.

Wat willen we? (Hoofddoelstelling)

De procedures voor een vergunningaanvraag in de fysieke leefomgeving wordt verkort tot acht weken en minimaal 85% van de aanvragers is tevreden of zeer tevreden over de gevolgde procedure.

Externe ontwikkelingen

Invoeringsdatum

In maart 2020 is de invoering van de omgevingswet uitgesteld met een jaar. De nieuwe invoeringsdatum is nu 1 januari 2022.

Beleidskaders

Ambitiedocument implementatie Omgevingswet

Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
2019	

Risico's

Onzekerheid rond de inwerkingtreding van sommige delen van de wet, zoals het digitaal stelsel omgevingswet (DSO)

De vaststelling en uitwerking van een aantal onderdelen van de Omgevingswet is nog gaande. Daardoor zitten er in de (financiële) effecten voor de gemeente. Dit geldt bijvoorbeeld voor het DSO. Het DSO is een landelijke voorziening op het internet, waarmee mensen op een overzichtelijke manier ruimtelijke plannen en de regels die gelden voor een initiatief kunnen terugvinden. Hoe gemeenten op het DSO moeten aansluiten, is nog niet 100% duidelijk. Daardoor zijn de kosten voor de langere termijn nog niet volledig in te schatten.

Wat willen we?

1. Onze plannen krijgen een hogere kwaliteit en hogere beoordelingen

We willen als gemeente alle aspecten in de fysieke leefomgeving betrekken in de planvorming. Dit leidt tot betere plannen en een eerlijk speelveld. Zo kunnen we maatwerk bieden. Een initiatief hoeft niet direct af te vallen als één aspect niet aan de regels voldoet. Wij kunnen onder de Omgevingswet de totale kwaliteit van het plan beoordelen bij het nemen van een besluit. Om dit te bereiken gaan we integraler werken en betrekken we alle aspecten van de fysieke leefomgeving bij het verbeteren van plannen. Bovendien dienen we een beter zicht te hebben op onze doelen en meer in gesprek te zijn met initiatiefnemers.

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
1.4.1 Invoeren integrale omgevingstafel In 2021 voeren wij een integrale omgevingstafel met alle relevante vakdisciplines in, om gesprekken met initiatiefnemers van complexe procedures te voeren. Bij de omgevingstafel zitten gemeente, ketenpartners en belanghebbenden aan tafel om een initiatief te bespreken. Doel hiervan is niet alleen een efficiënt (en sneller) proces, maar ook een beter plan en meer draagvlak. Het levert de initiatiefnemer een integraal advies op, waarmee hij de vergunningaanvraag kan opstellen en indienen.	2021
1.4.2 Ontsluiten digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) In 2021 ontsluiten wij de regelgeving voor de fysieke leefomgeving op het landelijk in te voeren digitaal stelsel Omgevingswet (DSO).	2021
1.4.3 Opstellen heldere protocollen voor complexe procedures In 2021 stellen wij heldere protocollen voor de meest voorkomende complexe procedures op.	2021
1.4.4 Vaststellen gemeentedeekkend omgevingsplan Alle regels in de fysieke leefomgeving brengen we bij elkaar in één document, het omgevingsplan. In 2021 voeren wij hiertoe een pilot (gebiedsgerichtplan) uit en stellen wij een plan van aanpak op voor het opstellen van het omgevingsplan voor het gehele grondgebied.	2021
1.4.5 Vaststellen omgevingsvisie In 2021 stellen we als gemeente een omgevingsvisie vast, waarin alle doelen van beleidsvelden in de fysieke leefomgeving bij elkaar komen. Zo wordt het voor inwoners en ondernemers veel sneller duidelijk waar wij als gemeente voor staan en wat wij willen bereiken. Ter voorbereiding op het vaststellen van de omgevingsvisie leggen wij de welstandsnota, de nota archeologie en de nota culturele erfgoed aan u voor.	2021
2.1.2 Vertalen Landschapsontwikkelingsplan naar omgevingsvisie Het uitgangspunt is dat de actualisatie van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) er onder andere voor moet zorgen dat het thema landschap soepel opgenomen kan worden in de producten voor de Omgevingswet (omgevingsvisie, -plan en -programma's). De actualisatie van het LOP kunnen wij na afronding van de omgevingsvisie starten. De afronding van de actualisatie staat gepland op 2022.	2022
5.1.1 Vereenvoudigen procedures omgevingsvergunning Om onze dienstverlening bij vergunningverlening te verbeteren ontsluiten we onze regels (in de fysieke leefomgeving) via het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Hierdoor kunnen de regels voor de meest voorkomende procedures eenvoudig worden ingezien. Ook zorgen we voor snellere procedures en protocollen (stroomschema's) voor verschillende typen procedure. Daarnaast bieden we initiatiefnemers van meer complexe procedures aan deel te nemen aan een integraal overleg om samen na te denken over een betere haalbaarheid en invulling van het initiatief.	2021

Programmaplan

Wat is een programma?

Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten. Onze begroting bevat zes programma's:

1. Wonen, werk en recreatie
2. Fysieke leefomgeving
3. Sociaal domein
4. Sport, cultuur en onderwijs
5. Inwoners, bestuur en veiligheid
6. Bedrijfsvoering

Per programma noemen wij een hoofddoelstelling, externe ontwikkelingen, beleidskaders en risico's. De hoofddoelstelling is een algemene doelstelling en heeft gaat over alle aspecten van het programma. De ontwikkelingen gaan over nieuwe externe ontwikkelingen die van invloed zijn op het programma, te behalen resultaten en uit te voeren activiteiten. Bij de beleidskaders presenteren wij het door u vastgestelde beleid. Bij de risico's presenteren wij de belangrijkste risico's die voor het programma gelden.

Elk programma geeft verder antwoord op de vraag '*wat willen we?*'. Dit doen wij door het opnemen van concrete subdoelstellingen, meetbaar gemaakt aan de hand van maatschappelijke effecten en indicatoren. Om te kunnen toetsen of wij de goede dingen doen en deze op de goede manier doen vragen wij onze inwoners naar een waardering voor onze prestaties. Vervolgens beschrijven wij per programma wat we doen om de subdoelstelling te bereiken en wat het kost.

Programma 1. Wonen, werk en recreatie

Algemeen

Omschrijving

Dit programma omvat de beleidsvelden wonen, bedrijvigheid, werkgelegenheid, recreatie en toerisme.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

Het zijn van een aantrekkelijke levendige gemeente om in te wonen, werken en recreëren.

Externe ontwikkelingen

Gasloos wonen

Het is de ambitie van het klimaatakkoord dat er in 2050 geen gebruik gemaakt wordt van fossiele energie. Dat geldt ook voor de energiebehoefte vanuit wonen (warmte, koken etc.). (Zie programma 2 - Wat doen we? Activiteit 2.3.1 Vaststellen warmtevisie).

Huisvesting arbeidskrachten

Er is steeds meer aandacht voor de gezonde en veilige huisvesting van buitenlandse arbeidskrachten. Daarbij neemt de roep om landelijke richtlijnen voor de huisvesting van buitenlandse arbeidskrachten toe.

Stikstof

De stikstofproblematiek zorgt voor een beperking van de ontwikkeling waardoor stikstofdepositie ontstaat. De urgentie om maatregelen te treffen om de stikstofdepositie te beperken en natuurherstel in te zetten is groot. Projecten, initiatieven en plannen kunnen, wanneer deze een negatief effect hebben op Natura2000 gebieden, pas doorgaan wanneer er compensatie is. Deze compensatie kan bereikt worden door maatregelen te treffen. De te nemen maatregelen hebben invloed op verschillende sectoren binnen onze gemeente.

De Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

De Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen is een nieuwe wet die gelijk met de Omgevingswet in 2022 in werking treedt. Dit brengt een verandering in de werkwijze bij de ODR en onze gemeente in de vergunningverlening.

Kwaliteitsborging voor het bouwen is het bewaken van de kwaliteit van ontwerp en uitvoering van het bouwplan, zodat het eindresultaat aan de voorschriften van het bouwbesluit voldoet. In het huidige stelsel toetst de gemeente bouwplannen vooraf en ziet toe op de uitvoering volgens de verleende vergunning. Onder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen dragen partijen in de bouw zelf zorg voor het voldoen aan de voorschriften. Ze doen dat op basis van een instrument voor kwaliteitsborging, toegepast door een onafhankelijke kwaliteitsborger. In 2020 worden landelijk – vooruitlopend op de invoering van de Wkb in 2022 – proefprojecten met kwaliteitsborging gestart. De kans bestaat dat onze gemeente/ODR meer toezicht moet organiseren op de bouw en de omgevingsveiligheid.

Beleidskaders

	Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
1. Regionaal programma werklocaties 2020-2024	2020	
2. Verordening blijverslening gemeente Buren	2019	
3. Bouwen voor behoefte 2017	2018	
4. Samen Dichtbij	2017	
5. Nota Grondbeleid 2017 - 2020	2017	
6. Woonvisie 2014-2020	2015	
7. Bouwverordening gemeente Buren 2013	2013	2020
8. Exploitatieverordening gemeente Buren 2005	2005	
9. Welstandsnota 2004	2004	

Risico's

Stikstof

De verscherping van de eisen over stikstofdepositie (de neerslag van stikstof op natuurgebieden) kunnen ertoe leiden dat ontwikkelingen in onze gemeente niet mogelijk zijn of worden beperkt.

Afhankelijkheid derde partijen

Voor het uitvoeren van ons woonbeleid zijn we onder andere afhankelijk van corporaties voor de bouw van huurwoningen en van ontwikkelende partijen voor de bouw van koopwoningen. Waar het gaat om wonen en zorg zijn we afhankelijk van de bereidheid van zorgpartijen om te investeren in voorzieningen in onze gemeente.

Wat willen we?

Subdoelstellingen

1.1 Inwoners van nu en in de toekomst zijn in staat om in Buren een passende woning te vinden

We zorgen er voor dat de woningvoorraad in onze gemeente zo veel mogelijk aansluit op de behoefte van onze inwoners. Het gaat daarbij niet alleen om de huidige behoefte, maar ook om de toekomstige behoefte. Naast de nieuwbouw van woningen is ook de bestaande voorraad aan woningen in onze gemeente van belang.

De streefwaarde bepalen we bij het vaststellen van het woningbouwprogramma in december 2020.

1.2 Ondernemers beoordelen het ondernemersklimaat met minimaal een 7,2 en we behouden een plaats in de top 20 van de MKB vriendelijkste Gelderse gemeente

Wij willen een ondernemende gemeente zijn en onze ondernemers een goed vestigingsklimaat bieden. De beoordeling van het vestigingsklimaat wordt bepaald door begrip voor ondernemers, bereikbaarheid, omgaan met regelgeving, lokale belastingen, openbare voorzieningen, veiligheid en klantvriendelijkheid.

1.3 Inwoners en bezoekers beoordelen onze recreatieve mogelijkheden minimaal met een 6

In 2021 gaan we de Visie Recreatie en Toerisme opstellen. De recreatieve doelen zullen volgen uit deze visie. In deze visie krijgt de stad Buren speciale aandacht.

1.4 Van alle aanvragers voor een omgevingsvergunning is 85 % (zeer) tevreden over de gevolgde procedure

Wij vragen de aanvragers van een vergunning naar de tevredenheid over de gevolgde procedure. De Omgevingsdienst Rivierenland voert jaarlijks tevredenheidsonderzoeken uit onder aanvragers van vergunningen. Beoordeeld worden de duidelijkheid van de procedure, de duidelijkheid van de communicatie, de samenwerking en de bereikbaarheid.

BBV-beleidsindicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Demografische druk			66,9	70,9	72,7	73,7	74,2	77,2
<i>Toelichting indicator</i> De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> De demografische druk geeft de verhouding weer tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64 jaar) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (0-19 jaar) en 65 jaar en ouder. De toename van de demografische druk laat zien dat het aantal productieve mensen in onze gemeente afneemt in verhouding tot de niet-productieve mensen. Dat heeft vooral te maken met vergrijzing. De verwachting is dat deze trend de komende jaren nog toeneemt als gevolg van de demografische ontwikkeling.								
Funciemenging			46,1	44,0	44,7	44,0	43,0	41,0
<i>Toelichting indicator</i> Funciemenging weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> De ontwikkeling is afhankelijk van de gevolgen van de coronacrisis en van bedrijfsvoeringen, de vestiging van bedrijven en de invulling van personeel. Als gemeente kunnen we hier niet op sturen.								

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Nieuw gebouwde woningen			4,0	8,8	6,9	6,9	11,0	10,7
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> De basis voor de inschatting van het aantal opgeleverde woningen per 1.000 woningen hebben wij gedaan op basis van de in aanbouw zijnde woningen per 1 januari 2020. Daarna gaan we uit van een continue bouwstroom, waarbij sprake is van een toename van 120 woningen per jaar. Daarbij moet dan wel sprake zijn van een aanhoudende vraag naar woningen, ruimte in de afspraken met de regio en provincie en snelle planprocedures.								
Vestigingen	159,0	2024	133,5	141,2	147,2	151,0	153,0	159,0
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Het aantal woningen betreft bedrijven aan huis, ZZP'ers, MKB-bedrijven enz. Hier heeft een gemeente beperkte invloed op.								

Indicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
MKB vriendelijkste Gelderse gemeente - plaats ranglijst					20	20	20	20
<i>Toelichting indicator</i> Elke twee jaar voeren Lexnova en MKB-Nederland het onderzoek naar de MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland uit. Door een kwantitatief onderzoek onder ondernemers worden per gemeente de scores op vier pijlers bepaald. Eén van de pijlers is de tevredenheid van ondernemers. Aan alle ondernemers wordt gevraagd een rapportcijfer (tussen 1 en 10) te geven aan het ondernemersklimaat van de eigen gemeente. Dat klimaat bestaat uit begrip voor ondernemers, bereikbaarheid, omgaan met regelgeving, lokale belastingen, openbare voorzieningen, veiligheid en klantvriendelijkheid. Dit zijn door de gemeente beïnvloedbare factoren. Gemeenten worden gerangschikt op basis van het gemiddelde cijfer van de ondervraagde ondernemers.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Het onderzoek/scores naar de MKB-vriendelijkste gemeente wordt per gemeente op vier pijlers bepaald, namelijk: 1. De tevredenheid van de ondernemers over de eigen gemeente; 2. Het imago van de gemeente bij ondernemers buiten de gemeente; 3. De gemeentelijke communicatie en het gemeentelijke beleid over het midden- en kleinbedrijf; 4. De beleving van gemeentelijke lasten (prijs-kwaliteitverhouding). We willen een plaats in de top 20 van Gelderland behouden (gemiddelde 4 pijlers).								
MKB vriendelijkste gemeente - pijler tevredenheid					6,9	7,0	7,1	7,2
<i>Toelichting indicator</i> Elke twee jaar voeren Lexnova en MKB-Nederland het onderzoek naar de MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland uit. Door kwantitatief onderzoek onder ondernemers worden per gemeente de scores op vier pijlers bepaald. Eén van de pijlers is de tevredenheid van ondernemers. Aan alle ondernemers wordt gevraagd een rapportcijfer (tussen 1 en 10) te geven aan het ondernemersklimaat van de eigen gemeente. Dat klimaat bestaat uit begrip voor ondernemers, bereikbaarheid, omgaan met regelgeving, lokale belastingen, openbare voorzieningen, veiligheid en klantvriendelijkheid. Dit zijn door de gemeente beïnvloedbare factoren. Gemeenten worden gerangschikt op basis van het gemiddelde cijfer van de ondervraagde ondernemers.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> In 2018 werd de pijler tevredenheid voor onze gemeente beoordeeld met een 6,9. In het gehele onderzoek was het hoogst gegeven cijfer een 7,4.								

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
1.1 Inwoners van nu en in de toekomst zijn in staat om in Buren een passende woning te vinden	
1.1.1 Vaststellen woningbouwprogramma	2021
We willen graag bouwen in alle kernen. We gebruiken de uitkomsten van de kernenrondes en het woningbehoefte onderzoek om een 'Woningbouwprogramma Plus' op te stellen. Daarin bepalen we welke maatregelen nodig zijn om er voor te zorgen dat de woningvoorraad in onze gemeente aansluit op de behoefte. Vanaf 2021 kunnen we daarbij onder andere sturen op de oplevering van het aantal woningen in de verschillende prijscategorieën en typologieën.	

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

1.1.2 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

We werken aan de verschillende woningbouwinitiatieven in onze gemeente. Daarnaast maken we afspraken met corporaties over bijvoorbeeld de realisatie van huurwoningen en het huisvesten van bijzondere doelgroepen. We onderzoeken de mogelijkheden om inwoners te ondersteunen bij het vinden van een passende woning. We blijven in contact met de regio en provincie over de versnelling van woningbouwinitiatieven en mogelijke subsidies om plannen te realiseren.

1.2 Ondernemers beoordelen het ondernemersklimaat met minimaal een 7,2 en we behouden een plaats in de top 20 van de MKB vriendelijkste Gelderse gemeente

1.2.1 Vaststellen beleid huisvesting buitenlandse arbeidskrachten 2021

We willen er voor zorgen dat de buitenlandse arbeidskrachten in onze gemeente op een gezonde en veilige manier gehuisvest worden. Daarvoor maken we beleid voor de huisvesting van buitenlandse arbeidskrachten die werkzaam zijn bij agrarische bedrijven in onze gemeente. We doen dat als pilot in het kader van de Omgevingswet. We stellen in overleg met de agrariërs, de buitenlandse arbeidskrachten zelf en onze inwoners een gewenste toekomstvisie vast. We betrekken daarbij ook onze partners, zoals de Provincie Gelderland, de GGD, de ODR en de Veiligheidsregio. Onze planning is dat we dat eind 2020 afronden, waarna we het in 2021 aan u ter besluitvorming voorleggen.

1.2.2 Vaststellen Regionaal Economisch Ambitiedocument 2021-2024 2021

De gemeenten in regio Rivierenland werken al jarenlang samen. Sinds 2016 gebeurt dit op basis van het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020 met bijbehorend uitvoeringsprogramma. Het ambitiedocument is de bouwsteen van de gemeenten voor afstemming met ondernemers, onderwijs, onderzoek, organisaties en ondernemende inwoners (de O's). Dit gebeurt in relatie tot de drie regionale economische speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme. Regio Rivierenland/FruitDelta wil graag de regionale economische samenwerking doorzetten en stelt een gedragen Regionaal Economisch Ambitiedocument 2021-2024 op. Wij bieden u dit in 2021 ter vaststelling aan.

1.2.3 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

De belangrijkste werkzaamheden in 2021 gaan over de uitvoering van de nota Economie. In 2021 gaan wij de zichtbaarheid en bekendheid van onze accountmanagers bedrijven vergroten. Wij organiseren minimaal twee bijeenkomsten van ons gemeentebestuur met ondernemers. Ook gaan wij op bedrijfsbezoek en starten wij met de periodieke uitgave van nieuwsbrieven. Daarnaast werken wij aan de uitgifte van bedrijventerrein Doejenburg II en de regionale samenwerking op het gebied van economie.

1.3 Inwoners en bezoekers beoordelen onze recreatieve mogelijkheden minimaal met een 6

1.3.1 Vaststellen visie recreatie en toerisme 2021

In 2021 stellen we in samenwerking met een adviesbureau en recreatieondernemers in onze gemeente een visie recreatie en toerisme op. Hierin stellen we recreatieve doelen vast. De indicatoren volgen uit de visie.

1.3.2 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

De belangrijkste werkzaamheden in 2021 zijn:

- Ondernemers begeleiden bij de realisatie van recreatieplannen;
- Promotie van onze gemeente en regio;
- Regionale afstemming.

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

1.4 Van alle aanvragers voor een omgevingsvergunning is 85 % (zeer) tevreden over de gevolgde procedure

1.4.1 Invoeren integrale omgevingstafel 2021

In 2021 voeren wij een integrale omgevingstafel met alle relevante vakdisciplines in, om gesprekken met initiatiefnemers van complexe procedures te voeren. Bij de omgevingstafel zitten gemeente, ketenpartners en belanghebbenden aan tafel om een initiatief te bespreken. Doel hiervan is niet alleen een efficiënt (en sneller) proces, maar ook een beter plan en meer draagvlak. Het levert de initiatiefnemer een integraal advies op, waarmee hij de vergunningaanvraag kan opstellen en indienen.

1.4.2 Ontsluiten digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) 2021

In 2021 ontsluiten wij de regelgeving voor de fysieke leefomgeving op het landelijk in te voeren digitaal stelsel Omgevingswet (DSO).

1.4.3 Opstellen heldere protocollen voor complexe procedures 2021

In 2021 stellen wij heldere protocollen voor de meest voorkomende complexe procedures op.

1.4.4 Vaststellen gemeentedeekkend omgevingsplan 2021

Alle regels in de fysieke leefomgeving brengen we bij elkaar in één document, het omgevingsplan. In 2021 voeren wij hiertoe een pilot (gebiedsgerichtplan) uit en stellen wij een plan van aanpak op voor het opstellen van het omgevingsplan voor het gehele grondgebied.

1.4.5 Vaststellen omgevingsvisie 2021

In 2021 stellen we als gemeente een omgevingsvisie vast, waarin alle doelen van beleidsvelden in de fysieke leefomgeving bij elkaar komen. Zo wordt het voor inwoners en ondernemers veel sneller duidelijk waar wij als gemeente voor staan en wat wij willen bereiken. Ter voorbereiding op het vaststellen van de omgevingsvisie leggen wij de welstandsnota, de nota archeologie en de nota culturele erfgoed aan u voor.

Verbonden partijen

Naam	Bestuurlijk belang en doel	Bijdrage 2021
BV Logistics Valley Rivierenland	We willen onze positie in de top 5 van logistieke hotspots in Nederland behouden. Logistics Valley verbindt ondernemers, overheid en kenniscentra voor een krachtig, duurzaam en innovatief logistiek Gelderland.	
Activiteiten		
BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde	BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde is een onderneming, die is gericht op het behartigen van maatschappelijke taken, zoals omschreven in de kernactiviteit.	
Activiteiten		
Omgevingsdienst Rivierenland	- De gemeente heeft de ODR opdracht gegeven de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) uit te voeren voor de gemeente Buren. - Samen met de mede-opdrachtgevers speelt de ODR in op wijzigingen in wet- en regelgeving, bijvoorbeeld de omgevingswet of de wet kwaliteitsborging bouw.	2.491
Activiteiten	- Per 1 januari 2021 start de ODR met een nieuwe VTH-applicatie; - Voor inwoners en bedrijven is niet alleen de inhoudelijke kwaliteit van ODR producten van belang, maar ook de klantgerichtheid. Het project Verbeteren klantgerichtheid is afgerond en heeft concrete verbeteringen opgeleverd.	

Wat kost het?

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
Baten na de 2e bestuursrapportage	22.645	3.122	3.739	1.774	2.103	1.422
Mutaties begroting 2021						
Bestaand beleid (actualisatie)			196	196	196	196
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - erfpacht BT Doejenburg II			48	48	48	48
8.3 Wonen en bouwen - bouwleges			148	148	148	148
Overige wijzigingen						
Nieuw beleid - noodzakelijk			75	175		
8.1 Ruimtelijke ordening - vergoeding ruimtelijke initiatieven			75	175		
Stelpost - besluitvorming raad			20	20	20	20
3.4 Economische promotie - toeristenbelasting arbeidsmigranten			20	20	20	20
Technische wijzigingen			-3	-89	184	31
Totaal ontwikkelingen			287	301	400	246
Totaal baten		3.122	4.026	2.075	2.503	1.668
Lasten						
Lasten na de 2e bestuursrapportage		7.119	6.648	4.253	4.582	3.893
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			198	277	277	277
3.1 Economische ontwikkeling - Regionaal investeringsfonds			-79			
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)			277	277	277	277
Nieuw beleid - noodzakelijk			465	40		
8.1 Ruimtelijke ordening - Omgevingswet			65	40		
8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven			400			
Nieuw beleid - wenselijk			20			
3.4 Economische promotie - nota recreatie en toerisme			20			
Stelpost - besluitvorming raad			20			
3.1 Economische ontwikkeling - uitwerking Nota Economie			20			
Technische wijzigingen			-140	-209	65	-89
Totaal ontwikkelingen			563	109	343	189
Totaal lasten	18.486	7.120	7.210	4.363	4.925	4.083
Saldo na bestemming	4.158	-3.997	-3.186	-2.287	-2.422	-2.415

Toelichting ontwikkelingen

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
Baten				
Bestaand beleid (actualisatie)				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - erfpacht BT Doejenburg II	48	48	48	48
In 2020 zijn tot en met september drie grondverkoop op bedrijventerrein Doejenburg II in erfpacht uitgegeven. Dit levert een structurele opbrengst op van € 47.500.				

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
--------------------	------	------	------	------

8.3 Wonen en bouwen - bouwleges 148 148 148 148

In 2021 en de volgende jaren verwachten we extra bouwleges van de projecten Het Binnen, De Allarthof, Scharenhof en Oosterweijden. Bovendien hebben wij in de begroting 2020 in verband met de PAS-discussie voorzichtigheidshalve een lage opbrengst geraamd.

Daarnaast nemen de legesopbrengsten toe als gevolg van stijgende tarieven. Op basis van deze ontwikkelingen kunnen wij de verwachte opbrengsten € 148.000 hoger ramen.

Over de effecten van de invoering van de Omgevingswet is nog onzekerheid. Het zal de komende jaren duidelijk worden wat de gevolgen voor onze opbrengsten aan bouwleges zijn.

Nieuw beleid - noodzakelijk

8.1 Ruimtelijke ordening - vergoeding ruimtelijke initiatieven 75 175 0 0

Op basis van het vast te stellen woningbouwprogramma en het woonbeleid leggen wij de komende jaren de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Voor deze projecten maken wij extra kosten. Zie de voorgestelde begrotingswijziging 8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven.

Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst. Vooralsnog gaan we uit van extra opbrengsten voor een bedrag van € 75.000 in 2021 en € 175.000 in 2022.

Daarnaast krijgen wij in de komende jaren meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges. Ook biedt de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, de mogelijkheid dat wij per (recreatie)woning/parkeringsfonds een eenmalige bijdrage ontvangen. Deze extra opbrengsten kunnen wij nog niet kwantificeren en hebben wij nog niet financieel vertaald in deze begroting. Dit zal de komende begrotingen of tussentijds via de bestuursrapportages plaatsvinden.

Lasten

Autonome ontwikkelingen

3.1 Economische ontwikkeling - Regionaal investeringsfonds -79 0 0 0

De kosten voor het Regionaal Investeringsfonds (RIF) hoeven in 2021 niet opgenomen te worden in de begroting. Het RIF gaat gelijk met het regionaal ambitiesdocument herijkt worden. Het nieuwe ambitiesdocument en bijbehorend financieringsinstrument (RIF 2.0) wordt waarschijnlijk in april/mei 2021 vastgesteld. In 2021 hoeft er eenmalig geen bijdrage aan het RIF te worden betaald. Na 2021 moet het budget beschikbaar blijven voor het nieuwe financieringsinstrument. Dit betekent dat een bedrag van € 79.000 in 2021 vrij kan vallen.

8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) 277 277 277 277

Uit de bestuursrapportage 2020 blijkt dat de bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) 2021 structureel met € 277.000 omhoog gaat. In de eerder vastgestelde begroting 2021 was dit € 301.000. Hiervan is € 100.000 meerwerk voor werkzaamheden die wij als gemeente extra door de ODR uit laten voeren. In 2021 onderzoeken hoe we dit anders vorm kunnen geven.

Overigens treedt de Omgevingswet per 2022 in werking. Mogelijk leidt dit nog tot andere werkzaamheden en dus een andere bijdrage aan de ODR.

Nieuw beleid - noodzakelijk

8.1 Ruimtelijke ordening - Omgevingswet 65 40 0 0

Door de coronacrisis en het uitstellen van de invoering van de Omgevingswet tot 1 januari 2022 is het noodzakelijk om de programmamanager voor de Omgevingswet (langer) in te huren. In 2021 werken we verder aan de implementatie, integrale (raads)werkgroepen, regionale bijeenkomsten en het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Na de invoering in 2022 gaat het om de begeleiding en afstemming van de producten en systemen om deze vervolgens goed te borgen en de evaluatie.

8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven 400 0 0 0

Eind 2020 leggen wij het woningbouwprogramma en het woonbeleid aan u ter besluitvorming voor. De komende jaren ligt de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor ontstaat een toename van het aantal projecten en bestemmingsplanprocedures. De toename van het aantal projecten is breed. Zowel initiatieven rond wonen, recreëren als duurzaamheidsprojecten (zonneparken en windenergie) worden ingediend of zien we op ons afkomen. Om deze ontwikkelingen, in ieder geval in 2021, goed te kunnen managen is extra ondersteuning noodzakelijk. Het gaat hierbij om functies als projectleider, projectjurist, beleidsmedewerker ruimte en ondersteuning. Alleen dan is het mogelijk om voortvarend projecten op te pakken en de komende jaren te voldoen aan de woningbehoefte. Wij stellen u voor hiervoor een budget van € 400.000 in 2021 beschikbaar te stellen.

Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst. Zie ook de voorgestelde begrotingswijziging met de extra geraamde opbrengsten.

In de komende jaren krijgen we meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges.

Op grond van de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, wordt het mogelijk dat wij per (recreatie)woning/parkeringsfonds een eenmalige bijdrage ontvangen.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	21.184	960	1.624	139	108	109
3.4 Economische promotie	257	166	240	240	240	240
8.1 Ruimtelijke Ordening	237	138	211	300	125	125
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	61	750	796	251	894	59
8.3 Wonen en bouwen	906	1.108	1.155	1.145	1.135	1.135
Totaal baten	22.645	3.122	4.026	2.075	2.502	1.668
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	192	224	132	191	191	191
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.254	1.015	1.635	148	113	109
3.4 Economische promotie	145	140	124	104	101	101
8.1 Ruimtelijke Ordening	920	2.123	1.707	850	810	810
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	189	788	836	292	932	94
8.3 Wonen en bouwen	2.786	2.829	2.778	2.778	2.778	2.778
Totaal lasten	18.486	7.119	7.212	4.363	4.925	4.083
Saldo						
3.1 Economische ontwikkeling	-192	-224	-132	-191	-191	-191
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.930	-54	-11	-9	-4	
3.4 Economische promotie	112	26	116	136	139	139
8.1 Ruimtelijke Ordening	-683	-1.985	-1.497	-550	-685	-685
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	-128	-39	-39	-41	-38	-35
8.3 Wonen en bouwen	-1.880	-1.722	-1.623	-1.633	-1.643	-1.643
Totaal saldo	4.159	-3.998	-3.186	-2.288	-2.422	-2.415

Overzicht incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo programma 1 (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-3.186	-2.287	-2.422	-2.415
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	829	-20	-20	-20
Begrotingssaldo na bestemming	-2.357	-2.307	-2.442	-2.435
Waarvan incidentele baten en lasten	37	-115	20	20
Structureel begrotingssaldo	-2.320	-2.422	-2.422	-2.415

Nadere toelichting incidentele baten en lasten per programma:

Programma - Omschrijving (baten)	2021	2022	2023	2024
Bijdrage projectontwikkelaars vanuit particuliere woningbouwinitiatieven	- 75	- 175		
Onttrekking reserve Risico's grondexploitatie	- 750			
Onttrekking reserve Overlopende posten ten behoeve van actualisatie huidige bestemmingsplannen	- 99			
Incidenteel < € 25.000	- 11			
Totaal	- 935	- 175		

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
Inhuur ten behoeve van particuliere woningbouwinitiatieven	400			
Actualiseren van de huidige bestemmingsplannen (verouderde buiten en komgebied plannen) naar een omgevingsplan	99			
Inhuur projectleider Omgevingswet	65	40		
Projectkosten Omgevingswet	285			
Aanleg plateaudrempel T-splitsing De Roskam-Bernhardlaan plan	42			
Hooghendijck	81	20	20	20
Incidenteel < € 25.000				
Totaal	972	60	20	20

Overzicht reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige bestemmingsreserve						
Omgevingsgerichte uitgaven en bovenplanse verevening	615	560	560	560	560	560
<i>Overlopende posten</i>	1.569	475	327	347	367	387
- reservering actualisatie bestemmingsplannen		20	20	20	20	20
- actualisatie bestemmingsplannen		-114	-99			
- projectkosten Omgevingswet		-353				
- archeologiebeleid		-43				
- projectkosten Voorstraat Lienden		-77				
- visie woonvisie		-10				
Risico grondexploitaties	0	4.565	3.815	3.815	3.815	3.815
Totaal reserves	615	5.125	4.375	4.375	4.375	4.375

Stand voorzieningen per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Verplichtingen, verliezen en risico's						
<i>Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties:</i>						
- Bedrijventerrein Buren III	18	18	18	18	18	18
- Het Woud Ingen	123	123	123	123	123	123
- Scharenburg Zoelen	110	105	105	105	105	105
Door derden bekleemde middelen						
Goedkope woningbouw	221	221	221	221	221	221
Totaal voorzieningen	472	467	467	467	467	467

Programma 2. Fysieke leefomgeving

Algemeen

Omschrijving

Dit programma omvat de beleidsontwikkeling, inrichting en ontwerp, beheer, onderhoud en exploitatie van onze openbare ruimte, zoals verkeer, milieu, duurzaamheid en afval

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

Een schone, hele, veilige en toekomstbestendige leefomgeving, waar het prettig leven is.

Externe ontwikkelingen

Plagen en ziektes in ecologische omgeving

Door de verandering van het klimaat komen ziektes en plagen in de openbare ruimte steeds vaker en heviger voor.

Beleidskaders

	Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
1. Klimaatvisie Buren	2020	
2. Regionale Energie Strategie	2020	
3. Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit	2020	
4. Beleidskaders zon, wind en laadpalen	2020	
5. Integraal overzicht beheerplannen	2020	
6. Artistieke objecten	2020	
7. Actualisatie meerjarenonderhoudsplan	2020	
8. Begraafplaatsenbeleid	2020	
9. Actualisatie Speeltuinenbeleid	2020	
10. Startnotitie Omgevingswet	2020	
11. Startnotitie Duurzaamheid	2020	
12. Algemene verordening ondergrondse infrastructuur	2013	
13. Revolverend fonds energiebesparende maatregelen voor verenigingen en stichtingen 2015 - 2024	2016	
14. Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Buren	2017	
15. VAB beleid 2017		
16. Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Buren	2018	
17. Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Buren	2010	
18. Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade Buren	2009	

Risico's

Realisatie duurzaamheid

- Kosten en dekking
Het is nog niet helder wat de benodigde beleidsontwikkeling is, hoeveel dat vraagt aan middelen en hoe die gedekt gaan worden ook vanuit de rijksbijdrage.
- Inzet en bemensing
De opgave vraagt inzet en technische kennis en de vraag is of die binnen of buiten tijdig beschikbaar is. Veel gemeenten hebben die inzet namelijk te zijner tijd nodig.
- De realisatie staat van de duurzaamheidsopgave staat of valt met lokale betrokkenheid.
Die lokale betrokkenheid van inwoners, ondernemers en organisaties is niet vanzelfsprekend en vraagt aandacht.

Aanschaf grondstoffen

De prijzen van grondstoffen, vooral olie, veranderen constant. Hierdoor ontstaat het risico van kostenstijgingen.

Wat willen we?

Subdoelstellingen

2.1 Inwoners waarderen het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte met minimaal een 6

Op basis van de door u beschikbaar gestelde middelen denken wij dat een score van een 6,0 haalbaar is. Deze indicator is gebaseerd op verschillende scores uit de Burgerpeiling. Dit zijn:

- Perken en plantsoenen zijn goed onderhouden
- Straten, paden en trottoirs zijn goed begaanbaar
- Weinig tot geen dingen kapot in de buurt
- Buurt is schoon

In 2019 scoorden wij hiervoor qua tevredenheid respectievelijk 49%, 61%, 78% en 66%. Met deze gegevens denken wij dat een 6,0 realistisch is.

2.2 Inwoners beoordelen de verkeersveiligheid minimaal met een 6

Wij willen ons nadrukkelijk richten op de verkeersveiligheid in onze gemeente. Wij streven in dit kader naar een minimale waardering van de verkeersveiligheid door onze inwoners met een 6.

2.3 In 2050 zijn wij energieneutraal, klimaatbestendig en circulair

In 2050 zijn wij een duurzame gemeente zonder gebruik van fossiele brandstoffen, met een circulaire economie en kunnen wij de klimaatveranderingen (hitte, droogte etc.) opvangen.

BBV-beleidsindicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Hernieuwbare elektriciteit	80,0	2030	47,2	45,5	48,2	50,0	52,0	62,0
<i>Toelichting indicator</i> Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> De ontwikkeling vanuit de Regionale Energie Strategie (RES1.0) gaat uit van een verdubbeling van de opgewekte energie in 2030. Wij willen hier aan voldoen door de realisatie van grote zon- en windprojecten in onze gemeente. Het zwaartepunt in de realisatie van de windmolens zal na 2024 liggen.								

Omvang huishoudelijk restafval	14	2024		12	14	14	14	14
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Het afvalbeleid wordt bepaald door de Avri, daar is geen ambitie tot verdere verlaging van de omvang van het huishoudelijk restafval.								

Indicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Verkeersonveilige situaties	40			57		50	49	45
<i>Toelichting indicator</i> Als onderdeel van de Burgerpeiling vragen wij inwoners hoe vaak zij in verkeersonveilige situaties verkeren. Het percentage in deze indicator geeft aan welk deel van de respondenten bij deze vraag soms of vaak antwoordden.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> De beoordeling van onze inwoners in 2019 geeft aan dat 56% zich soms of vaak onveilig voelt in het verkeer. Dit is een percentage dat wij natuurlijk graag omlaag brengen. Onze invloed hierop is echter beperkt. Enerzijds blijkt dat de meeste ongevallen en onveilige situaties zich voordoen op de provinciale weg en anderzijds is het gevoel afhankelijk van incidenten die wij niet (altijd) kunnen beïnvloeden. Binnen onze mogelijkheden en rekening houdend met de beschikbare budgetten streven wij wel naar een afname van dit percentage. Concrete activiteiten, anders dan onze reguliere werkzaamheden, hebben wij op dit terrein nog niet gepland.								
Waarderingscijfer onderhoud buurt	6						6	6
<i>Toelichting indicator</i> Vanaf 2021 wordt er in de Burgerpeiling gevraagd om een rapportcijfer voor het onderhoud van de buurt.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Op dit moment wordt de beoordeling van het onderhoud van de buurt gemeten door middel van 4 stellingen. Dat zijn: 'Perken en plantsoenen zijn goed onderhouden', 'Straten, paden en trottoirs zijn goed begaanbaar', 'Weinig tot geen dingen kapot in de buurt' en 'Buurt is schoon'. Hier waren inwoners in 2019 het respectievelijk 49%, 60%, 78% en 66% (helemaal) mee eens. Met deze cijfers in het achterhoofd en kijkend naar het beperkte budget, lijkt een rapportcijfer van een 6 een realistische doelstelling.								

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
2.1 Inwoners waarderen het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte met minimaal een 6	
2.1.1 Verduurzamen openbare ruimte	2022
Grote delen van de infrastructuur, beplantingen en andere delen van de fysieke leefomgeving die in de naoorlogse periode zijn gerealiseerd gaan wij vervangen. Met het oog op onderwerpen als hittestress, wateroverlast en biodiversiteit zoeken we verbinding tussen de inrichting en het beheer van onze openbare ruimte en de maatschappelijke opgaven op andere beleidsterreinen. Daarom leggen we in onze beheerplannen ook de verbinding met onze strategische opgaven zoals duurzaamheid.	
2.1.2 Vertalen Landschapsontwikkelingsplan naar omgevingsvisie	2022
Het uitgangspunt is dat de actualisatie van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) er onder andere voor moet zorgen dat het thema landschap soepel opgenomen kan worden in de producten voor de Omgevingswet (omgevingsvisie, -plan en -programma's). De actualisatie van het LOP kunnen wij na afronding van de omgevingsvisie starten. De afronding van de actualisatie staat gepland op 2022.	
2.1.3 Vaststellen nota dierenwelzijn	2021
Gemeenten zijn medeverantwoordelijk voor de dieren binnen hun grenzen en veel besluiten en handelingen van de gemeente zijn van invloed op het welzijn van dieren. Om die redenen is het van belang dat de gemeente in haar beleid aandacht besteedt aan dierenwelzijn en een diervriendelijk beleid opstelt. In 2021 gaan we een dierenwelzijnsnota voor onze gemeente opstellen.	
2.1.4 Uitvoeren reguliere werkzaamheden	
- Op het gebied van het openbaar groen gaan wij in 2021 een uitvoeringsprogramma achterstallig groen opstellen. - Op het gebied van wegen speelt het volgende: De Zeeg te Zoelen en de Breedslagseweg te Maurik hebben een nieuwe fundering nodig. In 2021 gaan we uitvoering geven aan de benodigde werkzaamheden.	
2.2 Inwoners beoordelen de verkeersveiligheid minimaal met een 6	
2.2.1 Vaststellen nieuw Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan	2021
Het huidige Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan is opgesteld in 2005 en kan niet meer als een samenhangend verkeer- en vervoersbeleid worden beschouwd. Gezien de nieuwe ontwikkelingen op landelijk en lokaal niveau is het noodzakelijk om de visie op het verkeer en vervoer te actualiseren. Gekozen is om de Omgevingsvisie en Mobiliteitsvisie gelijk op te laten lopen. Wij leggen u deze in de eerste helft van 2021 voor.	
2.2.2 Realiseren uitvoeringsplan mobiliteit regio 2019-2022	2022
In het Uitvoeringsplan Mobiliteit 2019-2022 staan acht hoofdopgaven. Dit zijn:	
- Verbeteren van (internationale) verbindingen - Robuust hoofdwegennet en leefbare kernen - Kwalitatieve spoorverbindingen voor bereikbaarheid van banen - Toekomstbestendig en veilig fietsnetwerk - Sterk en verbindend openbaar vervoer - Overstap naar schone mobiliteit - Inspelen op nieuwe trends: slimme mobiliteit - Slimme logistiek	
Verder werken wij mee aan de ontwikkeling van een regionale visie op het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Hiermee gaan we structureel aandacht schenken aan verkeersveiligheid, door risico's in kaart te brengen en maatregelen te nemen.	

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

2.3 In 2050 zijn wij energieneutraal, klimaatbestendig en circulair

2.3.1 Vaststellen Warmtevisie 2021

De warmtevisie voor onze gemeente is eind 2021 gereed, inclusief de planning voor de aanpak van de eerste wijken/kernen in de periode 2022-2030.

2.3.2 Vaststellen beleidsplan circulaire economie 2021

Wij stellen in 2021 een beleidsplan circulaire economie op. Deze kunt u in het najaar van 2021 vaststellen. Met het beleidsplan circulaire economie kan onze gemeente een start maken met het opzetten en organiseren van kringlopen voor hergebruik door het eigen beleid daarop in te richten. Het gaat bijvoorbeeld om inkoop- en aanbesteding, woningbouw en eigen vastgoed.

2.3.3 Uitvoeren Energietransitie 2030

Na de vaststelling van de beleidsplannen zon en wind en de Regionale Energie Strategie zijn de zoekgebieden voor de ontwikkeling van zon- en windenergie bekend. In 2021 starten wij de voorbereidingen van de eerste vier grootschalige zonne- of windenergie projecten in onze gemeente. Het kan gaan om een verkenning, maar mogelijk ook de eerste stappen richting een realisatie.

2.3.4 Opstellen lokaal realisatieplan Regionale Klimaat Adaptatie Strategie 2021

In 2021 stellen wij een lokaal realisatieplan op voor het uitvoeren van de Regionale Klimaat Adaptatie Strategie (RAS), inclusief regionale uitvoeringsagenda. Dit met concrete maatregelen, bijvoorbeeld tegen verdroging of wateroverlast bij zwaardere buien, door de berging van water en infiltratie in de bodem te verruimen. Daar is ook de biodiversiteit bij gebaat.

Kengetallen

Naam kengetal	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Doden na verkeersongeval	0			1	3	0	0	0
<i>Toelichting kengetal</i>								
Het aantal doden na verkeersongevallen in onze gemeente.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i>								
In 2019 waren er in onze gemeente geen doden na een verkeersongeval. We streven er uiteraard naar dat dit zo blijft de komende jaren. Onze invloed is echter beperkt, niet alle wegen in onze gemeente zijn in ons eigendom. Toch willen we deze cijfers tonen, het kan zijn dat deze indicator in de toekomst een trend weergeeft waar u op zou willen handelen. Om een compleet beeld te geven nemen we hier alle gegevens van de afgelopen vijf jaar op.								
Het aantal doden na verkeersongevallen in onze gemeente:								
2015: 1								
2016: 1								
2017: 3								
2018: 3								
2019: 0								
Gewonden na verkeersongeval				22	8	10	10	5
<i>Toelichting kengetal</i>								
Het aantal gewonden na verkeersongevallen in onze gemeente.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i>								
Het aantal gewonden na verkeersongevallen fluctueerde de afgelopen jaren. De afgelopen vijf jaar waren er gemiddeld 15 gewonden na verkeersongevallen per jaar. Doormiddel van onze inspanning op het gebied van verkeersveiligheid verwachten wij dat de komende jaren het aantal gewonden na verkeersongevallen daalt. Onze invloed is echter beperkt, niet alle wegen in onze gemeente zijn ook eigendom van onze gemeente. Toch willen we deze cijfers tonen, het kan zijn dat deze indicator in de toekomst een trend weergeeft waar u op zou willen sturen. Om een compleet beeld te geven nemen we hier alle gegevens van de afgelopen vijf jaar op.								
Het aantal gewonden na verkeersongevallen in onze gemeente:								
2015: 13								
2016: 22								
2017: 12								
2018: 8								
2019: 15								

Verbonden partijen

Naam	Bestuurlijk belang en doel	Bijdrage 2021
Avri	Afval De Avri is verantwoordelijk voor de afvalinzameling in onze gemeente. In 2019 is het omgekeerd inzamelen van grondstoffen in de regio ingevoerd. Dit heeft een positief effect gehad op de hoeveelheid ingezamelde restafval. Het ingevoerde beleid gaat de Avri in 2021 verder vorm geven met als doel een verdere reductie van restafval en inzameling van zo schoon mogelijke grondstoffen. IBOR De Avri verricht voor onze gemeente het beheer van en onderhoud aan de openbare ruimte. Ook de samenhangende klachten en meldingen vallen onder deze werkzaamheden. <i>Activiteiten</i> - In 2021 zal de Avri, mede op verzoek van het algemeen bestuur, veel aandacht hebben voor gedragsverandering van inwoners ten aanzien van afval scheiden. Het niet juist aanbieden van afval zorgt voor afgekeurde ladingen grondstoffen, waardoor veel extra kosten ontstaan die met meer voorlichting voorkomen kunnen worden. Zowel de Avri als de inwoners zijn beide gebaat bij (het verschaffen van) meer duidelijkheid over wat optimaal scheidingsgedrag is en hoe we dit samen kunnen bereiken. - De Avri gaat samen met gemeenten kijken hoe we in de toekomst om zullen gaan met de opbrengsten van oud -papier voor verenigingen. Alternatieven worden in de vorm van pilots onderzocht.	355

Wat kost het?

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
Baten na de 2e bestuursrapportage	5.670	7.200	6.016	6.019	6.004	5.967
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			682	690	690	690
7.3 Afval - Avri			647	647	647	647
Overige wijzigingen			35	43	43	43
Bestaand beleid (actualisatie)			81	22	22	22
7.2 Riolerings - verevening met voorziening GRP			27	-32	-32	-32
7.5 Begraafplaatsen - onderhoud en grafrechten			54	54	54	54
Nieuw beleid - noodzakelijk			30	30	30	30
0.4 Overhead - gegevensbeheerder openbare ruimte			30	30	30	30
Technische wijzigingen			53	-27	-83	43
Totaal ontwikkelingen			847	715	659	785
Totaal baten		7.200	6.863	6.734	6.663	6.752
Lasten						
Lasten na de 2e bestuursrapportage		13.437	12.093	12.081	12.440	12.423
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			1.083	771	771	771
7.3 Afval - Avri			570	570	570	570
Overige wijzigingen			513	201	201	201
Bestaand beleid (actualisatie)			30	30	30	30
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - baggeren watergangen			30	30	30	30
Nieuw beleid - noodzakelijk			117	112	73	73
7.4 Milieu(beheer) - beleidsmedewerker duurzaamheid			42	42	42	42
7.4 Milieu(beheer) - duurzaamheid en milieu			34	34		
7.4 Milieu(beheer) - ontwikkeling advies en energiebewustzijn			41	36	31	31

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Nieuw beleid - wenselijk			24			
2.5 Openbaar vervoer - duurzame veerverbinding			14			
7.4 Milieu(beheer) - nota dierenwelzijn			10			
Technische wijzigingen			-68	-170	-225	-100
Totaal ontwikkelingen			1.189	745	651	776
Totaal lasten	12.375	13.436	13.283	12.826	13.092	13.200
Saldo na bestemming	-6.704	-6.236	-6.417	-6.092	-6.427	-6.447

Toelichting ontwikkelingen

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
--------------------	------	------	------	------

Baten

Autonome ontwikkelingen

7.3 Afval - Avri 647 647 647 647

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling hebben we aangepast op basis van de begroting 2021 van de Avri. Het voordeel betreft een hogere BTW teruggave. De kosten van Avri stijgen, waardoor we meer BTW kunnen declareren. Dit levert per saldo een voordeel van € 77.000 op.

Bestaand beleid (actualisatie)

7.2 Riolering - verevening met voorziening GRP 27 -32 -32 -32

We hebben opnieuw gekeken naar onze werkzaamheden voor riolering. In 2021 maken we meer uren en vanaf 2022 minder uren. Het gevolg is dat we in 2021 meer overheadkosten kunnen verrekenen met de voorziening GRP en van 2022 minder dan eerder begroot. Dit is een voordeel in 2021 en vanaf 2022 een nadeel voor onze begroting.

7.5 Begraafplaatsen - onderhoud en grafrechten 54 54 54 54

Na het vaststellen van het nieuwe beleidsplan ontvingen we de werkbegroting 2021 IBOR van Avri. Hieruit blijkt dat de kosten voor de begraafplaatsen met € 80.000 toenemen. Verder zijn als gevolg van een lagere korting op het afkopen van onderhoud de baten toegenomen. Per saldo onttrekken we structureel € 54.000 meer uit de voorziening dan eerder begroot.

Nieuw beleid - noodzakelijk

0.4 Overhead - gegevensbeheerder openbare ruimte 30 30 30 30

Deze noodzakelijke expertise huren wij steeds in. Door deze functionaris in dienst te nemen zijn we goedkoper uit en kunnen we starten met duurzaam gegevensbeheer. Dit is belangrijk voor onze dienstverleningsovereenkomst met de Avri en uitvragen voor groen, openbare verlichting, straatmeubilair en weg- en rioolbeheer, maar ook in aansluiting op onze behoefte aan datagericht werken.

Lasten

Autonome ontwikkelingen

7.3 Afval - Avri 570 570 570 570

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling hebben we aangepast op basis van de begroting 2021 van de Avri. Het voordeel betreft een hogere BTW teruggave. De kosten van Avri stijgen, waardoor we meer BTW kunnen declareren. Dit levert per saldo een voordeel van € 77.000 op.

Bestaand beleid (actualisatie)

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie - baggeren watergangen 30 30 30 30

Uit de voorlopige evaluatie van het laatste baggerproject in 2020 blijkt geen financiële meevaller. Met dit gegeven en de prognose voor de toekomst is de voorziening niet toereikend. We verhogen de storting structureel met € 30.000, zodat we voldoende middelen hebben voor de komende jaren.

Nieuw beleid - noodzakelijk

7.4 Milieu(beheer) - beleidsmedewerker duurzaamheid 42 42 42 42

Onze gemeente heeft geen (beleids)medewerker afval. We zien juist dat op dit terrein meer afstemming en beleidskeuzes worden gevraagd van onze gemeente. Deze medewerker kan ook de interne afstemming van het regionale uitvoeringsplan klimaat adaptatie (RAS) en de uitvoering daarvan oppakken. Wij stellen u voor een structureel budget van € 42.000 beschikbaar te stellen.

7.4 Milieu(beheer) - duurzaamheid en milieu 34 34 0 0

Voor het versterken van de ontwikkeling van duurzaamheid is een structurele aanpak van informatie, communicatie en participatie (intern en extern) noodzakelijk. Ook hebben wij behoefte aan algemene ondersteuning bij de organisatie van bijeenkomsten en ander regel- en onderzoekwerk. Hiervoor vragen wij voor 2021 en 2022 een extra budget van € 33.500.

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
7.4 Milieu(beheer) - ontwikkeling advies en energiebewustzijn	41	36	31	31
We vragen budget voor een cofinanciering bij de zogenaamde Regeling Reductie Energiegebruik (RRE-regeling) voor de regionale energieloketten en een bijdrage aan eCoBuren. Bij het laatste gaat het om een aflopende bijdrage voor het opstarten van de lokale energiecoöperatie en een bijdrage voor een pakket aan diensten die voor onze gemeente uitgevoerd wordt. Het gaat hierbij om een lokale energiemarkt, informatieve energiecafés etc. In 2021 werken we verder aan het maken van prestatieafspraken met eCoBuren. Het gaat dan vooral om de activiteiten die zij voor ons de komende jaren gaan realiseren.				

Overzicht baten en lasten op taakveld

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	201	1.277	226	139	89	89
2.2 Parkeren			1	1	1	1
2.5 Openbaar vervoer	16	16	16	16	16	16
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	193	80	30	38	38	38
7.2 Riolering	2.727	2.819	3.186	3.135	3.115	3.204
7.3 Afval	2.106	2.640	2.982	2.982	2.982	2.982
7.4 Milieu(beheer)	45	5	5	5	5	5
7.5 Begraafplaatsen	382	364	418	416	416	416
Totaal baten	5.670	7.201	6.864	6.732	6.662	6.751
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	5.146	5.079	4.689	4.625	4.944	4.964
2.2 Parkeren		1	23	23	23	23
2.5 Openbaar vervoer	3	6	23	9	9	9
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.394	2.579	2.066	2.056	2.061	2.061
7.2 Riolering	2.395	2.464	2.784	2.767	2.747	2.836
7.3 Afval	1.865	2.380	2.631	2.631	2.631	2.631
7.4 Milieu(beheer)	190	538	591	256	217	217
7.5 Begraafplaatsen	382	390	476	460	459	459
Totaal lasten	12.375	13.437	13.283	12.827	13.091	13.200
Saldo						
2.1 Verkeer en vervoer	-4.945	-3.802	-4.463	-4.486	-4.854	-4.875
2.2 Parkeren		-1	-22	-22	-22	-22
2.5 Openbaar vervoer	13	11	-6	7	7	7
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.201	-2.499	-2.036	-2.018	-2.023	-2.023
7.2 Riolering	332	355	402	368	368	368
7.3 Afval	241	260	352	352	352	352
7.4 Milieu(beheer)	-145	-533	-586	-251	-212	-212
7.5 Begraafplaatsen		-26	-58	-43	-43	-43
Totaal saldo	-6.705	-6.235	-6.417	-6.093	-6.427	-6.448

Overzicht incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo programma 2 (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-6.417	-6.092	-6.427	-6.447
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	151	140	130	130
Begrotingssaldo na bestemming	-6.267	-5.952	-6.297	-6.318
Waarvan incidentele baten en lasten	380	24	0	0
Structureel begrotingssaldo	-5887	-5.929	-6.297	-6.318

Nadere toelichting incidentele baten en lasten per programma:

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
- Inhuur ten behoeve van project glasvezel	85			
- Medewerker duurzaamheid	34	34		
- Inhuur en uitvoering klimaatadaptatie	320			
- Incidenteel < € 25.000	47			
Totaal	486	34		

Programma - Omschrijving (baten)	2021	2022	2023	2024
- Project glasvezel: extra leges en degeneratievergoeding	- 86			
- Onttrekking reserve Beheer en onderhoud Tollewaard	- 20	- 10		
Totaal	- 106	- 10		

Overzicht reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige bestemmingsreserve						
Beheer en onderhoud Tollewaard	60	30	10	0	0	0
Kapitaalgoederen beheer	0	598	598	598	598	598
Overige bestemmingsreserve besteed ¹						
Heractivering riolering	929	817	704	592	480	368
Onderdreef Buren	349	331	314	296	278	260
Totaal reserves	1.338	1.776	1.625	1.486	1.356	1.226

¹ Betreft een reserve ter dekking van afschrijvingslasten. De omvang van de reserve is gelijk aan alle toekomstige afschrijvingen.

Stand voorzieningen per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Door derden beklemde middelen						
<i>Begraafplaatsen</i>						
- Aankoopsommen onderhoud	119	129	129	126	118	104
- Aankoopsommen grafrechten	42	51	61	71	81	92
<i>Riolering</i>						
- Onderhoud rioolgemalen	868	1.068	492	176	203	116
- Vervanging riolering	1.000	1.200	1.593	1.287	912	575
- Gemeentelijke rioleringsplan	4.196	4.467	4.161	3.965	3.850	3.647
Egalisatie onderhoud						
Openbare verlichting	699	0	0	0	0	0
Wegen	3.251	3.314	3.621	3.928	4.093	3.795
Civiele kunstwerken	591	146	37	98	134	170
Baggeren watergangen	384	126	298	469	640	811
Achterstallig onderhoud groen	0	382	382	382	382	382
Achterstallig onderhoud verkeerstekens & straatmeubilair	0	159	159	159	159	159
Totaal voorzieningen	11.149	11.043	10.932	10.661	10.573	9.852

Programma 3. Sociaal domein

Algemeen

Omschrijving

Het sociaal domein bestaat uit de beleidsvelden Wet maatschappelijke ondersteuning, jeugd en participatie.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

Wij willen de kansen en mogelijkheden van onze inwoners vergroten.

Externe ontwikkelingen

Vernieuwingen jeugdstelsel

Het rapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd' heeft geleid tot het voornemen om het jeugdstelsel te vernieuwen. In verschillende kamerbrieven zijn voorstellen gedaan om de organisatie van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te verbeteren. De VNG heeft daarop het initiatief genomen tot het opstellen van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). Het doel van de norm is dat gemeenten hun onderlinge samenwerking verstevigen bij het bieden van passende hulp aan kinderen. Hierbij gaat het onder meer om borging van specialistische (zorg)functies en de transformatie van het zorglandschap naar 'zo thuis mogelijk'. Alle gemeenten hebben hiermee ingestemd. Het komende jaar gebruiken we om de norm te vertalen naar de (boven) regionale en lokale context. Voor de korte termijn is er afgesproken dat iedere jeugdzorgregio in samenwerking met de gecertificeerde Instellingen met een verbeteragenda komt om knelpunten weg te nemen. In 2021 wordt samen met de zeven Gelderse regio's hieraan gewerkt.

Beschermd wonen

Vanaf 2015 is Beschermd wonen een gemeentelijke taak, bedoeld voor mensen die door psychische problemen 24 uur zorg of nabijheid nodig hebben. De gemeente Nijmegen beschikt als centrumgemeente over de financiële middelen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Vanaf 2022 wordt iedere gemeente zelf verantwoordelijk voor Beschermd wonen en krijgt daar een budget voor. Het gaat om een ingroeipad van 10 jaar dat past bij het uitgangspunt dat elke gemeente verantwoordelijkheid draagt voor het ondersteunen van kwetsbare inwoners met behulp van hun eigen netwerk in de eigen omgeving. Met alle gemeenten in Gelderland-Zuid wordt gewerkt aan het opstellen van een regioplan. Met behulp van dit regioplan wordt overeenstemming bereikt over:

- Spreiding van voorzieningen;
- Inrichting lokaal versus regionaal;
- Verdeling van de kosten;
- Samenwerkingsvorm.

Participatie

Het percentage inwoners met een bijstandsuitkering in onze gemeente is relatief (heel) laag. We verwachten dat als gevolg van de coronacrisis dat percentage de komende jaren stijgt, maar nog steeds (veel) lager ligt dan (landelijk) gemiddelde.

Wet inburgering

Op 1 juli 2021 treedt de nieuwe Wet Inburgering in werking. In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten de regie over de inburgering. Nieuwkomers worden hiermee vanaf het eerste moment intensief begeleid. Het doel is dat zij zo snel mogelijk de Nederlandse taal leren en kunnen meedoen in de samenleving, het liefst via betaald werk. Gemeenten worden verantwoordelijk voor deze nieuwe taak.

Vroegsignalering

In 2021 is de gemeente via een wijziging in de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening verplicht om te doen aan vroegsignalering van schulden bij inwoners. Door middel van het ophalen van betalingsachterstanden bij twee of meerdere partijen kunnen schulden vroeg worden opgespoord. Het hebben van schulden kan verstrekken gevolgen hebben voor de inwoners die hier mee te maken krijgen. Inwoners zijn gebaat bij het voorkomen van het verergeren van schulden.

Beleidskaders

	Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
1. Verordening Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen	2010	
2. Verordening cliëntenparticipatie werk en inkomen gemeente Buren	2015	
3. Verordening verrekening boete bij herhaald misbruik sociale zekerheid gemeente	2015	
4. Verordening handhaving Participatiewet, Bbz, loaw en loaz gemeente Buren	2015	
5. Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Buren	2015	
6. Verordening individuele studietoelage gemeente Buren	2015	
7. Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten gemeente Buren	2015	
8. Verordening tegenprestatie Participatiewet, loaw en loaz gemeente Buren	2015	
9. Verordening afstemming Participatiewet, Bbz, loaw en loaz gemeente Buren	2016	
10. Beleidsplan Schuldhelpverlening gemeente Buren 2016-2020	2016	
11. Verordening cliëntenparticipatie Wsw gemeente Buren	2018	
12. Verordening loonkostensubsidie Participatiewet gemeente Buren	2018	
13. Verordening participatieregeling minima gemeente Buren	2018	
14. Verordening re-integratie Participatiewet, loaw en loaz gemeente Buren	2018	
15. Beleidsplan Schuldhelpverlening 2020–2024 gemeente Buren	2020	
16. Beleidsplan Wmo/Jeugd "samen voor kwaliteit" 2017-2020	2017	
17. Burense visie op het kind	2018	
18. Verordening wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Buren	2020	
19. Verordening jeugdhulp gemeente Buren	2020	
20. Notitie Ruimte voor sociaal werk 2018-2020	2018	

Risico's

Gemeente lopen risico's voor de uitgaven binnen het sociaal domein. Met name de uitgaven van de Jeugdzorg zijn hoger dan de vergoeding die wij daarvoor ontvangen via de rijksbijdrage.

Wat willen we?

Subdoelstellingen

3.1 Waardering van onze inwoners voor de goede en passende ondersteuning om ze deel te laten nemen aan de maatschappij

Op basis van de vast te stellen visie op het sociaal domein en de in 2021 op te stellen beleids- en uitvoeringsplannen wordt deze subdoelstelling nader uitgewerkt in subdoelstellingen op de verschillende aandachtsgebieden. In de begroting 2022 werken wij dit nader uit.

BBV-beleidsindicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Banen	450,0	2030	435,1	406,3	419,6	420,0	415,0	430,0
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 74 jaar. Onder baan wordt een vervulde positie verstaan, dit kunnen zowel fulltimers, partimer als uitzendkrachten zijn.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> We verwachten dat het aantal banen per 1.000 inwoners als gevolg van corona de komende periode/eerste twee jaar daalt. De verwachting is dat daarna het aantal banen weer zal toenemen. Onze invloed op dit terrein is overigens beperkt. De enige directe invloed betreft de werkgelegenheid die wij als werkgever bieden. Indirecte invloed hebben wij op het gebied van beleid voor economie, ondernemers en het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen.								
Cliënten met maatwerkarrangementen Wmo	400	2024		230		350	370	400
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal cliënten met maatwerkarrangementen Wmo per 10.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is ondersteuning binnen het kader van de Wmo 2015 geleverd in de vorm van een product of dienst die is afgestemd op de wensen, persoonskenmerken, mogelijkheden en behoeften van een individu.								

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Toelichting ontwikkeling De verwachting is dat het aantal maatwerkvoorzieningen zal stijgen. Het zal waarschijnlijk in lijn blijven met de landelijke ontwikkelingen. De stijging wordt onder meer veroorzaakt door de vergrijzing. In 2015 was 18% van onze inwoners 65 jaar of ouder, op dit moment is dit 20% en de verwachting is dat dit percentage in 2030 stijgt naar 25%. Daarnaast heeft het streven mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen een effect op de inzet van maatwerkvoorzieningen. Tot slot zorgt de invoering van het abonnementstarief voor een aanzuigende werking. Dit vaste (lage) maandtarief is vanaf 2019 ingevoerd en er is sindsdien een stijging zichtbaar. Zowel in het aantal cliënten met maatwerkvoorzieningen, alsook in het aantal maatwerkvoorzieningen per cliënt. Wij stellen voor de streefwaarde bij te stellen van 330 naar 400.								
Jongeren met een delict voor de rechter	1,0	2024	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Toelichting indicator Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.								
Toelichting ontwikkeling Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen, is in Buren 1%. Dit sluit aan bij het landelijk gemiddelde. Vergeleken met gemeenten binnen onze regio zijn er geen bijzonderheden. In 2018 (meest recente cijfer) verschenen er binnen de gemeente Buren 20 jongeren met een delict voor de rechter. Ter vergelijking: dit was gelijk aan het aantal van Neder-Betuwe, in Tiel ging het om 70 jongeren. Er is geen aanleiding om hierin een stijging of daling te verwachten.								
Jongeren met jeugdbescherming	1,0	2024		0,80	1,20	1,0	1,0	1,0
Toelichting indicator Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.								
Toelichting ontwikkeling Het aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel is bij ons iets lager dan het landelijk gemiddelde en het gemiddelde in de provincie. We verwachten dat dit zich zo zal blijven ontwikkelen. We zetten wel in op preventie. Door integraal samen te werken rondom gezinnen waar zorgen toenemen. Hierbij werken wij ook samen met de gecertificeerde instellingen. Met de samenwerkende partners zetten wij in op voorkoming van de inzet van een beschermingsmaatregel of het zo spoedig mogelijk weer opheffen van een beschermingsmaatregel.								
Jongeren met jeugdhulp	9,0	2024		10,0	11,10	10,0	10,0	9,0
Toelichting indicator Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.								
Toelichting ontwikkeling Het aantal jeugdigen met jeugdhulp is in onze gemeente lager dan het landelijk gemiddelde en ook iets lager dan het gemiddelde binnen Gelderland. We willen dit behouden en inzetten op een verlaging van het aantal jeugdigen met jeugdhulp.								
Jongeren met jeugdreclassering	0,50	2024		0,30		0,50	0,50	0,50
Toelichting indicator Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).								
Toelichting ontwikkeling Het aantal jeugdigen met jeugdreclassering is binnen onze gemeente zeer laag. De verwachting is dat dit percentage tussen de 0 en 1% zal blijven.								
Kinderen in een uitkeringsgezin	3,0	2020	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Toelichting indicator Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.								
Toelichting ontwikkeling Gelet op de omstandigheden en onzekerheden als gevolg van het corona virus is het onze ambitie het aantal niet te laten stijgen.								
Lopende re-integratievoorzieningen	125	2024		47	100	110	121	110
Toelichting indicator Deze indicator toont het aantal inwoners dat gebruik maakt van een re-integratievoorziening op basis van de Participatiewet. Een re-integratieprogramma is een voorziening die door een gemeente wordt ingezet, nadat de gemeente heeft vastgesteld dat de cliënt een directe belemmering heeft die toetreding tot de arbeidsmarkt verhindert. De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen, waarbij het doel op de lange termijn altijd arbeidsinschakeling is.								
Toelichting ontwikkeling Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering in onze gemeente is relatief laag. We verwachten als gevolg van corona wel dat het aantal de komende jaren stijgt. Daarmee zal waarschijnlijk ook het aantal voorzieningen stijgen dat we moeten inzetten om inwoners te laten toetreden tot de arbeidsmarkt. Als gevolg van deze maatregelen denken wij dat het aantal de komende jaren geleidelijk weer zal afnemen tot ongeveer het niveau van 2018. Onze invloed op het aantal re-integratievoorzieningen is overigens beperkt. Het Rijk hanteert een specifiek verdeelmodel voor wat betreft het bedrag dat iedere gemeente kan uitgeven aan re-integratie. Door als gemeente nieuw specifiek beleid in te zetten en extra geld vrij te maken uit de algemene middelen, kunnen we het aantal re-integratievoorzieningen laten toenemen, waardoor het aantal bijstandsuitkeringen daalt. In de praktijk betekent dit wel dat de extra kosten van de investering (in re-integratievoorzieningen) hoger zijn dan de opbrengst (besparing kosten door minder uitkeringen).								

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Netto arbeidsparticipatie	70,0	2030	67,8	66,9	68,7	69,0	68,7	69,2
<i>Toelichting indicator</i> Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de gehele beroepsbevolking. Des te hoger het percentage, des te hoger is de omvang van de werkzame beroepsbevolking.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Wij scoren boven het gemiddelde in onze provincie. Dit willen wij graag blijven doen. We verwachten wel dat het percentage van de werkzame beroepsbevolking als gevolg van corona de komende twee jaar daalt. De verwachting is dat daarna dat percentage weer zal toenemen.								
Personen met een bijstandsuitkering	120	2024		140	133	124	136	124
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal personen dat een uitkering ontvangt in het kader van de bijstandswet of bijstandsgelateerde wet.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering in onze gemeente is relatief laag. In 2020 is er zelfs nog sprake van een lichte daling. We verwachten, als gevolg van corona, dat het aantal de komende jaren stijgt, maar nog steeds lager ligt dan gemiddeld. In 2020 heeft dit nog geen effect, omdat er eerst recht is op een WW-uitkering. Onze invloed op het aantal personen met een bijstandsuitkering is overigens beperkt. Door als gemeente nieuw specifiek beleid in te zetten en extra geld vrij te maken, kunnen we het aantal re-integratievoorzieningen laten toenemen. Daardoor daalt het aantal bijstandsuitkeringen, maar relatief gezien levert het weinig op.								
Werkloze jongeren	1,0	2030	1,0	1,0	1,0	1,0	1,2	1,0
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal werkloze jongeren (16-22 jaar) ten opzichte van alle jongeren (16-22 jaar).								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Het percentage werkloze jongeren in onze gemeente is relatief laag. We verwachten dat als gevolg van corona dat percentage de komende jaren stijgt, maar nog steeds lager ligt dan (landelijk) gemiddeld.								

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
3.1 Waardering van onze inwoners voor de goede en passende ondersteuning om ze deel te laten nemen aan de maatschappij	
3.1.1 Vaststellen integraal beleidsplan sociaal domein	2021
Doordat er binnen het sociaal domein verschillende wetten gelden is het belangrijk om de samenhang tussen deze wetten te waarborgen. Op deze verschillende onderdelen werd nog afzonderlijk beleid gemaakt en daardoor ontbreekt de structurele samenhang. Na het vaststellen van de integrale visie op het sociaal domein gaan wij een integraal beleidsplan opstellen.	
3.1.2 Implementeren uitvoeringsplan	2021
De transformatie en de keuzes die we in dit verband maken, hebben ook gevolgen voor de uitvoering. De vastgestelde visie is vertaald naar een uitvoeringsplan. Hier gaan we mee aan de slag. Er ontstaan sociale kernteams, waarin onze gemeente nauw(er) samenwerkt met maatschappelijke partners, zodat er een sluitend netwerk ontstaat rondom inwoners die verschillende soorten van hulp en ondersteuning nodig hebben. Bovendien kiezen we voor een meer kerngerichte aanpak en realiseren een betere verbinding met de verschillende dorpen van onze gemeente. Enerzijds worden werkprocessen tegen het licht gehouden en anderzijds worden sociale kernteams opgezet. We doen dit integraal binnen onze organisatie en met onze maatschappelijke partners.	
3.1.3 Ontwikkelen sturingsinformatie	2021
Onze inspanningen binnen het sociaal domein krijgen een plek in het integrale beleidsplan. We stellen prioriteiten, benoemen maatschappelijke doelen en bijbehorende indicatoren. Op die manier maken we goede monitoring, evaluatie en doorontwikkeling mogelijk. We krijgen zo beter zicht op onze financiële inzet en de effecten daarvan. De indicatoren uit een eerder opgesteld rekenkameronderzoek nemen wij hierbij in overweging.	
3.1.4 Uitwerken preventieplan	2021
We geloven in preventie en vroegsignalering. We zetten in op preventie en het voorkomen van dure geïndiceerde zorg. Hiervoor reserveren we jaarlijks € 100.000. Hiervoor leggen wij een uitvoeringsprogramma aan u voor met voorstellen voor de besteding van het preventiebudget.	

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

3.1.5 Realiseren nieuw aanbod Burense visie op kind 2022

Het beleidsplan voor de Burense visie op het Kind loopt in 2020 af. Omdat er nog geen nieuw integraal beleidskader is voor het sociaal domein, gaan wij in de overgangperiode dit beleidsplan en haar activiteiten verder doorzetten en ontwikkelen. De aansluiting met de nieuwe visie op het sociaal domein en het te ontwikkelen integraal beleidskader is hierbij cruciaal.

3.1.6 Leveren bijdrage aan het verder verbeteren (inkoop) van de DVO Jeugd/Wmo 2021

De huidige dienstverleningsovereenkomst Jeugd/Wmo (DVO) loopt af per 1 januari 2022. De zes betrokken gemeenten in Rivierenland willen de samenwerking op het gebied van contractmanagement en inkoop van voorzieningen Jeugd/Wmo voortzetten. Samen werken wij aan een visie op deze regionale samenwerking. Deze visie zal aansluiten bij een nieuw te starten inkooptraject voor contracten met zorgaanbieders Jeugd/Wmo per januari 2022. De wens bestaat om de inkoop anders vorm te geven.

3.1.7 Actualiseren verordening Jeugd/Wmo 2021

In 2021 stellen wij een integrale verordening Jeugd/Wmo op. In verband met de transformatie van het sociaal domein is het uitgangspunt om integraal te werken. Het samenvoegen van de verordeningen Jeugd en Wmo draagt hieraan bij.

3.1.8 Invoeren Wet inburgering 2021

Op 1 juli 2021 gaat de nieuwe Wet inburgering in. Gemeenten worden verantwoordelijk voor deze nieuwe taak. Nieuwkomers worden dan vanaf het eerste moment intensief begeleid. Zij moeten zo snel mogelijk de Nederlandse taal leren en kunnen meedoen in de samenleving, het liefst via betaald werk. We willen de nieuwe wet én kwalitatief goed én betaalbaar uitvoeren. Daarom besloten alle gemeenten in regio Rivierenland om de Wet inburgering (voornamelijk) samen regionaal te gaan uitvoeren. Ook de instrumenten die nodig zijn voor deze wet kopen we regionaal in. In de loop van het eerste kwartaal 2021 zijn de regionale aanbestedingen via het inkoopbureau afgerond. Op 1 juli 2021 starten we met de concrete uitvoering van de nieuwe wet.

3.1.9 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

Op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning gaat het om het vroegtijdig vaststellen of inwoners maatschappelijke ondersteuning nodig hebben. Waar mogelijk voorkomen dat iemand op een maatwerkvoorziening is aangewezen. Waar nodig maatwerkvoorzieningen bieden ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan inwoners die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn.

Op het gebied van de jeugdzorg is samenwerking met betrokken partijen van essentieel belang. Dit om de inzet van jeugdzorg waar mogelijk terug te dringen, maar ook om gezamenlijk de veiligheid van onze jeugdigen te kunnen borgen. Wij stellen een actieplan op om de samenwerking met huisartsen en praktijkondersteuners huisartsen (POH) te verstevigen en het aantal verwijzingen terug te dringen. Met inzet van de beschermingstafel en een gezamenlijk veiligheidsplan werken wij samen aan het veilig en gezond opgroeien.

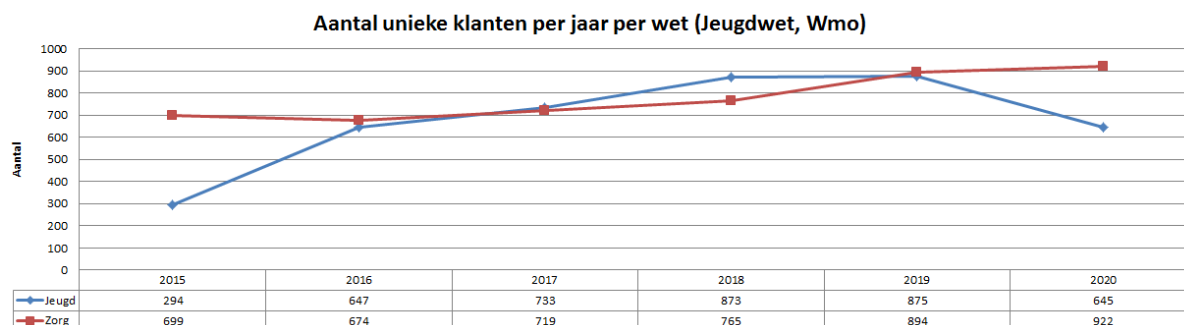
Kengetallen

Deze kengetallen maken onderdeel uit van de pilot sociaal domein en werken wij samen met de werkgroep sociaal domein in 2021 uit.

Naam kengetal	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Financiële informatie Wmo en Jeugd					12.710		12.748	12.783
Toelichting kengetal Het saldo van verschillende taakvelden die betrekking hebben op Wmo en Jeugd. De taakvelden zijn: - Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Samenkracht en burgerparticipatie - Wijkteams - Maatwerkvoorziening (Wmo)								
Maatwerkdienstverlening 18+ Maatwerkdienstverlening 18- Geëscaleerde zorg 18-								
Toelichting ontwikkeling								

Naam kengetal	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Uitgaven voor Jeugd								
Toelichting kengetal Het saldo van verschillende kostensoorten over Jeugd. Deze kostensoorten zijn: • Jeugdzorg ZIN • Jeugdzorg Landelijk Transitie Arrangement • Jeugdzorg PGB • Jeugdbescherming Jeugdreclassering Jeugd: drang en dwang Jeugd: spoedeisende zorg								
Toelichting ontwikkeling								
Uitgaven voor Wmo								
Toelichting kengetal Het saldo van verschillende kostensoorten over Wmo. Deze kostensoorten zijn: • Wmo: woningaanpassingen/woonvoorzieningen • Wmo: vervoer/rolstoelen • Wmo: huishoudelijke ondersteuning • Wmo: individuele begeleiding Wmo: dagbesteding Wmo: vervoer (BG) Wmo: PGB immaterieel Wmo: PGB materieel								
Toelichting ontwikkeling								
Unieke klanten per jaar Jeugdwet				647	873			
Toelichting kengetal Het totaal aantal unieke klanten per jaar voor de Jeugdwet.								
Toelichting ontwikkeling								
Unieke klanten per jaar Wmo				674	770			
Toelichting kengetal Het totaal aantal unieke klanten per jaar voor de Wmo.								
Toelichting ontwikkeling								
Unieke verstrekkingen Jeugdwet				1.228	1.914			
Toelichting kengetal Het totaal van het aantal unieke verstrekkingen voor de Jeugdwet. Er zijn verschillende soorten unieke verstrekkingen: • Jeugd ZIN ambulant • Jeugd ZIN Dyslexie • Jeugd ZIN GGZ • Jeugd ZIN jeugdbescherming Jeugd ZIN landelijk Jeugd ZIN verblijf Jeugd PGB ambulant								
Toelichting ontwikkeling								
Unieke verstrekkingen Wmo				1.317	1.303			
Toelichting kengetal Het totaal aantal unieke verstrekkingen voor Wmo. Er zijn verschillende soorten unieke verstrekkingen: • Begeleiding ZIN • Begeleiding PGB • HBH ZIN HBH PGB Hulpmiddelen ZIN Hulpmiddelen PGB								
Toelichting ontwikkeling								

Aantal unieke klanten per jaar per wet

Aantal unieke verstrekkingen

Soort	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3: Begeleiding ZIN	237	243	247	314	360	355
4: Begeleiding PGB	63	46	33	36	28	31
5: HBH ZIN	685	662	473	478	525	740
6: HBH PGB	92	71	41	32	28	31
7: Hulpmiddelen ZIN	210	286	447	433	581	475
8: Hulpmiddelen PGB	7	9	14	10	17	18
Eindtotaal	1.294	1.317	1.255	1.303	1.539	1.650

Opmerking:

De cijfers voor 2020 zijn niet van het hele jaar.

Verbonden partijen

Naam	Bestuurlijk belang en doel	Bijdrage 2021
GGD Gelderland-Zuid	- Onze inwoners krijgen informatie over een gezonde leefstijl; - We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk kinderen worden ingeënt; - Wij krijgen informatie hoe het met de gezondheid van onze inwoners is gesteld; - Kinderen kunnen zich op een gezonde manier ontwikkelen; - Ouderen blijven zo lang mogelijk gezond; - We voorkomen infectieziekten zo veel mogelijk; - We inspecteren de kinderdagverblijven volgens de wettelijke normen	107
<i>Activiteiten</i>		
Werkzaam	Een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).	2.470
<i>Activiteiten</i>		
De uitvoering van de WSW voor de werkzoekenden uit onze gemeente die op 31-12-2014 een dienstverband hadden bij de gemeenschappelijke regeling LANDER volgens de WSW.		

Wat kost het?

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
Baten na de 2e bestuursrapportage	5.236	11.391	4.665	4.665	4.665	4.665
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			171	476	476	476
6.3 Inkomensregelingen - inkomensvoorzieningen			171	476	476	476
Overige wijzigingen						
Bestaand beleid (actualisatie)			15	15	15	15
Overige wijzigingen			15	15	15	15
Totaal ontwikkelingen			186	491	491	491
Totaal baten		11.391	4.851	5.156	5.156	5.156
Lasten						
Lasten na de 2e bestuursrapportage		29.487	21.098	21.170	21.231	21.231
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			507	719	719	719
6.2 Wijkteams - salarisstaat 2021			-292	-292	-292	-292
6.3 Inkomensregelingen - inkomensvoorzieningen			171	476	476	476
6.4 Begeleide Participatie - begroting GR			82	82	82	82
Werkzaam						
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ - vroegsignalering schuldhulpverlening			35			
7.1 Volksgezondheid - jeugdgezondheidszorg			57	57	57	57
Overige wijzigingen			367	309	309	309

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bestaand beleid (actualisatie)			20	20	20	20
Overige wijzigingen			20	20	20	20
Nieuw beleid - noodzakelijk			30			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - participatieraad			10			
7.1 Volksgezondheid - gezondheidsbeleid			20			
Nieuw beleid - wenselijk			50			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - kerngerichte zorg			50			
Technische wijzigingen			543	571	571	571
Totaal ontwikkelingen			1.151	1.314	1.314	1.314
Totaal lasten	21.662	29.490	22.250	22.483	22.545	22.545
Saldo na bestemming	-16.426	-18.096	-17.399	-17.327	-17.388	-17.388

Toelichting ontwikkelingen

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
--------------------	------	------	------	------

Baten

Autonome ontwikkelingen

6.3 Inkomensregelingen - inkomensvoorzieningen 171 476 476 476

De ramingen voor de inkomensvoorzieningen zijn geactualiseerd op basis van de laatste doorrekeningen in 2020.

Als de tijdelijke ondersteuningsmaatregelen in de loop van 2021 aflopen, is de verwachting dat meer mensen een beroep zullen doen op de inkomensvoorzieningen. Deze worden vergoed door het Rijk.

Lasten

Autonome ontwikkelingen

6.2 Wijkteams - salarisstaat 2021 -292 -292 -292 -292

Drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort zijn bij onze gemeente in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld.

De salariskosten van de medewerkers zijn verwerkt in onze salarisbudgetten. Zie ook de begrotingswijziging 0.4 Overhead - salarisstaat 2021.

6.3 Inkomensregelingen - inkomensvoorzieningen 171 476 476 476

De ramingen voor de inkomensvoorzieningen zijn geactualiseerd op basis van de laatste doorrekeningen in 2020.

Als de tijdelijke ondersteuningsmaatregelen in de loop van 2021 aflopen, is de verwachting dat meer mensen een beroep zullen doen op de inkomensvoorzieningen. Deze worden vergoed door het Rijk.

6.4 Begeleide Participatie - begroting GR Werkzaam 82 82 82 82

Op basis van de begroting van de uitvoerende organisatie GR Werkzaam Rivierenland en de te ontvangen rijksbijdrage voor mensen met een indicatie voor sociale werkvoorziening dienen onze budgetten aangepast te worden. De rijksbijdrage is onvoldoende om alle uitvoeringskosten te dekken. Dit is omdat de rijksbijdrage wordt berekend met een kleiner aantal WSW'ers dan wij in werkelijkheid hebben. Daarnaast loopt er nog een onderzoek bij GR Werkzaam Rivierenland over de verdeelsystematiek. De structureel hogere kosten bedragen ruim € 82.000. Wij stellen u voor het budget aan te passen.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ - vroegsignalering schuldhulpverlening 35 0 0 0

In verband met een wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening is onze gemeente met ingang van 2021 verplicht een systeem van vroegsignalering in te richten. Met behulp van deze inrichting voldoen we aan de wettelijke plicht die het Rijk ons oplegt en kunnen we voorkomen dat de schuldproblematiek zich verder verergert. Op dit moment treffen wij de voorbereidingen om de uitvoering per 1 januari 2021 gereed te hebben. De geschatte uitvoeringskosten voor 2021 bedragen € 35.000. In 2021 leggen wij u een beleidsnota voor met keuzemogelijkheden en ambitieniveaus.

De kosten kunnen ten laste worden gebracht van het preventiebudget. Zie het dekkingsplan.

7.1 Volksgezondheid - jeugdgezondheidszorg 57 57 57 57

De kosten voor het uitvoeren van onze wettelijke taak op het gebied van de jeugdgezondheidszorg stijgen door de verhoging van de lonen (CAO sociaal werk).

Daarnaast neemt het aantal kinderen toe. Wij verwachten een toename van 850 naar 948.

Het totale budget dient met € 57.000 verhoogd te worden.

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
--------------------	------	------	------	------

Nieuw beleid - wenselijk

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - kerngerichte zorg 50 0 0 0
 In het kader van kerngerichte zorg lopen er twee pilots met een dorpscontactpersoon in Kerk-Avezaath en stadscontactpersoon in Buren-Stad en Asch. Deze werkwijze past binnen de visie van kerngericht werken, leefbaarheid en transformatie. Beide contactpersonen voeren activiteiten uit in het kader leefbaarheid en preventieve zorg.
 In 2021 gaan wij evalueren en bekijken wij of voortzetting gewenst is gezien de uitvoering van de strategische opgaven Kerngericht Werken en Transformatie op het Sociaal Domein. Om te voorkomen dat er een lacune ontstaat willen wij de projecten in 2021 voortzetten. Wij stellen u voor hier in 2021 € 50.000 beschikbaar te stellen.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	32					
6.2 Wijkteams						
6.3 Inkomensregelingen	4.583	11.116	4.541	4.846	4.846	4.846
6.4 Begeleide participatie	418					
6.5 Arbeidsparticipatie						
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10		15	15	15	15
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	193	275	295	295	295	295
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-						
6.81 Geëscaleerde zorg 18+						
6.82 Geëscaleerde zorg 18-						
7.1 Volksgezondheid						
Totaal baten	5.236	11.391	4.851	5.156	5.156	5.156
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.698	1.756	1.737	1.718	1.726	1.726
6.2 Wijkteams	932	1.148	731	699	699	699
6.3 Inkomensregelingen	5.094	11.858	5.449	5.720	5.720	5.720
6.4 Begeleide participatie	2.511	2.608	2.516	2.559	2.604	2.604
6.5 Arbeidsparticipatie	352	473	420	440	455	455
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	679	792	923	923	923	923
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.983	2.738	2.844	2.809	2.809	2.809
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.477	6.042	5.407	5.447	5.447	5.447
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	304	369	389	389	389	389
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	549	466	469	468	468	468
7.1 Volksgezondheid	1.083	1.239	1.331	1.311	1.304	1.304
Totaal lasten	21.662	29.489	22.216	22.483	22.544	22.544
Saldo						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.666	-1.756	-1.737	-1.718	-1.726	-1.726
6.2 Wijkteams	-932	-1.148	-731	-699	-699	-699
6.3 Inkomensregelingen	-511	-742	-907	-874	-874	-874
6.4 Begeleide participatie	-2.093	-2.608	-2.516	-2.559	-2.604	-2.604
6.5 Arbeidsparticipatie	-352	-473	-420	-440	-455	-455
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-669	-792	-909	-909	-909	-909
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-2.790	-2.463	-2.549	-2.514	-2.514	-2.514
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-5.477	-6.042	-5.407	-5.447	-5.447	-5.447
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-304	-369	-389	-389	-389	-389
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-549	-466	-469	-468	-468	-468
7.1 Volksgezondheid	-1.083	-1.239	-1.331	-1.311	-1.304	-1.304
Totaal saldo	-16.426	-18.098	-17.365	-17.328	-17.389	-17.389

Overzicht incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo programma 3 (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-17.364	-17.327	-17.388	-17.388
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	75	0	0	0
Begrotingssaldo na bestemming	-17.289	-17.327	-17.388	-17.388
Waarvan incidentele baten en lasten	37	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	-17.252	-17.327	-17.388	-17.388

Nadere toelichting incidentele baten en lasten per programma:

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
In het kader van kerngerichte zorg houden we twee pilots. Eind 2021 gaan we evalueren en kijken of dit project een vervolg krijgt	50			
Brede aanpak dak- en thuiswerkloosheid: we ontvangen eenmalig geld van het Rijk ter voorbereiding van de decentralisatie per 2022 van	32			
Beschermde Wonen en Maatschappelijke Opvang	30			
Incidenteel < € 25.000				
Totaal	112			

Programma - Omschrijving (baten)	2021	2022	2023	2024
Onttrekking reserve Sociaal domein	- 75			
Totaal	- 75			

Overzicht reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige bestemmingsreserve						
<i>Overlopende posten</i>	1.569	475	327	347	367	387
- visie op kerngericht werken		-40				
- stad Buren koepelvisie		-25				
- arbeidsparticipatie		-50				
Deelfonds sociaal domein	844	729	654	654	654	654
Totaal reserves	2.414	1.204	981	1.001	1.021	1.041

Stand voorzieningen per 31/12 (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Niet van toepassing						
Totaal voorzieningen	0	0	0	0	0	0

Programma 4. Sport, cultuur en onderwijs

Algemeen

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, het accommodatiebeleid, leesstimulering en onderwijs.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

We willen een gemeente zijn waar inwoners voldoende mogelijkheden hebben om:

- kwalitatief goed onderwijs te volgen;
- te sporten en te bewegen;
- culturele activiteiten te waarborgen.

Externe ontwikkelingen

Sport en gezondheid

Het Rijk stelt tot en met 2022 budget beschikbaar voor het stimuleren van sport en bewegen. Dat moet leiden tot het verbeteren van de gezondheidssituatie van onze inwoners.

Laaggeletterdheid en taalachterstanden

Op landelijk en regionaal niveau zijn er allerlei ontwikkelingen gaande op het gebied van leesstimulering en laaggeletterdheid, waar onze gemeente mee te maken heeft. Zo heeft het Rijk recentelijk een landelijke Vervolgaanpak laaggeletterdheid 2020-2024 Tel mee met Taal gepresenteerd. De gemeente Tiel vertaalt, namens de hele regio, de landelijke aanpak laaggeletterdheid door in een regionaal Actieplan Laaggeletterdheid 2020-2024.

Samenwerken onderwijs en zorg

Zowel landelijk als regionaal zijn er veel projecten ingezet om de verbinding tussen onderwijs en zorg te verbeteren. Bijvoorbeeld het regionale transformatiefonds. In het kader van preventie en het vroegtijdig opvangen van signalen om zwaardere (jeugd)zorg op later moment te voorkomen zal een verbetering van de samenwerking tussen onderwijs en zorg de komende jaren een belangrijk onderwerp op de agenda binnen de regio zijn, maar ook binnen onze gemeente.

Beleidskaders

	Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
1. Nota onderwijsachterstandenbeleid 2019 - 2022	2019	
2. Integrale Visie Transformatie Sociaal Domein 2020	2020	
3. Burense Visie op het kind 2017	2017	
4. Nota lokaal gezondheidsbeleid 2017-2020	2017	
5. Erfgoedverordening 2013	2013	
6. Subsidieverordening monumenten Buren 2015	2015	
7. Subsidieverordening maatschappelijke ontwikkeling gemeente Buren 2016	2016	
8. Verordening leerlingenvervoer gemeente Buren 2019	2019	
9. Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Buren 2005	2005	

Risico's

Gedateerd maatschappelijke vastgoed

Een aantal accommodaties (scholen, gymzalen, sportaccommodaties en dorpshuizen) zijn gedateerd. Om de accommodaties te laten voldoen aan de eisen van deze tijd (op het gebied van duurzaamheid en functionele eisen) zijn extra investeringen nodig in de toekomst.

Burense Sport Coöperatie U.A. i.o.

De Burense voetbalverenigingen regelen de komende 20 jaar zelf hun onderhoud en willen uitgroeien tot vitale open verenigingen die een belangrijke plek hebben in de samenleving. Indien zij voldoen aan de doelstellingen van vitaliteit zijn zij geen huur verschuldigd aan de gemeente. Samen met de coöperatie monitoren wij de ontwikkelingen. Het is een risico dat een vereniging hun accommodatie niet goed onderhoud en wij dit als gemeente terugkrijgen en het achterstallige onderhoud moeten bekostigen.

Wat willen we?

Subdoelstellingen

4.1 Van onze inwoners is 70% (zeer) tevreden over de lokale sportvoorzieningen

Sport is belangrijk voor ons verenigingsleven, elkaar ontmoeten en onze gezondheid. Dit geldt voor alle leeftijden, maar ook met het oog op mensen met een beperking. Ons aanbod laten wij aansluiten bij de behoefte. Wij streven er in dit verband naar dat minimaal 70% van onze inwoners tevreden is over het aanbod en de kwaliteit van onze sportvoorzieningen.

4.2 Inwoners beoordelen het kunst- en cultuuraanbod met minimaal een 5

Kunst en cultuur zijn zaken waar mensen plezier aan beleven, maar dragen ook bij aan de ontwikkeling van mensen (kinderen) en het imago onze gemeente en de lokale identiteit.

4.3 Minimaal 90% van onze inwoners vindt het basisonderwijs voldoende dichtbij

Ons doel is om de tevredenheid over de nabijheid van het onderwijs, vooral voor ouders en kinderen, op peil te houden. Inwoners vinden dat er dichtbij voldoende basisonderwijs beschikbaar is. In vergelijking met 2016 is de tevredenheid over de nabijheid van het basisonderwijs gedaald, van 90 naar 81 procent. Onder de groep ouders met kinderen waarvoor de nabijheid van het basisonderwijs relevant is, is de tevredenheid echter niet significant gedaald.

Daarnaast is het ons doel dat voor de hele gemeente duidelijk wordt hoe het schoollandschap in onze gemeente voor de toekomst wordt ingericht.

BBV-beleidsindicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Absoluut verzuim	0,0	2024		3,3	1,8		1,8	1,8
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Alle leerplichtigen in onze gemeente staan ingeschreven op een school. In samenwerking met de regio en de leerplichtambtenaar ligt de focus de komende jaren naast de reguliere taken, op preventie en waar mogelijk maatwerk. Doel hiervan is om door vroegtijdige en preventieve inzet van de leerplichtambtenaar, mogelijk verzuim te voorkomen. Een aandachtspunt blijft het werkelijke schoolbezoek, gaan de leerplichtigen werkelijk naar school en maken ze hun opleiding af. Wij streven uiteraard naar een zo laag mogelijk percentage, maar denken dat met de beschikbare middelen een percentage van 1,8% reëel is. Overigens ligt dit percentage lager dan het gemiddelde in Gelderland.								
Niet sporters	50,0	2024	48,6	57,1		55,0	53,0	50,0
<i>Toelichting indicator</i> Deze beleidsindicator geeft het percentage niet-werkelijke sporters ten opzichte van de bevolking van 19 jaar en ouder aan. Het gaat hierbij om inwoners van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doen.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Wij denken door toe te werken naar een aantrekkelijk sport- en beweegklimaat het percentage niet-sporters te kunnen verminderen. Dit doen wij onder andere door de ambities uit ons lokaal sport- en beweegakkoord te realiseren.								
Relatief verzuim	20	2024		20	13	13	20	20
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Het relatief verzuim in onze gemeente is relatief laag in vergelijking tot het provinciale en landelijke gemiddelde. Dit is niet per definitie positief. Het vermoeden is dat het verzuim niet altijd wordt gemeld. Als bij leerplicht niet bekend is dat leerplichtigen ongeoorloofd afwezig zijn, kunnen zij ook weinig doen om het verzuim te verminderen. Het doel voor de komende jaren is om met leerplicht binnen de regio de focus te leggen op preventie, zodat verzuim en problematiek vroegtijdig gesignaleerd en opgepakt worden. Daarnaast staat een goed contact met de scholen voorop. Niet in eerste instantie handhaving, maar juist samenwerking met de scholen en maatwerk voor kinderen die veel verzuimen staat centraal. De wens van leerplicht is dat het cijfer de komende jaren juist omhoog gaat, omdat dat betekent dat scholen hen beter weten te vinden voor hulp bij leerplichtproblemen. Daarom zetten we de waarde voor de komende jaren op 20.								
Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers)	0,7	2023	2,9	1,2	0,7	1,0	1,0	1,0
<i>Toelichting indicator</i> Voortijdig schoolverlaters zijn personen die: - Op 1 oktober aan het begin van het voorgaande schooljaar jonger zijn dan 22 jaar en op dat moment zijn ingeschreven aan een bekostigde vo- of mbo-opleiding en door de instelling voor bekostiging zijn aangemeld; - Per 1 oktober het hierop volgende schooljaar niet meer zijn ingeschreven als bekostiging aangemelde deelnemer in een bekostigde vo-, mbo-, vavo-, of hbo-opleiding; - Deelnemers die doorstromen naar niet bekostigd onderwijs worden mogelijk gezien als vsv'er. - Geen start kwalificerend diploma (havo, vwo, mbo-2 diploma of hoger) hebben behaald in het schooljaar of al eerder.								

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Toelichting ontwikkeling Als gemeente volgen wij het regionale beleid wat gevoerd wordt voor voortijdig schoolverlaten. De afgelopen jaren was regionaal, maar ook landelijk de trend te zien van een afname in het aantal vsv'ers. De verwachting is dat het aantal vsv'ers juist weer zal toenemen de komende jaren. Redenen voor uitval zijn (een toename van) een complexe problematiek, verkeerde studiekeuzes of gaan werken zonder startkwalificatie. In onze regio is in 2020 het Regionaal programma voortijdig schoolverlaten 2021-2024 vastgesteld om de verwachte groei te temperen en zo mogelijk weer te laten afnemen. Wij nemen hierin deel. Doelstellingen in dit plan zijn: 1. Het verlagen van het aantal voortijdig schoolverlaters tussen de 12-23 jaar, waarmee wordt bijgedragen aan de landelijke doelstelling van maximaal 20.000 nieuwe schooluitvallers in 2024; 2. Het vergroten van het percentage voortijdige uitvallers dat een jaar later terug naar school gaat; 3. Het vergroten van het percentage voortijdige uitvallers dat een jaar later aan het werk is; 4. Het monitoren en ondersteunen van jongeren in een kwetsbare positie.								

Indicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Basisonderwijs	90			90			90	90
Toelichting indicator Als onderdeel van de Burgerpeiling is aan inwoners de volgende stelling voorgelegd: 'basisonderwijs is voldoende dichtbij'. De respondenten konden aangeven of ze het hier (helemaal mee) oneens of (helemaal) mee eens waren, ook konden ze aangeven als ze hier neutraal in stonden. Deze indicator toont het percentage van de respondenten dat het met deze stelling (helemaal) eens was.								
Toelichting ontwikkeling Wij verwachten geen wijzigingen.								
Sportvoorzieningen	75			60		68	70	75
Toelichting indicator Als onderdeel van de Burgerpeiling is aan inwoners de volgende stelling voorgelegd: 'voldoende aanbod van sportvoorzieningen'. De respondenten konden aangeven of ze het hier (helemaal mee) oneens of (helemaal) mee eens waren, ook konden ze aangeven als ze hier neutraal in stonden. Deze indicator toont het percentage van de respondenten dat het met deze stelling (helemaal) eens was.								
Toelichting ontwikkeling In juni 2020 is door onze gemeente samen met maatschappelijk partners en sportverenigingen het lokaal sport- en beweegakkoord gesloten. Acties uit het akkoord leiden tot meer aanbod van sportvoorzieningen voor iedereen en een centrale plek waar al het aanbod gemakkelijk is te vinden. Op basis hiervan denken wij dat de waardering voor de beschikbaarheid van de sportvoorzieningen in onze gemeente zal toenemen.								

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
4.1 Van onze inwoners is 70% (zeer) tevreden over de lokale sportvoorzieningen 4.1.1 Vaststellen beleidsplan sport en bewegen	2021
Wij stellen een nieuwe sport en beweegnota op. Deze nota sluit aan bij het nieuw op te stellen gezondheidsbeleid. Uitgangspunt van de nota zijn de ambities uit ons lokaal sport- en beweegakkoord. Samen met lokale (sport)verenigingen en maatschappelijke organisaties hebben we medio 2020 ambities over sporten en bewegen bepaald en verwerkt in het lokaal sport- en beweegakkoord. De thema's uit dat akkoord zijn: • Inclusief sporten en bewegen; • Vitale sport- en beweegaanbieders; • Van jongs af aan vaardig in bewegen; • Een duurzaam sport- en beweegklimaat. De extra aandacht voor sporten en bewegen moet leiden tot het verbeteren van de gezondheidssituatie van onze inwoners. Om de ambities uit het sport- en beweegakkoord waar te maken ontvangen we tot en met 2022 een uitvoeringsbudget van het Rijk.	
4.1.2 Ontwikkelen maatregelenpakket verduurzamen vastgoed	2021
We stellen in 2021 een gemeentelijke routekaart op waarin we onze gemeentelijke opgave (verduurzamen en energiebesparende maatregelen) en aanpak voor de periode tot en met 2022 uitwerken. Dit is nodig vanuit de nationale ambities over de energie- en warmtetransitie. Als gemeente hebben wij hierbij een verantwoordelijkheid voor de verduurzaming van ons vastgoed.	

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

4.1.3 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

Sportverenigingen gaan meer samenwerken met elkaar en maatschappelijke organisaties (welzijn, zorg, onderwijs, buurtsport). Buurtsportcoaches inventariseren de sportwensen van kinderen in de basisschoolleeftijd en jongeren. Er vindt maatwerk per kern plaats.

4.2 Inwoners beoordelen het kunst- en cultuuraanbod met minimaal een 5

4.2.1 Vaststellen Visie op Kunst en cultuur

2021

Wij stellen in 2021 een visie op kunst en cultuur op.

4.2.2 Vaststellen accommodatiebeleid

2021

In 2021 bieden wij u het nieuwe accommodatiebeleid ter vaststelling aan. Bij het opstellen van ons nieuw beleid betrekken wij de (sport)verenigingen en de besturen van de dorpshuizen.

4.2.3 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

2024

Coördinatie kunst- en cultuureducatie op scholen

Vanaf schooljaar 2020-2021 is in onze gemeente een cultuurcoach actief, die samen met scholen en culturele organisaties jaarlijks een kunst- en cultuureducatieprogramma voor de basisscholen samenstelt. De scholen en de provincie dragen hierin bij.

4.3 Minimaal 90% van onze inwoners vindt het basisonderwijs voldoende dichtbij

4.3.1 Vaststellen integraal huisvestingsplan (IHP)

2021

In het coalitieakkoord is afgesproken om in het voorjaar van 2021 te komen met een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP). Als gemeente hebben we een wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Dit betekent dat we onder andere verantwoordelijk zijn voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen. Vanwege het scholenlandschap in onze gemeente is het, mede door de staat van een aantal gebouwen, noodzakelijk dat er op korte termijn een nieuw IHP wordt vastgesteld.

In het IHP leggen wij als gemeente samen met de schoolbesturen onze gedeelde visie op de toekomst (van de gebouwen) van de scholen in onze gemeente vast. Dit geeft richting aan hoe we als gemeente en schoolbesturen het schoollandschap in onze gemeente voor de toekomst willen inrichten.

Wat kost het?

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
Baten na de 2e bestuursrapportage	1.171	996	806	830	830	830
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			0	0	0	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - verschillende ontwikkelingen			-30	-30	-30	-30
Overige wijzigingen			30	30	30	30
Totaal ontwikkelingen			0	0	0	0
Totaal baten		996	806	830	830	830
Lasten						
Lasten na de 2e bestuursrapportage		4.689	3.710	3.697	3.692	3.679
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			154	154	154	154
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken - leerlingenvervoer			100	100	100	100
Overige wijzigingen			54	54	54	54
Stelpost - besluitvorming raad			150	109	259	259
4.2 Onderwijshuisvesting - integraal huisvestingsplan (IHP)					150	150
5.6 Media - bibliotheekwerk en leesstimulering			150	109	109	109

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Technische wijzigingen			-20	-18	-18	-18
Totaal ontwikkelingen			284	246	396	396
Totaal lasten	3.644	4.688	3.992	3.940	4.085	4.072
Saldo na bestemming	-2.470	-3.693	-3.189	-3.113	-3.257	-3.245

Toelichting ontwikkelingen

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
--------------------	------	------	------	------

Baten

Autonome ontwikkelingen

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - verschillende ontwikkelingen -30 -30 -30 -30
Wij stellen voor de begroting aan te passen voor diverse autonome ontwikkelingen. Het gaat hierbij onder andere om stijging van de exploitatiekosten van de gemeentelijke woningen en een lagere opbrengst van grondverkoop vanwege vermindering aantal te verkopen gronden en gebouwen.

Lasten

Autonome ontwikkelingen

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken - leerlingenvervoer 100 100 100 100
In 2020 heeft de regionale aanbesteding voor een nieuw vervoersysteem plaatsgevonden. Op basis van het nieuwe contract en de toename van het gebruik van het leerlingenvervoer in de afgelopen jaren moeten wij het budget verhogen.

Stelpost - besluitvorming raad

4.2 Onderwijshuisvesting - integraal huisvestingsplan (IHP) 0 0 150 150
Het nieuwe IHP is in voorbereiding. Wij bieden u dit voor de zomer 2021 ter bespreking aan. In de wetenschap dat er uit het IHP nieuwe lasten ontstaan, stellen wij u voor om vooruitlopend hierop al een stelpost in de begroting op te nemen van € 150.000 met ingang van 2023. Dit is het eerste jaar dat er daadwerkelijk kosten (kapitaallasten) kunnen ontstaan.

5.6 Media - bibliotheekwerk en leesstimulering 150 109 109 109
Vanwege de aanpak van taalachterstanden bij kinderen en laaggeletterdheid bij volwassenen is in 2021 een extra budget van € 80.000 nodig en structureel van € 109.000.
Voor het implementeren van het nieuwe model bibliotheekwerk en leesstimulering is in 2021 incidenteel een budget van maximaal € 70.000 nodig.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	277	347	147	147	147	147
4.2 Onderwijshuisvesting	559	40	50	50	50	50
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	224	533	521	545	545	545
5.1 Sportbeleid en activering						
5.2 Sportaccommodaties	36	1	1	1	1	1
5.3 Cultuurpresentatie						
5.4 Musea	1	2	2	2	2	2
5.5 Cultureel erfgoed	74	73	84	84	84	84
5.6 Media						
Totaal baten	1.171	996	805	829	829	829
Lasten						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	833	815	701	685	685	681
4.2 Onderwijshuisvesting	964	1.271	979	973	1.119	1.110
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.038	1.463	1.429	1.453	1.453	1.453
5.1 Sportbeleid en activering	24	17	2	2	2	2
5.2 Sportaccommodaties	410	558	264	251	251	251
5.3 Cultuurprespresentatie	12	21	38	38	38	38
5.4 Musea	12	16	20	20	20	20
5.5 Cultureel erfgoed	199	369	273	273	272	272
5.6 Media	152	160	289	248	248	248
Totaal lasten	3.644	4.690	3.995	3.943	4.088	4.075

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	-556	-468	-554	-538	-538	-534
4.2 Onderwijshuisvesting	-405	-1.230	-929	-923	-1.069	-1.060
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-813	-930	-908	-908	-908	-908
5.1 Sportbeleid en activering	-24	-17	-2	-2	-2	-2
5.2 Sportaccommodaties	-373	-557	-263	-250	-250	-250
5.3 Cultuurpresentatie	-12	-21	-38	-38	-38	-38
5.4 Musea	-11	-14	-18	-18	-18	-18
5.5 Cultureel erfgoed	-125	-296	-189	-189	-187	-187
5.6 Media	-152	-160	-289	-248	-248	-248
Totaal saldo	-2.471	-3.693	-3.190	-3.114	-3.258	-3.245

Overzicht incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo programma 4 (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-3.189	-3.113	-3.257	-3.245
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	58	29	29	25
Begrotingssaldo na bestemming	-3.131	-3.084	-3.229	-3.220
Waarvan incidentele baten en lasten	55	-15	-15	-15
Structureel begrotingssaldo	-3.076	-3.099	-3.244	-3.235

Nadere toelichting incidentele baten en lasten per programma:

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
Voor de implementatie van het nieuwe model bibliotheekwerk en leesstimulering is eenmalig geld nodig	70			
Incidenteel < € 25.000	16			
Totaal	86			

Programma - Omschrijving (baten)	2021	2022	2023	2024
Incidenteel < € 25.000	- 31	-15	- 15	- 15
Totaal	- 31	- 15	- 15	- 15

Overzicht reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige bestemmingsreserve						
Overlopende posten	1.569	475	327	347	367	387
- renovatie dak 't Klokhuis (overheveling > 2021)		0				
- aanpassingen openbare ruimte Zoelmond (voormalige locatie dorps huis)		16	-16			
- kosten gymmaterialen		-14				
- vastgoednota		-40				
- sportbeleid en activering		-17				
Overige bestemmingsreserve besteed ¹						
Afbouw verplichting sport /dorps huis	42	25	8	4	0	0
Kapitaallasten IHP 2007-2016	625	600	576	551	526	502
Totaal reserves	2.237	1.100	911	902	893	889

¹ Betreft een reserve ter dekking van afschrijvingslasten. De omvang van de reserve is gelijk aan alle toekomstige afschrijvingen.

Stand voorzieningen per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Egalisatie onderhoud						
Onderhoud gebouwen	905	926	540	646	412	451
Totaal voorzieningen	905	926	540	646	412	451

Programma 5. Inwoners, bestuur en veiligheid

Algemeen

Omschrijving

Het programma omvat de dienstverlening aan inwoners, de bestuurskracht, het functioneren van de organisatie en integrale veiligheid en crisisbeheersing.

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

1. Voldoende waardering van onze inwoners, bedrijven en instellingen voor de kwaliteit van onze dienstverlening;
2. Voldoende waardering van onze inwoners, bedrijven en instellingen voor ons bestuur en voor de kwalitatief goede besluitvorming;.
3. Mensen wonen en werken in een omgeving die veilig is en waarin mensen zich ook veilig voelen.

Externe ontwikkelingen

Ondermijning

Niet alle vormen van criminaliteit zijn zichtbaar. Er zijn vormen van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit waar slechts mondjesmaat zicht op bestaat of over wordt gesproken. Het gaat hierbij om de productie van en handel in cocaïne en synthetische drugs en fraude. Inwoners/bedrijven dragen (soms onbewust) hieraan bij door bijvoorbeeld een pand te verhuren aan een malafide huurder. Deze ontwikkeling werken wij uit in activiteit 5.4.1 Uitvoering Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 Samen voor veiligheid.

Beleidskaders

	Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
1. Integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 Samen voor veiligheid	2020	
2. Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023	2019	
3. Regionaal crisisprofiel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023	2019	
4. Nota Verbonden Partijen	2020	
5. Toekomstvisie 2030	2011	2021
6. Coalitieakkoord	2020	
7. Bestuurlijke richting Buren	2017	
8. Controleverordening (ex. artikel 213 Gemeentewet)	2012	
9. Collegeonderzoek (ex. artikel 213a Gemeentewet)	2011	
10. Organisatieverordening van de griffie van de gemeente Buren	2011	
11. Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen Buren	2014	
12. Verordening elektronische kennisgeving Buren	2015	
13. Archiefverordening	2016	
14. Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders gemeente Buren	2016	
15. Gedragscode integriteit raadsleden gemeente Buren	2016	
16. Preventie- en handavingsplan gemeente Buren 2017-2020 voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet	2017	
17. Verordening onderscheidingen gemeente Buren	2017	
18. Verordening winkeltijden Buren	2018	
19. Klachtenregeling Buren	2018	
20. Verordening rechtspositie Raads- en commissieleden 2019 gemeente Buren	2019	
21. Reglement van orde gemeenteraad Buren	2019	
22. Delegatiebesluit werkgeverscommissie WNRA 2020 Buren	2020	
23. Algemene plaatselijke verordening gemeente Buren	2020	
24. Inspraak- en participatieverordening Buren	2011	
25. Verordening collegeonderzoek van de gemeente Buren	2011	
26. Verordening commissie bezwaarschriften	2008	
27. Verordening externe klachtbehandeling (ombudscommissie)	2005	
28. Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie	2011	
29. Verordening op de ambtelijke bijstand en fractieondersteuning	2002	

Risico's

Er zijn geen noemenswaardige risico's die van invloed zijn op dit programma.

Wat willen we?

Subdoelstellingen

5.1 Inwoners beoordelen de dienstverlening met minimaal een 7

De gemeentelijke dienstverlening werd in 2019 door inwoners beoordeeld met een 6,6. We willen de beoordeling over de hele dienstverlening minimaal naar een 7 brengen.

5.2 Inwoners waarderen onze voorlichting en communicatie met minimaal een 7

Onze inwoners waarderen onze communicatie en voorlichting in 2019 met een 6,4. Wij streven op dit gebied minimaal naar een 7. Vooral op het gebied van ontsluiting van de gemeentelijke informatie en het gebruik van heldere taal zijn nog verbeteringen mogelijk.

5.3 Minimaal 30% van de inwoners heeft vertrouwen in het gemeentebestuur

Als bestuur zijn wij er voor onze inwoners. Binnen de grenzen van onze mogelijkheden streven wij naar dat minimaal 30% van de inwoners vertrouwen heeft in ons bestuur.

5.4 Het veiligheidsgevoel van onze inwoners is minimaal een

We streven naar sociale en fysieke veiligheid op de terreinen van wonen, werken en recreëren. Het veiligheidsgevoel van onze inwoners gaan we voor het eerst meten bij onze burgerpeiling 2021. Op basis van de uitkomst gaan wij onze ambitie bepalen.

BBV-beleidsindicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Diefstallen uit woningen	1,5	2024	4,4	2,5	1,5	1,5	1,5	1,5
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Onze gemeente streeft er naar om het aantal diefstallen uit woningen zo beperkt mogelijk te houden. Onze invloed hierop is echter beperkt. Het gemiddelde aantal inbraken is relatief gezien al gering. In 2019 was het gemiddelde in Gelderland 3,1 en in Nederland 3,3.								
Geweldsmisdrijven	2,5	2024	6,0	4,0	3,1	2,5	2,5	2,5
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten, zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Onze gemeente streeft er naar om het aantal geweldsmisdrijven zo beperkt mogelijk te houden. Onze invloed hierop is echter beperkt. Het aantal is de laatste jaren al in positieve zin gedaald en we scoren aanzienlijk beter dan het gemiddelde in onze provincie (4,1) en Nederland (4,9) (scores 2019).								
Vernielingen en beschadigingen	1,5	2030	6,0	4,0	2,5	2,5	2,5	2,0
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Wij streven naar een zo gering mogelijk aantal vernielingen en beschadigingen in onze openbare ruimte. Gelukkig presteren wij ten opzichte van het gemiddelde in onze provincie (5,0) en Nederland (5,8) al goed (score 2018). Ook is het aantal vernielingen in onze gemeente de afgelopen jaren sterk teruggelopen.								
Verwijzingen Halt	64	2024		136	64	64	64	64
<i>Toelichting indicator</i> Het aantal verwijzingen naar Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.								

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Toelichting ontwikkeling Onze gemeente streeft er naar om het aantal verwijzingen naar Halt niet te laten stijgen en te voorkomen dat een verwijzing noodzakelijk is. Onze score ligt ruim onder de scores in Gelderland (102) en Nederland (132) in 2019.								
Winkeldiefstallen	0,40	2024	0,20	0,20	0,40	0,40	0,40	0,40
Toelichting indicator Diefstal van voor verkoop bestemde goederen uit een winkel tijdens de openingstijden.								
Toelichting ontwikkeling Wij streven er naar om het aantal winkeldiefstallen zo beperkt mogelijk te houden. De invloed van een gemeente op het aantal winkeldiefstallen is echter minimaal. Wij scoren relatief gezien al laag ten opzichte van Gelderland (1,9) en Nederland (2,3).								

Indicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Beroep op buurtbewoners voor bijdrage leefbaarheid	35						26	35
Toelichting indicator Mate van tevredenheid van inwoners voor het doen van een beroep op de buurtbewoners om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de buurt.								
Toelichting ontwikkeling Gezien de relatief lage score is de eerste stap om meer te komen richting het percentage van de benchmarkgemeenten (33%). Uiteraard streven we naar meer. Door kerngericht te gaan werken denken wij de komende jaren een betere score te kunnen behalen.								
Betrekken van inwoners	35						22	35
Toelichting indicator Tevredenheid over het voldoende betrekken van inwoners bij plannen, activiteiten en voorzieningen. Het percentage inwoners dat deze vraag beantwoordt met (zeer) tevreden.								
Toelichting ontwikkeling Gezien de relatief lage score is de eerste stap om meer te komen richting het percentage van de benchmarkgemeenten (35%). Uiteraard streven we naar meer. Door kerngericht te gaan werken en bijvoorbeeld de procedures rondom de Omgevingswet te vereenvoudigen en verduidelijken denken wij de komende jaren een betere score te kunnen behalen.								
Betrekt buurt bij aanpak leefbaarheid	30						20	30
Toelichting indicator Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het betrekken van de buurt bij de aanpak van de leefbaarheid.								
Toelichting ontwikkeling Gezien de relatief lage score is de eerste stap om meer te komen richting het percentage van de benchmarkgemeenten (28%). Uiteraard streven we naar meer. Door kerngericht te gaan werken en de procedures rondom de Omgevingswet te vereenvoudigen en verduidelijken denken wij de komende jaren een betere score te kunnen behalen.								
Inwoners en organisaties krijgen voldoende ruimte	40						25	40
Toelichting indicator Het percentage inwoners dat de vraag of inwoners en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren beoordeeld met (zeer) tevreden..								
Toelichting ontwikkeling Gezien de relatief lage score is de eerste stap om meer te komen richting het percentage van de benchmarkgemeenten (37%). Uiteraard streven we naar meer. Door kerngericht te gaan werken, de dienstverlening te verbeteren en de procedures rondom de Omgevingswet te vereenvoudigen en verduidelijken denken wij de komende jaren een betere score te kunnen behalen.								
Luisteren naar mening inwoners	30						18	30
Toelichting indicator De gemeente luistert voldoende naar de mening van de inwoners. Het percentage geeft aan het aantal inwoners dat (zeer) tevreden is.								
Toelichting ontwikkeling Gezien de relatief lage score is de eerste stap om meer te komen richting het percentage van de benchmarkgemeenten (29%). Uiteraard streven we naar meer. Door kerngericht te gaan werken, de dienstverlening te verbeteren en de procedures rondom de Omgevingswet te vereenvoudigen en verduidelijken denken wij de komende jaren een betere score te kunnen behalen.								
Ondersteunen buurtinitiatieven leefbaarheid	30						19	30
Toelichting indicator De mate waarin de inwoners (zeer) tevreden zijn over het ondersteunen van initiatieven in de buurt.								
Toelichting ontwikkeling Gezien de relatief lage score is de eerste stap om meer te komen richting het percentage van de benchmarkgemeenten (30%). Uiteraard streven we naar meer. Door kerngericht te gaan werken denken wij de komende jaren een betere score te kunnen behalen.								

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Vertrouwen in het gemeentebestuur	30			19			25	30
<i>Toelichting indicator</i> Als onderdeel van de Burgerpeiling kunnen inwoners aangeven of ze (heel) veel vertrouwen of weinig/geen vertrouwen hebben in de manier waarop onze gemeente wordt bestuurd. Het was ook mogelijk om neutraal te antwoorden. Deze indicator is het percentage dat (heel) veel vertrouwen in het gemeentebestuur heeft.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Het vertrouwen in ons gemeentebestuur is niet groot. Dit is in veel meer gemeenten zo, dit neemt niet weg dat wij samen met u willen werken aan dit vertrouwen. Onze activiteiten in het kader van het verbeteren van de bestuurscultuur, de bestuurskracht, maar ook kerngericht werken en onze dienstverlening dragen hier aan bij. Het is onze ambitie dat minimaal 30% van onze inwoners aangeeft (heel) veel vertrouwen in ons gemeentebestuur te hebben.								
Waarderingscijfer dienstverlening	7,0	2024		6,5		6,7	6,8	7,0
<i>Toelichting indicator</i> Via de Burgerpeiling is dit in 2014, 2016 en 2019 gemeten.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> De afgelopen jaren was de waardering voor de algemene dienstverlening van onze gemeente als volgt: 2014: 6,6 2016: 6,5 2019: 6,6 We scoren hiermee rond het landelijk gemiddelde, maar onze ambitie is om hier, op alle vlakken, sterk in te verbeteren niet alleen op de dienstverlening aan de balie. Hierop scoren we een 7,7. Het streven is om in 2024 minstens een 7 te scoren voor onze complete dienstverlening. De uitvoering van de huidige strategische opgaven dienstverlening, kerngericht werken' en de Omgevingswet dragen hieraan bij.								
Waarderingscijfer veiligheidsbeleving								
<i>Toelichting indicator</i> Deze indicator geeft het gevoel van veiligheid bij onze inwoners weer.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Deze indicator gaan wij voor het eerst meten bij de Burgerpeiling 2021. Op basis van de uitkomst gaan wij de streefwaarde en de te bereiken resultaten voor de komende jaren bepalen.								
Waarderingscijfer voorlichting en communicatie	7,0			6,4		6,5	6,8	7,0
<i>Toelichting indicator</i> Deze indicator geeft de waardering van onze inwoners voor onze voorlichting en communicatie aan.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Op basis van de gerichte inzet van onze communicatiemiddelen streven wij naar een verbetering van de beoordeling door onze inwoners. Wij streven naar een minimale score van een 7.								

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
5.1 Inwoners beoordelen de dienstverlening met minimaal een 7	
5.1.1 Vereenvoudigen procedures omgevingsvergunning	2021
Om onze dienstverlening bij vergunningverlening te verbeteren ontsluiten we onze regels (in de fysieke leefomgeving) via het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Hierdoor kunnen de regels voor de meest voorkomende procedures eenvoudig worden ingezien. Ook zorgen we voor snellere procedures en protocollen (stroomschema's) voor verschillende typen procedure. Daarnaast bieden we initiatiefnemers van meer complexe procedures aan deel te nemen aan een integraal overleg om samen na te denken over een betere haalbaarheid en invulling van het initiatief.	
5.1.2 Opstellen uitvoeringsagenda	2021
Wij stellen naar aanleiding van de visie op dienstverlening een uitvoeringsagenda op.	
5.1.3 Optimaliseren digitale omgeving	2021
In 2021 gaan wij bezig met de volgende projecten:	
- Het digitaliseren van de formulieren; - Informatie online vindbaar maken; - Inzicht geven in de status van aanvragen. Dit resulteert in minder fysieke balie bezoeken.	

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

5.1.4 Optimaliseren fysieke loketfunctie 2021

Op basis van het in 2020 uitgevoerde onderzoek naar de kosten voor een mogelijke verbouwing om de loketfunctie fysiek te optimaliseren doen wij u een voorstel. Het gaat hierbij om het verbeteren van de privacy en klantvriendelijkheid.

5.1.5 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

In 2021 gaan wij de volgende zaken oppakken:

- Registratie van 'calls' bij TIC en wellicht verder in de organisatie om de dienstverlening te verbeteren en een beter inzicht te krijgen in onze dienstverlening;
- Het nieuwe werken: Wij onderzoeken hoe we een nieuwe manier van werken, die flexibeler en efficiënter is, binnen onze organisatie kunnen implementeren. Hierbij nemen wij ook onze huisvesting en de huisvesting van onze huurders mee.

5.2 Inwoners waarderen onze voorlichting en communicatie met minimaal een 7

5.2.1. Afstemmen van gerichte communicatiemiddelen 2022

Wij maken periodiek een omgevingsanalyse (digitaal en met onze kernambtenaren) en bekijken wat er leeft onder onze inwoners. Op basis hiervan passen wij de inzet van onze communicatiemiddelen aan.

5.2.2. Uitvoeren reguliere werkzaamheden

In 2021 richten wij ons vooral op de volgende onderwerpen:

- Nieuwe huisstijl;
- Helder taalgebruik en schrijftrainingen;
- Doorontwikkeling website, sociale media en de newsroom;
- Communicatiekalender.

5.3 Minimaal 30% van de inwoners heeft vertrouwen in het gemeentebestuur

5.3.1 Voorbereiden verkiezingen gemeenteraad 2022

De griffie heeft vooral een informerende en faciliterende rol. Er zit dan ook veel voorbereiding in de publiciteitscampagne en de inwerkprogramma's.

Specifieke activiteiten die vanuit de griffie (in samenwerking met de organisatie) worden opgepakt zijn:

- Opkomstbevordering: publiciteitscampagne, organisatie verkiezingsdebatten etc.;
- Advies en klankbordrol bij de (in)formatie van de coalitie/het college van burgemeester en wethouders;
- Stimuleren inwoners tot kandidaatstelling, overleg met partijbesturen;
- Overdracht: ondersteuning raad en onderhandelaars via informatieoverdracht.
- Regie van het proces: dit betreft vooral de aansturing van het proces. De gemeentesecretaris is informatieverstrekker.
- Inwerken (burger)raadsleden: inwerkprogramma's.

5.3.2 Verbeteren bestuurscultuur 2021

Een goede lokale bestuurscultuur levert een positieve bijdrage aan de bestuurskracht van onze gemeente. De informateur heeft in zijn informatierapport van januari 2020 nadrukkelijk aangegeven dat wij moeten investeren in de bestuurscultuur. Activiteiten die wij in 2021 in dit kader oppakken zijn:

- investeren in de onderlinge verhoudingen binnen de raad en tussen raad, college en organisatie;
- vormgeven van een eigentijdse bestuursstructuur (vergaderstructuur) die passend is bij onze gemeente;
- vormgeven van een adequate inwonerparticipatie;
- kwaliteitsverbetering van de bestuursvoorstellen;

In 2021 gaan we werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de bestuurlijke stukken. Het gaat hierbij om het aanpassen en beter stroomlijnen van het format, het proces en het trainen van medewerkers in het schrijven van een bestuurlijk stuk. We maken hiervoor een plan en implementeren dit in de organisatie.

- herijking van de invulling van de rekenkamerfunctie.

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

5.3.3 Implementeren visie kerngericht werken 2021

We gaan kerngericht werken verder uitbreiden in onze gemeente. Dit doen wij samen met onze andere strategische opgaven en op basis van de visie kerngericht werken 2020-2023. Onze dienstverlening wordt meer kerngericht ingericht. Het sociaal domein en onze maatschappelijke partners gaan kerngericht werken. Ook zetten we actiever in op inwonersparticipatie en houden we contact met actieve inwonersgroepen.

5.3.4 Vaststellen Visie op Buren 2021

We stellen een visie op voor wat voor gemeente we willen zijn en hoe we ons positioneren in de regio. Wij doen dit op basis van de uitgevoerde SWOT-analyse. Hierbij kijken wij naar onze bestuurskracht en hoe we die kunnen versterken.

5.3.5 Versterken bestuurskracht 2021

De provincie Gelderland verwacht van ons dat we werken aan onze bestuurskracht. Met een overkoepelend document kunnen we een geheel maken van al onze acties om te werken aan het versterken van onze bestuurskracht en dit gebruiken in de terugkoppeling richting de provincie. We brengen alle acties in kaart om onze bestuurskracht te versterken. Het gaat hierbij om de financiële positie van de gemeente, de implementatie van de strategische opgaven, positionering en aanpak regionale samenwerking, de kwaliteit van politieke processen en stukken en het vervolg van de organisatieontwikkeling. We maken hierbij gebruik van de SWOT-analyse over de sterke en zwakke punten van onze gemeente.

5.3.6 Uitvoeren Nota verbonden partijen 2021

Wij gaan in 2021 uitvoering geven aan de nota verbonden partijen en de bijbehorende toetsingsarrangementen.

5.4 Het veiligheidsgevoel van onze inwoners is minimaal een

5.4.1 Uitvoeren integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 - Samen voor veiligheid 2023

De prioriteiten voor de aankomende 4 jaar zijn:

- **High Impact Crimes (HIC-feiten)**
Delicten zoals woninginbraken, overvallen, straatroven en geweld maken de meeste inbreuk op de persoon of de persoonlijke levenssfeer. Gezien de impact kunnen deze delicten van directe invloed zijn op het veiligheidsgevoel van inwoners. Vanuit die visie heeft de aanpak van HIC-feiten prioriteit. Het is van groot belang om hier blijvend aandacht voor te hebben.
- **Ondermijning**
In onze gemeente geeft het ondermijningsbeeld inzicht in de huidige problematiek en illegale activiteiten die met ondermijning te maken hebben. We zien een toename in het aantal drugsdumpingen. Overige fenomenen als hennepkwekerijen, XTC-labs, Outlaw Motorcycle Gang (OMG), fraude, illegale handel worden ook benoemd. Witte vlekken zijn bijvoorbeeld het illegaal gebruik van loodsen en schuren.
- **Zorg en veiligheid**
Op het gebied van zorg en veiligheid is de ketensamenwerking van groot belang. Het Zorg- en Veiligheidshuis Gelderland-Zuid locatie Tiel is een belangrijke ketenpartner hierin. Met de ontwikkelingen rond de invoering van de Wet verplichte GGZ wordt het belang van samenwerken opnieuw benadrukt. Straf en zorg zijn niet automatisch aan elkaar verbonden. Informatiedeling is met de nieuwe privacywet meer aan banden gelegd, waardoor de onderlinge afstemming en het komen tot een aanpak lastiger, maar niet onmogelijk, is geworden. Situaties waarbij huiselijk geweld, kindermishandeling en overlast door personen met verward gedrag voorkomt zijn vaak schrijnend. Goede ketensamenwerking is daarom noodzakelijk. Zowel op regionaal niveau als op lokaal niveau werken wij hard om processen te verbeteren.
- **Veiligheid in het buitengebied**
Onze gemeente beslaat in totaal 150 km². Ongeveer 10% hiervan is bebouwd, 135 km² is buitengebied. Het hebben van een groot buitengebied brengt specifieke veiligheidsvraagstukken met zich mee. De huidige ontwikkelingen binnen bijvoorbeeld de agrarische sector, maakt dat er aandacht moet zijn voor veiligheidsvraagstukken in het buitengebied.

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

- **Sociale veiligheid**
Binnen onze gemeente is kerngericht werken ontwikkeld om de bewoners meer en beter te bedienen. Het snijvlak tussen leefbaarheid en veiligheid is soms nauw en daarom is er een overlap tussen deze twee beleidsterreinen. Binnen dit thema is specifiek aandacht voor jeugd. Met de meeste jeugd gaat het goed en om die reden richten we ons vooral op de aanpak van jeugdoverlast en vroegtijdige ondersteuning van kwetsbare jongeren.

Verbonden partijen

Naam	Bestuurlijk belang en doel	Bijdrage 2021
Regio Rivierenland	1. Speerpunt Recreatie en toerisme: we bereiken een jaarlijkse omzetgroei van 5 %. 2. Speerpunt Logistieke hotspots: we komen in de top 3 logistieke hotspots van Nederland. 3. Speerpunt Agribusiness: onze tuinbouw wordt nóg meer toonaangevend in Europa. 4. Inkoop: op een effectieve, doelmatige manier verzorgen, begeleiden en uitvoeren van (gezamenlijke) gemeentelijke aanbestedingen. 5. Leerplicht: het voorkomen van verzuim van leerplichtige jongeren. 6. Sociale recherche: het voorkomen en bestrijden van misbruik van voorzieningen binnen de Participatiewet. <i>Activiteiten</i> • Er is een nieuw visiedocument Regio Rivierenland in voorbereiding • De regio heeft het op zich genomen om het informatieprotocol GR'en Rivierenland op te stellen. Deze is binnenkort afgerond. • In 2021 gaat veel aandacht naar de uitvoering van de Regio Deal.	233
Regionaal Archief Rivierenland	Het RAR heeft tot doel het, binnen het samenwerkingsgebied, vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis en draagt in die hoedanigheid zorg voor het beheer van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden van de deelnemers. De werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten hebben een beheersmatig karakter op basis van een wettelijke verplichting (Archiefwet 1995). Het RAR-beleidsplan 2019-2021 staat in het teken van e-depot, erfgoed, externe dienstverlening, expertise en efficiëntie. <i>Activiteiten</i> • Ontsluiten van papieren erfgoed door deze te verwerven, bewerken, inventariseren en conserveren; • Digitaliseren van de collectie en het instellen en in stand houden van een e-depot; • Uitvoeren van inspectietaken en adviseren van de deelnemende gemeenten; • Dienstverlening en educatie: het faciliteren van onderzoekers, kennisuitwisseling met onderzoekers, ontwikkelen educatielessen organiseren bijeenkomsten met onderwijs en historische kringen.	287
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	• Versterken proactief handelen; • Verhogen zelfredzaamheid en burgerparticipatie; • Verbeteren risicocommunicatie. Deelname is verplicht op basis van de Wet op de veiligheidsregio's. <i>Activiteiten</i> De intensieve samenwerking met partners, zoals we die de afgelopen jaren hebben ontwikkeld, zet de Veiligheidsregio voort en bouwen ze waar wenselijk verder uit. De samenwerking wordt nog beter gefaciliteerd en geborgd door de informatie-uitwisseling te versterken en de informatiestromen beter te managen. Daarom is een project gestart dat de verschillende behoeften aan interne en externe informatievoorziening bundelt in de ontwikkeling van ons informatiemanagement.	2.211

Wat kost het?

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
Baten na de 2e bestuursrapportage	553	396	459	389	379	379
Mutaties begroting 2021						
Bestaand beleid (actualisatie)			40	4	-5	193
Overige wijzigingen			39	4	-5	193
Totaal ontwikkelingen			39	4	-5	193
Totaal baten		396	498	393	374	572
Lasten						
Lasten na de 2e bestuursrapportage		4.992	4.918	4.806	4.817	4.802
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			188	105	80	80
1.1 Crisisbeheersing - VRGZ			95	95	95	95
Overige wijzigingen			93	10	-15	-15
Bestaand beleid (actualisatie)			96	16	12	106
Overige wijzigingen			96	16	12	106
Nieuw beleid - wenselijk			2	2	2	2
1.2 Openbare orde en veiligheid - opvang zwerfdieren			2	2	2	2
Stelpost - besluitvorming raad			3	3	3	3
0.1 Bestuur - jongerenraad			3	3	3	3
Technische wijzigingen			-33	25	25	25
Totaal ontwikkelingen			256	153	123	217
Totaal lasten	5.834	4.992	5.173	4.959	4.939	5.018
Saldo na bestemming	-5.280	-4.596	-4.675	-4.566	-4.566	-4.446

Toelichting ontwikkelingen

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
Baten				
Bestaand beleid (actualisatie)				
0.2 Burgerzaken - reisdocumenten en rijbewijzen	2	4	-5	193
Wij stellen voor de budgetten voor rijbewijzen aan te passen op basis van de werkelijke aantallen van de Rijksdienst wegverkeer (RDW).				
Vanaf 2024 herstelt het aantal aanvragen zich weer tot 2029, waarna de aanvraagdip zich vervolgens herhaalt. Dit patroon van piek- en daljaren wordt veroorzaakt doordat in 2014 de geldigheidsduur voor paspoorten en identiteitskaarten voor personen van 18 jaar en ouder is verlengd van vijf naar tien jaar. Dit levert met ingang van 2024 (tot 2029) een voordeel op van per saldo € 101.000 ten opzichte van de huidige geraamde opbrengsten. Het opgenomen bedrag voor 2024 is gebaseerd op het 'vernieuwd rekenmodel reisdocumentendip' opgesteld door het ministerie.				
Lasten				
Autonome ontwikkelingen				
1.1 Crisisbeheersing - VRGZ	95	95	95	95
De bijdrage aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) hebben wij aangepast conform begroting 2021 van de VRGZ.				
Bestaand beleid (actualisatie)				
0.2 Burgerzaken - reisdocumenten en rijbewijzen	0	0	-2	92
Wij stellen voor de budgetten voor rijbewijzen aan te passen op basis van de werkelijke aantallen van de Rijksdienst wegverkeer (RDW).				
Vanaf 2024 herstelt het aantal aanvragen zich weer tot 2029, waarna de aanvraagdip zich vervolgens herhaalt. Dit patroon van piek- en daljaren wordt veroorzaakt doordat in 2014 de geldigheidsduur voor paspoorten en identiteitskaarten voor personen van 18 jaar en ouder is verlengd van vijf naar tien jaar. Dit levert met ingang van 2024 (tot 2029) een voordeel op van per saldo € 101.000 ten opzichte van de huidige geraamde opbrengsten. Het opgenomen bedrag voor 2024 is gebaseerd op het 'vernieuwd rekenmodel reisdocumentendip' opgesteld door het ministerie.				

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
1.2 Openbare orde en veiligheid - integrale veiligheid/risicobeheersing	70	0	0	
Onze gemeente heeft haar ambitie op het gebied van openbare orde en veiligheid vastgesteld in het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 Samen voor veiligheid. Daarnaast moet een gemeente goed voorbereid zijn op een crisis/ramp. Om aan dit ambitieniveau te kunnen voldoen is uitbreiding van de formatie nodig. Hierdoor wordt het mogelijk om noodzakelijke projecten, zoals Keurmerk Veilig Ondernemen Buitengebied, project Toezicht en Handhaving, uitvoeringsprogramma 2021 en strategie zorg en veiligheid ook daadwerkelijk in 2021 vorm en inhoud te geven. Wij stellen u voor in 2021 een budget van € 70.000 beschikbaar te stellen.				

Overzicht baten en lasten op taakveld

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
0.1 Bestuur	137	103	99	99	99	99
0.2 Burgerzaken	358	285	335	246	226	425
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer			20	20	20	20
1.2 Openbare orde en veiligheid	58	8	44	28	28	28
Totaal baten	553	396	498	393	373	572
Lasten						
0.1 Bestuur	2.580	1.838	1.821	1.763	1.754	1.754
0.2 Burgerzaken	936	578	705	619	624	703
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	2.038	2.135	2.255	2.255	2.239	2.239
1.2 Openbare orde en veiligheid	280	442	393	323	323	323
Totaal lasten	5.834	4.993	5.174	4.960	4.940	5.019
Saldo						
0.1 Bestuur	-2.442	-1.735	-1.722	-1.663	-1.654	-1.654
0.2 Burgerzaken	-578	-293	-369	-372	-398	-278
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-2.038	-2.135	-2.235	-2.235	-2.219	-2.219
1.2 Openbare orde en veiligheid	-222	-433	-349	-295	-295	-295
Totaal saldo	-5.280	-4.596	-4.675	-4.565	-4.566	-4.446

Overzicht incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo programma 5 (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-4.675	-4.566	-4.566	-4.446
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	53	0	0	0
Begrotingssaldo na bestemming	-4.623	-4.566	-4.566	-4.446
Waarvan incidentele baten en lasten	185	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	-4.438	-4.566	-4.566	-4.446

Nadere toelichting incidentele baten en lasten per programma:

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
In 2021 zijn er verkiezingen. Vanwege corona maken we eenmalig extra kosten	53			
Extra inhuur ten behoeve van de strategische opgaven Visie op dienstverlening en Kerngericht werken	115			
Extra inhuur om onze ambitie op het gebied van openbare orde en veiligheid vastgesteld in het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 'Samen voor veiligheid' waar te maken	70			
Totaal	238			

Programma - Omschrijving (baten)	2021	2022	2023	2024
Onttrekking reserve Overlopende posten	- 53			
Totaal	- 53			

Overzicht reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige bestemmingsreserve						
<i>Overlopende posten</i>	1.569	475	327	347	367	387
- coronamaatregelen verkiezingen		53	-53			
Totaal reserves	1.569	475	327	347	367	387

Stand voorzieningen per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Verplichtingen, verliezen en risico's						
Pensioenen wethouders	2.026	2.059	2.091	2.124	2.156	2.188
Wachtgeldten wethouders	492	492	492	492	492	492
Totaal voorzieningen	2.518	2.551	2.583	2.616	2.648	2.681

Programma 6. Bedrijfsvoering (inclusief algemene dekkingsmiddelen)

Algemeen

Omschrijving

Dit programma omvat de bedrijfsvoering, hieronder verstaan we alle activiteiten die ondersteunend zijn aan het bestuur en de organisatie. Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die niet op voorhand verbonden zijn aan bepaalde programma's. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om algemene belastingen en de algemene uitkering (de belangrijkste uitkeringen van het Rijk).

Wat willen we (hoofddoelstelling)?

- Onze organisatie is een volwaardige partner van ons bestuur;
- Het zijn van een financieel solide gemeente met een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Externe ontwikkelingen

Herijking Gemeentefonds

Via het Gemeentefonds krijgen we geld van het Rijk om onze taken uit te kunnen voeren. De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten via dit fonds bedraagt zo'n € 30 miljard en wordt vanaf 2022 anders verdeeld. De fondsbeheerders (de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën) onderzoeken samen met de gemeenten hoe het geld het best verdeeld kan worden. Uit het eerste onderzoek lijkt dat stadsgemeenten er flink op vooruit gaan en plattelandsgemeenten er flink op achteruit. In 2020 wordt nader onderzoek gedaan naar de oorzaak van deze verschillen. In 2021 verwachten we de definitieve resultaten.

Digitalisering overheid

De digitalisering van de dienstverlening en de bedrijfsvoering is geen vrijblijvende ontwikkeling meer. Zo zijn er 10 wetten en Europese richtlijnen waaraan we moeten (gaan) voldoen. Hier zitten grote gevolgen aan vast voor onze in- en externe informatievoorziening. Vooral de verplichtingen vanuit de Wet open overheid (Woo) en de Wet elektronisch publiceren (Wep) om actief informatie (geanonimiseerd) openbaar beschikbaar te gaan stellen en het (verplicht) aansluiten op landelijke voorzieningen als het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) hebben veel impact op onze bedrijfsvoering.

Beleidskaders

	Jaar vaststelling	Jaar evaluatie
1. Diverse verordeningen belastingen en leges (link naar paragraaf)		
2. I&A plan 2020-2024	2020	
3. Controleverordening (ex. artikel 213 Gemeentewet)	2012	
4. Collegeonderzoek (ex. artikel 213a Gemeentewet)	2011	
5. Financiële en planning en controlverordening (ex. artikel 212 Gemeentewet)	2020	
6. Nota garantstellingen en leningen	2020	
7. Nota reserves en voorzieningen	2020	
8. Nota verbonden partijen	2020	
9. Nota waardering- en afschrijvingsbeleid	2019	
10. Algemeen belangbesluit Wet Markt en Overheid	2014	
11. Verordening precariobelasting kabels en leidingen gemeente Buren 2016	2016	
12. Treasurystatuut gemeente Buren 2018	2018	
13. Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2017-2020	2019	
14. Verordening naamgeving en nummering (adressen) gemeente Buren 2010	2010	

Risico's

Herijking Gemeentefonds

Het risico bestaat dat we door de herijking van het Gemeentefonds minder geld van het Rijk ontvangen. Als bandbreedte wordt een bedrag tussen de € 0 en € 100 per inwoner genoemd. Voor onze gemeente gaat het om maximaal € 2,6 miljoen.

Structureel sluitende meerjarenbegroting

Vanaf het begrotingsjaar 2022 is de meerjarenbegroting niet structureel in evenwicht, onze uitgaven (lasten) worden onvoldoende gecompenseerd met inkomsten (baten). Daarnaast zorgen externe ontwikkelingen, zoals de herijking van het Gemeentefonds, de effecten van de coronacrisis en de ontwikkelingen binnen het sociaal domein, ervoor dat de toekomst financieel onzeker is.

Wat willen we?

Subdoelstellingen

6.1 Bedrijfsvoering is gericht op het verbeteren van interne processen

De kwaliteit van onze interne dienstverlening is een continu punt van aandacht binnen onze organisatie. Om als gemeente kwaliteit te kunnen leveren aan onze inwoners, bedrijven en instellingen dient de kwaliteit van de interne processen op een permanent hoog niveau te zijn. Onze interne doelstelling hebben wij in de paragraaf bedrijfsvoering verder uitgewerkt.

6.2 Het zijn van een financieel solide gemeente met een structureel sluitende meerjarenbegroting

Het zijn van een financieel solide gemeente met een structureel sluitende meerjarenbegroting, waarbinnen ruimte is voor financiële noodzakelijke en gewenste veranderingen van beleid en het opvangen van effecten door onvoorziene omstandigheden. Dit betekent dat onze gemeente jaarlijks meer inkomsten genereert dan uitgaven doet.

BBV-beleidsindicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Apparaatskosten					348	550	568	547
<i>Toelichting indicator</i> Apparaatskosten zijn de kosten van onze organisatie per inwoner.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> De waarde stijgt in 2021 vooral door het in dienst nemen van de medewerkers van MEE. Daarnaast is er sprake van tijdelijke formatie voor allerlei projecten en ondersteuning bij het opstellen van beleidsnota's. Vanwege het eenmalige karakter van deze kosten dalen de kosten per inwoner in 2024.								
Bezetting					4,70	4,93	4,93	4,93
<i>Toelichting indicator</i> Deze indicator heeft betrekking op de daadwerkelijke bezetting van de formatie in aantal fte per 1.000 inwoners								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Gedurende het jaar zal er altijd sprake zijn van vacatures door verloop van personeel. Wij streven er naar om deze vacatures weer zo snel mogelijk kwalitatief in te vullen. In de praktijk betekent dit dat er altijd sprake is van een lagere bezetting dan er formatieplaatsen zijn.								
Externe inhuur					2,50	2,58	13,62	9,21
<i>Toelichting indicator</i> Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> In 2021 investeren wij extra in het kader van onze ambities en het uitvoeren van het coalitieprogramma. Met name de incidentele inhuur om particuliere bouwprojecten te versnellen en ondersteuning voor de strategische opgaven duurzaamheid en dienstverlening zorgen voor de stijging. Dit percentage daalt richting 2024, maar stijgt nog wel ten opzichte van 2020. Dit komt door de toename van het budget vervanging bij ziekte.								
Formatie				4,79	5,04	5,13	5,13	5,13
<i>Toelichting indicator</i> Deze indicator heeft betrekking op de formatie binnen onze organisatie, het aantal fte per 1.000 inwoners.								
<i>Toelichting ontwikkeling</i> Op basis van onze huidige taken verwachten wij geen grote formatieve wijzigingen. Mochten wij meer taken van het Rijk overgedragen krijgen, stellen wij u hiervan tijdig op de hoogte.								
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden		2024		707	767	932	1.032	1.043
<i>Toelichting indicator</i> Deze BBV-indicator geeft het gemiddelde totaalbedrag dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten weer.								

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Toelichting ontwikkeling Op basis van het coalitieakkoord zijn de lasten gestegen. Daarnaast hebben prijsontwikkelingen invloed op de gemeentelijke woonlasten.								
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden		2024		759	803	971	1.073	1.084
Toelichting indicator Het gaat hierbij om het gemiddelde totaalbedrag dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.								
Toelichting ontwikkeling Op basis van het coalitieakkoord zijn de lasten gestegen. Daarnaast hebben prijsontwikkelingen invloed op de gemeentelijke woonlasten.								
Gemiddelde WOZ-waarde		2024	318	271	284	309	324	375
Toelichting indicator Deze BBV-indicator geeft gemiddelde WOZ-waarde in onze gemeente weer keer € 1.000. WOZ staat voor Wet waardering onroerende zaken en regelt de waardebepaling van woningen en andere onroerende zaken in Nederland.								
Toelichting ontwikkeling Wij hebben een inschatting gemaakt voor de gemiddelde WOZ-waarde van woningen vanaf 2021. De prijzen op de woningmarkt stijgen weer sinds de crisis. Wij zijn bij de berekening uitgegaan van een percentage van 5% per jaar. Dit lijkt misschien op de lange termijn wat fors, maar de gemiddelde stijging van 2019 naar 2020 in onze gemeente was 7,1%.								
Overhead					15,30	15,23	15,37	16,01
Toelichting indicator Dit betreft de kosten van onze overhead in relatie tot de totale lasten.								
Toelichting ontwikkeling De overheadkosten en het begrotingstotaal dalen de komende jaren. Dit komt doordat de begroting 2021 meer incidentele posten bevat dan het jaar 2024. Verhoudingsgewijs daalt de omvang van de begroting harder dan de overheadkosten. Op andere taakvelden in de begroting komen ook incidentele posten voor die vervallen in latere jaren. Per saldo zorgt dit voor een lichte stijging.								

Indicatoren

Naam indicator	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
Waardering van onze inwoners voor de hoogte van onze belastingen in relatie tot het voorzieningenniveau is minimaal een 7								
Toelichting indicator Het is belangrijk om een sluitende meerjarenbegroting te hebben, maar de lasten voor onze inwoners moeten wel in verhouding staan tot wat wij onze inwoners bieden op het gebied van voorzieningen en bijvoorbeeld het onderhoudsniveau van wegen en groen.								
Toelichting ontwikkeling Deze indicator gaan wij opnemen in de burgerpeiling 2021. Op basis van de werkelijke waardering gaan wij onze ambitie en streefwaarde bepalen.								

Wat doen we?

Naam activiteit	Jaar realisatie
6.1 Bedrijfsvoering is gericht op het verbeteren van interne processen	
6.1.1 Implementeren Wet elektronische publicaties	2021
Het implementeren van de Wet elektronische publicaties in de organisatie. De invoering betreft in eerste instantie aanpassing van de bestaande werkwijzen op het gebied van de gemeentelijke publicaties.	
6.1.2 Uitvoeren I&A plan	2021
In 2020 heeft de VNG door middel van een ledenbrief haar informatiekundige visie (Common Ground) en een meerjarig transitieprogramma vastgesteld om samen de uitdagingen aan te gaan die op ons afkomen op het gebied van de verdergaande digitalisering van de overheid.	
In december 2020 stellen we ons informatiebeleid bij en brengen we de gevolgen in beeld van deze ontwikkelingen en onze eigen ambities. Naast de beleidsnotitie stellen we hiervoor het uitvoeringsprogramma informatiebeleid 2020-2025 op.	

Naam activiteit	Jaar realisatie
-----------------	-----------------

6.1.3 Implementeren proces inkoop 2021
Ons inkoopproces behoeft nadere aandacht. In 2021 gaan we het proces integraal in onze organisatie implementeren. Het gaat hierbij onder meer om:

- Invulling geven aan de beleidskaders duurzaamheid, social return, lokale economie en innovatie, zoals vastgesteld in ons uitvoeringsprogramma;
- Borging van de rechtmatigheid door te werken met één vastgestelde inkoopprocedure.

2023

6.1.4 Selecteren en implementeren nieuwe basisapplicaties voor belastingen en financiën

De houdbaarheid van onze software voor belastingen en financiën loopt op een eind. Onze leverancier heeft aangegeven in 2024 met de ondersteuning en het onderhoud te stoppen. In 2023 zullen wij daarom een keuze moeten maken voor onze toekomstige software op deze terreinen. Het proces van de Europese aanbesteding starten we begin 2023.

6.2 Het zijn van een financieel solide gemeente met een structureel sluitende meerjarenbegroting

6.2.1 Zorgen voor sluitende begroting 2024

Op basis van de afspraken in het coalitieakkoord streven wij naar een sluitende meerjarenbegroting. Dit is ook een wettelijke plicht. Dit betekent dat wij om onze doelstellingen te behalen en gewenste resultaten te bereiken continu een kwalitatieve afweging maken over de inzet van de beschikbare middelen en het genereren van onze inkomsten. De kostendekkendheid van onze tarieven, maar ook de mogelijkheden van het verhaal van kosten geven wij nog meer aandacht.

Verder zoeken wij in dit kader naar nieuwe inkomstenbronnen, bijvoorbeeld op het gebied van belastingen.

6.2.2 Verbeteren kwaliteit budgetbeheer 2021

In 2021 gaan we verder met het verbeteren van de kwaliteit van de gemeentelijke budgetten en het budgetbeheer. Enerzijds door het verbeteren van de onderbouwing van de budgetten. Dit is een continu proces en maakt onderdeel uit van onze periodieke budgetgesprekken tussen onze budgethouders en -uitvoerders en financieel adviseurs. Anderzijds gaat het om het gebruik van de budgetten. Om een goed inzicht te krijgen in de uitputting van de budgetten is het belangrijk om de verplichtingen die we aangaan in beeld te hebben.

6.2.3 Uitvoeren reguliere werkzaamheden

Een van onze reguliere taken is het uitvoeren van risicomanagement. In 2021 gaan we het interne proces van risicomanagement verbeteren. Risicomanagement gaan wij breed in onze organisatie implementeren en het wordt onderdeel van onze reguliere planning en control-taken. Dit betekent bijvoorbeeld dat wij de verantwoordelijkheden duidelijker gaan beleggen, risico's standaard onderdeel maken van onze voorstellen en periodiek gesprekken gaan voeren met de risicocoördinatoren om de kwaliteit te borgen.

Kengetallen

Naam kengetal	Streef waarde	Jaar realisatie	Werkelijk 2012	2016	2018	Begroting 2020	2021	2024
% Rechtmatige inkoop	100						98	99
Toelichting kengetal Wij monitoren door middel van de zogenaamde spend-analyse hoeveel procent van onze inkopen rechtmatig is.								
Toelichting ontwikkeling In 2021 is 98% rechtmatig ingekocht (op basis van de bevindingen van de accountant bij de jaarrekening 2020 en de analyse van de gegevens uit de in 2021 uitgevoerde onderzoeken.								

Verbonden partijen

Naam	Bestuurlijk belang en doel	Bijdrage 2021
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De BNG draagt bij aan de algemene dekkingsmiddelen van onze gemeentelijke organisatie. De NV Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.	30.000
<i>Activiteiten</i> BNG is onze huisbankier. Als aandeelhouder profiteren we van het dividend van de BNG. Dit is een algemeen dekkingsmiddel.		
NV Vitens	Vitens draagt bij aan onze algemene dekkingsmiddelen. Het continu leveren van topkwaliteit drinkwater tegen een lage prijs blijft altijd de kerntaak van Vitens. Door innovatie en efficiënte bedrijfsvoering wil Vitens de operationele kosten laag houden zonder af te doen aan kwaliteit of leveringscontinuïteit.	30.000
<i>Activiteiten</i> Vitens heeft een belangrijke taak in de samenleving. Dit is de plicht om te zorgen voor goed en genoeg drinkwater voor de samenleving en daarbij hoort bij dat Vitens zich verantwoord gedragen. Door economische groei, bevolkingsgroei en klimaatverandering zal de vraag naar drinkwater alleen maar toenemen.		

Wat kost het?

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
Baten na de 2e bestuursrapportage	41.034	44.514	43.958	42.761	42.792	42.964
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			1.355	1.255	1.218	1.198
0.4 Overhead - salarisstaat 2021			97	17		
0.5 Treasury - beleggingen			-30	-30	-30	-30
0.61 OZB woningen - actualisatie opbrengsten			105	105	105	105
Overige wijzigingen			1.183	1.163	1.143	1.123
Totaal ontwikkelingen			1.354	1.254	1.217	1.197
Totaal baten		44.514	45.312	44.015	44.009	44.161
Lasten						
Lasten na de 2e bestuursrapportage		10.473	10.077	10.084	10.050	9.991
Mutaties begroting 2021						
Autonome ontwikkelingen			1.284	1.099	1.082	1.082
0.4 Overhead - salarisstaat 2021			790	620	603	603
0.4 Overhead - stelpost individueel keuzebudget (IKB)			35	35	35	35
0.8 Overige baten en lasten - vervanging bij ziekte			275	275	275	275
Overige wijzigingen			184	169	169	169
Bestaand beleid (actualisatie)			25	18	21	24
Overige wijzigingen			25	18	21	24
Nieuw beleid - noodzakelijk			81			
04. Overhead - procesmanager IBOR			81			
Nieuw beleid - wenselijk			21	21	21	21
0.4 Overhead - waardering personeel			21	21	21	21
Technische wijzigingen			-232	-317	-317	-317
Totaal ontwikkelingen			1.179	821	807	810
Totaal lasten	10.235	10.471	11.257	10.907	10.858	10.802
Saldo voor bestemming	30.800	34.044	34.058	33.112	33.153	33.361

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Mutaties reserves						
0.10 Reserves - actualisatie reserve ICT			-7	-50	-50	-50
0.11 Mutaties reserves - aanvulling weerstandsvormogen			0	0	0	0
Totaal mutaties reserves			-7	-50	-50	-50
Saldo na bestemming	32.908	36.811	34.074	33.276	33.307	33.511

Toelichting ontwikkelingen

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
--------------------	------	------	------	------

Baten

Autonome ontwikkelingen

0.4 Overhead - salarisstaat 2021

97 17 0 0

De personeelslasten stijgen met ingang van 2021 als gevolg van CAO en pensioenpremie. De incidentele stijging van € 90.000 in 2021 is het gevolg van uw besluit om de salariskosten van de voormalige griffier als bovenformatief onder te brengen bij de ambtelijke organisatie. Verder zijn drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen het taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De extra salariskosten worden voor een bedrag van € 292.000 gedekt door het verlagen van dit budget. Zie 6.2 Wijkteams.

0.5 Treasury - beleggingen

-30 -30 -30 -30

Wij verwachten de komende jaren op basis van de bijgestelde regelgeving en winstverwachtingen (wegens grote investeringen) een structureel lagere dividenduitkering van Vitens.

0.61 OZB woningen - actualisatie opbrengsten

105 105 105 105

Op basis van de werkelijke opbrengsten in de afgelopen jaren kan de raming structureel met een bedrag van € 35.000 naar boven worden bijgesteld.

Bovendien zijn 204 woningen in 2019 opgeleverd, dit betekent met ingang van 2021 een structurele extra opbrengst van ongeveer € 70.000. Het gaat hierbij om de volgende woningen:

- Oosterweijden Maurik: 98 woningen
- Voorstraat Lienden: 53 woningen
- Hooghendijk Beusichem: 36 woningen
- Scharenburg Zoelen: 17 woningen

De totale raming kan met € 105.000 worden bijgesteld.

Bestaand beleid (actualisatie)

0.10 Reserves - actualisatie reserve ICT

-7 -50 -50 -50

De onttrekkingen aan de reserve ICT zijn vanaf 2021 tot en met 2024 aangepast, omdat deze reserve in 2021 leeg loopt. Een reserve mag niet negatief zijn.

0.11 Mutaties reserves - aanvulling weerstandsvormogen

905 0 0 0

Voor de begroting 2021 hebben we opnieuw de risico-inventarisatie gedaan. Hieruit blijkt dat we € 905.000 extra moeten reserveren voor risico's in het weerstandsvormogen. Dit bedrag onttrekken we uit het vrije gedeelte van de algemene reserve. Voor meer informatie verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing. Zie ook bij de lasten.

Lasten

Autonome ontwikkelingen

0.4 Overhead - salarisstaat 2021

790 620 603 603

De personeelslasten stijgen met ingang van 2021 als gevolg van CAO en pensioenpremie. De incidentele stijging van € 90.000 in 2021 is het gevolg van uw besluit om de salariskosten van de voormalige griffier als bovenformatief onder te brengen bij de ambtelijke organisatie. Verder zijn drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen het taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De extra salariskosten worden voor een bedrag van € 292.000 gedekt door het verlagen van dit budget. Zie 6.2 Wijkteams.

0.4 Overhead - stelpost individueel keuzebudget (IKB)

35 35 35 35

We ramen de loonkosten, inclusief het bedrag voor het IKB. In de praktijk nemen medewerkers verlof op uit het IKB. Het IKB keren we dan niet uit in salaris. Met deze stelpost verlagen we de salariskosten. Op basis van ervaringscijfers blijkt dat medewerkers vaker kiezen voor salaris in plaats van verlof. Als gevolg hiervan stellen wij voor de stelpost te verlagen.

0.8 Overige baten en lasten - vervanging bij ziekte

275 275 275 275

De afgelopen jaren blijkt dat het budget van € 275.000 voor vervanging in verband met ziekte te laag is. Uit benchmarks met andere gemeenten blijkt ook dat 5% de norm is. Bij de kaderbrief besloot u het budget te verhogen naar 5% van de loonsom.

Mutaties begroting	2021	2022	2023	2024
--------------------	------	------	------	------

Bestaand beleid (actualisatie)

0.11 Mutaties reserves - aanvulling weerstandsvermogen 905 0 0 0

Voor de begroting 2021 hebben we opnieuw de risico-inventarisatie gedaan. Hieruit blijkt dat we € 905.000 extra moeten reserveren voor risico's in het weerstandsvermogen. Dit bedrag onttrekken we uit het vrije gedeelte van de algemene reserve. Voor meer informatie verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Zie ook bij de baten.

Nieuw beleid - noodzakelijk

04. Overhead - procesmanager IBOR 81 0 0 0

Onze gemeente heeft met de Avri een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten. Zij voeren voor ons het onderhoud uit in de openbare ruimte, de zogenaamde IBOR-taken en daarnaast de taken op het gebied van afval.

De kosten voor de uitvoering van de IBOR-taken binnen het contract met Avri bedragen ruim € 2,6 miljoen. Het gaat hier om een groot budget dat sturing vraagt.

In 2019 zijn we hiermee gestart door een contractmanager Avri-IBOR in te huren. Hierdoor heeft de regie op IBOR in 2019 een positieve ontwikkeling doorgemaakt: de DVO is herzien en de regionale samenwerking is weer in gang gezet. Om deze lijn door te kunnen trekken hebben wij behoefte aan een procesmanager IBOR voor 32 uur per week. Wij stellen u voor een budget van € 81.000 beschikbaar te stellen. In afwachting van de resultaten van het onderzoek naar de IBOR-taken is dit voorlopig alleen voor 2021.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
0.10 Mutaties reserves	7.034	10.550	1.400	184	174	170
0.4 Overhead	781	1.060	1.077	997	980	980
0.5 Treasury	106	42	67	63	61	61
0.61 OZB Woningen	4.054	4.786	5.100	5.100	5.750	5.750
0.62 OZB niet-woningen	1.739	2.023	2.114	2.114	2.114	2.114
0.64 Belastingen overig	1.439	1.437	1.417	164	144	124
0.7 Alg.uitk. en ov. uitg. gemeentefonds	32.900	35.166	35.539	35.578	35.611	35.783
0.8 Overige baten en lasten	15					
Totaal baten	48.068	55.064	46.714	44.200	44.834	44.982
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	4.928	7.781	1.385	20	20	20
0.4 Overhead	9.356	9.499	9.924	9.712	9.666	9.603
0.5 Treasury	19	11	6	-2	-4	3
0.61 OZB Woningen	415	408	479	364	364	364
0.62 OZB niet-woningen	50	33	79	79	79	79
0.64 Belastingen overig	70	127	124	124	124	124
0.7 Alg.uitk. en ov. uitg. gemeentefonds	3	3	9	9	9	9
0.8 Overige baten en lasten	322	392	635	620	620	620
Totaal lasten	15.163	18.254	12.641	10.926	10.878	10.822
Saldo						
0.10 Mutaties reserves	2.107	2.769	15	164	154	150
0.4 Overhead	-8.575	-8.439	-8.847	-8.715	-8.686	-8.623
0.5 Treasury	87	32	61	66	64	57
0.61 OZB Woningen	3.640	4.378	4.621	4.736	5.386	5.386
0.62 OZB niet-woningen	1.689	1.990	2.036	2.036	2.036	2.036
0.64 Belastingen overig	1.369	1.310	1.293	40	20	
0.7 Alg.uitk. en ov. uitg. gemeentefonds	32.897	35.163	35.530	35.570	35.602	35.774
0.8 Overige baten en lasten	-307	-392	-635	-620	-620	-620
Totaal saldo	32.907	36.811	34.074	33.277	33.306	33.510

Overzicht incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo programma 6 (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo van baten en lasten voor bestemming	34.249	33.237	33.877	34.035
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-400	16	16	16
Begrotingssaldo na bestemming	33.849	33.253	33.893	34.051
Waarvan incidentele baten en lasten	475	-186	-211	-211
Structureel begrotingssaldo	34.324	33.066	33.682	33.840

Nadere toelichting incidentele baten en lasten per programma:

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
In 2021 brengen we de voormalige griffier als bovenformatief onder bij de ambtelijke organisatie	90			
Extra formatie wethouder	50	25		
ICT uitvoeringskosten voor de Omgevingsdienst Rivierenland. Incidenteel, omdat de dienstverlening mogelijk stopt wanneer het contract eindigt	307	307	307	307
Diverse functies zijn alleen voor het jaar 2021/2022	218	17		
De precariobelasting is in 2022 afgeschaft. Om de vervallen opbrengst te compenseren bouwen we een buffer op via een storting in de algemene reserve. Conform begrotingsvoorschriften is deze storting incidenteel	460			
Storting in de reserve Algemene reserve geblokkeerd (weerstandsvermogen)	905			
Incidenteel < € 25.000	9			
Totaal	2.039	349	307	307

Programma - Omschrijving (baten)	2021	2022	2023	2024
Onttrekking Algemene reserve	- 905			
ICT bijdrage van de Omgevingsdienst Rivierenland. Incidenteel, omdat de dienstverlening mogelijk stopt wanneer het contract eindigt	- 518	- 518	- 518	- 518
Diverse functies in 2021/2022 waarvoor we een bijdrage van de provincie ontvangen	- 97	- 17		
Onttrekking reserve I&A-plan 217-2021	- 44			
Totaal	- 1.564	- 535	- 518	- 518

Overzicht reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Algemene reserve						
Algemene reserve	7.925	1.956	1.411	1.411	1.411	1.411
Algemene reserve (weerstandsvermogen)	2.719	2.660	3.565	3.565	3.565	3.565
Overige bestemmingsreserve						
<i>Overlopende posten</i>	1.569	475	327	347	367	387
- overheveling 2019 en onttrekking 2020		0				
- vrijval reserve - inzet algemeen dekkingsmiddel		-400				
Informatie- & automatiseringsplan 2017-2020	196	44	0	0	0	0
Frictiekosten organisatie	269	0	0	0	0	0
Overige bestemmingsreserve besteed ¹						
Gemeentehuis	160	144	128	112	96	80
Totaal reserves	12.838	5.279	5.431	5.435	5.439	5.443

¹ Betreft een reserve ter dekking van afschrijvingslasten. De omvang van de reserve is gelijk aan alle toekomstige afschrijvingen.

Stand voorzieningen per 31/12 (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Niet van toepassing						
Totaal voorzieningen	0	0	0	0	0	0

Paragrafen

Wat is een paragraaf?

Naast de programma's is het verplicht om zeven programma overstijgende paragrafen in de begroting op te nemen. De informatie over deze onderwerpen is vaak versnipperd in de begroting opgenomen. De paragrafen zijn eigenlijk dwarsdoorsneden van de verschillende programma's en taakvelden.

De op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zeven verplichte paragrafen zijn:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen en risicobeheersing
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

Lokale Heffingen

Inleiding

De opbrengsten uit de lokale heffingen vormen een belangrijk deel (grootweg 20%) van de inkomsten van onze gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de ontwikkelingen van de verschillende heffingen. De heffingen bestaan uit algemene heffingen en bestemmingsheffingen (retributies). De opbrengsten van de algemene heffingen, zoals onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid(skaders)

U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2021 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking;
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2021 is 1,7% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken;
- Eventuele besluitvorming na totstandkoming van deze begroting verwerken wij bij het opstellen van de belastingverordeningen.

De verordeningen zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Externe ontwikkelingen

Met ingang van 2022 mogen wij geen precariobelasting meer heffen. Bij de andere belastingen en leges is geen sprake van externe ontwikkelingen.

Risico's

Er zijn geen risico's te melden.

Belastingen

Inleiding

Op grond van de Gemeentewet kan de gemeente belastingen heffen. Bij een belasting mag de gemeente het tarief en de opbrengst zelf bepalen. De onroerende zaakbelasting (OZB) is in onze gemeente de belangrijkste lokale belasting. Daarnaast kent onze gemeente hondenbelasting, precariobelasting en toeristenbelasting.

In 2021 mogen wij voor de laatste keer precariobelasting op kabels en leidingen die in gemeentegrond liggen heffen.

Hondenbelasting

Inleiding

De hondenbelasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. De hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere externe ontwikkelingen.

Beleidskaders

U stelt de verordeningen hondenbelasting vast. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2021 gelden de uitgangspunten uit het coalitieakkoord. Dit betekent dat wij de opbrengst met € 20.000 per jaar terugbrengen tot nul en de tarieven hier op aanpassen.

Risico's

Er is geen sprake van risico's.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief	64,65	64,65	64,65	57,75	52	47	42

U hebt er bij de vaststelling van het coalitieakkoord voor gekozen om de hondenbelasting binnen een termijn van 10 jaar af te schaffen. De inkomsten van de hondenbelasting zijn in 2020 circa € 200.000. Vertaling van het coalitieakkoord betekent dat de hondenbelasting vanaf 2021 tot 2031 met € 20.000 per jaar afneemt. Dit is dus voor 2021 een verlaging van 10%. Het daadwerkelijke tarief voor 2021 en verder is nog niet bekend. Wij hebben een inschatting gemaakt op basis van 8 kennels en 3.155 geregistreerde honden.

Dit is de raming van het kenneltarief:

2021 € 289,00

2022 € 260,00

2023 € 234,00

2024 € 211,00

Onroerende-zaakbelastingen

Inleiding

De onroerende-zaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag

De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet Woz). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingssysteem

De Woz-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingssysteem is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de Woz-waarde. Zij ontvangen dus eveneens een Woz-beschikking.

Ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen.

Beleidskaders

U stelt de verordening onroerende-zaakbelastingen (OZB) vast. In deze verordening is ook opgenomen of kwijtschelding mogelijk is.

Het te hanteren inflatiepercentage voor 2021 is 1,7% (raming CPB).

Risico's

Los van financiële risico's als gevolg van economische ontwikkelingen zijn er geen specifieke risico's. Het risico betreft het niet kunnen innen en/of het extra moeten kwijtschelden van de belastingen.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief	0,13	0,12	0,14	0,16	0,16	0,19	0,19

Op basis van uw besluitvorming over het coalitieakkoord stijgt het tarief van 2021 met 5%. De, in het kader van het dekkingsplan, voorgestelde tariefsverhoging met ingang van 2023 hebben wij in de indicatieve ontwikkeling van het tarief verwerkt..

De (voorlopige) tarieven voor woningen in % en onafgerond zijn:

2018 0,1313%

2019 0,1280%

2020 0,1401%.

De tarieven voor 2021 en verder zijn nog niet bekend. Het tarief voor 2021 en volgende jaren zijn ingeschat op basis van de verhoging van 5% in 2021.

Precariobelasting

Inleiding

Op grond van artikel 228 van de Gemeentewet wordt precario geheven. Deze rechten zijn een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Ontwikkelingen

Door wijziging van de wet mogen wij in 2021 voor de laatste keer precariobelasting op kabels en leidingen die in gemeentegrond liggen heffen.

Beleidskaders

U stelt de verordening precario vast. Het tarief mag wettelijk gezien niet meer verhoogd worden.

Risico's

Er zijn geen risico's. De opbrengst is voor 2021 voor het laatst in onze begroting opgenomen.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief	5	5	5	5			

In 2021 mogen wij voor de laatste keer precariobelasting heffen.

Toeristenbelasting

Inleiding

Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Ontwikkelingen

Er zijn geen externe ontwikkelingen.

Beleidskaders

U stelt de verordeningen vast voor de toeristenbelasting. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2021 geldt het door u vastgestelde kader over de meerjarige stijging van het tarief.

In het coalitieakkoord is opgenomen om uit te zoeken of er ook een mogelijkheid is om belasting te heffen voor dagrecreatie. Dit onderzoek vindt in december 2020 plaats.

Risico's

In deze bijzondere en economisch onzekere tijden bestaat het risico dat de geraamde opbrengsten niet volledig gerealiseerd gaan worden.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief	1,23	1,24	1,25	1,26	1,27	1,28	1,29

De tariefsontwikkeling is gebaseerd op het door u vastgestelde kader om de tarieven jaarlijks met € 0,01 te laten stijgen.

Heffingen

Inleiding

Op basis van de Gemeentewet kan de gemeente naast belastingen ook rechten heffen. Bij de rechten zijn wij in tegenstelling tot de belastingen niet helemaal vrij in het bepalen van het tarief. Het tarief van een recht mag maximaal kostendekkend zijn. Tegenover de betaling van rechten staan rechtstreekse diensten. Hier mogen wij geen winst op maken. De kostendekkendheid wordt beoordeeld op basis van de begrote inkomsten en uitgaven. Wij kennen een afvalstoffenheffing (via de AVRI), begraafrechten, rioolrechten en de leges voor bijvoorbeeld paspoorten, rijbewijzen en vergunningen.

Bij de leges passen wij op verordeningenniveau kruissubsidiëring toe. De genoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen leges. Een verwacht overschot bij de ene activiteit gebruiken we voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit.

Afvalstoffenheffing (via Avri)

Inleiding

Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer. De heffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen, waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen. Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij naast een vast bedrag per huishouden, een bedrag per lediging van de afvalcontainer/zak in rekening brengen. Uitgangspunt bij de tariefsbepaling is 100% kostendekkendheid.

Ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere externe ontwikkelingen te melden.

Beleidskaders

Onze gemeente laat de afvalstoffenheffing door middel van een gemeenschappelijke regeling over aan de Avri. De tarieven worden door het bestuur van de Avri bepaald. Er is sinds 2019 sprake van een vast tarief en een variabel (per afvalzak) tarief. Voor meer informatie zie de [website van de Avri](#).

Risico's

Deelname aan een gemeenschappelijke regeling levert altijd een (beperkt) risico op. Er zijn geen bijzondere risico's.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief	169	169	211	270	272	272	271

Wij hebben hier alleen het basistarief ingevuld. De variabele kosten zijn afhankelijk van het aantal keer dat het vuil wordt aangeboden. Op de [website van de Avri](#) is meer informatie te vinden.

Begraafrechten

Inleiding

Op grond van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet kunnen lijkbezorgingsrechten worden geheven.

Ontwikkelingen

Er zijn geen externe ontwikkelingen die van invloed zijn voor de begraafrechten.

Beleidskaders

U stelt de verordening lijkbezorgingsrechten vast. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2021 gelden de volgende uitgangspunten:

- De lijkbezorgingsrechten mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Bij de lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking. Het tarief wordt met het inflatiepercentage (1,4%) verhoogd;

- De korting bij het afkopen van het onderhoud wordt in 2021 10%, dit was in het verleden 25%.

Over 10 jaar gaan we de graven die in het verleden voor onbepaalde tijd zijn afgekocht weer in de heffing betrekken. Het plan hiervoor gaan wij nog verder uitwerken.

Risico's

Er zijn geen bijzondere risico's.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief	125,50	128,51	130,30	132,50	132,50	132,50	132,50

De tarieven voor de komende jaren zijn nog niet bekend. Wij hebben deze daarom op hetzelfde niveau gehouden.

Leges

Inleiding

Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn. Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Ontwikkelingen

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is met een jaar uitgesteld. De wet treedt in werking op 1 januari 2022.

Beleidskaders

U stelt de verordening vast voor de leges. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2021 gelden de volgende uitgangspunten.

- Bij het bepalen van rechten is de gemeente niet helemaal vrij in het bepalen van het tarief. Het tarief van een recht mag maximaal kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze heffingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten, die hiermee verband houden. Tegenover de betaling van rechten staan rechtstreekse diensten. Er mag dus niet bewust winst op worden gemaakt;
- De kostendekkendheid wordt beoordeeld op basis van de begrote inkomsten en uitgaven. Bij de leges passen wij op verordeningenniveau kruissubsidiëring toe; de genoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen leges. Een verwacht overschot bij de ene activiteit gebruiken we voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit.

Risico's

Er zijn geen bijzondere risico's.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief							

De legesverordening bevat diverse soorten leges, zoals leges voor het bouwen van een woning, of leges voor het verkrijgen van een paspoort. Het is niet mogelijk om hier één tarief te vullen.

Rioolheffing

Inleiding

De heffing is gebaseerd op de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. Op basis van deze wet heeft de rioolheffing betrekking op het verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. Het gaat hierbij om de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Ontwikkelingen

Er zijn geen externe ontwikkelingen.

Beleidskaders

U stelt de verordening rioolheffing vast. In deze verordening is ook opgenomen of kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2021 gelden de volgende uitgangspunten:

- De rioolheffing, mag wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan;
- In het vastgestelde Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) zijn de tarieven voor meerdere jaren al vastgesteld.

Risico's

Er zijn geen specifieke risico's.

Ontwikkeling tarief

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarief	217	225	230	235	240	245	250

Onze gemeente heeft 2 tarieven voor rioolheffing. Het eerste tarief is het tarief voor woningen, het tweede voor niet-woningen (bedrijven). In het overzicht presenteren wij de ontwikkeling van het tarief voor woningen op basis van het vastgestelde GRP..

Overzicht tarieven

Soort belasting of heffing	Werkelijk			Begroting	Verschil
	2018	2019	2020	2021	2021-2020
Belastingen					
Hondenbelasting					
- per hond	64,65	64,65	64,65	57,75	-6,90
- kennel	353,95	353,95	353,95	289,00	-64,95
Onroerende zaakbelastingen					
- woningen	0,1313%	0,1280%		n.n.b.	
- niet woningen (eigendom)	0,2385%	0,2333%		n.n.b.	
- niet-woningen (gebruik)	0,1832%	0,1755%		n.n.b.	
Precariobelasting	5,00	5,00	5,00	5,00	-
Toeristenbelasting	1,23	1,24	1,25	1,26	0,01
Heffingen					
Afvalstoffenheffing					
Begraafrechten					
- onderhoudsrecht graf vanaf 12 jaar	125,50	128,51	130,30	132,50	2,20
- kindergraf 1 tot 12 jaar	-	64,26	65,15	66,25	1,10
- kindergraf tot 1 jaar	-	32,15	32,60	33,10	0,50
Leges					
Rioolheffing					
- woningen	217,00	225,00	230,00	235,00	5,00
- niet woningen (eigendom)	434,00	450,00	460,00	470,00	10,00

Toelichting ontwikkeling tarieven

Belasting of heffing	Ontwikkeling
Hondenbelasting	Het tarief voor de hondenbelasting is, op basis van de besluitvorming in het coalitieakkoord en de kaderbrief, met 10% gedaald
Onroerende-zaakbelastingen	Het tarief is nog niet bekend en wordt berekend op basis van de WOZ-waarden per 1 januari 2020
Precariobelasting	Het tarief mag wettelijk gezien niet meer aangepast worden. De belasting kan in 2021 voor het laatst opgelegd worden

Belasting of heffing	Ontwikkeling
Begraafrechten	De tarieven zijn aangepast volgens de uitgangspunten in de kaderbrief
Leges	De tarieven zijn nog niet bekend
Rioolheffing	De tarieven zijn aangepast op basis van het vastgestelde Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP)

Opbrengsten

Soort belasting of heffing (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Begroting 2020	2021	2022	2023	2024
Belastingen						
Baten hondenbelasting	206	204	184	164	144	124
Baten OZB eigenaren niet-won.	1.081	1.254	1.311	1.311	1.311	1.311
Baten OZB eigenaren Woningen	4.031	4.768	5.082	5.082	5.732	5.732
Baten OZB gebruikers	658	769	804	804	804	804
Baten precariobelasting	1.233	1.233	1.233			
Baten toeristenbelasting	246	166	240	240	240	240
Totaal belastingen	7.456	8.395	8.854	7.600	8.230	8.210
Heffingen						
Afvalverwijdering en verwerking	2.100	2.636	2.982	2.982	2.982	2.982
Baten rioolheffing	2.717	2.783	2.844	2.904	2.965	2.965
Baten secretarieleges burgerzaken	57	54	70	59	59	59
Begraafplaatsrechten	97	110	110	110	110	110
Totaal heffingen	4.972	5.583	6.006	6.055	6.115	6.115

Toelichting ontwikkelingen

In het overzicht hebben wij de verwachte opbrengsten voor de komende jaren opgenomen. De meest opvallende verschillen betreffen:

1. de terugloop van de opbrengsten voor de hondenbelasting als gevolg van uw besluit om deze belasting in 10 jaar af te bouwen;
2. de hogere opbrengsten voor de onroerende-zaakbelastingen door uw besluit om de tarieven voor de OZB in 2020 en 2021 te verhogen met 15% en 5%. In het kader van het dekkingsplan hebben wij voor 2023 een voorlopige stijging van de opbrengsten opgenomen van 10%.
3. het wegvallen van de precariobelasting met ingang van 1 januari 2022 als gevolg van gewijzigde wetgeving;
4. de lagere opbrengsten toeristenbelasting in 2020 als gevolg van de coronacrisis; Hier staat een vergoeding van het Rijk tegenover.
5. de positieve ontwikkeling op het gebied van de afvalverwerking. Het voordeel is een effect van de BTW-verrekening, hier staan ook hogere kosten tegenover. Per saldo levert dit wel een voordeel op.

Kostendekkendheid

Totaal		Lasten totaal € 1.732.740	Baten totaal € 164.428	Percentage 91%
Titel 1	Algemene dienstverlening	€ 559.146	€ 437.258	78%
Niet aan 1 specifiek hoofdstuk te verbinden lasten		€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	€ 45.596	€ 35.148	77%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	€ 134.944	€ 100.629	75%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	€ 199.673	€ 164.723	82%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Basisregistratie personen (BRP)	€ 15.531	€ 8.020	52%
Hoofdstuk 5	Verstrekingen uit het Kiezersregister	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 6	Verstrekingen op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	0%

Totaal		Lasten totaal € 1.732.740	Baten totaal € 164.428	Percentage 91%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	€ 44.312	€ 26.555	60%
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 11	Huisvestingswet	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 12	Leegstandwet	€ 370	€ 370	100%
Hoofdstuk 13	Gemeentegarantie	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 14	Marktstandplaatsen	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 15	Winkeltijdenwet	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 16	Kansspelen	€ 3.104	€ 3.068	99%
Hoofdstuk 17	Kinderopvang	€ 10.188	€ 9.900	97%
Hoofdstuk 18	Kabels en leidingen	€ 86.053	€ 68.605	80%
Hoofdstuk 19	Verkeer en vervoer	€ 16.149	€ 14.920	92%
Hoofdstuk 20	Diversen	€ 3.226	€ 5.319	165%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 1.126.349	€ 1.104.725	98%
Niet aan 1 specifiek hoofdstuk te verbinden lasten		€ 77.889	€ 0	0%
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 70.381	€ 7.200	10%
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	€ 953.365	€ 1.065.928	112%
Hoofdstuk 4	Vermindering	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 5	Teruggaaf	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 6.779	€ 6.839	101%
Hoofdstuk 9	Gedoogbeschikking	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 10	Overige en in deze titel niet benoemde beschikking	€ 17.935	€ 24.758	138%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	€ 47.245	€ 26.034	55%
Niet aan 1 specifiek hoofdstuk te verbinden lasten		€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 1	Horeca	€ 35.020	€ 19.933	57%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen en markten	€ 9.962	€ 3.896	39%
Hoofdstuk 3	Prostitutiebedrijven	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 4	Gebruiksvergunning in verband met brandveilig gebruik	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 5	Marktstandplaatsen	n.v.t.	n.v.t.	
Hoofdstuk 6	Verordening Winkeltijden	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 7	Reclame	€ 1.509	€ 1.470	97%
Hoofdstuk 8	Kamperen	€ 755	€ 735	97%
Hoofdstuk 9	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 0	€ 0	0%
Titel 4	Gedoogbeschikkingen	€ 0	€ 0	0%
Niet aan 1 specifiek hoofdstuk te verbinden lasten		€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 1	Persoonsgebonden gedoogbeschikking permanente bewoning recreatieverblijf	€ 0	€ 0	0%
Hoofdstuk 2	Gedoogbeschikking overig	€ 0	€ 0	0%

Lokale lastendruk

Inleiding

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door verschillende organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in een andere worden verschillende standaard profielen onderscheiden of wordt alleen een aantal geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners, en dus niet voor bedrijven. Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de [Provincie Gelderland](#), het [Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden \(COELO\)](#), op [Waar staat je gemeente](#) en via de [Lokale Lastenmeter](#).

Hierna vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden.

Ontwikkelingen

De economische omstandigheden, mede als gevolg van de coronacrisis, en de steeds grotere uitdaging voor gemeenten om een structureel sluitende begroting te kunnen presenteren hebben ook impact op de lokale lastendruk. De lokale lasten zijn belangrijke te beïnvloeden posten voor een gemeente.

Ontwikkeling lasten per huishouden

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afvalstoffenheffing	169	169	211	270	272	272	271
Onroerende-zaakbelastingen	293	270	311	327	327	360	360
Rioolrecht	217	225	230	235	240	245	250
Totaal lokale lasten	713	656	752	832	839	877	881

Kwijtschelding

Inleiding

Als inwoners de gemeentelijke belasting niet kunnen betalen, kunnen zij de gemeente vragen om kwijtschelding. Om te bepalen of zij voor kwijtschelding in aanmerking komen, kijken wij onder andere naar het vermogen en de inkomsten en uitgaven van inwoners. Wij kennen de mogelijkheid voor kwijtschelding bij de onroerende-zaakbelastingen en onder voorwaarden ook bij begrafenisrechten.

Ontwikkelingen

Door de coronacrisis zijn de economische omstandigheden verslechterd. Dit kan ook zijn weerslag op het aantal kwijtscheldingsverzoeken hebben.

Overzicht verzoeken

Aantallen	2016	2017	2018	2019
Verzoeken	2	2	2	2
Toegekende verzoeken	1	0	0	0

Conclusie

Wij verwachten door de economische omstandigheden in 2021 en 2022 meer verzoeken tot kwijtschelding. De exacte ontwikkeling is moeilijk te voorspellen.

Bezwaar en beroep WOZ

Inleiding

Naar aanleiding van de aanslagen gemeentelijke belastingen ontvangt de gemeente bezwaarschriften en kwijtscheldingsverzoeken. Als een inwoner het niet eens is met de uitspraak op het bezwaarschrift dan kan hij beroep aantekenen bij de rechtbank of hoger beroep bij het gerechtshof.

Ontwikkelingen

Vanaf 2019 zijn we actief bezig met de informele aanpak van bezwaren. We krijgen hier veel positieve reacties op. We zien helaas wel dat er steeds meer bureaus komen die namens inwoners bezwaar maken.

Overzicht bezwaar- en beroepschriften

Aantallen	2016	2017	2018	2019
Bezwaarschriften	222	264	230	329
Beroepschriften	1	11	11	8
Hoger beroepschriften	0	2	1	0

Conclusie

Nog niet alle uitspraken 2020 zijn verzonden. De verwachting is dat we nog een aantal beroepen ontvangen. Wij verwachten dat we in 2021 en verder, door de groei van het aantal bureaus dat zich hier mee bezighoudt, meer bezwaren en beroepen ontvangen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft aan hoe de financiële positie van de gemeente zich verhoudt tot de risico's. Om dat te kunnen beoordelen, geven we inzicht in de risico's. Het aanwezige weerstandsvermogen zetten we af tegen de benodigde weerstandscapaciteit om de risico's financieel te kunnen afdekken.

Beleid(skaders)

Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement

Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- het vergroten van het risicobewustzijn;
- het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1,0.

Ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere externe ontwikkelingen.

Risico's

De risico's vermelden we in deze paragraaf onder het subhoofdstuk 'Overzicht risico's'.

Conclusie

Een houdbare begroting gaat over het maken van keuzes en daarbij gaat het om de vragen zoals:

- zijn we financieel wendbaar of keerbaar, ook op de langere termijn?
- kunnen we de financiële risico's aan?
- is er ruimte voor nieuw beleid?

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Onze begroting is in de komende jaren structureel niet in evenwicht en dit betekent dat we beleidskeuzes moeten maken. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Wel is het zo dat we bij financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen. De geïnventariseerde risico's zijn namelijk voldoende afgedekt in het weerstandsvermogen.

Risicomanagement

Risicomanagement is een vast onderdeel van het beleid. Het is een continu proces, dat risico's identificeert en op waarde schat. De waarde wordt afgezet tegen het beschikbare vermogen om deze risico's op te vangen. Onder een risico verstaan we het gevaar voor financiële schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden. Het risico heeft dan betrekking op het samenvallen van die bepaalde omstandigheden (de kans) en de negatieve gevolgen (de schade). De definitie van weerstandsvermogen is het hebben van een buffer (vermogen) om ook in ongunstige tijden de incidentele financiële risico's op te kunnen vangen om zo taken ongewijzigd voort te kunnen zetten.

Naast de risico's zijn ook andere factoren van invloed op het weerstandsvermogen, zoals:

- het aanpassingsvermogen van de organisatie;
- de kans dat tegenslagen zich gelijktijdig voordoen;
- de risico-cultuur van de organisatie.

Belangrijk daarbij is, dat de wetgever aangeeft dat we ten aanzien van het nemen van financiële risico's terughoudend moeten zijn. Dit is een leidend beginsel voor onder andere ons treasurybeleid, zoals dat in het Treasurystatuut naar voren komt. Bij een gezond weerstandsvermogen is het mogelijk een niet voorziene financiële tegenvaller te betalen door de algemene reserve aan te spreken. Bij onvoldoende weerstandsvermogen moeten we wellicht activiteiten uitstellen om tegenvallers op te vangen.

Gedrag en cultuur zijn de meest bepalende factoren voor het managen en beoordelen van de risico's. We hebben het dan over leiderschap, interne samenwerking, mogelijkheden om onplezierig nieuws veilig te melden, het elkaar aanspreken op het overtreden van principes, etc. De kaders die managers meegeven aan de medewerkers raken de balans tussen vertrouwen en controle. Zeer competente en integere medewerkers heeft u maar weinig kaders mee te geven. Als medewerkers (nog) niet toegerust zijn voor hun taak, weinig intuïtie hebben ontwikkeld of verkeerde intenties hebben, dan zijn regels niet snel toereikend.

Algemene ontwikkelingen

Hierna vermelden we een aantal belangrijke ontwikkelingen die verband houden met de risico's van onze organisatie en hoe we daar vervolgens mee om gaan.

Economische ontwikkelingen

De uitbraak van het coronavirus leidt mondiaal tot een recessie in 2020. We verwachten dat in 2021 geleidelijk economisch herstel plaatsvindt en de investeringen van bedrijven ongeveer op hetzelfde niveau blijven. Een volledig economisch herstel is pas mogelijk wanneer er een vaccin of medicijn beschikbaar is.

We kunnen op dit moment de afname van kavels op onze bedrijventerreinen niet goed voorspellen. Hoewel de signalen positief zijn reserveren we net als in 2020 een bedrag. Het is ook heel onzeker of de ontwikkeling van de werkloosheid gelijke trend houdt met de landelijke ontwikkelingen. Ook is zeer onzeker of en zo ja hoe de werkloosheid groeit nadat de ondersteuningsmaatregelen van het Rijk voor ondernemers halverwege 2021 worden stopgezet.

Invoering vennootschapsbelasting

Sinds 2016 vallen wij voor onze economische activiteiten onder de belastingplicht van de vennootschapsbelasting. Deze vennootschapsbelasting leidt enerzijds tot een verhoogde administratieve last en anderzijds eventueel tot het betalen van belasting. Over de hoogte van een aanslag in 2021 is nog niets bekend. We zijn de aanslag 2019 aan het voorbereiden en gaan hiervoor in 2020 nog aangifte doen. Over 2016, 2017 en 2018 deden wij een nihil-aangifte.

We reserveren geen apart bedrag in het weerstandsvermogen voor de vennootschapsbelasting, maar nemen deze belasting op in onze begroting, zodra er meer duidelijkheid is over het bedrag. Via een bestuursrapportage informeren wij u hierover in de loop van het jaar.

Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2022 in werking. Dit nadat in 2020 is besloten om de invoering een jaar uit te stellen. Het is een wetswijziging die vergelijkbaar is met de decentralisaties in het sociaal domein. Vooralsnog denken we de wijzigingsoperatie binnen de huidige begrotingsbezetting en middelen uit te kunnen voeren. Er wordt een nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet ingevoerd (DSO). Alle digitale informatie is straks op één plek te vinden: het Omgevingsloket. Via dit loket kan iedereen inzien wat mag en wat mag niet volgens de Omgevingswet.

Tegelijkertijd treedt ook de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen in werking per 1 januari 2022. Dit kan betekenen dat er meer verantwoordelijkheid komt te liggen bij de aannemer bij het bouwen van bouwwerken. Het toezicht wordt uitgevoerd door private partijen. Wij zijn verantwoordelijk voor de handhaving. Er is meer tijd nodig voor de afstemming met verschillende partijen als er sprake is van een claim.

Bij de invoering van deze nieuwe wetgeving in 2022 bestaat het risico dat we extra middelen nodig hebben in 2022. In 2021 hebben we projectkosten opgenomen in de begroting. Mocht het daarnaast nodig zijn, dan komen we hiervoor bij u terug met een apart voorstel. We reserveren vooralsnog geen bedrag in het weerstandsvermogen in 2021.

Overige ontwikkelingen

Daarnaast maken we hier melding van enkele andere risico's waarvoor we op dit moment geen apart of extra risicobedrag opnemen in het weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om risico's waarvoor bijvoorbeeld nog besluitvorming nodig is of het gaat om ontwikkelingen waarvan de risico's nog niet te kwantificeren zijn of meegenomen worden bij het bepalen van andere risico's. De grootte van deze risico's kunnen we pas nauwkeurig bepalen als er keuzes zijn gemaakt over wat we wel en niet gaan doen en er besluitvorming is geweest over de te volgen koers.

Het gaat om:

- de effecten van de coronamaatregelen. Deze zijn heel onzeker en raken verschillende organisatieonderdelen en beleidsterreinen. Het is hierbij van belang om in de hectiek van alledag niet alleen ad hoc in te spelen op de actualiteit, maar ook om te anticiperen op de uitdagingen waar we de komende jaren voor komen te staan;
- duurzaam meerjarenonderhoudsplan en accommodatiebeleid;
- de herijking gemeentefonds is een jaar uitgesteld naar 2022. Met de herijking wordt onder meer beoogd om de vastgestelde knelpunten in de verdeling van de middelen voor het sociaal domein op te lossen;
- de uitvoering van raadsmoties met betrekking tot woningbehoefte en stimulering lokale economie;
- het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het risico van de bestaande achtervang-regeling via de WSW voor twee corporaties in de gemeente Buren. Dit betreft de achtervangregeling van het rijk en de gemeenten voor leningen van toegelaten instellingen (corporaties). De achtervang van de gemeenten (50%) en het Rijk (50%) is het sluitstuk van de zekerheidsstructuur binnen het borgstelsel van dit fonds. Het risico dat onze gemeente als achtervang-gemeente renteloze leningen moet verstrekken als de andere buffers van het fonds onvoldoende zijn, is zeer klein - bijna theoretisch. Mogelijk wordt de achtervangregeling WSW aangepast;

Overzicht risico's

Onder een risico verstaan we het gevaar voor financiële schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden. Het risico heeft dan betrekking op het samenvallen van die bepaalde omstandigheden (de kans) en de negatieve gevolgen (de schade).

Midden 2020 hebben we wederom bij de halfjaarlijkse risico-inventarisatie een aantal structurele of incidentele risicogroepen benoemd in het weerstandsvermogen. Hieronder vindt u de verwachte ontwikkeling en doorwerking in 2021:

Risico inventarisatie	2020 (begroot)	2021 (benodigd)
1. Aansprakelijkheid	335.000	690.000
2. Rampen en calamiteiten	405.000	410.000
3. Verbonden partijen	110.000	110.000
4. Open einde regelingen / decentralisaties Sociaal domein	275.000	550.000
5. Grondexploitaties	1.000.000	1.000.000
vrijval voorziening Doejenburg II on hold	750.000	0
6. Maatschappelijke risico's en veiligheid	165.000	165.000
7. Verzekeringsbeleid	110.000	110.000
8. Overige risico's incl.	260.000	530.000
Totaal risico's begroting	3.410.000	3.565.000
Tweede bestuursrapportage 2020 vrijval reservering BT Doejenburg II	-750.000	
Toevoeging nieuwe inventarisatie	905.000	
Totaal (benodigd) weerstandsvermogen begroting 2021	3.565.000	

Het weerstandsvermogen is bij de begroting 2020 bepaald op € 3.410.000. Bij de begroting 2021 wordt voorgesteld om € 3.565.000 te reserveren. Wanneer we rekening houden met de mutatie in de tweede bestuursrapportage 2020 is dit een ophoging van € 905.000. We stellen voor het weerstandsvermogen te verhogen ten laste van het vrije beschikbare deel van de Algemene Reserve.

Hierna volgt een toelichting per risicogroep.

1. Aansprakelijkheid

De gemeente voert veel taken uit en loopt daarbij risico's. Bij het uitvoeren van taken is de gemeente aansprakelijk voor een tijdige en correcte uitvoering. Inwoners en belanghebbenden kunnen de gemeente aansprakelijk stellen als de gemeente deze taken niet goed uitvoert. De wettelijke regelingen zoals de Wet Dwangsom, de Wet Nadeelcompensatie en Schadevergoeding bij onrechtmatige overheidsbesluiten en het Burgerlijk Wetboek (onrechtmatige daad) zijn belangrijke grondslagen voor het aansprakelijk stellen van de gemeente.

De risico's van de organisatie worden beperkt door het beschrijven van de processen en daarin maatregelen op te nemen. Verder zijn (aansprakelijkheids-)verzekeringen afgesloten tegen de financiële consequenties van mogelijke gebreken in de uitvoering van een taak.

Andere aansprakelijkheidsrisico's komen voor bij de grondexploitaties. Om risico's zo klein mogelijk te houden sluiten we overeenkomsten met de ontwikkelaars van gronden om onder andere planschade af te dekken.

Wij stellen voor om voor de financiële effecten van alle aansprakelijkheidsrisico's in 2021 een bedrag van € 690.000 te reserveren.

2. Opvang bij rampen en calamiteiten

Landelijk is de [Handreiking "Regionaal Risicoprofiel"](#) opgesteld. De [Wet op de Veiligheidsregio's](#) verplicht de uitwerking van verschillende risicoprofielen. Dit profiel brengt de risico's van alle gemeenten in de regio Gelderland-Zuid duidelijk in kaart. De betreffende risico's voor onze gemeente blijven ongeveer gelijk. Het gaat hierbij om risico's ten gevolge van rampen, calamiteiten, klimaatveranderingen en besmettelijke ziektes die de volksgezondheid bedreigen.

Wij stellen voor om voor de financiële effecten van de risico's voor de opvang bij rampen en calamiteiten in 2021 een bedrag van € 410.000 te reserveren.

3. Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie of de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. We benoemen in de paragraaf [verbonden partijen](#) van onze begroting een aantal risico's daarvoor. De deelnemende gemeenten delen de financiële gevolgen van de verbonden partijen.

De verbonden partijen houden in de afgelopen jaren zelf buffers aan om eventuele tegenvallers op te vangen. Via de paragraaf weerstandsvermogen en risicomangement reserveren ze in hun begroting geld voor incidentele tegenvallers. Het weerstandsvermogen is onderdeel van de algemene reserves. De kans dat ze een financieel beroep doen op de gemeenten is daarmee de afgelopen jaren kleiner geworden. De gezamenlijke gemeenten maken afspraken over deze reserves via stemrecht in het algemeen bestuur van de verbonden partijen.

Verbonden partijen	Weerstandsvermogen 31-12-2019 in mln. €	Totaal eigen vermogen per 31-12-2019 in mln. €
GGD Gelderland Zuid	0,786	0,786
Werkzaam Rivierenland	1,127	1,798
AVRI	0,550	1,150
Omgevingsdienst Rivierenland	0,603	1,398
Veiligheidsregio	3,285	3,285
Regio Rivierenland	1,062	3,086
Regionaal Archief Rivierenland	0,397	0,397
Totaal weerstandsvermogen verbonden partijen	7,810	11,900

Wij stellen voor om voor de financiële effecten van de risico's voor verbonden partijen in 2021 een bedrag van € 110.000 te reserveren.

4. Open-einde-regelingen

Het gaat bij de open-einde-regelingen vooral om regelingen als de [Participatiewet](#), [Leerlingenvervoer](#) en [Maatschappelijke Ondersteuning](#). Ook zijn de transities van overheidstaken in 2015 ingezet. Hierdoor hebben de gemeenten een veel groter takenpakket gekregen met een open-einde-karakter en daardoor met meer risico's. Het gaat dan vooral om de transities in de uitvoering van de nieuwe [Wet Maatschappelijke Ondersteuning](#) en de [Jeugdwet](#).

Het rapport Van Montfoort adviseert dat er voor Jeugdzorg een risicobedrag nodig is van ongeveer 1 miljoen euro. Volgens de afspraken met de raad nemen we het verschil tussen het bedrag in de Reserve Sociaal Domein en de 1 miljoen euro mee in ons weerstandsvermogen.

Als aanvulling op de reserve sociaal domein tot het bedrag van € 1 miljoen en voor het risico's verbonden aan de afgesproken omzetgaranties voor zorginstellingen die afgesproken zijn vanwege de coronamaatregelen van het Rijk is een extra risicobedrag van € 350.000 nodig.

We stellen voor om voor de financiële effecten van de risico's voor alle open-einde-regelingen en decentralisaties een verhoogd bedrag van € 550.000 te reserveren.

5. Grondexploitaties

Bij het opstellen van de grondexploitaties worden de risico's voor dat specifieke project geschat en in de grondexploitatie meegenomen. Is een geraamd bedrag niet nodig omdat het risico zich niet voordoet, dan valt het bedrag vrij ten gunste van het resultaat van het plan. Daarnaast kunnen zich externe ontwikkelingen voordoen die niet project-specifiek zijn en buiten de invloed van de gemeente liggen. Dit zijn de algemene risico's waar de grondexploitatieberekeningen niet of ten dele in voorzien. U kunt hier denken aan onverwachte en onvoorziene kostenstijging over de nog te maken kosten voor bouw- en woonrijp maken.

In 2020 werd voor de financiële effecten van de risico's voor de grondexploitaties een bedrag van één miljoen euro gereserveerd. Wij stellen voor om voor de financiële effecten van de grondexploitatie risico's in 2021 hetzelfde bedrag van één miljoen euro daarvoor te reserveren.

6. Maatschappelijke risico's en veiligheid

Als eigenaar zijn we verantwoordelijk voor het in stand houden van onze eigendommen. Bijvoorbeeld voor gebouwen, groenvoorzieningen, wegen en bruggen lopen we risico's door incidentele tegenvallers zoals kapotgevroren wegen. Mocht er sprake zijn van gebrekkig of achterstallig onderhoud, dan wordt de gemeente aansprakelijk gesteld als daardoor (letsel-)schade ontstaat. Dit risico is niet verzekeraar. Een aanpassing van het onderhoudsniveau heeft, op termijn, vrijwel altijd een effect op de bijbehorende risico's: hoe hoger het niveau, hoe lager de risico's en omgekeerd.

Wij stellen voor om voor de financiële effecten van de maatschappelijke risico's en veiligheid in 2021 een bedrag van € 165.000 te reserveren.

7. Verzekeringsbeleid

Vanuit het doelmatigheidsonderzoek naar het verzekeringspakket en de historie van schadegevallen zijn wij anders gaan verzekeren. Wij stelden ons de vraag of het evalueren van lopende verzekeringen en nagaan of schades met een structureel karakter via exploitatie en de meer middelgrote schades via het weerstandsvermogen gedekt kunnen worden. Dat bleek voor een reeks verzekeringen het geval te zijn en op basis van het voorstel nemen we in deze begroting in het weerstandsvermogen een extra bedrag hiervoor op van € 110.000.

Dit bedrag is opgebouwd uit de volgende dekkingen:

Aansprakelijkheid e.d.	50.000
Computerverzekering	5.000
Cyberverzekering	50.000
Werkmaterieel	2.000
Glasverzekering	25.000
Kunstverzekering	10.000
Fraude en berovingspolis	250.000
Onverzekerde schades	25.000
Totaal	417.000

Dit totaal bedrag wordt in de berekening van het weerstandsvermogen meegenomen, maar werkt niet één-op-één door in het uiteindelijk benodigde weerstandsvermogen. Uitgaande van het gegeven dat niet alle risico's tegelijk voorkomen, kent onze risicomodule een formule met een "[Monte Carlo simulatie](#)". Uit die simulatie blijkt dat bij een risico van in totaal € 417.000 een gelijk bedrag als in 2020 van het weerstandsvermogen nodig is van € 110.000 Dit uitgaande op basis van historische gegevens van een beperkte kans op voorkomen (circa 15% -20%).

Wij stellen voor om voor de financiële effecten van het verzekeringsbeleid in 2021 een bedrag van € 110.000 te reserveren.

8. Overige risico's

Het gaat hierbij om een verscheidenheid aan risico's van calamiteiten, kwetsbaarheid of uitval van automatisering (privacy, datalekken, hacks), stagnering economie, personeelsrisico's, klimaatveranderingen, vergrijzing, het niet tijdig actualiseren van bestemmingsplannen, regels die wijzigen of anders geïnterpreteerd moeten worden zoals bij de handhaving van de openbare orde, besmettelijke ziektes, etc. Dergelijke risico's worden waarschijnlijker, aangezien de samenleving hogere eisen stelt en complexer wordt.

Al geruime tijd wordt onderkend dat alle gemeenten waarschijnlijk te maken krijgen met een uitdagend bedrijfsvoeringsvraagstuk, namelijk een groeiend tekort aan gekwalificeerd personeel. Veel gemeenteambtenaren gaan de komende jaren met pensioen (35% is 55+ in gemeenteland, landelijk gemiddeld is 20%). De meest voorkomende leeftijd in gemeenteland is verschoven van 49 jaar in 2010 naar 57 jaar in 2018. Ook is de uitstroom landelijk gegroeid van 6,2 % in 2015 naar 8,2% in 2019. Deels gaat het dan om pensionering, maar ook deels is dit uitstroom. In de afgelopen jaren is de uitstroom van vooral de ervaren groep medewerkers (30-55 jaar) steeds groter en weten gemeente deze ervaren medewerkers niet vast te houden. Dit betekent een grote uitdaging voor gemeenten om vakkennis te behouden en in huis te halen de komende jaren.

In samenhang hiermee zien we ook dat o.a. binnen het fysieke domein er sprake is van een krappe markt, waardoor leveranciers meer eisen stellen. We proberen de inkoop zo te organiseren dat we het risico van prijsstijgingen zo veel mogelijk afdekken.

Onder de overige risico's zijn ook risico's die het gevolg zijn van Europees, nationaal, provinciaal en regionaal beleid dat gemeenten verplichtingen oplegt. De belangrijkste daarvan zijn calamiteiten, ruimtelijk beheer, renteontwikkelingen en de ontwikkeling van de algemene uitkering.

Bij de risico-inventarisatie is een extra risicobedrag van € 270.000 voor de overige risico's in het weerstandsvermogen nodig. Dit is vooral ter aanvulling voor de hierboven vermelde bedrijfsvoeringsrisico's. Wij stellen voor om voor de financiële effecten van de overige risico's in 2021 een bedrag van € 530.000 te reserveren.

Weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

De actualisatie van de risico-inventarisatie stelt ons in staat tot een analyse van de risico's te komen. Er is voor de bestaande geïnventariseerde risico's een financiële vertaling opgesteld op basis van objectieve normeringen of door professional judgement met een kansinschatting en rekening houdend met een gemiddeld financieel effect bij het zich voordoen van een incident. Zo ontstaat per risico(-gebied) een financiële risicoraming. Bij de inschatting van de financiële effecten gaan we uit van een gedeeltelijke dekking van alle risico's. Wij doen dit, omdat alle risico's zich niet (tegelijk) zullen voordoen. Daarnaast bepalen we het noodzakelijke weerstandsvermogen op het bedrag dat valt binnen een bandbreedtes (hoogste - laagste bedrag) van de twee risicosimulatiemodellen. De twee gebruikte risicosimulatiemodellen zijn [Monte Carlo](#) en [Normaal verdeling](#).

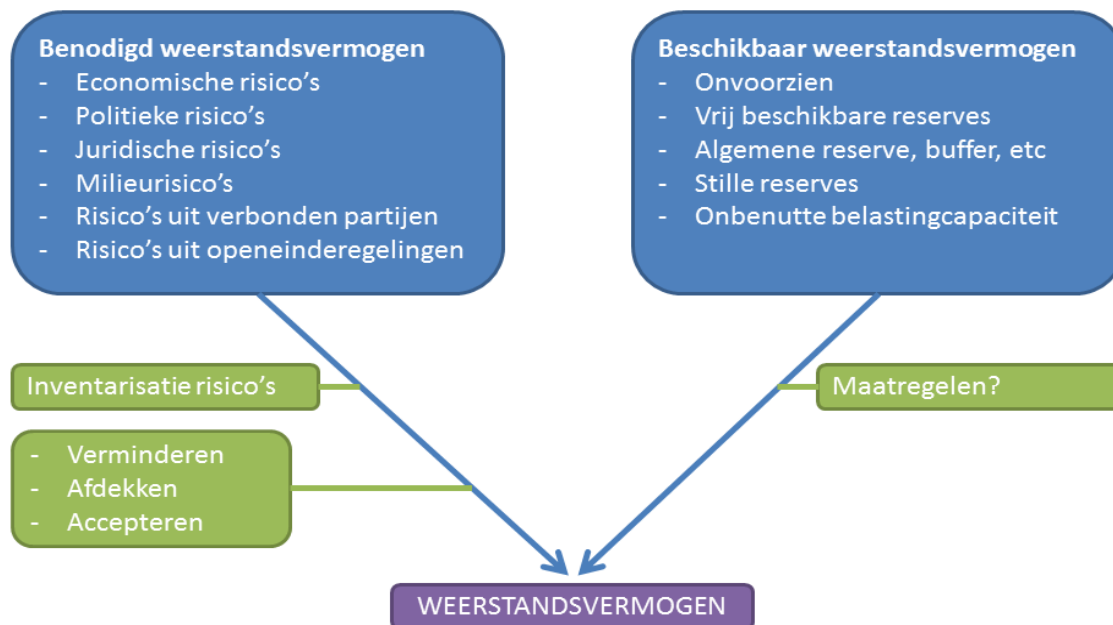
Op basis van de meest actuele inventarisatie stellen wij voor om het begrote en benodigde weerstandsvermogen aan te passen naar € 3.565.000.

Risico inventarisatie	2020 (begroot per 31-12-2020) €	2021 (benodigd) €
1. Aansprakelijkheid	335.000	690.000
2. Rampen en calamiteiten	405.000	410.000
3. Verbonden partijen	110.000	110.000
4. Open einde regelingen / decentralisaties	275.000	550.000
5. Grondexploitaties	1.000.000	1.000.000
6. Maatschappelijke risico's en veiligheid	165.000	165.000
7. Verzekeringsbeleid	110.000	110.000
8. Overige risico's	260.000	530.000
Totaal risico's	2.660.000	3.565.000

Weerstandsvermogen

Onze definitie van weerstandsvermogen is: het vermogen van de gemeente Buren om ook in ongunstige tijden de incidentele financiële risico's op te kunnen vangen om zo onze taken ongewijzigd voort te kunnen zetten. In het subhoofdstuk 'Overzicht risico's' geven we informatie over de risicogroepen en het benodigd weerstandsvermogen (weerstandscapaciteit).

Schematisch verhouden deze twee zich als volgt:

Naast de risico's zijn ook andere factoren van invloed op het weerstandsvermogen, zoals:

- het aanpassingsvermogen van de organisatie;
- de kans dat tegenslagen zich gelijktijdig voordoen;
- de risico-cultuur van de organisatie.

Bij een gezond weerstandsvermogen is het mogelijk een niet voorziene financiële tegenvaller te betalen door de algemene reserve aan te spreken. Wanneer er onvoldoende weerstandsvermogen is, moeten we wellicht activiteiten uitstellen om tegenvallers op te vangen.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen vinden we zowel in de exploitatie als in het vermogen. Binnen de exploitatie gaat het vooral om de stelpost onvoorziene uitgaven en de onbenutte belastingcapaciteit. De stelpost onvoorziene uitgaven bedraagt in de begroting 2021 € 25.000. Bij de onbenutte belastingcapaciteit gaat het om onze eigen inkomstenbronnen voor zover deze nog niet "maximaal" of kostendekkend zijn. Bij de onbenutte belastingcapaciteit gaat het vooral om de onroerendezaakbelasting (ozb). Het betreft hier een inkomstenbron die niet direct beschikbaar is. De hoogte is het verschil tussen de feitelijke ozb en de normhoogte van de ozb in het kader van artikel 12 Financiële Verhoudingswet.

In de vermogenssfeer kennen wij het vrij besteedbare en het geblokkeerde gedeelte van de algemene reserve (weerstandsvermogen) en de stille reserves. Een stille reserve is de theoretische berekening van het waardeverschil tussen de boekwaarde en de overwaarde van vooral onze gemeentelijke panden of aandelen. Bij de stille reserves gaat het om de inzet van bezittingen als onroerend goed e.d.. Om over deze ruimte te kunnen beschikken is politiek draagvlak nodig en zijn we, in geval van verkoop, afhankelijk van de markt. Dat betekent dat er enige tijd overheen gaat voordat het daadwerkelijke bedrag bekend is en we het geld daadwerkelijk contant kunnen maken. Het gaat dan bijvoorbeeld om de overwaarde op aandelen en andere gemeentelijke eigendommen van waarde die niet op de balans staan.

Berekening weerstandsratio

Om te bepalen of het weerstandsvermogen per 1 januari 2021 nog toereikend is, kijken we naar de relatie tussen benodigd (omvang risico's) en beschikbare weerstandscapaciteit (vermogen). Dit is de weerstandsratio. Het incidenteel beschikbare vermogen stellen we hierbij op 0:

Beschikbaar weerstandsvermogen	31-12-2020	nieuwe doorrekening begroting 31-12-2021
Incidenteel onvoorzien	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0
Stille reserves	0	0
Vrije beschikbare reserve	1.956.000	1.411.000
Weerstandsvermogen	2.660.000	3.565.000
Totaal	4.616.000	4.976.000

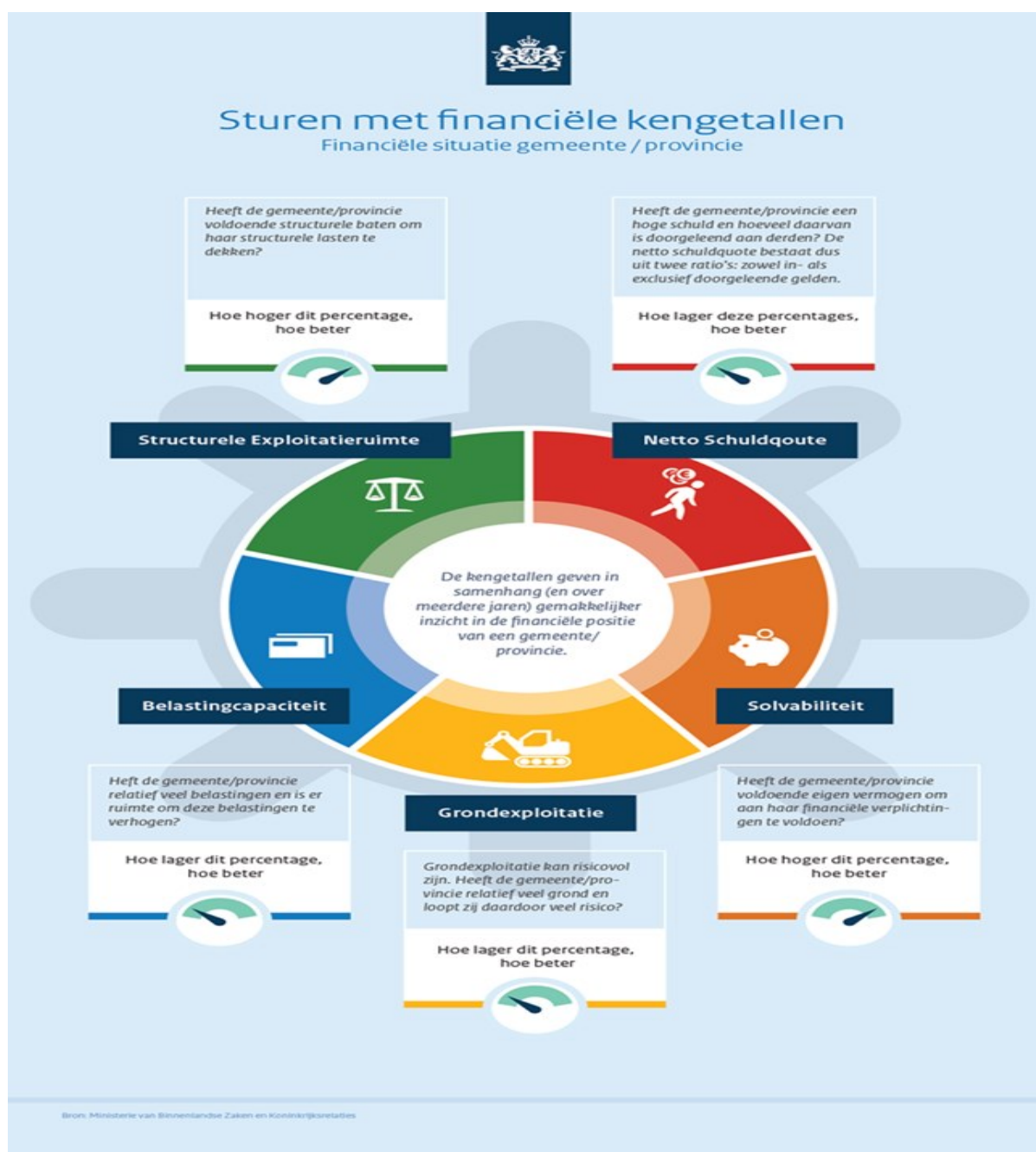
$$\begin{array}{l} \text{Ratio weerstandsvermogen} \\ \text{o.b.v. de nieuwe doorrekening voor 2021} \end{array} = \frac{\text{Beschikbaar weerstandsvermogen} \quad 4.976.000}{\text{Benodigd weerstandsvermogen} \quad 3.565.000} = 1,40$$

Volgens de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing krijgt de berekende weerstandsratio de volgende waardering (bij een gemiddeld afdekkingsniveau):

Ratio	Waarde
Groter dan 2,0	Uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
Tussen 0,8 en 1,0	Matig
Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Volgens bovenstaande tabel krijgt onze weerstandsratio van 1,40 in 2021 de beoordeling op de grens van 'voldoende/ruim voldoende'. Dit is iets groter dan de ratio van 2020 (1,30). Daarmee concluderen we dat het weerstandsvermogen toereikend is in relatie tot de risico's.

Financiële kengetallen

Naam kengetal	Werkelijk		Begroting				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Structurele exploitatieruimte		3,90	0,80	1,60	-0,30	-0,20	0,20
Toelichting kengetal							
Deze indicator helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte wij hebben om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit percentage negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.							
Toelichting ontwikkelingen							
Hiervoor scoort onze gemeente een voldoende. Dit houdt in dat er in 2021 ruimte is om mogelijke (structurele) tegenvallers op te vangen of voor incidenteel nieuw beleid. Meerjarig is die ruimte er niet.							
Solvabiliteitsratio		34	25	30	29	32	35
Toelichting kengetal							
Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn om op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmings-reserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor onze financiële weerbaarheid.							

Toelichting ontwikkelingen

Dit is het geval en hiervoor scoort de Gemeente Buren een voldoende. Hoe hoger dit percentage is, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Het Gelderse gemiddelde solvabiliteitsratio was in 2019 34%.

Belastingcapaciteit (lokale lasten)		103	103	101	101	101	101
-------------------------------------	--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Toelichting kengetal

Deze indicator geeft inzicht in de hoogte van de woonlasten. Ze kan zo vergeleken worden met eerdere jaren en andere gemeenten.

Toelichting ontwikkelingen

Hiervoor scoort de gemeente Buren gemiddeld ten opzichte van de landelijke en Gelderse gemiddelde lokale lasten. Als dit percentage laag ligt (<98%), betekent het meestal dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen kan verwerven. Als dit percentage hoog ligt, hoeft dat nog niet te betekenen dat de gemeente geen extra inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De hogere woonlasten kunnen immers ook veroorzaakt zijn door een hogere gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Gemeente Buren heeft ten opzichte van het landelijk gemiddelde een hogere gemiddelde WOZ-waarde waardoor we meer inkomsten uit belastingen kunnen verwerven dan tot uitdrukking komt in dit kengetal.

Grondexploitatie		15	7	17	16	9	3
------------------	--	----	---	----	----	---	---

Toelichting kengetal

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter.

Toelichting ontwikkelingen

Hiervoor scoort de Gemeente Buren goed. Een kengetal < 20% wordt in het algemeen gezien als het minst risicovol. De risico's zijn in de afgelopen steeds kleiner geworden en worden ook in komende jaren steeds kleiner. Bij de beoordeling van schulden die zijn aangegaan voor grondexploitaties is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Er is een directe relatie met de kengetallen netto schuldquote en solvabiliteit. De Gelderse gemeenten scoren hiervoor gemiddeld 16% in 2019.

Netto schuldquote		28	23	27	28	21	15
-------------------	--	----	----	----	----	----	----

Toelichting kengetal

Deze indicator weerspiegelt het niveau van onze schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De nettoschuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Toelichting ontwikkelingen

Op het gebied van de netto schuldquote scoort onze gemeente goed. Hoe lager dit percentage hoe beter. Onze schulden zijn de afgelopen jaren gestaag lager geworden en de verwachting is dat de schulden in de komende jaren wat hoger worden door nieuwe investeringen. De gemiddelde Gelderse score hiervoor is 64% in 2019.

Netto schuldquote gecorrigeerd		27	23	27	28	21	15
--------------------------------	--	----	----	----	----	----	----

Toelichting kengetal

Deze indicator weerspiegelt het niveau van onze schuldenlast gecorrigeerd met alle verstrekte leningen ten opzichte van de eigen middelen. De nettoschuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Toelichting ontwikkelingen

Hiervoor scoort de gemeente Buren goed. Hoe lager dit percentage hoe beter. Onze schulden zijn de afgelopen jaren gestaag lager geworden. De verwachting is dat de schulden in de komende jaren wat hoger worden door nieuwe investeringen. De gemiddelde Gelderse score voor de gecorrigeerde netto schuldquote is 54% in 2019.

Eindconclusie

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van een goede controle door u op de financiële positie van onze gemeente. Financiële kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting en de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie. In dit onderdeel van de begroting is per kengetal de uitkomst weergegeven. Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie. Centraal in de beoordeling staan naar het oordeel van het college het exploitatiesaldo (regulier en structureel) en het weerstandsvermogen. De andere kengetallen geven zinvolle bijkomende inzichten.

De eindconclusie is dat de financiële positie en de weerbaarheid zich solide ontwikkelen. De begroting 2021 is in evenwicht, waarbij de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Er is voldoende weerstandsvermogen. De solvabiliteit stijgt iets en is voldoende. De netto-schuldpositie daalt en is goed te noemen. We voldoen aan de wettelijke financieringsvoorschriften (i.c. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) en het risico met betrekking tot de grondexploitaties is steeds geringer. Wel moet worden geconstateerd dat in 2021 de kapitaallasten stijgen en dat de EMU-tekorten in de periode 2020-2021 voornamelijk aan de hoge kant zijn.

In de begroting 2021 nemen we de keuzes mee voor wat betreft de reëel verwachte inkomsten en de uitgaven op basis van het coalitieakkoord. Het beeld is dan dat er voldoende structurele exploitatieruimte is in deze begroting. Meerjarig is die structurele exploitatieruimte er echter niet. In de komende periode moeten we daarom keuzes maken. Enerzijds kunnen we dat doen door onze structurele inkomsten te verhogen, bijvoorbeeld de ozb en anderzijds door de structurele uitgaven te verlagen. Daarnaast geven de gemeenten aan dat de bijdrage vanuit het Gemeentefonds structureel te laag is, zeker gezien de strategische opgaven waar we als gemeente voor staan in de komende jaren.

Voor meer informatie verwijzen we naar de onderdelen van deze begroting waarin de afzonderlijke financiële kengetallen nader worden toegelicht.

U vindt [hier](#) een nadere technische toelichting op bovenstaande kengetallen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Wij hebben een groot deel van ons vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze goederen is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is vastgelegd in beleids- en beheerplannen. In deze paragraaf gaan wij per kapitaalgoed in op het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid(skaders)

Het beleidskader is vastgelegd in:

- Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020
- Beleidsplan Begraafplaatsen 2020
- Beleidsplan Openbare verlichting 2020
- Beleidsplan Groen 2020

In mei 2020 stelde u het beleidskader en de integrale beheerplannen openbare ruimte vast. Eind 2020 volgt de actualisatie van ons meerjarenonderhoudsbegroting vastgoed. De beheerplannen zijn gericht op een effectieve inzet van onze middelen om onze leefomgeving en het gemeentelijk vastgoed in de toekomst duurzaam en efficiënt te onderhouden. Naast de kwantiteit van het areaal geeft het ook inzicht in de kwaliteit, de kosten, hoe en wanneer we het onderhoud uitvoeren. In 2021 presenteren we u de nieuwe mobiliteitsvisie. Deze visie is een onderdeel van het nieuwe Gemeentelijke Verkeer- en Vervoersplan (GVVP). Hierin nemen we de wensen van zowel de inwoners als die van ons en van u mee.

Ontwikkelingen

In mei 2020 stelde u het beleidskader en de integrale beheerplannen openbare ruimte vast. Eind 2020 volgt de actualisatie van ons meerjarenonderhoudsbegroting vastgoed. De beheerplannen ondersteunen een effectieve inzet van onze middelen om onze leefomgeving en gemeentelijk vastgoed in de toekomst duurzaam en efficiënt te onderhouden. In het document is informatie over het beheer te vinden. Naast de kwantiteit van het areaal geeft het ook inzicht in de kwaliteit, de kosten, hoe en wanneer we het onderhoud uitvoeren.

In 2021 presenteren we u de nieuwe mobiliteitsvisie. Deze visie is een onderdeel van het nieuwe Gemeentelijke Verkeer- en Vervoersplan (GVVP). Hierin nemen we de wensen van zowel de inwoners als die van ons en van u mee. In deze begroting 2021 zijn eventuele gekozen maatregelen niet financieel ingerekend.

We zien een ontwikkeling om lichtmasten en andere gemeentelijk objecten in de buitenruimte te gebruiken om het 5G netwerk op uit te rollen. Vanuit de telecomwetgeving is er de wens om minder antennes te plaatsen en toch een goede netwerkdichtheid te hebben. Momenteel ligt er een wetsvoorstel om hiervoor gebruik te maken van gemeentelijke objecten, zoals lichtmasten. Gevolg is dat wij minder zeggenschap hebben over de lichtmast. Andere partijen kunnen dan besluiten nemen die wijzigingen geeft in onze buitenruimte.

In het buitengebied worden er sinds 2019 de nodige werkzaamheden uitgevoerd in de bermen door de aanleg van glasvezel. Om de wegen en bermen op een goede manier in stand te houden is het denkbaar dat we meer beschoeiingen moeten plaatsen. Dit kan extra uitgaven in aanleg en onderhoud met zich meebrengen. Deze kosten zijn niet opgenomen in de begroting 2021.

Momenteel worden op de armaturen van onze lichtmasten steeds vaker connectoren gebouwd. Hierop kunnen diverse zaken worden aangesloten zoals bewegingsmelders, verkeerstellers, camera's, et cetera. Vooralsnog maken we geen gebruik van extra zaken aan de lichtmast, maar de armaturen worden deels al wel (standaard) van een zogenaamde Zhaga connector voorzien.

Het plaatsen van kunststof beschoeiing is ons goed bevallen. De extra kosten zijn minimaal, maar uitvoeringstechnisch kunnen wij zaken nog verbeteren. In de toekomst plaatsen wij bij lagere beschoeiingen de kunststof variant. Doorontwikkeling is denkbaar om ook de hogere beschoeiingen in kunststof uit te gaan voeren.

In de Startnotitie Klimaatvisie Gemeente Buren staan de internationale afspraken over de vermindering van de CO₂ uitstoot. In de uitvoering moeten blijken hoe wij die invullen en wat daar de financiële gevolgen van zijn.

In het kader van de energietransitie vraagt de regie op het beheer van de ondergrond (kabels, leidingen, riolering, etc.) in de toekomst extra en wellicht andere aandacht.

Risico's

- Voor de uitvoering van het IHP zijn in de toekomst naar verwachting extra financiële middelen noodzakelijk. Hiervoor nemen we vanaf 2023 structureel € 150.000 op in de begroting. De hoogte van de benodigde bedragen kunnen wij pas bepalen na de besluitvorming over het beleidskader.
- In het buitengebied worden er sinds 2019 de nodige werkzaamheden uitgevoerd in de bermen voor de aanleg van glasvezel. Om de wegen en bermen op een goede manier in stand te houden is het denkbaar dat we meer beschoeiingen moeten plaatsen. Dit kan extra uitgaven in aanleg en onderhoud met zich meebrengen. Deze kosten zijn niet opgenomen in de begroting 2021.
- In december 2020 bieden we u een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan van onze gebouwen aan. In deze begroting hebben wij het budget opgehoogd. Het plan is nog niet gereed, het is mogelijk dat extra budget nodig is om onze gebouwen op het juiste niveau te onderhouden.

Conclusie

Met het vaststellen van de beheerplannen in mei 2020 en het meerjarenonderhoudsplan in december 2020 voldoen we aan de laatste actualisatie van de begrotingsrichtlijnen. Er is voldoende budget beschikbaar om onze kapitaalgoederen op het juiste kwaliteitsniveau te onderhouden. Tevens beschikken wij nog over een aparte bestemmingsreserve van € 598.000 voor onvoorziene risico's.

Baggeren

Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we onderhoudswerkzaamheden uit aan de watergangen. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en de randvoorwaarden, die vastliggen in het beleidsplan openbare ruimte.

Beleid

De actuele beleidskaders uit 2016 zijn overgenomen in de oplegnotitie van de beheerplannen 'Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020' en dient als voortgezet kader voor de periode 2021 tot en met 2025. Het uitvoeringsplan 2016-2032 is één van de onderleggers van deze oplegnotitie. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op het niveau B.

Kwaliteitsniveau B houdt in dat we baggerspecie in de watergangen accepteren, de watergangen zijn dus niet altijd baggerschoon. Deze acceptatie geldt tot het moment dat het waterschap gaat controleren, op grond van de Keur. Dan baggeren we het hele gebied, ook de watergangen die nog aan de Keur zouden voldoen. Hiermee houden we gebiedsgewijs een gelijkmatig beeld, en voorkomen we dat we incidenteel aanvullend op basis van klachten moeten baggeren.

Financiële middelen

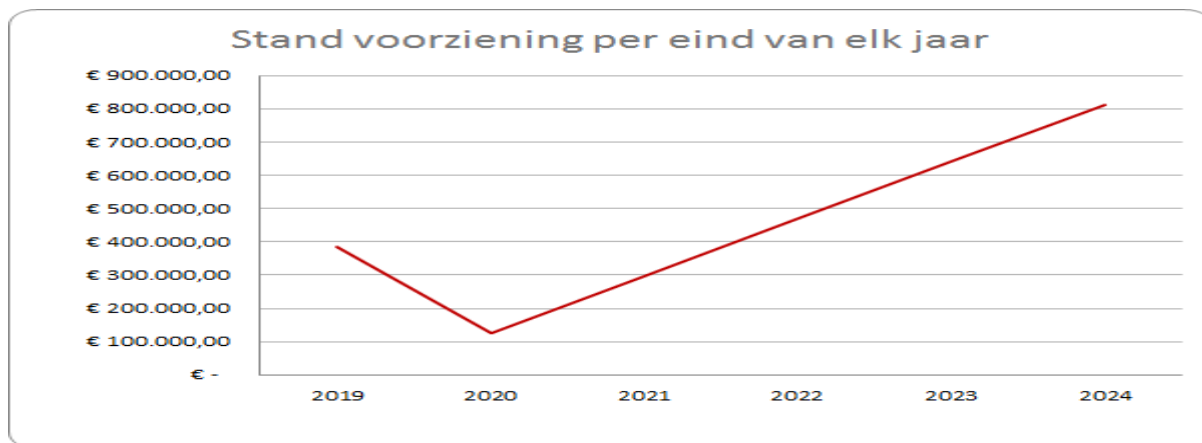
- Structureel is € 171.250 beschikbaar voor het baggeren van de watergangen. De uitvoering van het onderhoud bekostigen we uit de voorziening Baggeren watergangen. Het project in 2020 is bijna afgerond. Uit de voorlopige evaluatie blijkt geen financiële meevaller. Om de voorziening niet negatief te laten lopen is een verhoging van de dotatie met € 30.000 nodig. De doorrekening van de voorziening is met 1 jaar verlengd naar 2032. De lasten in 2031 vinden niet alleen in 2031, maar ook in 2032 plaats;
- We baggeren niet jaarlijks, waardoor de uitgaven per jaar sterk fluctueren. Daarom gebruiken we de voorziening Baggeren watergangen als egalisatievoorziening;
- De voorziening is toereikend om het onderhoudsprogramma uit te voeren;
- Er is geen sprake van achterstallig onderhoud;
- In 2021 gaan we geen watergangen baggeren.

Risico's

- In de praktijk lijken de vastgestelde ontwerputgangspunten van het beleid toch tot hinder te leiden. Er zijn incidentele klachten van inwoners. Omdat we niet ieder jaar baggeren kunnen we deze klachten niet altijd snel oplossen. Daarnaast gaf de Avri onlangs aan bij de stadsgracht Buren het onderhoud nauwelijks meer uit te kunnen voeren. Als we deze watergang eerder en

- dieper moeten baggeren heeft dat een groot effect op de kosten;
- Met het huidige beleid lijken incidenteel knelpunten te ontstaan. We hebben generiek de voorgeschreven leggerdiepte als maatstaf voor de hoeveelheid te verwijderen bagger aangehouden. De Avri heeft een signaal afgegeven dat hierdoor op plaatsen onvoldoende diepte ontstaat om varend onderhoud te doen. Hierover gaan we in gesprek.

Doorkijk voorziening baggeren

Begraafplaatsen

Algemeen

We willen ruimte bieden voor invulling van individuele wensen zonder de collectieve betekenis van de begraafplaatsen uit het oog te verliezen. De indeling van de gemeentelijke begraafplaatsen is overzichtelijk, maar wel voor iedere kern uniek. Op elke begraafplaats komen dezelfde onderdelen van inrichting voor, zoals een afsluitbare toegangspoort, begrenzend beplanting om de begraafplaats heen en lagere beplantingsvormen op de begraafplaats. De begraafplaats bestaat daardoor uit verschillende vakken. De rust is op elke begraafplaats merkbaar. De functie begraven en gedenken vormt duidelijk de hoofdfunctie. De uitstraling van de begraafplaatsen is eenvoudig en rust. Deze uitstraling dient ook in de toekomst bewaard te blijven.

Beleid

De actuele beleidskaders staan in het Beleidsplan begraafplaatsen 2020-2030. Het beheer van de begraafplaatsen voeren wij op kwaliteitsniveau A uit conform de vastgestelde beheerplannen. Dit houdt in dat wij het onderhoud uitvoeren op het hoogste niveau: de hagen worden strak geknipt en de gazons vaak gemaaid. Ook wordt de onkruidbestrijding veelvuldig uitgevoerd. Dit zorgt ervoor dat de begraafplaatsen er schoon en netjes bij liggen en het beeld strak is. De toegepaste beheersystematiek is gelijk aan de ontwikkelde beheersystematiek openbare ruimte van de CROW.

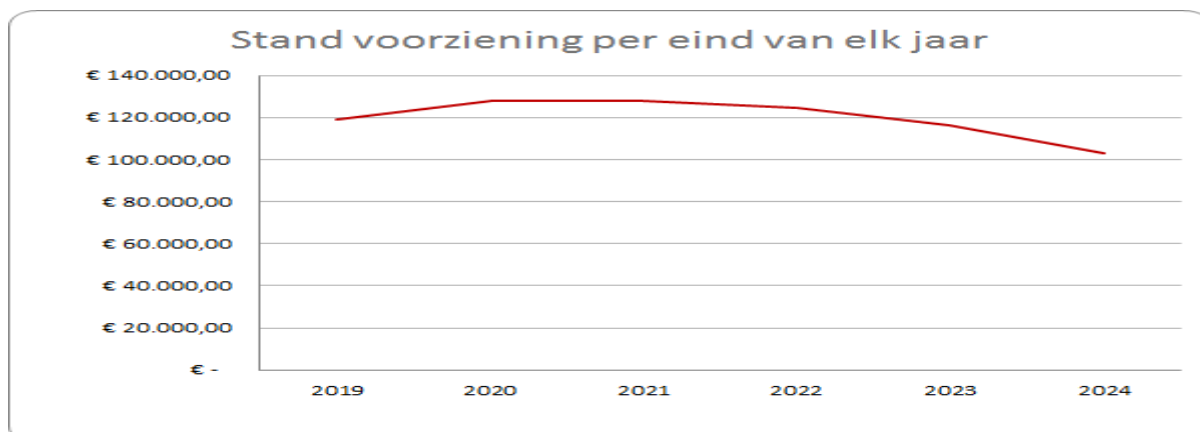
Financiële middelen

In juli 2020 stelde u het beleidsplan vast. Uitgangspunt is, dat op termijn de begraafplaatsen kostendekkend zijn door het genereren van meer inkomsten door een hoger percentages grafuitgiftes, urnennissen, urnengraven en asverstrooiingen. Daarvoor voeren we de vastgestelde verbeterplannen uit.

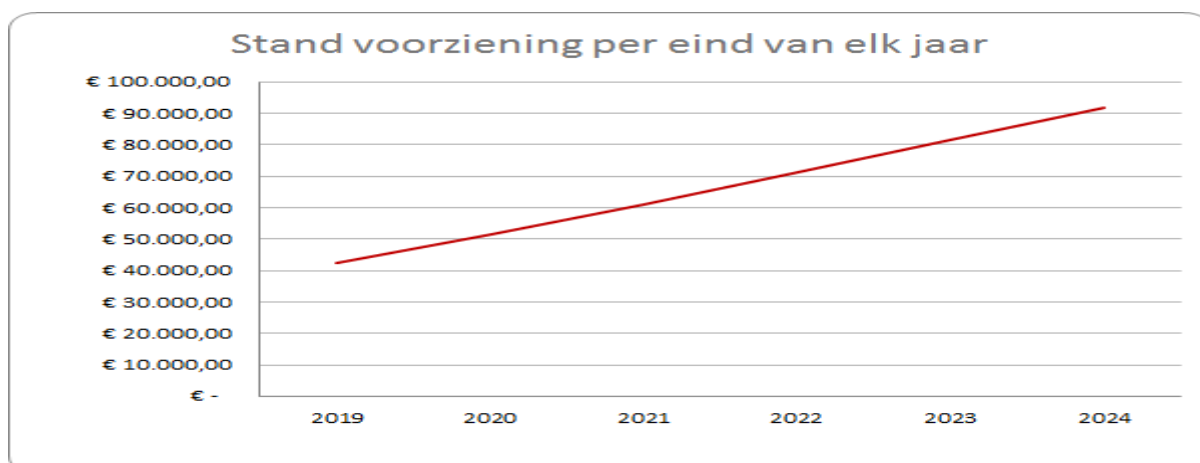
Risico's

- We hebben geen invloed op het aantal uit te geven graven en de bijbehorende inkomsten. Dit aantal fluctueert per jaar;
- Uit landelijk onderzoek blijkt dat de keuze voor cremen toe neemt. Gemiddeld zijn er 100 bijzettingen per jaar, waarvan slechts 40-45 nieuwe graven betreffen;
- Om op termijn kostendekkend te kunnen werken is het noodzakelijk, dat het uitgiftepercentage van nieuwe graven van 45% tot 55% stijgt. Dit kan ook worden bereikt door een groter aandeel in urnbijzettingen. Ook in onze gemeente neemt het aantal crematies (in onder andere Tiel) toe.;
- Door de verlaging van tarieven voor asbestemmingen verwachten wij dat er op termijn meer gebruik gemaakt wordt van deze voorzieningen.

Doorkijk voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen

Doorkijk voorziening afkoopsommen grafrechten

Civieltechnische kunstwerken

Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan de civieltechnische kunstwerken. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en de randvoorwaarden die vastliggen in het beheerplan Civieltechnische kunstwerken 2020 t/m 2025. Wij beheren een areaal van 556 civieltechnische kunstwerken. Hieronder vallen:

1. Beschoeiingen;
2. Bruggen - fiets/voetbruggen, verkeersbruggen en duikerbruggen;
3. Duikers - rechthoekige en buisvormige duikers;
4. Overige civiele kunstwerken - keermuur, veerstoep, vijverbak en steigers.

Beleid

De actuele beleidskaders uit 2016 zijn overgenomen in de oplegnotitie van de beheerplannen 'Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020'. De oplegnotitie dient als voortgezet kader voor de periode 2020 tot en met 2025. Het beheerplan Civiele Kunstwerken 2020 t/m 2025 is één van de onderleggers van deze oplegnotitie. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op het niveau Aandacht. De toegepaste beheersystematiek is gelijk aan de ontwikkelde beheersystematiek openbare ruimte van de CROW.

Financiële middelen

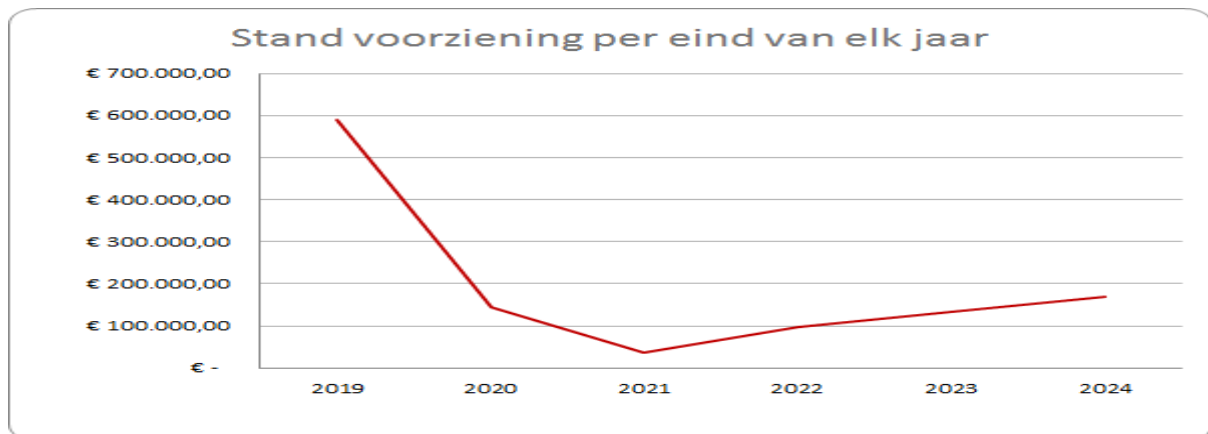
- Voor klein onderhoud is in 2021 € 48.000 beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor inspectie, reinigen en kleine herstelmaatregelen. Het gaat hier om jaarlijks terugkerende kosten;

- Voor groot onderhoud is in 2021 € 193.000 beschikbaar. Groot onderhoud betreft onder andere vervangen van voegovergangen of grootschalig herstel van betonconstructies (bruggen) en grootschalig herstellen van duikers (relinen). Groot onderhoud bekostigen we uit de voorziening. Deze kosten komen periodiek (niet jaarlijks) voor;
- Voor vervanging is in 2021 € 158.000 beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor het vervangen van duikers;
- De voorziening is toereikend om het onderhoudsprogramma uit te voeren.

Risico's

- Door zwaarder en breder verkeer op de wegen wordt de berm zwaarder belast, wat een verzakking van het talud (de berm) van de watergangen kan betekenen. Om de fundatie van de wegen in stand te houden moet er meer en hogere beschoeiing worden geplaatst. Dit brengt extra aanleg- en beheerkosten met zich mee;
- Door onderhoudswerkzaamheden aan watergangen (baggeren) storten steeds vaker bermen in. Dit ondervangen we door het plaatsen van beschoeiingen. Dit brengt extra aanleg- en beheerkosten met zich mee;
- Bij vervanging van duikers wordt door het waterschap een grotere diameter geëist, wat extra aanleg- en beheerkosten met zich meebrengt.

Doorkijk voorziening civieltechnische kunstwerken

Gebouwen

Algemeen

Op 23 mei 2017 stelde u de Meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) gemeentelijk vastgoed vast. Daarmee is de basis gelegd voor het professioneel beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voor de komende vier jaar. Elke vier jaar stellen we een nieuw MJOP op.

Beleid

1. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich. Vastgoed is een middel en ondersteunend aan maatschappelijke/gemeentelijke beleidsdoelstellingen;
2. De vraag is leidend, niet het aanbod. Er wordt een functiescheiding gehanteerd tussen centraal vastgoedmanagement (portefeuillebeheer) en sociaal-, maatschappelijk- en ruimtelijk beleid, waar de vastgoedvraag bepaald wordt;
3. Vastgoed blijft uitsluitend in eigendom als dit van strategisch belang is en/of bijdraagt aan een gemeentelijke beleidsdoelstelling; het overige vastgoed wordt verkocht tegen marktconforme prijs of gesloopt;
4. Het gemeentelijke vastgoed onderhouden we op het kwaliteitsniveau 3. Dit wil zeggen dat we onze panden in sobere, maar doelmatige staat in stand houden;
5. Het huidige MJOP (2017) werken we jaarlijks bij aan de hand van het gepland onderhoud. Eens per vier jaar actualiseren we het MJOP. De kosten voor het uitvoeren van groot/planmatig onderhoud zijn opgenomen in een voorziening;

6. Het eerstvolgende geactualiseerde MJOP (planning: 2021) vormt de basis voor het verduurzamen van de gemeentelijke panden. De natuurlijke vervangingsmomenten zijn momenten, waarop we krediet aanvragen voor duurzaamheidsinvesteringen die we niet vanuit de voorziening bekostigen (te denken aan zonnepanelen en extra isolatie). Hierbij clusteren we investeringen zo veel mogelijk;
7. Bij nieuwe of actualisatie van bestaande huur- of gebruikersovereenkomsten hanteren we bij de demarcatie van eigenaars- en gebruikersonderhoud het model van de Raad van Onroerende Zaken (ROZ) als uitgangspunt;
8. Voor gebruik van gemeentelijk vastgoed wordt een marktconforme, minimaal kostprijsdekkende huur (kpdh) gehanteerd.

Financiële middelen

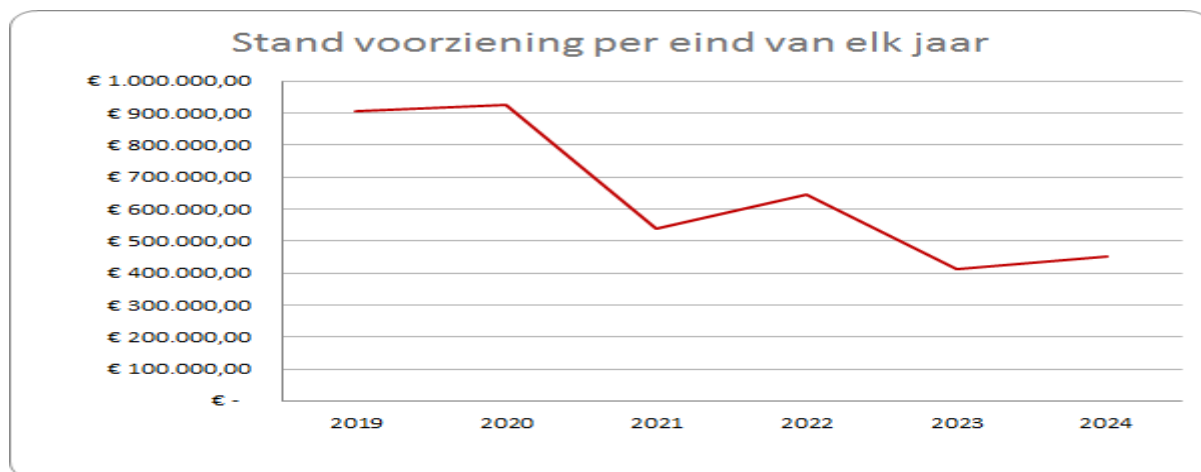
Op basis van het meerjarenonderhoudsplan 2017-2031 en de voorlopige opgave van het geactualiseerde meerjarenplan is de structurele onderhoudslast bepaald van € 596.000. De onderverdeling is als volgt:

- Regulier onderhoud € 65.250, voor contractonderhoud en storingen (exploitatie);
- Groot onderhoud € 408.250 (voorziening)
- Gemeentehuis € 122.500 (exploitatie)

Risico's

- In de onderhoudsvoorziening is geen dekking opgenomen voor renovatie, vervanging, uitbreiding van de panden en eventuele nieuwbouw. Ook is er geen dekking opgenomen voor extra (bovenwettelijke) duurzaamheidsmaatregelen;
- In het nieuwe meerjarenonderhoudsplan nemen we geen onderhoudsvoorziening meer op voor dorpshuizen, die geen eigendom zijn van de gemeente. Dit mag niet volgens onze begrotingsvoorschriften. Om dorpshuizen indien nodig toch financieel te kunnen ondersteunen onderzoeken we of we hiervoor een bestemmingsreserve in kunnen stellen. Bij de behandeling van het nieuwe MJOP leggen we u dit ter besluitvorming voor.

Doorkijk voorziening gebouwen

Groen

Algemeen

Op basis van het beheerplan groen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan ons openbaar groen. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en randvoorwaarden die vastliggen in het beheerplan Groen 2020-2025.

Openbaar groen is een belangrijke schakel bij de inrichting van de openbare ruimte. Het groen zorgt er niet alleen voor onze inwoners een prettige woonomgeving hebben, maar het draagt ook bij aan het behalen van onze ambities op het gebied van het vergroten van de biodiversiteit en opgaven zoals Duurzaamheid en Kerngericht werken. Goed beheer van het openbaar groen is daarbij essentieel. Een doelmatige en efficiënte werkwijze zorgt ervoor dat het groenareaal een verzorgde uitstraling heeft en langdurig in stand wordt gehouden.

Beleid

De actuele beleidskaders staan in het 'Beleidsplan Groen 2020 t/m 2025'. Het beleidsplan is één van de onderdelen in de oplegnotitie van de beheerplannen 'Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020' en dient als voortgezet kader voor de periode 2020 tot en met 2025. Het beheerplan Groen 2020-2025 is één van de onderleggers van deze oplegnotitie. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op het niveau Basis. De toegepaste beheersystematiek is gelijk aan de ontwikkelde beheersystematiek openbare ruimte van de CROW.

Financiële middelen

- Voor onderhoud is structureel ruim € 1,6 miljoen beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor onder andere dagelijks groenonderhoud en ingrijpend onderhoud (snoeien en maaien);
- We maken voor groot onderhoud geen gebruik van een voorziening. Een voorziening is bedoeld om de lasten die door de jaren heen fluctueren op te vangen. Het onderhoud is gelijkmatig over de jaren te verspreiden. Een voorziening is daarom niet nodig;
- Als gevolg van de essentaksterfte is in 2021 € 900.000 beschikbaar voor het rooien en herplanten van essen. Omdat de ziekte stagneert, bekijken we in 2021 of dit budget hiervoor nog wel in moeten zetten;
- Is er sprake van achterstallig onderhoud. Er is door u in mei 2020 € 382.000 beschikbaar gesteld om het achterstallig onderhoud op te pakken. Dit bedrag is gestort in een voorziening. Op dit moment is nog niet bekend wanneer de uitgaven plaatsvinden. Hiervoor vindt eerst onderzoek plaats.

Risico's

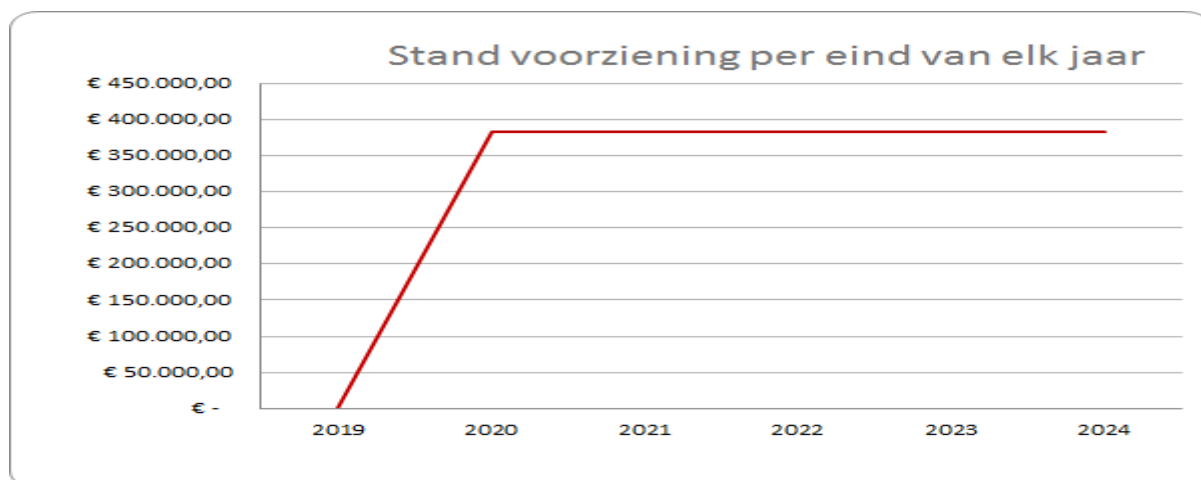
Algemeen groen:

- Uiteindelijke kosten voor het groenonderhoud kunnen afwijken van de exploitatiekosten door onder andere weersveranderingen. Indien we met grote afwijkingen te maken krijgen dan melden we dit in een bestuursrapportage;
- Mogelijk verlies kwaliteit, kapitaalvernietiging en beleidsuitgangspunten (zoals biodiversiteit) bij (langdurige) bezuinigingen.

Ziekten en plagen:

- In de bestrijding van de invasieve exoten, zoals de duizendknoop, volgen we de regio in het op te stellen beleid. Deze exoten zijn in onze gemeente nog geen urgent probleem. We monitoren de aanwezige locaties, mogelijke uitbreiding kan leiden tot extra kosten;
- De eikenprocessierups kende een explosieve groei vanaf 2018, voor de bestrijding hebben wij extra budget ingezet. Risico is een verhoging van de huidige plaag druk, waardoor er nog meer budget nodig is om de volksgezondheid te waarborgen.

Doorkijk voorziening achterstallig groen

Openbare verlichting

Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan onze openbare verlichting. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en de randvoorwaarden, die vastliggen in het beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte 2020 t/m 2025'. Het areaal in onze gemeente bestaat eind 2020 uit:

- Circa 3.800 lichtmasten;
- Circa 3.900 armaturen.

Beleid

De actuele beleidskaders staan in het Beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte 2020 t/m 2025'. Het beleidsplan is één van de onderdelen in de oplegnotitie van de beheerplannen 'Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020' en dient als voortgezet kader voor de periode 2020 tot en met 2025. Het beheerplan Openbare verlichting 2020-2025 is één van de onderleggers van deze oplegnotitie. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op het niveau Aandacht. De toegepaste beheersystematiek is gelijk aan de ontwikkelde beheersystematiek openbare ruimte van de CROW.

Financiële middelen

- Structureel is € 280.000 beschikbaar. Dit bedrag is bedoeld voor onder andere klein onderhoud, energie en netwerkkosten, schilderen, reinigen, vervangen enz.);
- We maken voor groot onderhoud geen gebruik van een voorziening. Een voorziening is bedoeld om de lasten die door de jaren heen fluctueren op te vangen. Het onderhoud is gelijkmatig over de jaren te verspreiden. Een voorziening is daarom niet nodig;
- Voor vervanging is de komende 5 jaar € 570.250 beschikbaar. Vervanging wordt onderverdeeld in de vervanging van masten en armaturen. Dit gebeurt aan het eind van de theoretische levensduur. Van een mast is dit na 40 jaar en van armaturen na 20 jaar. Het aantal te vervangen armaturen en masten wisselt per jaar. Om deze is een investeringsbudget voor 5 jaar beschikbaar gesteld;
- Er is een achterstand van te vervangen masten (238 stuks) en armaturen (316 stuks) hiervoor is een eenmalig investeringsbudget van € 293.000. Dit bedrag maakt onderdeel uit van het totale bedrag van € 570.250;
- In 2021 starten we met het inlopen van de achterstanden. Daarnaast voeren we onze dagelijkse beheertaken uit.

Risico's

- De stijging van de prijzen van onder andere staal en aluminium kan een toename van de kosten tot gevolg hebben.

Riolering en water

Algemeen

Riolering omvat meer dan alleen buizen onder de grond. Het gaat om het geheel aan voorzieningen, waarmee de gemeente zorgt voor de volksgezondheid en droge voeten. Hiervoor hebben we drie wettelijke zorgplichten, namelijk voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan het gehele systeem van stedelijk water (onder andere riolen, gemalen en wadi's). Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en de randvoorwaarden, die vastliggen in het beheerplan riool 2020-2025.

Beleid

De actuele beleidskaders zijn overgenomen in de oplegnotitie van de beheerplannen 'Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020' en deze dient als voortgezet kader voor de periode 2021 tot en met 2025. Het beheerplan riool 2020-2025 is één van de onderleggers van deze oplegnotitie.

Financiële middelen

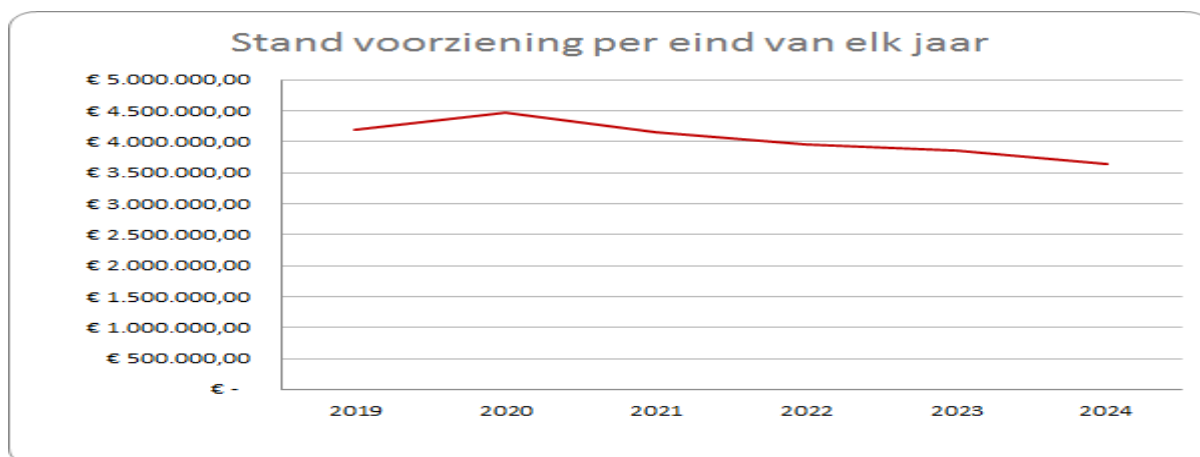
- Klein onderhoud bestaat uit correctief onderhoud, uitgevoerd door de Avri en het preventief onderhoud. Preventief onderhoud bestaat uit het inspecteren en bij gemalen het vervangen van kleine onderdelen. Op basis van de inspecties plannen we groot onderhoud in. Daarbij vervangen we zo'n 50 pompen per jaar;

- Riolering betalen we kostendekkend uit de rioolheffing. Het gaat om een jaarlijks bedrag van ruim € 2,8 miljoen. Naast de exploitatie voeden we hiermee de volgende drie voorzieningen:
 1. Voorziening GRP: met deze voorziening zorgen we voor een gelijkmatige ontwikkeling van het tarief van de rioolheffing (op grond van artikel 44, lid 2 BBV);
 2. Voorziening Vervanging Riolering: met deze voorziening sparen we voor toekomstige rioolvervanging. We verwachten dat we pas vanaf 2021 uit deze voorziening hoeven te putten. Door te sparen voor toekomstige rioolvervangingen voorkomen we rentelasten (op grond van artikel 44, lid 1d BBV);
 3. Voorziening Onderhoud Riolering (gemalen): deze voorziening gebruiken we voor groot onderhoud aan de rioolgemalen. Hiermee verevenen we de jaarlijkse lasten voor de begroting (op grond van artikel 44, lid 1c BBV).
- Alle voorzieningen zijn toereikend om het vereiste onderhoud uit te voeren;
- Het taakveld Riolering sluit met een batig saldo van € 401.750. Het bedrag van € 200.000 is het gevolg van uw besluit in 2017 om btw op de exploitatiekosten van het riool te verrekenen in het riooltarief. € 201.750 betreft de bijdrage in de overheadkosten;
- In 2021 starten we met de voorbereidingen voor het aanleggen van een rioolpersleiding in Buren, zodat de afvoer van de wijk De Toeren rechtstreeks naar het eindgemaal gaat en niet meer door de oude stad. Verder willen we het rioolgemaal in Ingen verplaatsen en leidingen vergroten in de Molenweg en het Tabaksland. We houden er rekening mee dat de uitvoering in 2022 plaatsvindt;
- In 2021 willen we het gegevensbeheer verder doorontwikkelen. Het gaat dan om het koppelen van informatie. Door onze registraties steeds meer in te richten volgens de standaard (GWSW) groeien we naar eenmalig opslaan, meervoudig gebruik. Dit is een langdurig ontwikkeltraject dat ook verband houdt met de BAG.

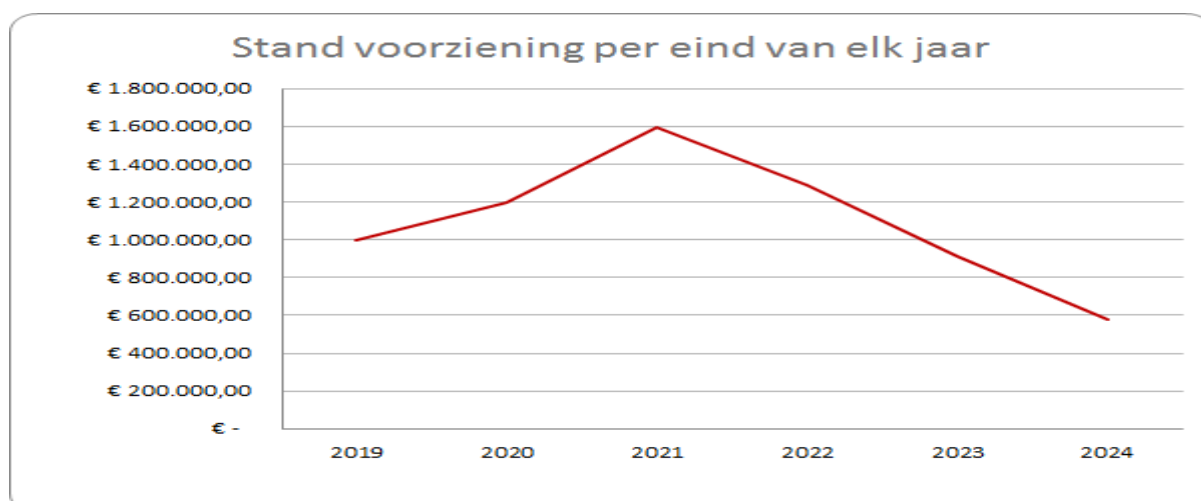
Risico's

We voorzien voor 2021 en later geen specifieke risico's. Wel moeten we de kosten voor de nog te bepalen maatregelen in het kader van klimaatadaptatie (wateroverlast) nog verwerken.

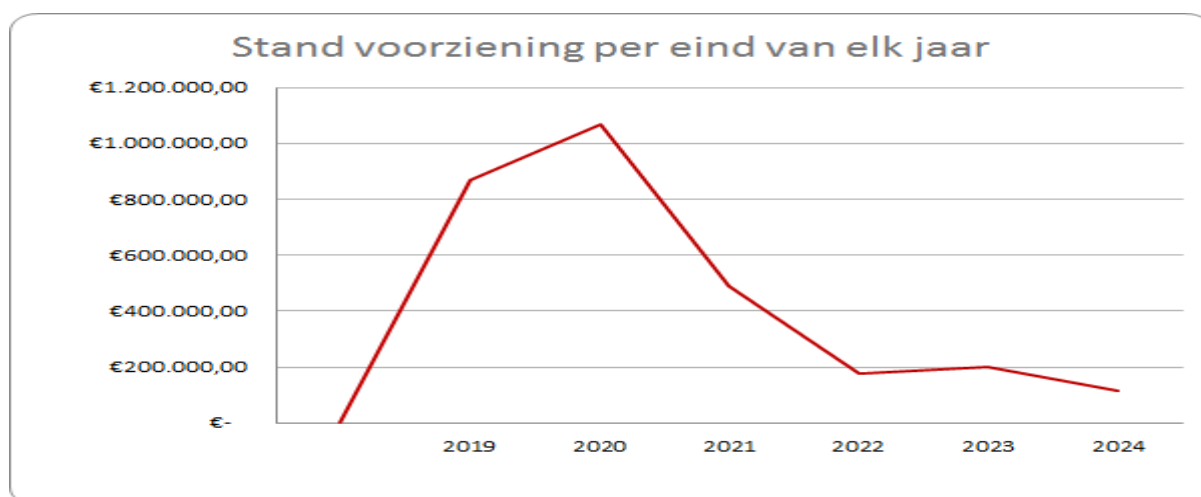
Doorkijk voorziening GRP

Doorkijk voorziening vervanging riolering

Doorkijk voorziening onderhoud Riolering (gemalen)

Wegen

Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan de wegen. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en de randvoorwaarden die vastliggen in het beheerplan wegen 2020-2025.

Beleid

De actuele beleidskaders uit 2016 zijn overgenomen in de oplegnotitie van de beheerplannen 'Integraal overzicht beheerplannen openbare ruimte 2020' en dienen als voortgezet kader voor de periode 2020 tot en met 2025. Het beheerplan wegen 2020 t/m 2025 is één van de onderleggers van deze oplegnotitie. Het vastgestelde kwaliteitsniveau voor de jaren 2021 en 2022 is 'laag'. Vanaf 2023 is het kwaliteitsniveau weer vastgesteld op 'Basis'. De toegepaste beheersystematiek is gelijk aan de ontwikkelde beheersystematiek openbare ruimte van de CROW.

Financiële middelen

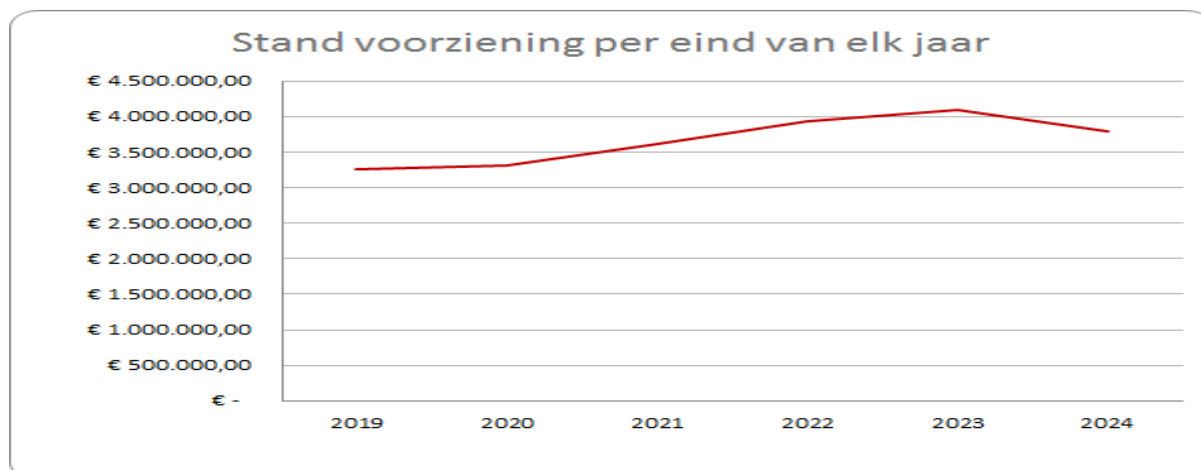
- Voor klein onderhoud is structureel € 136.800 beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor herstelwerkzaamheden aan de verhardingen in de openbare ruimte. Deze werkzaamheden bestaan uit het repareren van gaten in het wegdek, herstellen van tegelwerk in het voetpad of het rechtzetten van verkeerspalen e.d.;

- Voor groot onderhoud is in 2021 en 2022 € 2.376.000 beschikbaar. Vanaf 2023 is € 2.726.000 beschikbaar. Dit bedrag is lager dan genoemd in het beheerplan. Eerst huurden we een gegevensbeheerder in en brachten we de kosten ten laste van de voorziening. Wij willen deze kennis in onze organisatie borgen. Hiervoor bieden wij u een voorstel voor nieuw beleid aan bij deze begroting;
- Groot onderhoud betreft onder andere het geheel of gedeeltelijk herstraten van een rijbaan of parkeerstrook, het asfalteren van rijbanen of het aanbrengen van een slijtlaag;
- Groot onderhoud bekostigen we uit de voorziening. Deze kosten komen periodiek (niet jaarlijks) voor. Omdat de uitgaven per jaar fluctueren, gebruiken we de voorziening wegen als egalisatievoorziening;
- De voorziening is toereikend om het onderhoudsprogramma uit te voeren;
- In 2021 is ruim € 1,4 miljoen beschikbaar voor vervanging (rehabilitatie). Het betreft de Aalsdijk in Buren en Spilbergen in Ommeren;
- Er is geen sprake van achterstallig onderhoud;
- Via een jaarlijkse inspectie van de wegen bepalen we aan welke wegen onderhoudswerkzaamheden moeten plaatsvinden.

Risico's

- De prijzen van grondstoffen, waaronder olie, fluctueren sterk;
- Door geen uitvoering te geven aan de voorgestelde rehabilitaties zal het benodigde budget van groot onderhoud extra worden belast;
- Door veranderingen in het klimaat staan we voor nieuwe uitdagingen. Bij een te veel aan regenwater verzadigt de fundering en bij langdurige droogte gaat de ondergrond van klei scheuren. Nieuwe schadebeelden treden op, zoals het reflecteren van verzakkingen en/of scheurvorming;
- De voorziening is toereikend. Wij monitoren jaarlijks of dat ook zo blijft. Verlaging van de storting betekent een in het rood lopende voorziening.

Doorkijk voorziening wegen

Financiering

Inleiding

Het vermijden en beheersen van risico's op het gebied van financiering vormen een verplicht begrotingsonderdeel op basis van de Wet Fido. De nadruk ligt op het bieden van inzicht in de uitvoering van de treasuryfunctie. Die treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de vermogensbehoefte van de gemeente. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor trekt de gemeente korte geldleningen (kasgeld) aan. Om investeringen in de gemeente mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Een laatste aandachtsveld binnen de treasuryfunctie is het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties in het kader van de publieke taak.

Beleid(skaders)

De wettelijke kaders voor beheersing van de financiële risico's uit de Wet Fido zijn verder uitgewerkt in het gemeentelijke uitvoeringsbesluit, het Treasurystatuut gemeente Buren 2018. Daarnaast geldt de verplichting uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) om alle rentebaten en lasten te presenteren onder het taakveld Treasury. Ook gelden de regels uit de Notitie Rente 2017 van de commissie BBV.

Externe ontwikkelingen

Rentetarieven

De verwachting is dat de werkelijke rentetarieven voor langlopende leningen in 2021 op ongeveer hetzelfde lage niveau blijven als in 2019 en 2020, tenzij de ECB het rentebeleid wijzigt. Het ECB-rentebeleid is er op gericht om het investeringsniveau, ook van de overheden, omhoog te brengen.

Risico's

Renterisico

Het grootste risico op het gebied van financiering is het renterisico. Het renterisico lopen we als we langlopende leningen aantrekken (en eventueel uitzetten) bij veranderingen in de hoogte van de rente. Rente is de prijs voor het lenen van geld. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van langlopende leningen te beheersen. Hoe meer de aflossing van de leningen in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij de herfinanciering.

Liquiditeitsrisico

We lopen geen liquiditeitsrisico omdat we als gemeente voldoende leningen aan kunnen trekken waarmee we tijdig aan onze betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Conclusie

In de komende jaren zijn de financieringsrisico's van onze gemeente klein.

Treasurybeleid

Eind 2018 is het treasurybeleid vastgesteld volgens het Treasurystatuut gemeente Buren 2018 (RV.D.018264/Z.007613). Hierbij is gebruikgemaakt van de Handreiking Treasury 2015 van het Ministerie van Financiën. In het statuut hebben we de wettelijke kaders voor beheersing van de financiële risico's uit de Wet Fido verder uitgewerkt. We hebben de gemeentelijke doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie van het beheer van liquiditeiten op korte en lange termijn beschreven.

Met het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staan in de Notitie Rente 2017 de nieuwe gemeentelijke verantwoordingsregels voor het taakveld Treasury. Het Treasurystatuut gemeente Buren 2018 sluit aan op deze Notitie Rente 2017.

In de inleiding zijn de belangrijkste treasuryfuncties aangegeven: de financiering van het gemeentebestuur en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De Wet Fido heeft deze functies aan strenge regels gebonden door de invoering van het schatkistbankieren in 2012.

Gemeentefinanciering

De gemeente Buren werkt vanuit totaalfinanciering. Dat wil zeggen dat de aangetrokken leningen niet één op één gekoppeld zijn aan de investeringsprojecten of verstrekte leningen. We bundelen schulden en tegoeden. We salderen alle gemeentelijke kastekorten en -overschotten voordat we ons op de kapitaalmarkt begeven.

Het omslagrentepercentage wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, zie: BBV Notitie Rente 2017. Dit rentepercentage mag een afronding van 0,5% hebben. Voor de berekening van het omslagpercentage wordt gekeken naar een mix van de (voor)gecalculeerde kosten voor aangetrokken langlopende en kortlopende leningen. Het resultaat van de omslagrente komt in de exploitatie op het taakveld Treasury tot uitdrukking. In 2021 is de uitkomst van deze berekening zodanig laag dat we rekenen met een omslagrente van 0%.

De Commissie BBV adviseert vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en de transparantie om een rentevergoeding of inflatievergoeding over het eigen vermogen en de voorzieningen niet meer toe te passen. Dit advies hebben wij vanaf 2017 overgenomen.

In 2021 gelden voor onze begroting de volgende uitgangspunten die rekening houden met de BBV-regelgeving:

- Een omslagrente van 0,00%;
- Bij grondexploitaties hanteren we een omslagrente van 0,20%;
- In het BBV wordt er aanbevolen om geen rente toe te rekenen aan het eigen vermogen en de voorzieningen. Daarom rekenen wij geen rentevergoeding over de reserves (eigen vermogen) en ook niet aan de voorzieningen (vreemd vermogen).

Rente

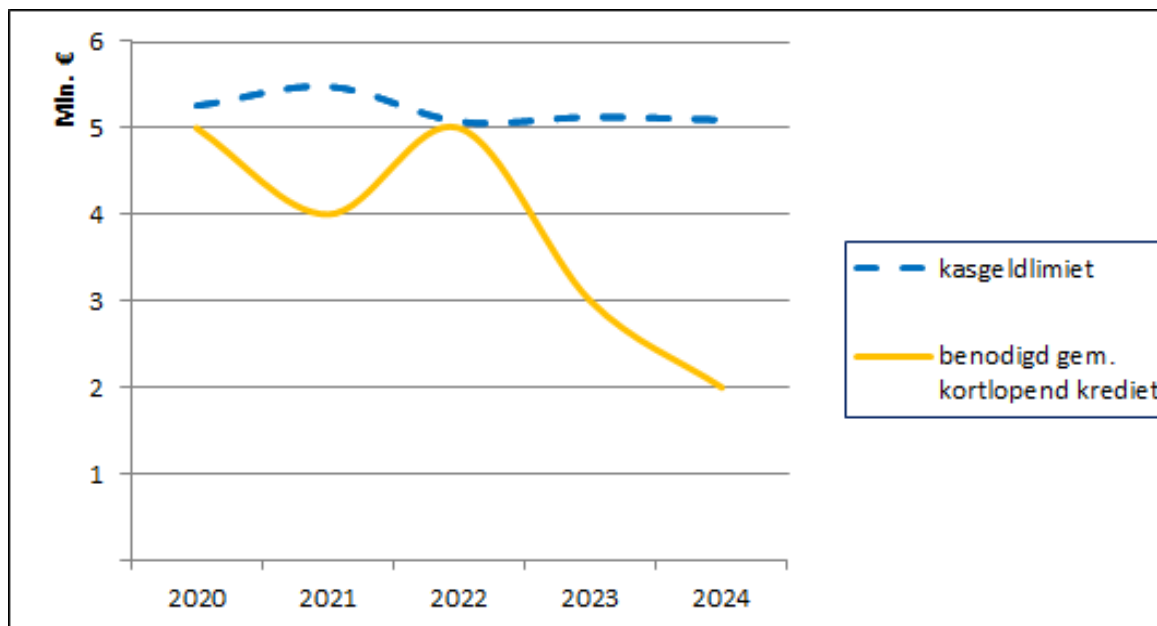
Een belangrijke doelstelling van de treasuryfunctie is het voeren van een risicomijdend treasurybeleid. Om dit te realiseren is in het Treasurystatuut vastgelegd dat de gemeente alleen leningen aan derden mag verstrekken voor de uitoefening van haar publieke taak. Ook het aantrekken van gelden moet risicomijdend zijn.

Naast risicomijdend gedrag bij het aantrekken en uitzetten van gelden is het ook van belang dat we renteschommelingen oftewel renterisico's voorkomen. Het renterisico wordt in beeld gebracht met behulp van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide instrumenten gebruikt de provincie bij het uitoefenen van haar toezichthoudende taak.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente maximaal met rood-staan en kortlopende geldleningen mag financieren. De limiet is 8,5% van het bedrag van de exploitatielasten in de begroting. Op basis van de huidige financieringsbehoefte verwachten we dat we in 2021 voor een bedrag van ongeveer € 7 miljoen langlopende leningen aan te moeten trekken. Dit in tegenstelling tot de voorgaande jaren. Pas na drie opeenvolgende kwartalen overschrijding van de kasgeldlimiet is de gemeente verplicht om kasgeldleningen om te zetten in een langlopende lening. De ervaring in de afgelopen jaren is dat in het eerste kwartaal door seizoensinvloeden het benodigd kortlopend krediet het hoogst is. Het kortlopend krediet daalt naar het laagste niveau in het derde kwartaal.

Hieronder volgt een grafiek van het kasgeldlimiet 2020-2024 en het benodigd kortlopend krediet in miljoenen € per 1 januari:

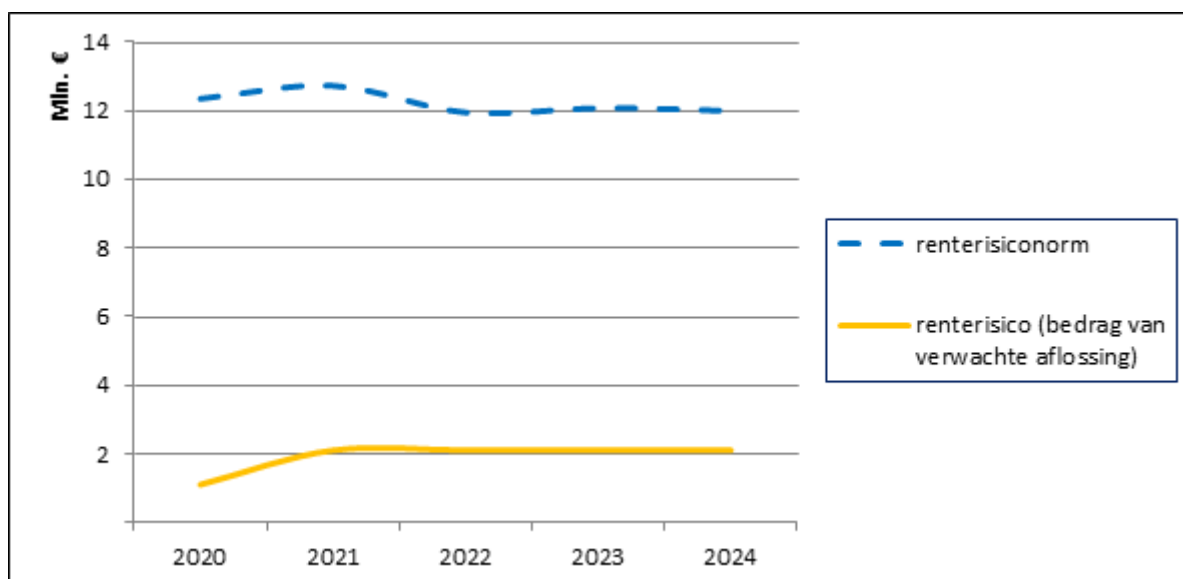
Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Deze norm is bedoeld om door de jaren heen tot een goede opbouw van de leningenportefeuille te komen. Door een goede opbouw wordt het renterisico door renteaanpassingen en herfinanciering van de leningen van jaar tot jaar voldoende beperkt. Het renterisico wordt bepaald op basis van de aflossingsbedragen van onze leningen in de toekomstige jaren. Deze moeten (her-)gefinancierd worden tegen het dan geldende rentepercentage, als de kasgeldlimiet wordt overschreden.

De renterisiconorm is gebaseerd op de verwachte meerjarige begrotingscijfers. Door maximaal 20% van het begrotingstotaal per jaar af te lossen vermijden we te grote renteschommelingen op de langlopende leningen. De rentelasten leggen beslag op de begrotingsruimte en zijn nadelig voor onze gemeentelijke financiële positie.

De rente op langlopende leningen staat voor langere tijd vast en daarmee wordt het renterisico sterk beperkt.

Hieronder volgt een grafiek van de renterisiconorm t.o.v. het renterisico 2020-2024:

Rentetoerekening

Het omslagrentepercentage wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, zie: BBV Notitie Rente 2017. Dit rentepercentage mag een afronding van 0,5% hebben. Voor de afronding wordt gekeken naar een mix van de (voor)gecalculeerde kosten voor aangetrokken langlopende en kortlopende leningen. Het resultaat van de omslagrente komt in de exploitatie op het taakveld Treasury tot uitdrukking.

Het BBV biedt de mogelijkheid om een rentevergoeding of inflatievergoeding over het eigen vermogen en de voorzieningen te berekenen en door te belasten aan de taakvelden. De Commissie BBV adviseert vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie deze systematiek niet meer toe te passen. Dit advies hebben wij vanaf 2017 overgenomen.

In 2021 gelden voor onze begroting de volgende uitgangspunten die rekening houden met de BBV-regelgeving:

- Een omslagrente van 0,00%;
- Bij grondexploitaties hanteren we een omslagrente van 0,20%;
- In het BBV wordt er aanbevolen om geen rente toe te rekenen aan het eigen vermogen en de voorzieningen. Daarom rekenen wij geen rentevergoeding over de reserves (eigen vermogen) en ook niet aan de voorzieningen (vreemd vermogen).

Renteschema begroting 2021 in €		
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	37.841	
b. De externe rentebaten (idem)	-5.000	-/-
Saldo rentelasten en rentebaten	32.841	
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	-/-
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	-/-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	+/+
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	0	
d1. Rente over eigen vermogen	0	+/+
d2. Rente over voorzieningen	0	+/+
Totaal aan taakvelden toe te rekenen interne rente	0	
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-35.426	-/-
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-2.585	

Risicobeheer

Saldobeheer

Sinds 2013 zijn alle decentrale overheden verplicht deel te nemen aan schatkistbankieren. Schatkistbankieren wordt door het Ministerie van Financiën uitgevoerd. Dit houdt in dat via een rekening courant bij de BNG het overschotsaldo (geld en vermogen) dagelijks wordt afgeroomd naar deze rekening bij het Rijk.

Leningen- en aandelenportefeuille

We hebben 2 langlopende geldleningen aangetrokken waarvan de stand eind 2021 als volgt is:

Oorspronkelijk bedrag	Geldgever	Laatste jaar aflossing	Rente-percentage	Leningbedrag per 31-1-2021	Rente 2021
8.000.000	BNG	2024	0,93%	2.400.000	29.491
3.000.000	BNG	2026	0,53%	1.500.000	8.350
Totaal:				3.900.000	37.841
Nieuwe leningen 2021-2022			0,00%	7.000.000	0

Aandelen en uitgezette leningen

De gemeente bezit 23.953 aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten. In 2021 verwachten we (over 2020) een dividenduitkering van € 30.000 te ontvangen. Dit is gelijk aan de ontvangen dividenduitkering in 2019 (over 2018). Ook bezit de gemeente 24.035 aandelen Vitens en verwachten we in 2021 een dividenduitkering Vitens van € 30.000. Dit is structureel lager dan voorgaande jaren. In 2020 heeft Vitens geen dividend uitgekeerd in verband met de nieuwe wettelijke regelgeving over dividenduitkeringen van waterbedrijven en grote investeringen van Vitens.

Daarnaast heeft onze gemeente een achtergestelde lening uitgegeven aan Vitens. Vitens betaalt ons jaarlijks een aflossing op deze lening van ongeveer € 100.000.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte geeft aan of we geld nodig hebben of geld uit kunnen zetten. In 2021 is er nog steeds een tekort aan financieringsmiddelen. De verwachting is wel dat de werkelijke uitgaven in de periode 2021-2024 de inkomsten niet of nauwelijks zullen overstijgen.

Tabel: financieringsbehoefte voor de periode 2021-2024 (bedragen x € 1.000.000)

Financieringsbehoefte	2021	2022	2022	2024
Materiële vaste activa	35	35	34	33
Financiële vaste activa	0	0	0	0
Boekwaarde grondexploitaties	10	10	6	2
Totale behoefte	45	45	40	35

De bedragen hierboven betreffen de verwachte boekwaarden op 1 januari van het genoemde kalenderjaar. De boekwaarden grondexploitaties zijn gecorrigeerd met de berekende boekverliezen.

Tabel: financieringsmiddelen voor de periode 2021-2024 (bedragen x € 1.000.000)

Financieringsmiddelen	2021	2022	2023	2024
Reserves en voorzieningen	29	27	27	25
Langlopende geldleningen	5	4	3	3
Uitgezette middelen	0	0	0	0
Totaal beschikbare middelen	34	31	30	28

Tabel: financieringsoverschot of -tekort voor de periode 2021-2024 (bedragen x € 1.000.000)

Benodigde financieringsmiddelen	2021	2022	2023	2024
Financieringsbehoefte	45	45	40	35
Financieringsmiddelen	34	31	30	28
Totaal tekort aan middelen	11	14	10	7
Kredietlimiet kortlopend	-5	-5	-5	-5
Benodigde financieringsmiddelen	6	9	5	2

Relatiebeheer

De huisbankier van onze gemeente is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze relatie is vastgelegd in een zogenaamde raamovereenkomst. Hierin zijn onder andere afspraken met betrekking tot de rentepercentages van in rekeningcourant geleende gelden vastgelegd. De raamovereenkomst is in 2018 voor het laatst geactualiseerd.

Tabel: Rentekosten en -opbrengsten 2020 en de verwachtingen voor 2021-2024 (bedragen x €1.000)

Rentekosten en - opbrengsten	Werkelijk 2020	Verwacht 2021	Verwacht 2022	Verwacht 2023	Verwacht 2024
Toegerekende rentelasten aan reserves en voorzieningen	0	0	0	0	0
Te betalen rente voor kortlopende leningen	0	0	0	0	0
Te betalen rente voor langlopende geldleningen	40	38	29	20	20
Te ontvangen rente over kortlopende leningen	-11	-5	-3	0	0
Te ontvangen rente over langlopende leningen	-1	-1	0	0	0
Totale rentelasten	28	32	26	20	20

N.B. Bovenvermelde meerjarencijfers van de te betalen rente voor langlopende leningen zijn gebaseerd op de huidige leningenportefeuille.

Indicatoren en kengetallen

- Klik hier voor cijfers over de netto schuldquote (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)
- Klik hier voor cijfers over de netto schuld per inwoner (bron: www.waarstaatjegemeente.nl)

Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering betreft de diensten (communicatie, facilitaire en huisvestingszaken, informatievoorziening en automatisering, informatieveiligheid, inkoop, juridische zaken, personeel en organisatie en planning & control) ter ondersteuning van de uitvoering van de programma's (het primaire proces). In deze paragraaf hebben wij tevens de griffie en de rekenkamercommissie opgenomen.

De bedrijfsvoering is ondersteunend aan en mede bepalend voor de kwaliteit van het primaire proces en de realisatie van de beoogde maatschappelijke effecten. Dit betekent dat de kwaliteit en omvang van de gemeentelijke organisatie, maar ook faciliteiten als bijvoorbeeld huisvesting en automatisering indirect van grote invloed zijn op het behalen van de gewenste doelen.

In deze paragraaf worden de verschillende onderdelen verder uitgewerkt. We beschrijven de ontwikkelingen en activiteiten binnen de bedrijfsvoering van onze gemeente. In een goed functionerende bedrijfsvoering organiseren we de interne dienstverlening efficiënt en ondersteunen we de realisatie van beleidsinhoudelijke doelstellingen effectief.

Beleid(skaders)

- I&A plan 2020-2024 (2020)
- Controleverordening (ex. artikel 213 Gemeentewet) (2012)
- Collegeonderzoek (ex. artikel 213a Gemeentewet) (2011)
- Financiële en planning en controlverordening (ex. artikel 212 Gemeentewet) (2020)
- Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing (2019)

Externe ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

Risico's

Het gaat hierbij om een verscheidenheid aan risico's van calamiteiten, kwetsbaarheid of uitval van automatisering (privacy, datalekken en hacks), personeelsrisico's, de vergrijzing en op het gebied van inkoop,

Op het gebied van personeel en organisatie krijgen wij te maken met een uitdagend bedrijfsvoeringsvraagstuk, namelijk een groeiend tekort aan gekwalificeerd personeel. Veel medewerkers gaan de komende jaren met pensioen (35% is 55+ in gemeenteland, het landelijke gemiddelde is 20%). Daarnaast is de uitstroom landelijk gegroeid van 6,2 % in 2015 naar 8,2% in 2019. De uitstroom van vooral ervaren medewerkers (30-55 jaar) wordt steeds groter. Dit betekent een grote uitdaging om vakkennis in huis te halen en houden in de komende jaren.

Conclusie

Wij hebben onze bedrijfsvoering op orde, maar het kan altijd beter. Hier gaan we ons ook in 2021 extra voor inzetten. De bij het onderdeel Personeel en organisatie beschreven ontwikkelingen en risico's vragen om een strategische personeelsplanning die wij in 2021 gaan maken.

Personeel en organisatie

Omschrijving

De vakgroep personeel en organisatie adviseert en ondersteunt de directie, de managers en de medewerkers op het gebied van personeel en organisatie. De vakgroep is onder meer verantwoordelijk voor het opstellen van het strategische personeelsbeleid, processen van organisatie- en personeelsontwikkeling en verzorgt de salarissen. Het gaat hierbij onder andere om werving- en selectievraagstukken, loopbaanbegeleiding, ontslagprocedures, coaching en opleidingen.

Doelstelling

Wij willen voldoen aan de ambities, verwoord in het coalitieakkoord Daadkrachtig en Kerngericht. We willen een gemeentelijke organisatie zijn die wendbaar en robuust genoeg is om de uitdagingen aan te gaan waar wij voor staan.

Activiteiten 2021

- Trainingsprogramma rolvastheid en eigenaarschap;
- Verbeteren kwaliteit college- en raadsvoorstellen.

Organisatieontwikkeling

Onze gemeentelijke organisatie is op 1 januari 2021 formeel van start gegaan met vier nieuwe domeinen: domein ruimte, sociaal domein, domein dienstverlening en domein bedrijfsvoering. Afgelopen jaar is gebleken dat de integraliteit tussen beleid en uitvoering noodzakelijk is, dat de kwaliteit van voorstellen aan het college en de gemeenteraad beter kan en dat eigenaarschap onvoldoende belegd is. Om de verbeterpunten aan te pakken en beter in te kunnen spelen op complexe vraagstukken hebben wij besloten om de organisatiestructuur door te ontwikkelen met als doel om te voldoen aan de ambities genoemd in het coalitieakkoord Daadkrachtig en Kerngericht. Hierin staat dat gemeente Buren een zelfstandige, robuuste gemeente is en wil blijven, waarbij we onze taken zelfstandig uitvoeren waar dat mogelijk is en een meerwaarde heeft.

In 2021 is er extra aandacht aan de nadere doorvertaling en implementatie van rolvastheid en eigenaarschap. Ook vraagt een aantal strategische opgaven een nieuwe manier van kijken naar het werk en de samenwerking met 'buiten'. De ontwikkelingen binnen onder andere de strategische opgaven 'Omgevingswet', 'Kerngericht werken' en 'Visie op dienstverlening' vragen van de ambtelijke organisatie een andere houding en gedrag. Ook zal er in 2021 extra aandacht zijn voor projectmatig werken. De genoemde ontwikkelingen vragen inzet en energie van de ambtelijke organisatie. We stellen een trainingsprogramma op die we met de hele organisatie doorlopen.

Strategische personeelsplanning

Wij streven naar een medewerkersbestand passend bij onze ambities en onze wettelijke taken. Dit doen we door onze leidinggevenden op de hoogte te stellen van ons medewerkersbestand en door te kijken naar hoe het werk zich ontwikkelt. We kijken naar wat we nu nodig hebben, maar ook naar wat we in de toekomst nodig gaan hebben. In 2021 gaan elf medewerkers onze organisatie verlaten (pensioen). Dit betekent dat we hier vroegtijdig maatregelen voor moeten nemen, zodat hun kennis en ervaring niet verloren gaat.

Vitaliteitsbeleid

We willen een aantrekkelijke werkgever zijn die aandacht heeft voor haar medewerkers. Daarom bieden we medewerkers trainingen aan voor vitaliteit. Met behulp hiervan willen we investeren in beweging, voeding en ontspanning voor onze medewerkers. Deze preventieve trainingen kunnen onder andere helpen bij het terugdringen van het ziekteverzuim. De trainingen worden per domein gegeven, daardoor leren medewerkers elkaar beter kennen; wat ook goed is voor de vitaliteit.

Garantiebanen

We verwachten aan het streefcijfer van 2,8 fte te gaan voldoen. Dit komt door de urenuitbreiding van de huidige medewerkers met een garantiebaan. Daarbij kijken we van tevoren of de belastbaarheid van de medewerkers dit toelaat. Daarnaast kwam er opnieuw een vacature vrij, omdat een medewerker is doorgestroomd in een reguliere functie.

Arbeidsmarktcommunicatie

We streven ernaar om jonge goed opgeleide mensen aan ons te binden. Daarvoor gaan we onderzoeken hoe en waar we deze groep mensen kunnen werven.

Inhuur derden

De streefwaarde bij gemeenten tussen de 20.000 en 50.000 inwoners is gemiddeld 19,5%. In onze organisatie bedraagt het percentage inhuur 17,5 ten opzichte van vaste medewerkers. Wij gaan bewust om met onze inhuur en kiezen voor het uitvoeren in eigen beheer als het kan en inhuur als het moet.

Informatie kengetal	Werkelijk		Begroting		
	2018	2019	2020	2021	2024
P&O - fte's	132,80	137,50	140,00	143,00	143,00
<i>Omschrijving</i> Bij dit kengetal wordt het verloop van het aantal fte in het verleden en de verwachting in de toekomst weergegeven. <i>Toelichting ontwikkeling</i> We hebben drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort vast in dienst genomen per 1 januari 2021. Deze medewerkers werden altijd ingehuurd, we hebben echter berekend dat vast in dienst nemen goedkoper is. Daarnaast verwachten we alleen extra medewerkers als er ook extra taken voor de gemeente erbij komen. We verwachten in 2022 geen extra taken, daarom hebben we het aantal fte na 2021 gelijk gehouden.					
P&O - mobiliteit - instroom	26	26	17	26	20
<i>Omschrijving</i> Het aantal personen dat onze organisatie binnenkomt. <i>Toelichting ontwikkeling</i> De komende jaren verwachten wij op basis van ons huidige takenpakket geen formatie-uitbereiding, dus staat de instroom gelijk aan de uitstroom. In 2021 is er een grotere instroom door het in dienst nemen van drie medewerkers van MEE. Zie ook het kengetal 'fte's'. Daarnaast gaan er elf medewerkers met pensioen.					
P&O - mobiliteit - uitstroom	15	16	17	26	20
<i>Omschrijving</i> Het aantal personen dat de organisatie verlaat. <i>Toelichting ontwikkeling</i> In 2021 gaan er relatief veel werknemers met pensioen. Hierdoor verwachten we een stijging in het aantal personen dat de organisatie verlaat.					
P&O - ziekteverzuim	10,50	7,80	7,80	7,00	6,70
<i>Omschrijving</i> Het percentage ziekteverzuim <i>Toelichting ontwikkeling</i> Onze inzet is er op gericht het ziekteverzuim structureel terug te brengen. Op basis van de analyse van de ziekteverzuimcijfers hebben wij een plan van aanpak opgesteld om tot een verlaging van het ziekteverzuim te komen. Meer regie, meer rendement, wordt onze aanpak voor ziekteverzuimbeheersing. We gaan de uitdaging aan om meer verantwoordelijkheid bij leidinggevend en werknemers neer te leggen. Een duidelijke communicatie tussen leidinggevend en werknemers op het gebied van verzuim is van groot belang en er ontstaat meer wederzijds begrip. Als duidelijk is wat het verzuim inhoudt kan de leidinggevende samen met de werknemer hiervoor de verantwoordelijkheid nemen. Een preventiemedewerker helpt de leidinggevend en werknemers op verzuim te voeren en gaat leidinggevend en werknemers hierin doorlopend ondersteunen. In 2021 wordt een verbeterde verzuimmodule geïmplementeerd. Hierdoor wordt het eenvoudiger het verzuim te registreren en komt de managementinformatie sneller beschikbaar is. Ook worden leidinggevend en werknemers getraind in het voeren van ziekteverzuimgesprekken. Wij denken dat wij op basis van deze aanpak het ziekteverzuim terug kunnen brengen naar 6,7% in 2024.					

Informatieveiligheid

Omschrijving

Alle diensten van en door de gemeente 'drijven' op de basis van informatievoorziening. Het is daarom belangrijk dat de informatieveiligheid is gewaarborgd binnen onze organisatie.

Doelstelling

Een betrouwbare en veilige informatievoorziening voor onze organisatie.

Activiteiten 2021

- Alle medewerkers doen bij indiensttreding een e-learning digitale veiligheid bij gemeenten en halen minimaal een 7;
- Veilig e-mailen op het hoogste beveiligingsniveau invoeren bij het sociaal domein. De organisatie werkt al met veilig e-mailen op het standaard beveiligingsniveau;
- Wij halen weer een goedkeurende verklaring van de IT-auditor voor de jaarlijkse ENSIA-(zelf)-evaluatie.

Informatisering en automatisering

Omschrijving

Gemeenten maken deel uit van een sterk veranderende samenleving, waarin de steeds verdere digitalisering van de informatievoorziening één van de belangrijkste ontwikkelingen is. Voor het functioneren van de gemeente als eerste overheid is een goede informatievoorziening en automatisering (I&A) van cruciaal belang. In alle gemeentelijke processen speelt I&A een belangrijke rol. Onze inzet is er dan ook op gericht de primaire processen optimaal te ondersteunen met een goede informatievoorziening.

Doelstelling

Het is onze ambitie om een goede en betrouwbare dienstverlening te bieden en hierbij actief deel te nemen aan de (informatie)samenleving. Wij willen hierbij geleidelijk doorgroeien naar een digitaal volwassen organisatie die goed aansluit op de samenleving en wettelijke taken.

Als gemeente streven we primair naar een betrouwbare en veilige informatievoorziening, maar we willen ook meer wendbaar worden. Onze infrastructuur (netwerk en computers) hebben we de laatste drie jaar gemoderniseerd met een nieuw wifi netwerk, laptop werkplekken en flexibele server- en schijfcapaciteit. Ook is er een start gemaakt met een meer wendbare (lees open) informatievoorziening, zonder onze betrouwbaarheid en veiligheid op te geven.

Activiteiten in 2021

Voor 2021 is de aandacht vooral gericht op de transitie naar een meer wendbare informatievoorziening. We gaan dit doen door actief mee te werken en aan te sluiten op de componenten uit nieuwe informatiekundige visie van de VNG, de 'Common Ground'. Wij willen in 2021 aansluiten op de door de VNG ontwikkelde nieuwe digitale snelweg de 'NLx' en onze procesinformatie (zaakgericht werken) open gaan ontsluiten. Hiermee kunnen we veel beter en sneller aansluiten op innovatieve projecten waaraan wordt gewerkt binnen de Common Ground. In 2021 willen we ook als pilotgemeente aansluiten op track & trace voorzieningen (mijn.buren.nl) voor onze inwoners en ondernemers. We doen dit samen met tien andere gemeenten in de door onze gemeente gestarte samenwerking rond het Open Webconcept.

De volgende projecten gaan we uitvoeren:

1. Verder verbeteren zaakgericht werken;
2. Implementeren Omgevingswet gerelateerde gevolgen voor ICT (Digitaal Stelsel Omgevingswet);
3. Migratie naar Office365;
4. Digitale agenda en dienstverlening door middel van eHerkenning, eIDAS (toegang voor alle Europeanen) en het breed gebruik maken van e-formulieren.
5. Vervangen van de huidige vaste telefoontoestellen door een mobiele oplossing.

Huisvesting en facilitaire zaken

Omschrijving

Dit onderdeel betreft de huisvesting van ons bestuur, onze organisatie en de huurders in het gemeentehuis aan de Wetering 1 in Maurik. Het gaat hierbij om het onderhoud van het pand, de inrichting en het terrein rondom het gemeentehuis. Facilitaire zaken omhelst alle facilitaire aangelegenheden in en rondom het gemeentehuis. Het gaat hierbij onder meer om beveiliging, catering, inkoop, postzaken en drukwerk.

Doelstelling

Met goede facilitaire voorzieningen bijdragen aan een goed werkende, efficiënte en gezonde organisatie. Middels een zorgvuldig vastgesteld meerjarenonderhoudsplan (MJOP) zorgdragen voor een veilige werkomgeving, waarbij tijdig onderhoud aan installaties en het gebouw wordt gedaan. Hierbij wordt voor elk item een bewuste keuze gemaakt op basis van gecalculeerde risico's en kosten.

Activiteiten 2021

Voor 2021 staan de volgende onderwerpen op onze agenda:

1. Onderzoeken van de mogelijkheden om de fysieke dienstverlening in de hal van ons gemeentehuis te verbeteren op het gebied van privacy en klantvriendelijkheid;

2. Kijken naar de manier van werken binnen onze organisatie en hoe we deze flexibeler en efficiënter kunnen maken. Hierbij nemen wij ook de algehele huisvesting en de huisvesting van onze huurders mee, evenals de verhuur van delen van het gemeentehuis;
3. Actualiseren MJOP van het gemeentehuis.

Communicatie

Omschrijving

De vakgroep ondersteunt de gehele organisatie bij interne en externe communicatie. Voorbeelden van deze werkzaamheden zijn:

- Adviseren aan domeinen en het college;
- Aansluiten bij nieuwe en lopende projecten in de domeinen en de strategische opgaven;
- Informatie verspreiden naar inwoners via het Gemeentenieuws in de Zakengids, het Buren Magazine en de sociale mediakanalen;
- Informatie verspreiden naar de gemeenteraad en de lokale media via het Raadsjournaal.

De uitgangspunten voor onze communicatie zijn:

- Communicatie sluit aan bij de beleving van inwoners;
Communicatie draagt bij aan de verbinding tussen onze gemeente en inwoners. Om die verbinding goed te kunnen maken sluiten we in onze communicatie aan bij wat er leeft onder inwoners. We stemmen taalgebruik, stijl, communicatiemiddelen en -momenten af op de betreffende doelgroep(en).
- Communicatie moet in het hart van de organisatie;
Onze communicatie is erop gericht om begrijpelijk beleid te maken. Niet om beleid (achteraf) begrijpelijk te maken. We streven naar draagvlak voor ons beleid. Communicatie krijgt een meer strategische positie in beleidsontwikkeling. Dat betekent dat we vroeg in een traject meedenken en adviseren over communicatie en participatie, voordat het beleid ontwikkeld is.
- Participatie is een belangrijk onderdeel van onze communicatie;
Onze communicatie is erop gericht om een dialoog op gang te brengen met en tussen inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. De communicatiestijl is uitnodigend, actief, betrokken en open.
- Regie voeren op communicatie.
Alle communicatie is erop gericht om het beeld dat onze doelgroepen van ons hebben te verbeteren. Zodat wij gezien worden als een gemeente waar je van op aan kunt en die zaken mogelijk maakt. Het gaat hierbij zowel om corporate communicatie als persoonlijke communicatie van bestuurders en medewerkers, onze houding, ons gedrag en onze symbolen.

Activiteiten 2021

In 2021 richten wij ons vooral op de volgende onderwerpen:

- Nieuwe huisstijl;
- Helder taalgebruik en schrijftrainingen;
- Doorontwikkeling website en sociale media en de Newsroom;
- Communicatiekalender.

Planning, control en financiën

Omschrijving

Planning en control is het geheel van activiteiten die uitgevoerd moeten worden voor het plannen en beheersen van de gemeentelijke activiteiten. Planning en control is daarmee een van de belangrijkste hulpmiddelen voor het uitvoeren van uw volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. Dit vertaalt zich in de bestuurlijke planning en control-cyclus. In onze gemeente bestaat deze uit een kadernota, programmabegroting, bestuursrapportages en jaarstukken. De eerste twee instrumenten passen vooral bij de volksvertegenwoordigende en kaderstellende rol (planning), de laatste twee bij de controlerende rol (control). Uiteraard kunt u op basis van de bestuursrapportages en ook de jaarstukken wel bijsturen.

Doelstelling

De doelstelling van planning en control is het sturen en beheersen van de gemeentelijke processen. Dit betekent in de praktijk het bieden van tijdig, volledig en juist inzicht in de beoogde maatschappelijke effecten (doelstellingen), de activiteiten die bijdragen aan het realiseren van deze doelstellingen en de middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Het uiteindelijk doel is u als raad in staat te stellen juiste beslissingen te nemen in het belang van onze inwoners, bedrijven en instellingen.

Activiteiten 2021

Om de kwaliteit van de planning & control-cyclus en de informatiewaarde voor u verder te vergroten blijven wij in 2021 verder investeren in de doorontwikkeling. Bij de begroting 2021 hebben we hier al belangrijke stappen in gezet. In 2021 gaan wij verder met het verbeteren van de inhoudelijke kwaliteit voor de begroting 2022. De paragrafen krijgen hierbij speciale aandacht.

Hetzelfde geldt voor de bestuursrapportages, die in 2021 zijn gebaseerd op de nieuwe begroting.

Omdat wij de jaarstukken 2020 nog moeten baseren op de begroting 2020 zal de kwaliteitsverbetering hier minder zichtbaar zijn.

Daarnaast gaan wij verder met het verbeteren van de kwaliteit van het budgetbeheer. Het gaat hierbij onder meer om de verbreding en verdieping van de kennis betreffende budgetbeheer en de geldende voorschriften, het beschrijven van werkprocessen en het optimaliseren van de financiële informatievoorziening.

Informatie kengetal	Werkelijk		Begroting		
	2018	2019	2020	2021	2024
Financiën - belastingen - % oninbaar	0,50		0,50	0,50	0,50
<i>Omschrijving</i> Bepaalde belastingvorderingen kunnen niet, of maar voor een deel, geïnd worden. Dit kan verschillende oorzaken hebben, bijvoorbeeld faillissementen, wettelijke schuldsanering of overlijden. <i>Toelichting ontwikkeling</i> Door een goed debiteurenbeheer en adequate invorderingsprocedures denken wij het percentage oninbare belastingen laag te kunnen houden.					
Financiën - belastingen geïnd op betaaldag	98		98	98	99
<i>Omschrijving</i> Het percentage van de openstaande belastingen dat op de betaaldag wordt geïnd. <i>Toelichting ontwikkeling</i> Op basis van ons debiteurenbeheer streven wij naar een optimale score op dit terrein. Een percentage van 99% is hierbij het hoogst haalbare.					
Financiën - betalen facturen < 30 dagen	78		90	90	99
<i>Omschrijving</i> Voor de overheid geldt een wettelijke verplichting om rekeningen binnen dertig dagen te betalen. Bij uitblijvende betalingen is het risico op liquiditeitsproblemen groot. Deze indicator toont het percentage van de facturen dat betaald is binnen dertig dagen. <i>Toelichting ontwikkeling</i> De doorlooptijd van de meeste facturen blijft binnen de norm. Facturen die betrekking hebben op verschillende taakvelden en waarbij budgethouders van verschillende domeinen goedkeuring moet verlenen vragen extra aandacht. Wij streven naar een optimaal percentage van 99%.					

Inkoop

Omschrijving

In 2021 krijgt de professionalisering van de inkoopfunctie verder vorm. Een gemeente is aan haar burgers, maar ook aan zichzelf, verplicht gemeenschapsgelden zo transparant, objectief, efficiënt en effectief mogelijk in te zetten. Door de kwaliteit van de inkoopfunctie verder te verbeteren en de inkoopprocessen consistent en professioneel uit te voeren kunnen we aan deze verplichting voldoen.

Doelstelling

Rechtmatig en doelmatig inkopen, zodat gemeenschapsgelden op controleerbare en verantwoorde wijze worden aangewend en besteed.

Activiteiten 2021

1. Vaststellen uitvoeringsprogramma voor de beleidskaders;
Invulling geven aan de beleidskaders Duurzaamheid, Social Return, Lokale Economie en Innovatie.
2. Borgen van de rechtmatigheid door te werken met één vastgestelde inkoopprocedure;
3. Verbeteren inkoopprestaties door inkoop goed te organiseren;
4. Inrichten inkooporganisatie;
Inclusief een stuurgroep inkoop om inkoopbelang bestuurbaar te maken.
5. Vaststellen inkoopplan.

Griffie

Omschrijving

De kern van de functie van de griffie bestaat uit het ondersteunen en adviseren van de gemeenteraad, de raadsleden, de raadscommissies en de raadsfracties bij hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. De griffie is ingesteld om onafhankelijke ondersteuning te bieden aan alle raadsleden en aan de burgemeester in zijn rol van voorzitter van de raad.

Doelstelling

Het doel van de griffie is het optimaal ondersteunen van de raad bij al zijn taken en het stimuleren van de duale werkwijze van de raad.

Activiteiten 2021

De griffie gaat in 2021 werken met het jaarplan 2021. Dit plan wordt samengesteld in lijn met het jaarplan 2020 dat als titel heeft Veranderen. Bij de opzet van het jaarplan 2021 wordt rekening gehouden met de uitbreiding van de griffie in 2020 van 0,5 fte. Deze taakuitbreiding is een direct gevolg van uw veranderagenda. De functie van griffier is officieel vanaf 30 september 2020 vacant. De vacature wordt voorlopig ingevuld door een interim-griffier. In 2021 zal een nieuwe griffier worden benoemd.

Specifieke activiteiten in 2021 zijn:

1. Voorbereiding op verkiezingen
De voorbereiding voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 is gericht op opkomstbevordering en goede vertegenwoordiging vanuit politieke partijen. De griffie heeft vooral een informerende en faciliterende rol. Er zit veel voorbereiding in de publiciteitscampagne en de inwerkprogramma's.
2. Bestuurscultuur
Een goede lokale bestuurscultuur levert een wezenlijke positieve bijdrage aan de bestuurskracht van de gemeente. De informateur heeft in zijn informatierapport van medio januari 2020 nadrukkelijk aangegeven dat onze gemeente moet investeren in de bestuurscultuur. Vraagstukken en activiteiten die hierbij centraal staan zijn:
 - investeren op de onderlinge verhoudingen binnen de raad en tussen raad, college en organisatie;
 - vormgeven van een eigentijdse vergaderstructuur, die passend is bij onze gemeente;
 - vormgeven van een adequate inwonerparticipatie;
 - kwaliteitsverbetering van de bestuursvoorstellen;
 - herijking van de invulling van de rekenkamerfunctie.

Rekenkamer

Omschrijving

De rekenkamercommissie helpt u bij het stellen van kaders en het controleren van ons college door het uitvoeren van onderzoek. De rekenkamercommissie onderzoekt of het beleid doelmatig, doeltreffend en rechtmatig is uitgevoerd. De rekenkamercommissie werkt onafhankelijk, zonder invloed van de gemeenteraad, het college of de organisatie van de gemeente.

Doelstelling

Het ondersteunen van de gemeenteraad bij haar taak om het beleid van het college te controleren op:

- Doelmatigheid: is het gemeentelijke beleid goed uitgevoerd?

- Doeltreffendheid: heeft het beleid het gewenste effect gehad?
- Rechtmatigheid: is het beleid volgens budget uitgevoerd?

De controle op rechtmatigheid gaat overigens niet over de jaarrekening, die wordt gecontroleerd door de accountant.

Ontwikkelingen

Minister Olongren van het ministerie van Binnenlandse Zaken bereidt een wetswijziging voor waar het gaat om de rekenkamerfunctie.

Activiteiten 2021

De rekenkamercommissie werkt voor 2021 met een jaarplan. Dit plan wordt u ter kennisname toegezonden. Hierbij is vermeldenswaard dat de rekenkamercommissie sinds 1 augustus 2020 uit 2 externe leden bestaat, omdat de voorzitter is gestopt.

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente kan taken zelf uitvoeren, taken uitbesteden of hiervoor samenwerking zoeken met andere partijen. Als dit laatste gebeurt met andere overheden dan heet dit een verbonden partij. Een verbonden partij in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De gemeente heeft in zo'n partij een financieel belang (er wordt geld in gestoken) én heeft rechtstreeks invloed op de besluiten van een organisatie.

Regionale samenwerking wordt steeds belangrijker. De afgelopen jaren is er veel veranderd binnen de lokale overheid. Het Rijk heeft veel taken overgeheveld naar de gemeenten. Die decentralisatie van taken ging vaak gepaard met minder uitvoeringsbudget voor de gemeenten. Het gaat om grote, maatschappelijke opgaven die veel meer strategisch vermogen, samenwerking en visie vragen van de lokale overheid. Deze elementen -samen met de financiële tekorten die hiermee gepaard gaan- vergen veel meer bestuurskracht van een gemeente. Om dit op een goede manier te organiseren komen er meer verbonden partijen in de vorm van een gemeenschappelijke regeling.

Het gevoel van onvoldoende grip op de gemeenschappelijke regeling is voor de gemeenteraden in Rivierenland aanleiding geweest om in 2019 een drietal moties aan te nemen:

1. Synchroniseren agenda's
Deze motie roept de griffiers op om de vergaderschema's met elkaar af te stemmen. Meer afstemming betekent ook meer mogelijkheden om de grip op de gemeenschappelijke regelingen te versterken. Een eerste stap is gezet door in de vergaderschema's 2021 vaste momenten op te nemen, waarop bijeenkomsten van verbonden partijen kunnen plaatsvinden en duidelijke afspraken te maken over de termijnen voor de aanlevering van begrotingen en jaarrekeningen en de zienswijzen hierop.
2. Transparantie van gemeenschappelijke regelingen
Deze motie roept de vertegenwoordigers in de besturen van de gemeenschappelijke regelingen op om te zorgen voor digitale toegankelijkheid van de vergaderingen en te zorgen voor een juiste en tijdige terugkoppeling van de besluiten. Transparantie van het openbaar bestuur is in onze huidige samenleving een must. Ook hier zijn de eerste stappen gezet.
3. Informatievoorziening vanuit de colleges
Via deze motie zijn de colleges opgeroepen om door middel van een uniform informatieprotocol duidelijke informatieafspraken te maken met als doel de raad goed en tijdig te informeren. Er wordt regionaal overleg gevoerd over de invoering van een uniform informatieprotocol. De uitkomsten hiervan verwachten wij eind 2020/begin 2021.

Er is ook een vierde motie 'Initiatief raadskring Regio Rivierenland' aan de orde geweest. Het doel van deze motie is om de raden als hoofd van de gemeenten meer in stelling te brengen door met elkaar aan de voorkant de verbinding te zoeken en een platform te bieden om ideeën en opvattingen te kunnen uitwisselen. Door de coronaperikelen is de start van de pilot vertraagd en is er bij een aantal gemeenten ook de nodige scepsis ontstaan over nut en noodzaak van dit initiatief. Dat gemeenteraden op regionaal niveau meer afstemming moeten zoeken om grip te krijgen op GR'en wordt ondersteund in het advies van de Raad van State. Zie onder de ontwikkelingen.

Beleid(skaders)

- Wet Gemeenschappelijke Regelingen
- Nota Verbonden Partijen
- Moties Grip op Gemeenschappelijke Regelingen

Er is een nieuwe Nota verbonden partijen in voorbereiding. In deze nota worden niet alleen de ontwikkelingen geschetst, maar wordt ook een voorstel gedaan om u in staat te stellen via overleg met de gemeentelijke vertegenwoordigers en toezichtarrangementen meer grip te krijgen op de verbonden partijen.

Externe ontwikkelingen

Er is een steeds grotere wens vanuit gemeenteraden in het hele land om meer grip en sturing te krijgen op verbonden partijen.

De roep om het versterken van de lokale democratie is een aanleiding voor het ministerie van BZK om te bezien hoe de positie van raadsleden kan worden versterkt.

Er is door het Kabinet een wetsvoorstel Wet versterking legitimiteit gemeenschappelijke regelingen voorgelegd aan de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel beoogt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Het gaat daarbij om de kaderstellende en controlerende rol van met name gemeenteraden, maar ook van provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen. Om de gewenste versterking te bereiken, introduceert het wetsvoorstel een aantal aanpassingen van en aanvullingen op bestaande instrumenten van de volksvertegenwoordiging. Daarnaast richt het wetsvoorstel zich op het vergroten van participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen. De Raad van State is kritisch op de voorgestelde maatregelen en pleit er voor om niet alleen voor de korte termijn verbeteringen door te voeren, maar ook een fundamentele discussie met alle betrokkenen te voeren over de inrichting van het openbaar bestuur en de vraag hoe we de democratische legitimatie van de steeds omvangrijker wordende regionale samenwerking op de lange termijn kunnen borgen.

Risico's

De gemeente blijft beleidsmatig, bestuurlijk en financieel verantwoordelijkheid houden ten aanzien van deze partijen. De middelen die wij ter beschikking stellen, gaan verloren in geval van tekorten of een faillissement van de verbonden partij. Mogelijke risico's staan in de begroting van de verbonden partijen. Hiervoor reserveren ze vaak zelf middelen. Onze gemeente reserveert in het weerstandsvermogen ook een bedrag voor dit soort risico's.

Overzicht verbonden partijen

Naam verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage		Aandeel gemeente	Vermogen	
	2020	2021		Eigen	Vreemd
Gemeenschappelijke regelingen					
Avri	278	355		543	45.542
GGD Gelderland-Zuid	938	107		1.122	15.902
Omgevingsdienst Rivierenland	2.520	2.491		1.051	5.408
Regio Rivierenland	223	233		2.255	6.312
Regionaal Archief Rivierenland	294	287		307	116
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	2.089	2.211		2.885	68.427
Werkzaak	2.425	2.470		1.608	16.837
Vennootschappen					
BV Logistics Valley Rivierenland					
BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde					
NV Bank Nederlandse Gemeenten	30.000	30.000		4.900.000	170.000.000
NV Vitens		30.000		533.200	1.766.500

Gemeenschappelijke regeling

Gemeenschappelijke regelingen zijn samenwerkingsverbanden tussen gemeenten. Gemeenteraden, colleges van burgemeester en wethouders en burgemeesters van twee of meer gemeenten kunnen, na toestemming van de gemeenteraad, een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die gemeenten.

Onze gemeente participeert in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Afvalverwijdering Rivierenland (Avri)
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid (GGD Gelderland-Zuid)
- Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)
- Regio Rivierenland
- Regionaal Archief Rivierenland (RAR)
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
- Werkzaak

Avri	
Omschrijving	De reguliere taak van Avri is het verwijderen van huishoudelijk afval. Dit doen ze voor alle acht gemeenten. Een 'plustaak' is het onderhouden van de openbare ruimte. Dit voert Avri uit voor vier van de acht gemeenten. Avri onderhoudt sinds 1 maart 2012 de openbare ruimte van de gemeente Buren, het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Dit is vastgelegd in een Dienstverleningsovereenkomst (DVO). De DVO wordt jaarlijks geëvalueerd en aangescherpt.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Geldermalsen
Deelnemende partijen	Het samenwerkingsverband wordt gevormd door de gemeenten: Tiel, Culemborg, Zaltbommel, West Betuwe, Maasdriel, West Maas en Waal, Neder-Betuwe en Buren. Deelname is niet verplicht.
Beleidskaders	Verordening afvalstoffenheffing Avri Dienstverleningsovereenkomst Avri - Gemeente Buren 2021
Openbaar belang en doel	Afval De Avri is verantwoordelijk voor de afvalinzameling in onze gemeente. In 2019 is het omgekeerd inzamelen van grondstoffen in de regio ingevoerd. Dit heeft een positief effect gehad op de hoeveelheid ingezamelde restafval. Het ingevoerde beleid gaat de Avri in 2021 verder vorm geven met als doel een verdere reductie van restafval en inzameling van zo schoon mogelijke grondstoffen.
Bestuurlijk belang	IBOR De Avri verricht voor onze gemeente het beheer van en onderhoud aan de openbare ruimte. Ook de samenhangende klachten en meldingen vallen onder deze werkzaamheden. Het bestuur van Avri bestaat uit het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. Het algemeen bestuur bestaat uit acht leden. De gemeenteraden wijzen één lid aan per gemeente. Dat kan een raadslid, de voorzitter van de raad of een wethouder zijn. De gemeente Buren wordt op dit moment vertegenwoordigd door wethouder Neven. Ieder lid heeft één stem. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden. De gemeente Buren is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Aandeel	
Ontwikkelingen	Afval • Avri streeft er naar om in 2021 de grilligheid van de begroting om te buigen naar een voorspelbare begroting. De afgelopen jaren staan de markttarieven van diverse grondstofstromen onder druk. Deze trend zorgt voor toegenomen financiële risico's en stijgende tarieven afvalstoffenheffing in Nederland. Door toedoen van deze marktomstandigheden is de financiële weerstand van Avri intussen volledig benut, waardoor Avri actuele en toekomstige risico's voorlopig niet meer kan dragen. • Een belangrijke ontwikkeling die zich in 2021 zal voordoen is de keuze van gemeenten hoe om te gaan met het inzamelen van incontinentiemateriaal. Verwacht wordt dat medio 2021 de mogelijkheid bestaat om deze materialen in te zamelen en te hergebruiken. IBOR De tendens op het gebied van beheer openbare ruimte is de toenemende kosten. De afgelopen jaren hebben wij onze eisen voor beheer openbare ruimte daarom naar beneden bijgesteld. Avri presteert conform de bijgestelde eisen. Momenteel wordt onderhandeld over de werkbegroting 2021 en dit zijn de punten die daar aan de orde komen: 1. Transparant en flexibel ingerichte kostentoerekening met een juiste financiële vertaling van de feitelijk geleverde dienstverlening. 2. Juiste stuur- en verantwoordingsinformatie aan bestuur en management. 3. Optimale sturing op directe en indirecte kosten. 4. Openbare ruimte onderhouden op het afgesproken kwaliteitsniveau, vastgelegd in de DVO. 5. Verminderen doorbelasting overheadkosten naar IBOR.
Risico's	• Een toename in dumping van chemisch afval of asbest in de openbare ruimte vormt een financieel risico. • De weerstandscapaciteit van Avri is momenteel onvoldoende. Dit heeft te maken met de grilligheid van de prijzen in de grondstoffenmarkt. Hiermee lopen wij als gemeente risico omdat Avri bij een tekort aanspraak dient te maken op het weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten. • Avri verwacht een tekort in de reserve voor begrotingsjaar 2021. De in rekening te brengen overhead van de diverse programma's zal structureel moeten worden verhoogd om een tekort in de reserve te voorkomen en de bedrijfsvoeringsrisico's binnen de GR te kunnen opvangen. De financiële gevolgen hiervan worden verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2021.
Activiteiten	• In 2021 zal de Avri, mede op verzoek van het algemeen bestuur, veel aandacht hebben voor gedragsverandering van inwoners ten aanzien van afval scheiden. Het niet juist aanbieden van afval zorgt voor afgekeurde ladingen grondstoffen, waardoor veel extra kosten ontstaan die met meer voorlichting voorkomen kunnen worden. Zowel de Avri als de inwoners zijn beide gebaat bij (het verschaffen van) meer duidelijkheid over wat optimaal scheidingsgedrag is en hoe we dit samen kunnen bereiken.

- De Avri gaat samen met gemeenten kijken hoe we in de toekomst om zullen gaan met de opbrengsten van oud -papier voor verenigingen. Alternatieven worden in de vorm van pilots onderzocht.

Website [Avri](#)

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	229	273	278	355	355
Resultaat	6	23	244	355	
Eigen vermogen	2.403	1.072	755	543	
Vreemd vermogen	37.557	45.496	44.673	45.542	
<i>Toelichting financiële ontwikkelingen</i>					
De bijdrage die we hier melden betreft het BTW voordeel op de kosten die Avri maakt. Het betreft dus niet de bijdrage in de afvalstoffenheffing.					

GGD Gelderland-Zuid

Omschrijving	De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van iedereen, met speciale aandacht voor risicogroepen. Dit doet ze door risico's voor de gezondheid te voorkomen en de gezondheid van alle inwoners te bevorderen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Deelnemende partijen	Gemeenten uit de regio's Rivierenland en Rijk van Nijmegen.
Beleidskaders	Deelname is verplicht op basis van de Wet publieke gezondheid.
Openbaar belang en doel	8. Onze inwoners krijgen informatie over een gezonde leefstijl; 9. We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk kinderen worden ingeënt; 10. Wij krijgen informatie hoe het met de gezondheid van onze inwoners is gesteld; 11. Kinderen kunnen zich op een gezonde manier ontwikkelen; 12. Ouderen blijven zo lang mogelijk gezond; 13. We voorkomen infectieziekten zo veel mogelijk; 14. We inspecteren de kinderdagverblijven volgens de wettelijke normen
Bestuurlijk belang	Dagelijks bestuur en algemeen bestuur (AB). Onze wethouder Volksgezondheid zit in het AB. De stemverhouding is een stem per 20.000 inwoners. Buren heeft twee stemmen van de 35. Wel / niet continueren
Aandeel	
Ontwikkelingen	
Risico's	GGD is een van de partijen binnen de GHOR en daarmee een calamiteitenorganisatie, met bijbehorende risico's. In 2019 is er een XXX resultaat van € XXX.
	Corona-maatregelen
Activiteiten	
Website	GGD

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	829	965	938	107	
Resultaat					
Eigen vermogen		1.290	1.231	1.122	
Vreemd vermogen		4.670	8.558	15.902	

Omgevingsdienst Rivierenland

Omschrijving	Concreet betekent dit dat de ODR de volgende taken uitvoert: - Het verlenen van omgevingsvergunningen. Dat is de vergunning voor bouwen, milieu en ruimte. - Het toezicht houden op de uitvoering van deze vergunningen om ervoor te zorgen dat er bijvoorbeeld niet meer of anders wordt gebouwd dan de vergunning toestaat. - Zo nodig handhaven. Dat betekent: afdwingen dat de wet gevolgd wordt. - Het verlenen van specialistisch advies voor vergunningen en voor bestemmingsplannen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Tiel
Deelnemende partijen	Gemeenten: Buren, Neder-Betuwe, West Betuwe, Zaltbommel, Tiel, Maasdiel, West Maas en Waal en Culemborg.
Beleidskaders	Voor vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu is deelname verplicht. Daarnaast voert de omgevingsdienst voor ons ook vergunningverlening en handhaving uit voor bouwtaken. - Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht mei 2016 - Regionaal Uitvoeringskader VTH taken.
Openbaar belang en doel	- De gemeente heeft de ODR opdracht gegeven de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) uit te voeren voor de gemeente Buren. - Samen met de mede-opdrachtgevers speelt de ODR in op wijzigingen in wet- en regelgeving, bijvoorbeeld de omgevingswet of de wet kwaliteitsborging bouw.
Bestuurlijk belang	De Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) heeft een dagelijks bestuur bestaande uit de directeur van de ODR en vier wethouders. Daarnaast heeft een wethouder/gedeputeerde van elke deelnemer zitting in het algemeen bestuur. De gemeente Tiel, die alleen milieutaken heeft ingebracht, heeft één stem, de overige deelnemers hebben twee stemmen.
Aandeel	
Ontwikkelingen	- De ODR heeft in 2020 opnieuw gekeken naar haar missie en visie voor de komende vijf jaar. Dit is in samenwerking met gemeenten tot stand gekomen en uitgewerkt in een koersdocument. Belangrijke elementen van dit document zijn het versterken van partnerschap en het bieden van meerwaarde in de dienstverlening. - De effecten van corona op de ODR voor de toekomst zijn natuurlijk nog onduidelijk. Uit 2020 blijkt dat er beperkt verlies aan productieve uren is geweest als gevolg van corona. - In samenwerking met de gemeenten in Rivierenland, met ketenpartners en met andere omgevingsdiensten bereidt de ODR zich voor op de Omgevingswet. - De ODR bereidt zich ook voor op de wet kwaliteitsborging bouw. Tussen het Rijk, VNG en andere belangenorganisaties worden nog gesprekken gevoerd hoe de WKB moet worden vormgegeven.
Risico's	Een risico zijn de stijgende kosten van de ODR. Deels komt dit door het stijgende aantal kleine vergunningaanvragen. Deze leveren de ODR meer werk op terwijl hier minder leges tegenover staan. In 2020 hebben wij kritisch gekeken naar mogelijkheden om de kosten te beperken terwijl nog steeds aan alle wet- en regelgeving wordt voldaan. Wij onderzoeken nu ondermeer of het mogelijk is de kosten van de ODR door te belasten aan projecten. De gemeente West Betuwe heeft aangegeven de vergunningverleningtaken bij de ODR weg te halen. Dit kan financiële consequenties hebben voor de ODR als geheel. Andere te vermelden risico's zijn: het voldoende beschikbaar zijn van gekwalificeerd personeel en de gevolgen van de Wet Kwaliteitsborging.
Activiteiten	- Per 1 januari 2021 start de ODR met een nieuwe VTH-applicatie; - Voor inwoners en bedrijven is niet alleen de inhoudelijke kwaliteit van ODR producten van belang, maar ook de klantgerichtheid. Het project Verbeteren klantgerichtheid is afgerond en heeft concrete verbeteringen opgeleverd.
Website	ODR

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	2.243	2.471	2.520	2.491	2.491
Resultaat	53	36	-207	-301	
Eigen vermogen	1.527	1.398	1.080	1.051	
Vreemd vermogen	5.659	5.758	5.583	5.408	
<i>Toelichting financiële ontwikkelingen</i>					
De bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) 2021 tot en met 2024 is € 2.490.750 per jaar. Dit is conform de bestuursrapportage van de ODR en is € 124.000 minder dan oorspronkelijk geraamd. Naast de reguliere werkzaamheden die we van de ODR afnemen, huren we de ODR ook in voor extra taken zoals handhaving APV, Inter Gemeentelijk Project (IGP) en voor de voorbereiding op nieuwe wetgeving (zoals het wegvallen van het Programma Aanpak Stikstof).					

Deze taken waren voorheen in het werkprogramma opgenomen, maar in 2021 registreren we deze apart. Wij reserveren hier een bedrag van € 100.000 voor. De totale kosten voor de ODR komen daarmee uit op € 2.590.750. Een van de wetten waar de ODR zich in 2021 op moet voorbereiden is de Omgevingswet. Deze treedt per 1 januari 2022 in. De Omgevingswet zal gevolgen hebben voor de ODR organisatie. Welke gevolgen dit zijn worden op dit moment in beeld gebracht. Deels is de ODR hiervoor afhankelijk van keuzes die gemeenten maken. Het kan zijn dat de meerjarenbegroting moet worden aangepast op de nieuwe taken en werkzaamheden van de ODR onder de omgevingswet.

Regio Rivierenland

Omschrijving	De Regio Rivierenland behartigt de (gezamenlijke) belangen van de gemeenten en voert gemeenschappelijke taken uit, onder andere van provinciaal en rijksbeleid. De regio ondersteunt de gemeenten in bestuurlijk, beleidsmatig en strategisch opzicht. De regio Rivierenland voert taken uit op basis van het visiedocument 2016-2020. Daarin vallen drie speerpunten (Agribusiness, Economie en Logistiek, Recreatie & Toerisme) met daaronder acht opgaven. (https://www.regiorivierenland.nl/wie-waarom-waar/regionaal-ambitiedocument). Het visiedocument wordt voor de komende jaren bijgesteld. De GR zorgt voor de regionale bestuurlijke afstemming bij grotere vraagstukken zoals o.a. de regiodeal, de regionale Ruimtelijke visie en de regionale energietransitie. De GR werkt samen met overheden, bedrijfsleven en andere partners om gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken. Dit vooral onder de naam Fruitdelta. Verder voert de GR taken uit op basis van contracten met de gemeente(n) zoals inkoop van de Jeugdzorg en leerlingen- en jeugdvervoer. Ook het toezicht op de leerplicht voert zij uit.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Tiel
Deelnemende partijen	Het samenwerkingsverband wordt gevormd door de gemeenten: Tiel, Culemborg, Zaltbommel, Maasdriel, West-Betuwe, West Maas en Waal, Neder-Betuwe en Buren..
Beleidskaders	Visiedocument Regio Rivierenland 2016-2020
Openbaar belang en doel	7. Speerpunt Recreatie en toerisme: we bereiken een jaarlijkse omzetgroei van 5 %. 8. Speerpunt Logistieke hotspots: we komen in de top 3 logistieke hotspots van Nederland. 9. Speerpunt Agribusiness: onze tuinbouw wordt nóg meer toonaangevend in Europa. 10. Inkoop: op een effectieve, doelmatige manier verzorgen, begeleiden en uitvoeren van (gezamenlijke) gemeentelijke aanbestedingen. 11. Leerplicht: het voorkomen van verzuim van leerplichtige jongeren. 12. Sociale recherche: het voorkomen en bestrijden van misbruik van voorzieningen binnen de Participatiewet.
Bestuurlijk belang	De regeling heeft een algemeen bestuur waarin elke gemeente een vertegenwoordiger heeft. De stemverhoudingen in het algemeen bestuur zijn gebaseerd op inwonersaantallen. Gemeente Buren heeft 11/100 stemmen in het algemeen bestuur. Andere overlegorganen binnen de regio zijn drie speerpuntberaden, stuurgroepen, portefeuillehouders-overleggen op deelreinen zoals Wonen, Ruimtelijke ordening en Verkeer en vervoer, Wmo/Jeugd en Duurzaamheid.
Aandeel	
Ontwikkelingen	- De focus in 2021 ligt op verdergaande samenwerking binnen Fruitdelta en het uitwerken van de regiodeal, waarvoor het Rijk € 7,5 miljoen aan cofinanciering heeft toegezegd. - Het uitvoeren van de 8 opgaven uit het uitvoeringsplan Mobiliteit worden opgepakt. - Er komt in 2021 een definitief bod voor de regionale energiestrategie. - De vraag van inkooptrajecten is gestegen als gevolg van duurdere inhuur.
Risico's	We zien oplopende kosten voor contract gestuurde dienstverlening en loonkosten. Verder een nieuwe bijdrage voor deelname aan Logistics Valley Rivierenland van € 30.000,-.
Activiteiten	- Er is een nieuw visiedocument Regio Rivierenland in voorbereiding - De regio heeft het op zich genomen om het informatieprotocol GR'en Rivierenland op te stellen. Deze is binnenkort afgerond. - In 2021 gaat veel aandacht naar de uitvoering van de Regio Deal.
Website	Regio Rivierenland

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	207	214	223	233	233
Resultaat					
Eigen vermogen	2.773	3.086	2.726	2.255	
Vreemd vermogen	6.132	7.869	7.091	6.312	

Regionaal Archief Rivierenland

Omschrijving	Het gemeenschappelijk beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers in de archiefbewaarplaatsen in het werkgebied. Uitgangspunt daarbij is de gemeenschappelijke bestuurlijke verantwoordelijkheid voor alle naar die archiefbewaarplaats overgebrachte archiefstukken. - Het verlenen van diensten aan het publiek en de deelnemers. - Het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaatsen overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Tiel
Deelnemende partijen	De gemeenten Buren, Culemborg, Maastricht, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel
Beleidskaders	Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Archief Rivierenland Beleidsplan Regionaal Archief Rivierenland 2019-2021
Openbaar belang en doel	Het RAR heeft tot doel het, binnen het samenwerkingsgebied, vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis en draagt in die hoedanigheid zorg voor het beheer van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden van de deelnemers. De werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten hebben een beheersmatig karakter op basis van een wettelijke verplichting (Archiefwet 1995). Het RAR-beleidsplan 2019-2021 staat in het teken van e-depot, erfgoed, externe dienstverlening, expertise en efficiëntie.
Bestuurlijk belang	Burgemeester de Boer is voorzitter van zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur van het Regionaal Archief Rivierenland.
Aandeel	
Ontwikkelingen	De Archiefwet 1995 wordt herzien. De invoeringsdatum van de nieuwe wet is nog niet bekend. De belangrijkste wijziging is dat de overbrengingstermijn voor permanent te bewaren archieven wijzigt naar 10 jaar i.p.v. 20 jaar zoals dat nu is. Dit betekent dat deelnemende gemeenten hun archieven eerder overdragen aan het Regionaal Archief Rivierenland.
Risico's	Het Regionaal Archief Rivierenland (RAR) hanteert de volgende uitgangspunten voor het risicomanagement: Op basis van de begroting 2021 van de RAR bedraagt het ratio eind 2021 1,52. Dit is ruim boven de norm van 1,0.
Activiteiten	- Ontsluiten van papieren erfgoed door deze te verwerven, bewerken, inventariseren en conserveren; - Digitaliseren van de collectie en het instellen en in stand houden van een e-depot; - Uitvoeren van inspectietaken en adviseren van de deelnemende gemeenten; - Dienstverlening en educatie: het faciliteren van onderzoekers, kennisuitwisseling met onderzoekers, ontwikkelen educatielessen organiseren bijeenkomsten met onderwijs en historische kringen.
Website	RAR

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	268	273	294	287	299
Resultaat	8	137			
Eigen vermogen	428	535	347	307	
Vreemd vermogen	81	116	116	116	

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Omschrijving	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Deelnemende partijen	De VRGZ vormt het samenwerkingsverband van: - De 14 gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen en regio Rivierenland, zijnde Nijmegen, Wijchen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Beuningen, West Maas en Waal, Maasdriel, Zaltbommel, West-Betuwe, Buren en Culemborg en Neder-Betuwe, Tiel; - De Regionale Ambulancevoorziening (RAV); - De Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR); - De brandweer.

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Beleidskaders Gemeenschappelijke regeling

Openbaar belang en doel

- Versterken proactief handelen;
- Verhogen zelfredzaamheid en burgerparticipatie;
- Verbeteren risicocommunicatie.

Deelname is verplicht op basis van de Wet op de veiligheidsregio's.

Bestuurlijk belang Algemeen bestuur waarin de burgemeester vertegenwoordigd is met een stem.

Aandeel

Ontwikkelingen Verwijzen naar Regionaal Beleidsplan <https://www.vrgz.nl/media/2534/12rbp-2020-2023-versie-06.pdf>

Risico's Verwijzen naar Regionaal Beleidsplan

Activiteiten De intensieve samenwerking met partners, zoals we die de afgelopen jaren hebben ontwikkeld, zet de Veiligheidsregio voort en bouwen ze waar wenselijk verder uit. De samenwerking wordt nog beter gefaciliteerd en geborgd door de informatie-uitwisseling te versterken en de informatiestromen beter te managen. Daarom is een project gestart dat de verschillende behoeften aan interne en externe informatievoorziening bundelt in de ontwikkeling van ons informatiemanagement.

Website [VRGZ](https://www.vrgz.nl)

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	1.916	1.986	2.089	2.211	2.211
Resultaat			-86	94	
Eigen vermogen	3.945	3.285	3.085	2.885	
Vreemd vermogen	63.861	64.335	68.400	68.427	

Werkzaam

Omschrijving GR Werkzaam doet de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) voor Burense werkzoekenden die op 31-12-2014 een dienstverband hadden bij de GR Lander conform de WSW. Vanaf 2015 is de WSW afgesloten voor nieuwe instroom van werkzoekenden. Nu moeten alle werkzoekenden (ook de arbeidsgehandicapte medewerkers) zich via de Participatiewet melden bij de gemeente voor de nodige ondersteuning.

Juridische vorm Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats Tiel

Deelnemende partijen De gemeenten: Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.

Beleidskaders - Wet Sociale Werkvoorziening
- Wet Inburgering Nieuwkomers (ingangsdatum 1-7-2021)

Openbaar belang en doel Een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Bestuurlijk belang Wel continueren.

Aandeel

Ontwikkelingen De afgelopen jaren lag de focus op het op orde krijgen van de primaire processen. Werkzaam scoort hoger op inhoudelijke doelstellingen dan de landelijke gemiddelden, met name valt hier te noemen de overhead die minder dan 10% is. Het begrotingsmodel is aangepast op de gemeentelijke begrotingsgrondslagen en de prijsindexaties. Per saldo resulteert deze aanpassing in de begroting 2021 in een stijging van de totale gemeentelijke bijdrage met ca 1,0 miljoen euro. Dit is het gevolg van een daling van de gemeentelijke bijdragen in het subsidieresultaat met 2,0 miljoen euro, gekoppeld aan een stijging van de bijdrage in bedrijfsvoering met 3,0 miljoen euro. Gemeente Buren heeft een relatief jong bestand WSW'ers waardoor het subsidieresultaat de komende jaren in verhouding waarschijnlijk sneller groter wordt dan bij de andere deelnemende gemeenten. Wellicht wordt de verdeelsleutel voor de bedrijfsvoeringskosten aangepast, dit zal waarschijnlijk nadelig uitpakken voor gemeente Buren. Daarnaast zal GR Werkzaam Rivierenland een regionale rol gaan spelen in de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering Nieuwkomers per 1 juli 2021.

Werkzaam

Risico's	De weerstandscapaciteit van Werkzaam Rivierenland is niet voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. Er zijn door Werkzaam vanuit beleid en bedrijfsvoerings risico's geïnventariseerd. Het totale netto risicobedrag is € 3,7 miljoen euro, terwijl het plafond voor het weerstandsvermogen is bepaald op 3% van de totale lasten in de begroting, een bedrag van € 2,8 miljoen euro. Er zijn financiële risico's die beïnvloedbaar zijn door GR Werkzaam (zoals het verlies van grote werkgevers, groei van niet plaatsbare mensen, te weinig geschikt aanbod voor de vraag, of verandering van beleid gemeenten). Daarnaast zijn er niet te beïnvloeden financiële risico's (zoals hoogte bezuinigingen, aantal mensen in de regeling en de hoogte van de SW-lonen). GR Werkzaam zet in op de risico-onderdelen die beheersbaar zijn.
Activiteiten	De uitvoering van de WSW voor de werkzoekenden uit onze gemeente die op 31-12-2014 een dienstverband hadden bij de gemeenschappelijke regeling LANDER volgens de WSW.
Website	Werkzaam

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	2.565	2.090	2.425	2.470	2.560
Resultaat					
Eigen vermogen	5.872	1.798	1.758	1.608	1.208
Vreemd vermogen	26.679	17.070	16.961	16.837	16.400
<i>Toelichting financiële ontwikkelingen</i> Toelichting op de bijdragen (boven- en onderstaande cijfers zijn afgerond): 2016: €-355.000 euro betreft de afwikkeling van voorganger Lander 2017: € -128.000 is resultaat 2016 2018: € 40.500 resultaat 2017 2019: € -418.500 betreft afwikkeling Lander / teruggaaf startkosten De trend is dat bedrijfsvoeringskosten van de uitvoeringsorganisatie GR Werkzaam Rivierenland en ook het zogenaamde "WSW-gat" (verschil tussen de WSW-rijksbijdragen en de -vergoedingen) toenemen voor de gemeente Buren. Dit hangt samen met aanpassingen van de verdeelsleutel voor de bedrijfsvoeringskosten. Daarnaast neemt het aantal WSW-vergoedingen niet in dezelfde trend af als de hoogte van de rijksbijdragen, met andere woorden er wordt uitgegaan door het Rijk van een lager aantal dan gemeente Buren in werkelijkheid heeft. Het gaat om een aflopende regeling waarbij alleen sprake is van uitstroom, geen instroom.					

Vennootschappen

Een vennootschap is een organisatievorm met als hoofddoel het realiseren van winst voor de eigenaars van de vennootschap. Voorbeelden zijn de besloten vennootschap, de naamloze vennootschap en de vennootschap onder firma.

Wij participeren in de volgende vennootschappen:

- BV Logistieke Hotspot Rivierenland
- BV Recreatiemaatschappij Uiterwaarde
- NV Bank Nederlandse Gemeenten
- NV Vitens

BV Logistics Valley Rivierenland

Omschrijving	Logistics Valley Rivierenland is een samenwerkingsverband tussen logistieke ondernemingen, lokale en regionale overheden en onderwijs (de zogenaamde triple-helix), met als missie 'samen sterk voor logistiek in Rivierenland'. Daartoe zet zij in op drie kerntaken: 1. Logistics Valley Rivierenland bouwt een bestuurlijk fundament met strategische stakeholders uit de triple helix. 2. Logistics Valley Rivierenland zet in op ondernemersgedreven initiatieven en projecten van bestaande logistieke ondernemers in de Regio Rivierenland. Via deze initiatieven plukken ondernemers de concrete vruchten van samenwerking. Onderwerpen liggen het terrein van arbeidsmarkt, innovatie en duurzaamheid. 3. Logistics Valley Rivierenland probeert met alle stakeholders de trots op logistiek in de regio te laten groeien. Via bijeenkomsten in ons clubgebouw (Huis van de Logistiek op Medel), nieuwsbrieven, persuitingen, presentaties en andere communicatie-activiteiten.
Juridische vorm	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Tiel

BV Logistics Valley Rivierenland

Deelnemende partijen	De drie O-s: Onderwijs Ondernemers Overheid: het samenwerkingsverband wordt gevormd door de gemeenten: Tiel, Culemborg, Zaltbommel, West-Betuwe, Maasdriel, West Maas en Waal, Neder-Betuwe en Buren.
Beleidskaders	Deelname is niet verplicht. De drie Gelderse logistieke hotspots, onderwijs- en kenniscentra als de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en ROC's en uitvoeringsorganisatie Oost NL zijn bij Logistics Valley aangesloten.
Openbaar belang en doel	We willen onze positie in de top 5 van logistieke hotspots in Nederland behouden. Logistics Valley verbindt ondernemers, overheid en kenniscentra voor een krachtig, duurzaam en innovatief logistiek Gelderland.
Bestuurlijk belang	Stichtingbestuur. Buren stemgerechtigd en %-aandeel in stemverhouding.
Aandeel	We werken samen aan een sterke Gelderse economie.
Ontwikkelingen	
Risico's	De weerstandscapaciteit van Logistics Valley Rivierenland is wel / niet voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. Daarmee zijn er geen risico's van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie waarvoor geen maatregelen zijn getroffen door Logistics Valley Rivierenland.
Activiteiten	
Website	Logistics Valley Rivierenland

BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde

Omschrijving	Vanaf 1999 kwamen de deelnemende gemeenten, in hun nieuwe rol van aandeelhouder, meer op afstand te staan. Het onroerend goed werd overgedragen en een afkoopsom werd betaald ten behoeve van toekomstig beheer. De recreatieschappen kozen voor een model van maatschappelijk ondernemen. Kernactiviteit: het duurzaam in standhouden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de (Natuur- en) Recreatieschappen Lingebied, Nederrijn, Lek en Waal en Over-Betuwe ten behoeve van een breed publiek in het Rivierengebied
Juridische vorm	Overige verbonden partijen
Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath
Deelnemende partijen	Gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas en Waal, West Betuwe, Giessenlanden, Gorinchem, Leerdam, Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe Nee. Ja/Nee. Komt voort uit het voormalige Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	BV Recreatiemaatschappij Uit@waarde is een onderneming, die is gericht op het behartigen van maatschappelijke taken, zoals omschreven in de kernactiviteit.
Bestuurlijk belang	1. Raad van Commissarissen. Gemeenten zijn hierin vertegenwoordigd. 2. Algemeen bestuur Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal. Vertegenwoordigd door portefeuillehouder recreatie en toerisme. Stemverhouding: elk lid een stem. Minimale invloed op het beleid van de besloten vennootschap via de vergadering van aandeelhouders. Buren stemgerechtigd met welk %-aandeel in stemverhouding? Wel / niet continueren
Aandeel	
Ontwikkelingen	
Risico's	Er zijn geen risicovolle ontwikkelingen. Geen financiële risico's: is een besloten vennootschap. Er hoeft jaarlijks geen bijdrage betaald te worden.
Activiteiten	
Website	Uit@waarde

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Omschrijving	BNG is onze huisbankier. Als aandeelhouder profiteren we van het dividend van de BNG. Dit is een algemeen dekkingsmiddel.
Juridische vorm	Overige verbonden partijen
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een bank die volledig in overheidsbezit is. De helft van de aandelen is van de Staat. De andere 50% is van de gemeenten, hoogheemraadschappen en provincies. De gemeente is vanwege de financiële verhoudingen met het Rijk verplicht een bankrekeningnummer bij de BNG te openen. Hierop worden de algemene uitkering en andere rijksvoorschotten uitbetaald.
Beleidskaders	Er zijn talloze (wettelijke) beleidskaders waar de BNG aan moet voldoen zoals de Nederlandse of Europese fiscale en financiële regelgeving, beloningsbeleid voor instellingen en het dividendbeleid. De aandeelhouders hebben geen bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen de bank. Jaarlijks wordt in de algemene vergadering van aandeelhouders een besluit genomen over de hoogte van de dividenduitkering.
Openbaar belang en doel	De BNG draagt bij aan de algemene dekkingsmiddelen van onze gemeentelijke organisatie. De NV Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.
Bestuurlijk belang	De aandeelhouders oefenen invloed uit door de vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergadering. Het aantal aandelen van de BNG bedraagt 55.690.720. We bezitten 23.953 aandelen. Dit is 0,04% van het totaal aan aandelen. Wel continueren
Aandeel	
Ontwikkelingen	De ECB heeft aan kredietinstellingen die onder haar toezicht staan, zoals de BNG, een dringende aanbeveling gedaan om dividenduitkeringen op te schorten tot in elk geval 1 oktober 2020 of dividenduitkeringen over 2019 te schrappen. De reden hiervoor is de significante schok die de coronapandemie de economie toebrengt en de rol die voor banken is voorzien om de effecten daarvan zoveel als mogelijk te mitigeren. De toezichthouder verwacht van banken dat zij zich tot het uiterste inspannen om hun klanten te helpen en hun vermogen maximaal beschikbaar houden om te investeren in de kredietverlening aan hun klanten. De BNG heeft daarom besloten de dividendbetalingen uit te stellen tot in elk geval 1 januari 2021.
Risico's	Het risicobeheer van BNG Bank is gericht op handhaving van het veilige risicoprofiel van de bank zoals dat tot uitdrukking komt in de uitstekende externe ratings. In 2017 is de hoogst haalbare risicorating behaald. Daarnaast bleef de BNG binnen haar zogenoemde Risk Appetite, die is vastgelegd in het Risk Appetite Statement 2017. Deze risicorapportage wordt ieder kwartaal opgesteld door BNG Risk Management en wordt in 2019 doorontwikkeld. De bank hanteert een streng beveiligingsbeleid, interne richtlijnen en procedures om de veiligheid van de bedrijfsvoering te waarborgen en te voldoen aan relevante wet- en regelgeving. Naast de aanwezige procedurele en technische beveiligingsmaatregelen worden medewerkers getraind om het risicobewustzijn scherp te houden. Een belangrijk punt van aandacht is de beperking en beheersing van de beveiligingsrisico's die een gevolg zijn van internetgerelateerde dreigingen. De weerstandscapaciteit van de Bank Nederlandse Gemeenten is wel voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. Daarmee zijn er geen risico's van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie waarvoor geen maatregelen zijn getroffen door de Bank Nederlandse Gemeenten.
Activiteiten	BNG is onze huisbankier. Als aandeelhouder profiteren we van het dividend van de BNG. Dit is een algemeen dekkingsmiddel.
Website	BNG

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	60.601	68.266	30.000	30.000	30.000
Resultaat					
Eigen vermogen	4.991.000	4.887.000	4.900.000	4.900.000	
Vreemd vermogen	132.518.000	144.802.000	162.129.000	170.000.000	

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Toelichting financiële ontwikkelingen

Vanaf 2020 is de dividenduitkering onzekerder geworden door de richtlijnen van de ECB in onzekere economische tijden door de coronamaatregelen. De ECB heeft de algemene richtlijn aan banken meegegeven om voorlopig geen dividenduitkeringen te doen of om deze in ieder geval tot na 1 januari 2021 uit te stellen. De BNG is wel van plan om uitgesteld dividenduitkeringen te doen op een nader te bepalen tijdstip, gezien ook haar bijzondere positie.

NV Vitens

Omschrijving	Vitens is onze drinkwaterleverancier en het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland. Ze voorzien de provincies Friesland, Overijssel, Flevoland, Gelderland en Utrecht en een aantal gemeenten in Noord-Holland en Drenthe van betrouwbaar drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Deelnemende partijen	De aandelen van Vitens zijn voor 100% in handen van provincies en gemeenten. Het dagelijkse bestuur van het drinkwaterbedrijf is in handen van de verschillende raden en commissies. Deelname is niet verplicht, maar de aandelen zijn moeilijk verhandelbaar.
Beleidskaders	De gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Vitens zijn de aandeelhouders. Wij hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Dan wordt er gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag besproken. De publieke aandeelhouders krijgen jaarlijks dividend uitgekeerd.
Openbaar belang en doel	Vitens draagt bij aan onze algemene dekkingsmiddelen. Het continu leveren van topkwaliteit drinkwater tegen een lage prijs blijft altijd de kerntaak van Vitens. Door innovatie en efficiënte bedrijfsvoering wil Vitens de operationele kosten laag houden zonder af te doen aan kwaliteit of leveringscontinuïteit.
Bestuurlijk belang	Het aantal aandelen van Vitens bedraagt 5.777.247. De gemeente Buren bezit 24.035 aandelen. Dit is 0,416%. Wel continueren.
Aandeel	
Ontwikkelingen	Het jaarplan 2020-2022 van Vitens laat een trendbreuk zien ten opzichte van 2019. Belangrijkste ontwikkelingen die hieraan ten grondslag liggen zijn: • Meer vraag naar drinkwater, waardoor investeringen nodig zijn in extra capaciteit; • Op basis van investeringsprognose bovengrondse infrastructuur loopt het investeringsbedrag verder op; • De investeringsprognose Ondergrondse Infra model laat een stijging zien in de vervanging van leidingen. Meer leidingen worden gesaneerd om het aantal storingen en de bijbehorende Ondermaatse Leverings Minuten (OLM) niet te laten stijgen; • De uitvoering van het Strategisch Initiatief Reserves is in volle gang om in de komende tien jaar de Reserves tot het benodigde niveau op te bouwen; • De investeringen in Bedrijfsvoering nemen de komende jaren toe. Dit om Vitens te faciliteren om data gestuurd water te maken en te leveren. Denk hierbij bijv. aan de implementatie van SAP/HANA en cybersecurity; • Blijvend hoog niveau aan nieuwe aansluitingen (economische hoogconjunctuur); • Klimaatverandering met extremere periodes van droogte en natheid. Op de langere termijn verwacht Vitens het hogere investeringsniveau nodig te hebben om aan de drinkwatervraag te kunnen blijven voldoen, de effecten van klimaatverandering op te kunnen vangen en te voldoen aan wet- en regelgeving. Deze ontwikkeling heeft zijn weerslag op het balanstotaal (toename), rentedragende schulden (toename aan te trekken financiering), solvabiliteit en het uit te keren dividend. Deze ontwikkelingen zijn meegenomen in de herziening van het financieel beleid zoals in het voorjaar van 2019 door de AvA is goedgekeurd.
Risico's	Door het onder druk staan van de resultaten van Vitens zal de dividenduitkering Vitens lager uitvallen dan voorheen. De weerstandscapaciteit van Vitens is wel voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. Daarmee zijn er geen risico's van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie waarvoor geen maatregelen zijn genomen.
Activiteiten	Vitens heeft een belangrijke taak in de samenleving. Dit is de plicht om te zorgen voor goed en genoeg drinkwater voor de samenleving en daarbij hoort bij dat Vitens zich verantwoord gedragen. Door economische groei, bevolkingsgroei en klimaatverandering zal de vraag naar drinkwater alleen maar toenemen.
Website	Vitens

Financiële informatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2024
Bijdrage gemeente	67.419	18.387		30.000	30.000
Resultaat					
Eigen vermogen	533.000	533.200	533.200	533.200	5.332.000.000
Vreemd vermogen	1.826.300	1.766.500	1.766.500	1.766.500	1.766.500.000
<i>Toelichting financiële ontwikkelingen</i>					
Door wettelijke regels zijn vanaf 2019 de dividenduitkeringen van waterleveranciers zoals Vitens aan banden gelegd. Daarnaast is het aandeelhoudersbesluit genomen om de dividenduitkering over 2019 in 2020 op 0 te stellen, ook in verband met grote investeringen.					

Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van woningbouw, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. Het ruimtelijk beleid is vastgelegd in de structuurvisie, beleidsnota's en bestemmingsplannen. In deze paragraaf gaan we in op de lopende bouwgrondexploitaties, de realisatie hiervan, de prognose van de te verwachten resultaten, bijbehorende reserves en voorzieningen en de stand van zaken omtrent vennootschapsbelasting.

Beleid(skaders)

Het grondbeleid is vastgelegd in de Nota grondbeleid. U stelde de nota in januari 2017 vast. In deze nota staan de kaders waarbinnen wij het grondbeleid uitvoeren. Wij kopen slechts in uitzonderingsgevallen zelf grond aan om plannen te kunnen realiseren. Facilitair grondbeleid heeft de voorkeur. Indien initiatieven van derden passen binnen het beleid, verlenen wij medewerking hieraan. De structuurvisie en het bestemmingsplan zijn instrumenten waarin voorwaarden zijn opgenomen. Wij spelen hierin een faciliterende rol en wij sluiten een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar waarin onder andere het kostenverhaal is geregeld. In de structuurvisie staat een uitvoeringsprogramma voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wij vragen initiatiefnemers een bijdrage om deze ontwikkelingen uit te kunnen voeren.

Zijn wij grondeigenaar dan betalen wij de gemaakte kosten uit de grondopbrengst. Het grondprijnsbeleid werkten wij uit in een grondprijzenbrief. U ontvangt de grondprijzenbrief ter kennisname. Zie bijlage.

De uitgifte van grond gaat via:

- eigendomsoverdracht;
 - erfpacht (voor bedrijventerreinen en beperkt mogelijk voor woningbouw);
 - pacht;
 - in gebruikgeving;
 - verhuur.
-
- Nota grondbeleid 2017 - 2020
 - Structuurvisie Gemeente Buren
 - Wet ruimtelijke ordening (Wro)
 - Woonvisie 2014
 - Beleidsnotitie Grondprijnsbeleid Doejenburg II definitieve versie 2017
 - Beleidsnotitie Verkaveling Doejenburg II definitieve versie 2017
 - Notitie Bouwen voor behoefte
 - Regionaal Programma Werklocaties 2020
 - Omgevingswet vanaf 1 januari 2022

Ontwikkelingen

Wij ontwikkelen de woningbouwlocatie Teisterbant in Kerk-Avezaath. In dit gebied worden 45 woningen van verschillende typen gebouwd. De woningen sluiten aan bij de woonvisie en de notitie bouwen voor behoefte. Initiatieven van derden waaraan wij medewerking verlenen voldoen eveneens aan hetgeen in de woonvisie en de notitie bouwen voor behoefte staat.

In Maurik geven wij een bedrijventerrein uit. Het beleid rondom bedrijventerrein is regionaal vastgesteld in het Regionaal Programma Werklocaties. Op het bedrijventerrein mogen wij maximaal 15 bedrijfswoningen bouwen.

Naast de woningbouw in Teisterbant is woningbouw mogelijk over de periode 2020 tot en met 2024, in de deelgebieden:

• Beusichem	95 woningen
• Buren	89 woningen
• Maurik	158 woningen
• Lienden	121 woningen
• Buitengebied	81 woningen

De woningen worden door particuliere initiatieven gerealiseerd.

Risico's

Wij hebben twee actieve grondexploitaties:

- Teisterbant Kerk-Avezaath
- Bedrijventerrein Doejenburg II.

Beide plannen worden naar verwachting met een verlies afgesloten. Voor dit verlies is bij de jaarstukken 2019 een voorziening gevormd.

Voor risico's die een relatie met het project hebben, wordt een raming in de grondexploitatie van dat project opgenomen. Mogelijke risico's zijn:

- meerwerk bij de uitvoering van bouw- en woonrijp maken en sloopwerkzaamheden;
- meerkosten voor bodemsanering;
- tegenvallende verkopen;
- meerkosten planbegeleiding door uitloop van het project.

Daarnaast zijn er risico's die voortkomen uit externe ontwikkelingen en die buiten onze invloed liggen. Deze risico's beperken zich niet tot een bepaald project.

Voor deze risico's reserveren we een bedrag in het weerstandsvermogen. Voorbeelden van mogelijke risico's zijn:

- partijen die overeenkomsten niet nakomen;
- projecten waarin de gemeente samenwerkt met een ontwikkelaar;
- onvoorziene kostenstijging;
- vertraging in de verkopen.

Conclusie

In de grondexploitatie staat een planning voor de verkoop van de grond. Als wij de grond niet verkopen, dan wordt de investering niet terugverdiend. Het verlies bedraagt dan € 17 miljoen.

De reserve voor niet verkochte gronden is ruim € 4,5 miljoen.

Bouwgrondexploitatie

Bedrijventerrein Doejenburg II Maurik

30% van de beschikbare kavels op het bedrijventerrein is verkocht. Gesprekken met diverse belangstellenden hebben geleid tot een optie op een kavel. Het totaal aan opties is 45%. 25% van de beschikbare kavels is nog vrij te verkopen (stand medio 2020). Om alle kavels te kunnen ontsluiten besteden wij in het 4e kwartaal 2020 een ontsluitingsweg aan. Na de aanleg van deze weg is het bedrijventerrein nagenoeg geheel bouwrijp gemaakt. Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid om nog 12 bedrijfswoningen te bouwen.

Teisterbant Kerk Avezaath

De gronden in het plan zijn ons eigendom en van een particulier eigenaar. In 2013 stelde u de ruimtelijke visie vast. U streeft naar een woningbouwprogramma dat rekening houdt met de woonvisie en een woningbehoefteonderzoek. Met deze uitgangspunten overleggen wij sinds medio 2020 met een combinatie van ontwikkelaars over realisatie van het plan.

Realisatie

In onderstaand overzicht staat de gerealiseerde gronduitgifte en de te verwachten gronduitgifte voor woningbouwlocatie Teisterbant Kerk-Avezaath en bedrijventerrein Doejenburg II. De gegevens komen uit het raadsvoorstel 'herziening grondexploitaties 2020', door de raad in juli 2020 vastgesteld.

Bedrijventerrein Doejenburg II

Uitgifte in aantal m²

Tot en met 2019	2020	2021	2022	2023	2024
32.600	22.800	18.000	18.000	18.000	18.000

Uitgifte voor aantal bedrijfswoningen

Tot en met 2019	2020	2021	2022	2023	2024
3	6	6			

Teisterbant

Uitgifte voor aantal woningen

Tot en met 2019	2020	2021	2022	2023	2024
0	0	0	28	17	0

Prognose te verwachten resultaten

De verwachte einddatum van plan Teisterbant is eind 2024 en van plan Bedrijventerrein Doejenburg II eind 2025. Over de periode 2020 tot en met de einddatum zijn de nog te maken kosten en de verwachte opbrengst grondverkoop geraamd.

Het resultaat op einddatum is:

Teisterbant	tekort € 181.000
BT Doejenburg II	tekort € 7.365.000

Voor deze verliesgevendende exploitaties is, conform de voorschriften van het BBV, een verliesvoorziening getroffen. Uit hoofde van het budgetrecht van de raad bepaalt u (meestal bij de vaststelling van de jaarrekening) wat de bestemming wordt van de vrijgevallen verliesvoorziening dan wel de dekking van een noodzakelijke aanvulling van de verliesvoorziening.

Reserves en voorzieningen

Voorziening voor verlies

Naar verwachting sluiten de grondexploitaties Bedrijventerrein Doejenburg II en Teisterbant met een verlies. Het totaal geraamd verlies is ruim € 7,5 miljoen. Voor dit bedrag is een voorziening gevormd. In de grondexploitatie zijn de risico's verwerkt waar een directe relatie bestaat tussen het risico en het project. Voorbeelden van deze risico's zijn:

- de raming is op basis van een globaal plan;
- de uit te voeren werkzaamheden zijn nog niet in detail bekend;
- de aanbesteding valt hoger uit;
- extra onderzoeken zijn nodig.

Reserve grondexploitaties

Voor het Bedrijventerrein Doejenburg II zijn vooruitlopend op de grondverkoop kosten gemaakt. Het is een risico of binnen de geplande looptijd van het project voldoende belangstelling voor de kavels is. Verkopen wij tot en met 2025 wel alle kavels? Voor dit risico is een reserve van ruim € 4,5 miljoen gevormd. Gelet op feit dat veel kavels in optie zijn, achten wij dit bedrag voldoende om dit risico af te dekken.

Weerstandsvermogen

Naast risico's die voortvloeien uit de realisatie van de projecten zijn er risico's voortkomend uit externe ontwikkelingen die niet project specifiek zijn en buiten onze invloed liggen. Deze laatste risico's zijn algemene risico's waarvoor wij in de grondexploitatie geen raming opnemen. Voor deze risico's is € 1 miljoen in het weerstandsvermogen gereserveerd.

Voorbeelden van mogelijke risico's die zich voor kunnen doen zijn:

- niet nakoming van overeenkomsten;
- risico bij projecten waarin de gemeente samenwerkt met een ontwikkelaar;
- een onvoorziene kostenstijging voor nog te maken kosten;
- vertraging in de verkopen.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Als een gemeente activiteiten uitvoert als een ondernemer/bedrijf, zoals de exploitatie van een bedrijventerrein, dan moet de gemeente voor deze activiteiten aangifte doen. Tot op heden is er geen winst gemaakt.

Voor de jaren 2016 tot en met 2018 is daarom een nihil aangifte ingediend. Voor 2019 wordt naar verwachting in het najaar van 2020 ook een nihil aangifte ingediend.

Alle kavels van het bedrijventerrein Doejenburg zijn in de verkoop. Ook het gedeelte van Doejenburg "on hold". Volgens de laatste berekeningen (zomer 2020) hoeven we nog geen vennootschapsbelasting te betalen voor dit complex. In de meerjarenbegroting 2021-2024 is geen budget opgenomen voor het betalen van deze belasting.

Financiële begroting

Wat is de financiële begroting?

In onze begroting heeft het beleid een centrale plaats. Het beleid is verwerkt bij de strategische opgaven en programma's. Dit financiële deel betreft de cijfermatige uitwerking van dit beleid. In de financiële begroting bieden wij u financieel inzicht in de effecten van het beleid. Dit doen wij op basis van een aantal overzichten en toelichtingen. Deze zijn deels verplicht voorgeschreven in het kader van het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).

In dit hoofdstuk gaan wij onder andere in op de beleidskaders, de financiële ontwikkelingen ten opzichte van de tweede bestuursrapportage en overige ontwikkelingen. Verder bieden wij u inzicht in de financiële hoofdlijnen van deze begroting, inclusief toelichtingen. Deze presenteren wij in de volgende overzichten:

- Kaders en uitgangspunten;
- Autorisatie;
- Financieel meerjarenperspectief;
- Financiële ontwikkelingen (ontwikkelingen t.o.v. de tweede bestuursrapportage 2020);
- Overzicht van baten en lasten naar taakvelden;
- Overzicht van incidentele baten en lasten;
- Geprognosticeerde balans;
- EMU-saldo;
- Overzicht overhead;
- Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Kaders en uitgangspunten

Algemeen

Vanuit uw kaderstellende rol stelde u bij de kaderbrief 2021 de kaders en uitgangspunten voor de begroting 2021 vast. De kaders en uitgangspunten presenteren wij in twee overzichten: algemeen en belastingen & heffingen.

We stellen de begroting op tegen constante prijzen. Dit betekent alleen een aanpassing van het begrotingsjaar 2021 en niet cumulatief meerjarig. Om deze reden geven we geen trendmatige toekomstige informatie, maar van de afgelopen jaren.

Kaders en uitgangspunten

In dit overzicht staan kaders waarmee we budgetten aanpassen in de begroting. U kunt hierbij denken aan het budget waarmee de loonsom stijgt als gevolg van CAO ontwikkelingen, budgetten die we moeten indexerend als gevolg van prijsstijging en het benodigd budget dat we reserveren voor ziektevervanging/ opleidingsbudget. Maar u leest in dit overzicht ook kengetallen die we gebruiken voor het berekenen van de algemene uitkering, zoals inwoners en woonruimten.

Er zijn drie belangrijke wijzigingen ten opzichte van de begroting 2020:

- Uit benchmarks met andere gemeenten blijkt dat voor het budget vervanging bij ziekte 5% de norm is. Wij hanteren tot deze begroting 2,5%. Bij de kaderbrief 2021 stelden we voor om vanaf 2021 5% aan te houden. Gelet op de financiële ruimte stellen wij voor om in vier jaar tijd naar 5% toe te groeien. Dit zal de eerste jaren extra inzet vragen om binnen budget te blijven.
- We zijn verplicht een post onvoorzien op te nemen in de begroting. De hoogte van het budget mogen we zelf bepalen. Bij de kaderbrief 2021 hebt u een budget voor onvoorzien goedgekeurd van € 25.000.

- Het percentage om de salarislasteren mee te laten stijgen is 2,3% in plaats van 3%, zoals gemeld in de kaderbrief 2021. Uit de septembercircular 2020 blijkt dat de verwachting is dat de CAO 0,6% stijgt in plaats van de eerder verwachte 1,3%. De prognose voor pensioenpremie stijging blijft 1,7%.

Begroting	2019	2020	2021
Wetgeving Eigen besluitvorming	Gemeentewet, Besluit Begroting & Verantwoording Provincie / Gemeente. Financiële verordening 212 gemeente Buren		
Kengetallen per	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020
Aantal inwoners	26.365	26.568	26.749
Aantal woonruimten	10.915	10.989	11.222
Rentepercentages:			
Reserve kapitaallasten	0%	0%	0%
Voorzieningen grexten (<i>vor-ming netto contante waarde</i>)	0%	0%	0%
Renteomslag:			
• investering	0,5%	0,25%	0%
• grondexploitatie ¹	0,5%	0,25%	0,25%
Financieringsbehoefte	tekort	tekort	tekort
Personeelslasten per	1-6-2018	1-7-2019	1-7-2020
Salarisspeil (<i>stijging</i>)	2,5%	3,25%	2,3%
Functies/ vacatures	Max functionele schaal	Max functionele schaal	Max functionele schaal
Ziektevervanging	2,5% van de loonsom	2,5% van de loonsom	3,75% van de loonsom
Opleidingsbudget	1,9% van de loonsom	1,9% van de loonsom	1,9% van de loonsom
Overig:			
Prijsindex:	Percentage uit mei- / juni-circular voorafgaand aan begrotingsjaar.		
• Algemeen	2,40%	1,40%	1,7%
• GWW (voor Wegen en Grondexploitaties)	2,50%	2,50%	2,50%
Stelpost:			
• onvoorzien	€ 0	€ 0	€ 25.000
• individueelKeuzeBudget	€ 75.000	€ 80.000	€ 40.000
• korting BTW-cf	€ 183.000	€ 183.000	€ 50.000
BTW percentage: - Laag	9%	9%	9%
- Hoog	21%	21%	21%
Uitvoering btw compensatiefonds	Op de begrotingsposten waarvan we de btw geheel of gedeeltelijk terug- ontvangen v.d. belastingdienst nemen we de kosten netto op in begroting.		
BTW percentage gemengde kosten	90% compensabel 2% verrekenbaar	89,87% compensabel 1,36% verrekenbaar	Nader te bepalen
Gemeenschappelijke regelingen	In de raad van juni behandelde u het voorstel 'Jaarstukken GR-en 2019 en begroting 2021'. In dit voorstel staat de stijgende bijdrage van alle gemeenschappelijke regelingen voor de begroting 2021.		

Belastingen & heffingen

In dit overzicht leest u de tarieven die we gebruiken in 2021 om per soort de belastingopbrengst te bepalen in de begroting 2021.

Soort belasting & heffing	Vastgesteld tarief 2019	Vastgesteld tarief 2020	Rekentarief 2021
Onroerende zaakbelastingen (OZB):			
Percentage van de WOZ waarde	01-01-2018	01-01-2019	01-01-2020
Peildatum economische waarde			
Eigenaar – woning	0,1280%	0,1401%	nader te bepalen
Eigenaar – niet woning	0,2333%	0,2691%	nader te bepalen
Gebruiker – niet woning	0,1755%	0,2041%	nader te bepalen

¹ Conform begrotingsvoorschriften gebruiken we dit percentage om rentekosten toe te rekenen naar het taakveld. De rentekosten komen ten laste van de jaarrekening en niet ten laste van de grondexploitatie. Dit laatste is conform eerdere raadsbesluiten.

Soort belasting & heffing	Vastgesteld tarief 2019	Vastgesteld tarief 2020	Rekentarief 2021
Hondenbelasting:			
Per hond	€ 64,65	€ 64,65	€ 57,75
Kenneltarief	€ 353,95	€ 353,95	€ 289,00
Toeristenbelasting:			
Per overnachting	€ 1,24	€ 1,25	€ 1,26
Begrafenisrechten:			
Jaarlijks onderhoudsrecht personen ouder dan 12	€ 128,51	€ 130,30	€ 132,50
kind van 1-12 jaar	€ 64,26	€ 65,15	€ 66,25
kind onder 1 jaar	€ 32,15	€ 32,60	€ 33,10
urnengraf of urnen nis	€ 64,26	€ 65,15	€ 66,25
Rioolheffing:			
Per eenheid woning	€ 225,00	€ 230,00	€ 235,00
Per eenheid niet woning	€ 450,00	€ 460,00	€ 470,00
Precariobelasting op kabels en leidingen:			
Per strekkende meter	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00

Toelichting reketarieven belastingen & heffingen 2021:

Onroerendezaak- belasting	De OZB opbrengst wordt in 2021 met 5% verhoogd ten opzichte van 2020. De definitieve tarieven kunnen we pas bepalen nadat herwaardering is afgerond.
Hondenbelasting	De opbrengst hondenbelasting wordt in 2021 met € 20.000 verlaagd naar € 184.000. Aan de hand van deze nieuwe opbrengst zijn de tarieven bepaald.
Toeristenbelastingen	In 2021 wordt de toeristenbelasting met € 0,01 per overnachting verhoogd. Deze verhoging is vastgesteld in de raad van december 2019
Begrafenisrechten	De tarieven 2020 hebben we aangepast met 1,7%, het inflatiepercentage genoemd in de meicirculaire 2020.
Rioolheffing	Conform het vastgestelde GRP in mei 2020. Hierin is voor 2021 een stijging van € 5 voorzien voor woningen en € 10 voor niet woningen.
Precario	Het tarief precariobelasting is bevroren op het tarief van 2016. Verdere verhoging is niet toegestaan. 2021 is het laatste jaar dat we precariobelasting mogen heffen.

Autorisatie

Algemeen

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van deze begroting en eventueel door u later vastgestelde wijzigingen op de begroting. U autoriseert op het niveau van de in de programma's opgenomen budgetten voor het begrotingsjaar en stelt de budgetten voor de volgende jaarschijven voorlopig vast. De volgende jaarschijven autoriseert u bij de betreffende begrotingsbehandeling in de komende jaren.

Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren. Dit geldt ook voor de investeringsbudgetten uit de jaarschijf 2021 die wij in het meerjareninvesteringsplan presenteren. Uitzondering hierbij zijn die investeringsbudgetten (kredieten) waarbij u besluit de betreffende investering via een separaat raadsvoorstel te willen behandelen.

Beleid autorisatie en soorten budgetten

In de verordening artikel 212 Gemeentewet heeft u in de vergadering van november 2020 hierover het volgende bepaald:

Artikel 6. Autorisatie

De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma. De baten en lasten bestaan uit verschillende soorten budgetten:

1. Exploitatiebudgetten

Dit zijn de reguliere budgetten die incidenteel of structureel in de begroting zijn opgenomen.

a. Autorisatie door de raad vindt plaats op het niveau van programma's;

- b. Het college is bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen middelen;
- c. Het college is bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten binnen een programma aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door de raad vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma;
- d. Voor het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's vraagt het college vooraf goedkeuring aan de raad door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging. Uitzonderingen hierop gelden voor de zogenaamde stelposten die op begrotingsbasis nog niet over de programma's verdeeld kunnen worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de stelpost 'Inhuur derden'.

2. Investeringsbudgetten

Deze budgetten worden ook wel kredieten genoemd. Een investeringsbudget is een afzonderlijk door de raad beschikbaar gesteld geldbedrag voor het uitvoeren van investeringen of projecten. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.

- a. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan voor welke investeringen een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet ingediend moet worden. De overige investeringen worden met het vaststellen van de begroting geautoriseerd;
- b. Indien een investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, dan legt het college voor het aangaan van de verplichting een voorstel aan de raad voor;
- c. Indien bij een kredietaanvraag blijkt dat het noodzakelijke bedrag minimaal 10% hoger is dan het geautoriseerde krediet, dan vraagt het college de raad om autorisatie;
- d. Een investeringskrediet is beschikbaar voor een periode van twee jaar, bij een noodzakelijke verlenging van de beschikbaarheid van het krediet doet het college een voorstel aan de raad;
- e. Het college rapporteert bij de jaarstukken over de stand van zaken en doet indien van toepassing een voorstel voor het afsluiten van restantbudgetten.

3. Reserves

Reserves worden door de raad ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Er vinden geen werkelijke betalingen of ontvangsten plaats ten laste of ten gunste van reserves. De reserves dienen alleen ter dekking van uitgaven.

- a. In het kader van het budgetrecht is de raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De in de begroting bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader;
- b. Voor noodzakelijke wijzigingen in de toevoegingen of onttrekkingen aan een reserve doet het college een apart voorstel aan de raad.

4. Voorzieningen

De voorzieningen worden door de raad ingesteld voor het doen of dekken van specifieke 'verplichte' uitgaven en kwantificeerbare risico's. Bijvoorbeeld op basis van een door de raad vastgesteld beheerplan.

- a. De raad stelt een voorziening in op basis van een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt de raad de hoogte van de jaarlijkse dotatie;
- b. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van het college.

Autonome ontwikkelingen, bestaand beleid en nieuw beleid

In de begroting maken we onderscheid in drie ontwikkelingen: autonome ontwikkelingen, bestaand beleid en nieuw beleid. We lichten deze ontwikkelingen hierna toe:

Autonome ontwikkelingen zijn financiële effecten van eerder door u genomen besluiten, verplichte aanpassingen van budgetten door maatregelen van het Rijk of de provincie en dergelijke. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de financiële verwerking van de besluitvorming rondom de gemeenschappelijke regelingen in juni, de actualisatie van de algemene uitkering en de verwerking van de CAO voor onze medewerkers. De aanpassing kunnen we niet beïnvloeden, maar de hoogte ervan in sommige gevallen wel.

Bestaand beleid heeft betrekking op aanpassing van al beschikbare budgetten. We gaan bepaalde taken anders (meer/intensivering of minder/heroverweging) doen of het budget om de taken op dezelfde wijze uit te voeren moeten we op basis van ervaringscijfers of nieuwe ontwikkelingen aanpassen.

De aanpassing van deze budgetten kunnen we beïnvloeden. Soms zal het effect echter pas na verloop van tijd zichtbaar worden. De aanpassing van taken of contracten kunnen we niet altijd direct in het eerste of tweede jaar financieel vertalen in onze begroting.

Bij nieuw beleid gaat het om middelen voor zaken die we nog niet doen, maar waarvan wij vinden dat we die moeten gaan doen om onze doelstellingen te behalen. Hierbij hebben we de keuze om het wel of niet te doen (wenselijk en noodzakelijk), behalve bij wettelijke verplichtingen. Voor deze voorstellen kunt u een keuze maken.

Exploitatiebudgetten

U autoriseert ons op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met inzet van de daarbij opgenomen middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.

Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.

Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen, de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringskredieten

Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringskredieten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringskredieten. Hiertoe ramen wij een investeringskrediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves, de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving en exploitatiekosten.

Indien bij een kredietaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. Wij zullen u dan ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het krediet beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringskredieten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Reserves en voorzieningen

Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht u om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.

Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen ons mandaat.

Financieel meerjarenperspectief

Algemeen

In deze paragraaf presenteren wij het financieel meerjarenoverzicht. Hier geven wij u inzicht in de financiële ontwikkelingen van ons meerjarenbeeld.

De belangrijkste ontwikkelingen (mutaties > € 100.000) lichten wij toe. Op programmaniveau lichten wij alle voorstellen met een financiële impact groter dan € 25.000 toe. Tevens is, gelet op onze financiële situatie, het door ons voorgestelde dekkingsplan opgenomen. Hierin doen wij voorstellen om de geraamde financiële tekorten te dichten.

In het overzicht zijn de financiële ontwikkelingen vermeld waarvan wij voorstellen deze te honoreren. In de bijlage Alternatieve voorstellen presenteren wij een overzicht van voorstellen die bij ons de zogenaamde zaaglijn niet hebben gehaald. U kunt als raad hierin uiteraard andere keuzes maken en hier voorstellen voor doen. Dit zal wel binnen de beschikbare financiële ruimte plaats moeten vinden, tenzij u ook aanvullende voorstellen in het kader van het dekkingsplan doet.

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo na de 2e bestuursrapportage	4.079	-2.577	1.101	349	-37	209
Mutaties begroting 2021						
1. Wonen, werk en recreatie			-276	192	57	57
2. Fysieke leefomgeving			-342	-31	8	8
3. Sociaal domein			-966	-822	-822	-822
4. Sport, cultuur en onderwijs			-286	-246	-396	-396
5. Inwoners, bestuur en veiligheid			-217	-149	-129	-24
6. Bedrijfsvoering			177	434	411	388
Totaal mutaties begroting			-1.910	-622	-871	-789
Saldo voor bestemming	4.079	-2.577	-807	-273	-908	-581
Mutaties reserves						
Tot en met de 2e bestuursrapportage	2.107	2.769	22	215	205	201
Begroting 2021			-7	-50	-50	-50
Totaal mutaties reserves	2.107	2.769	15	164	154	150
Saldo na bestemming	6.186	193	-792	-109	-753	-430

Toelichting belangrijkste financiële ontwikkelingen

In deze paragraaf lichten wij, vanuit het oogpunt van sturen op hoofdlijnen, de belangrijkste financiële ontwikkelingen toe. Het gaat hierbij om mutaties groter dan € 100.000. Bij de programma's lichten wij de financiële ontwikkelingen groter dan € 25.000 toe.

Naam en omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
----------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Autonome ontwikkelingen

0.4 Overhead - salarisstaat 2021	-693	-603	-603	-603
---	-------------	-------------	-------------	-------------

De personeelslasten stijgen met ingang van 2021 als gevolg van CAO en pensioenpremie. De incidentele stijging van € 90.000 in 2021 is het gevolg van uw besluit om de salariskosten van de voormalige griffier als bovenformatief onder te brengen bij de ambtelijke organisatie. Verder zijn drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen het taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De extra salariskosten worden voor een bedrag van € 292.000 gedekt door het verlagen van dit budget. Zie 6.2 Wijkteams.

0.61 OZB woningen - actualisatie opbrengsten	105	105	105	105
---	------------	------------	------------	------------

Op basis van de werkelijke opbrengsten in de afgelopen jaren kan de raming structureel met een bedrag van € 35.000 naar boven worden bijgesteld.

Bovendien zijn 204 woningen in 2019 opgeleverd, dit betekent met ingang van 2021 een structurele extra opbrengst van ongeveer € 70.000. Het gaat hierbij om de volgende woningen:

Oosterweijden Maurik: 98 woningen
 Voorstraat Lienden: 53 woningen
 Hooghendijk Beusichem: 36 woningen
 Scharenburg Zoelen: 17 woningen

De totale raming kan met € 105.000 worden bijgesteld.

Naam en omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0.8 Overige baten en lasten - vervanging bij ziekte	-275	-275	-275	-275
De afgelopen jaren blijkt dat het budget van € 275.000 voor vervanging in verband met ziekte te laag is. Uit benchmarks met andere gemeenten blijkt ook dat 5% de norm is. Bij de kaderbrief besloot u het budget te verhogen naar 5% van de loonsom.				
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken - leerlingenvervoer	-100	-100	-100	-100
In 2020 heeft de regionale aanbesteding voor een nieuw vervoerssysteem plaatsgevonden. Op basis van het nieuwe contract en de toename van het gebruik van het leerlingenvervoer in de afgelopen jaren moeten wij het budget verhogen.				
6.2 Wijkteams - salarisstaat 2021	292	292	292	292
Drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort zijn bij onze gemeente in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De salariskosten van de medewerkers zijn verwerkt in onze salarisbudgetten. Zie ook de begrotingswijziging 0.4 Overhead - salarisstaat 2021.				
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	-277	-277	-277	-277
Uit de bestuursrapportage 2020 blijkt dat de bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) 2021 structureel met € 277.000 omhoog gaat. In de eerder vastgestelde begroting 2021 was dit € 301.000. Hiervan is € 100.000 meerwerk voor werkzaamheden die wij als gemeente extra door de ODR uit laten voeren. In 2021 onderzoeken hoe we dit anders vorm kunnen geven. Overigens treedt de Omgevingswet per 2022 in werking. Mogelijk leidt dit nog tot andere werkzaamheden en dus een andere bijdrage aan de ODR.				
Bestaand beleid (actualisatie)				
8.3 Wonen en bouwen - bouwleges	148	148	148	148
In 2021 en de volgende jaren verwachten we extra bouwleges van de projecten Het Binnen, De Allarthof, Scharenhof en Oosterweijden. Bovendien hebben wij in de begroting 2020 in verband met de PAS-discussie voorzichtigheidshalve een lage opbrengst geraamd. Daarnaast nemen de legesopbrengsten toe als gevolg van stijgende tarieven. Op basis van deze ontwikkelingen kunnen wij de verwachte opbrengsten € 148.000 hoger ramen. Over de effecten van de invoering van de Omgevingswet is nog onzekerheid. Het zal de komende jaren duidelijk worden wat de gevolgen voor onze opbrengsten aan bouwleges zijn.				
Nieuw beleid - noodzakelijk				
8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven	-400	0	0	0
Eind 2020 leggen wij het woningbouwprogramma en het woonbeleid aan u ter besluitvorming voor. De komende jaren ligt de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor ontstaat een toename van het aantal projecten en bestemmingsplanprocedures. De toename van het aantal projecten is breed. Zowel initiatieven rond wonen, recreëren als duurzaamheidsprojecten (zonneparken en windenergie) worden ingediend of zien we op ons afkomen. Om deze ontwikkelingen, in ieder geval in 2021, goed te kunnen managen is extra ondersteuning noodzakelijk. Het gaat hierbij om functies als projectleider, projectjurist, beleidsmedewerker ruimte en ondersteuning. Alleen dan is het mogelijk om voortvarend projecten op te pakken en de komende jaren te voldoen aan de woningbehoefte. Wij stellen u voor hiervoor een budget van € 400.000 in 2021 beschikbaar te stellen. Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst. Zie ook de voorgestelde begrotingswijziging met de extra geraamde opbrengsten. In de komende jaren krijgen we meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges. Op grond van de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, wordt het mogelijk dat wij per (recreatie)woning/parkeergebied een eenmalige bijdrage ontvangen.				
8.1 Ruimtelijke ordening - vergoeding ruimtelijke initiatieven	75	175	0	0
Op basis van het vast te stellen woningbouwprogramma en het woonbeleid leggen wij de komende jaren de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Voor deze projecten maken wij extra kosten. Zie de voorgestelde begrotingswijziging 8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven. Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst. Vooralsnog gaan we uit van extra opbrengsten voor een bedrag van € 75.000 in 2021 en € 175.000 in 2022. Daarnaast krijgen wij in de komende jaren meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges. Ook biedt de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, de mogelijkheid dat wij per (recreatie)woning/parkeergebied een eenmalige bijdrage ontvangen. Deze extra opbrengsten kunnen wij nog niet kwantificeren en hebben wij nog niet financieel vertaald in deze begroting. Dit zal de komende begrotingen of tussentijds via de bestuursrapportages plaatsvinden.				

Naam en omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
----------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Stelpost - besluitvorming raad

4.2 Onderwijshuisvesting - integraal huisvestingsplan (IHP) 0 0 -150 -150

Het nieuwe IHP is in voorbereiding. Wij bieden u dit voor de zomer 2021 ter bespreking aan. In de wetenschap dat er uit het IHP nieuwe lasten ontstaan, stellen wij u voor om vooruitlopend hierop al een stelpost in de begroting op te nemen van € 150.000 met ingang van 2023. Dit is het eerste jaar dat er daadwerkelijk kosten (kapitaallasten) kunnen ontstaan.

5.6 Media - bibliotheekwerk en leesstimulering -150 -109 -109 -109

Vanwege de aanpak van taalachterstanden bij kinderen en laaggeletterdheid bij volwassenen is in 2021 een extra budget van € 80.000 nodig en structureel van € 109.000.

Voor het implementeren van het nieuwe model bibliotheekwerk en leesstimulering is in 2021 incidenteel een budget van maximaal € 70.000 nodig.

Dekkingsplan

De meeste gemeenten in Nederland hebben moeite hun financiële huishouding op orde te houden. Dit geldt helaas ook voor onze gemeente. Wij zijn daarom gedwongen aanvullende, en vaak minder populaire, voorstellen te doen om het financieel meerjarenperspectief sluitend te krijgen.

Hiervoor doen wij u de volgende voorstellen:

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0.10 Mutaties reserves - vrijval reserve BT Doejenburg II			750			
0.8 Overige baten en lasten - strategische opgaven coalitieakkoord			15			
0.8 Overige baten en lasten - budget vervanging bij ziekte			175	125	75	25
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+ - dekking vroegsignalering			35			
0.61 OZB woningen - dekking begrotingstekort					650	650
Totaal dekkingsplan			975	125	725	675

Toelichting dekkingsplan

Naam en omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
----------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

0.10 Mutaties reserves - vrijval reserve
BT Doejenburg II 750

Gelet op de grondverkoop in de afgelopen maanden kan een deel van de reserve Bedrijventerrein Doejenburg II vrijvallen. Sinds juli 2020 hebben we bijna 1,5 ha verkocht en liggen er overeenkomsten klaar voor nog eens ruim 0,8 ha. Het gedeelte waar nog geen optie op rust is afgenomen van 3,5 ha naar 1,8 ha. De reserve kan op basis van de ontwikkelingen met een bedrag van bijna € 1,7 miljoen naar beneden bijgesteld worden.

Als we alleen kijken naar de kavels die zijn verkocht ten opzichte van juli, dan zijn vier kavels verkocht en/of in erfpacht uitgegeven. Hiervoor was in de reserve € 750.000 opgenomen. Dit bedrag kan vrijvallen.

0.61 OZB woningen - dekking
begrotingstekort 650 650

Gelet op onze doelstelling een financieel solide gemeente te zijn met een structureel sluitende begroting zien wij ons genoodzaakt tot het maken van vervelende keuzes. Om het begrotingstekort terug te brengen stellen wij u voor voorlopig een tariefsverhoging door te voeren voor de onroerende zaakbelastingen van 10% met ingang van 2023. Dit levert onze gemeente een structureel bedrag op van ca. € 650.000.

De lasten voor een gemiddelde woning met een WOZ-waarde van € 275.000 nemen hierdoor per jaar toe met een bedrag van ca. € 40 met ingang van 2023.

Het is onze uitdaging om in de komende periode onze kosten te reduceren en onze inkomsten te verhogen. Op het gebied van een kostenreductie hebben wij gelet op de eerdere bezuinigingsrondes en de door een onafhankelijk bureau in 2019 uitgevoerde begrotingsscan geen hoge verwachtingen, maar wij gaan in 2021 onze budgetten opnieuw kritisch beoordelen op besparingsmogelijkheden. De verhoging van onze inkomsten biedt volgens ons meer mogelijkheden. Onder andere op basis van de in december te behandelen nota kostenverhaal en het verhogen van de kostendekkendheid van onze leges. Het is onze ambitie de voorgestelde belastingverhoging (deels) terug te kunnen draaien.

Naam en omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0.8 Overige baten en lasten - budget vervanging bij ziekte	175	125	75	25
Wij gaan altijd uiterst kritisch om met de vervanging wegens ziekte, desondanks is verhoging van het budget absoluut noodzakelijk. Bij de vaststelling van de kaderbrief bent u daarom akkoord gegaan met het verhogen van het budget voor vervanging bij ziekte. Gelet op de financiële uitdaging zijn keuzes noodzakelijk en uiteraard moet onze organisatie daar ook een bijdrage aan leveren. Wij stellen daarom voor het bedrag gefaseerd in te voeren. Dit betekent wel een risico, omdat de afgelopen jaren is gebleken dat de beoogde verhoging naar 5% absoluut noodzakelijk is. Dit percentage is bij veel gemeenten al gebruikelijk.				
0.8 Overige baten en lasten - strategische opgaven coalitieakkoord	15			
In het coalitieakkoord is € 450.000 beschikbaar gesteld voor de strategische opgaven. Hiervan is nog € 15.000 beschikbaar. Wij stellen u in het kader van het dekkingsplan voor dit budget vrij te laten vallen.				
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+ - dekking vroegsignalering	35			
In verband met een wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening is onze gemeente met ingang van 2021 verplicht een systeem van vroegsignalering in te richten. De geschatte uitvoeringskosten voor 2021 bedragen € 35.000. Deze kunnen ten laste worden gebracht van het preventiebudget.				
Totaal dekkingsplan	975	125	725	675

Financieel meerjarenperspectief na dekkingsplan

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo begroting voor dekkingsplan	6.186	193	-792	-109	-753	-430
Totaal dekkingsplan			975	125	725	675
Saldo na dekkingsplan	6.186	193	183	16	-28	245

Financiële ontwikkelingen

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Autonome ontwikkelingen			-1.211	-710	-705	-725
Bestaand beleid (actualisatie)			153	101	94	196
Nieuw beleid - noodzakelijk			-587	54	-43	-43
Nieuw beleid - wenselijk			-117	-23	-23	-23
Stelpost - besluitvorming raad			-153	-92	-242	-242
Technische wijzigingen			-2	-3	-3	-3
Totaal mutaties begroting			-1.917	-673	-922	-840

Autonome ontwikkelingen

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			-198	-277	-277	-277
2. Fysieke leefomgeving			-402	-82	-82	-82
3. Sociaal domein			-337	-245	-245	-245
4. Sport, cultuur en onderwijs			-155	-155	-155	-155
5. Inwoners, bestuur en veiligheid			-189	-106	-81	-81
6. Bedrijfsvoering			71	155	135	115
Totaal autonome ontwikkelingen			-1.210	-710	-705	-725

Toelichting autonome ontwikkelingen

In deze paragraaf presenteren wij de verschillen groter dan € 25.000.

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			-277	-277	-277	-277
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)			-277	-277	-277	-277
Uit de bestuursrapportage 2020 blijkt dat de bijdrage aan de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) 2021 structureel met € 277.000 omhoog gaat. In de eerder vastgestelde begroting 2021 was dit € 301.000. Hiervan is € 100.000 meerwerk voor werkzaamheden die wij als gemeente extra door de ODR uit laten voeren. In 2021 onderzoeken hoe we dit anders vorm kunnen geven. Overigens treedt de Omgevingswet per 2022 in werking. Mogelijk leidt dit nog tot andere werkzaamheden en dus een andere bijdrage aan de ODR.						
2. Fysieke leefomgeving			-53	-53	-53	-53
7.3 Afval - Avri			77	77	77	77
De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling hebben we aangepast op basis van de begroting 2021 van de Avri. Het voordeel betreft een hogere BTW teruggave. De kosten van Avri stijgen, waardoor we meer BTW kunnen declareren. Dit levert per saldo een voordeel van € 77.000 op.						
Verschillende taakvelden - IBOR 2021 (Avri)			-130	-130	-130	-130
Wij stellen voor onze begroting aan te passen volgens de begroting Integraal Beheer Openbare Ruimte 2021 van de Avri.						
3. Sociaal domein			49	49	49	49
6.2 Wijkteams - salarisstaat 2021			292	292	292	292
Drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort zijn bij onze gemeente in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De salariskosten van de medewerkers zijn verwerkt in onze salarisbudgetten. Zie ook de begrotingswijziging 0.4 Overhead - salarisstaat 2021.						
6.4 Begeleide Participatie - begroting GR Werkzaam			-82	-82	-82	-82
Op basis van de begroting van de uitvoerende organisatie GR Werkzaam Rivierenland en de te ontvangen rijksbijdrage voor mensen met een indicatie voor sociale werkvoorziening dienen onze budgetten aangepast te worden. De rijksbijdrage is onvoldoende om alle uitvoeringskosten te dekken. Dit is omdat de rijksbijdrage wordt berekend met een kleiner aantal WSW'ers dan wij in werkelijkheid hebben. Daarnaast loopt er nog een onderzoek bij GR Werkzaam Rivierenland over de verdeelsystematiek. De structureel hogere kosten bedragen ruim € 82.000. Wij stellen u voor het budget aan te passen.						
7.1 Volksgezondheid - jeugdgezondheidszorg			-57	-57	-57	-57
De kosten voor het uitvoeren van onze wettelijke taak op het gebied van de jeugdgezondheidszorg stijgen door de verhoging van de lonen (CAO sociaal werk). Daarnaast neemt het aantal kinderen toe. Wij verwachten een toename van 850 naar 948. Het totale budget dient met € 57.000 verhoogd te worden.						
Verschillende taakvelden - actualisatie begroting GGD			-104	-104	-104	-104
De begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen hebt u in de raadsvergadering van 23 juni 2020 vastgesteld. Voor de begroting van de GGD betekent dit een extra structurele last van in totaal € 104.123.						
4. Sport, cultuur en onderwijs			-134	-134	-134	-134
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - verschillende ontwikkelingen			-34	-34	-34	-34
Wij stellen voor de begroting aan te passen voor diverse autonome ontwikkelingen. Het gaat hierbij onder andere om stijging van de exploitatiekosten van de gemeentelijke woningen en een lagere opbrengst van grondverkoop vanwege vermindering aantal te verkopen gronden en gebouwen.						
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken - leerlingenvervoer			-100	-100	-100	-100
In 2020 heeft de regionale aanbesteding voor een nieuw vervoersysteem plaatsgevonden. Op basis van het nieuwe contract en de toename van het gebruik van het leerlingenvervoer in de afgelopen jaren moeten wij het budget verhogen.						

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
5. Inwoners, bestuur en veiligheid			-95	-95	-95	-95
1.1 Crisisbeheersing - VRGZ			-95	-95	-95	-95
De bijdrage aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) hebben wij aangepast conform begroting 2021 van de VRGZ.						
6. Bedrijfsvoering			-928	-838	-838	-838
0.4 Overhead - salarisstaat 2021			-693	-603	-603	-603
De personeelslasten stijgen met ingang van 2021 als gevolg van CAO en pensioenpremie. De incidentele stijging van € 90.000 in 2021 is het gevolg van uw besluit om de salariskosten van de voormalige griffier als bovenformatief onder te brengen bij de ambtelijke organisatie. Verder zijn drie medewerkers van Stichting MEE Gelderse Poort in dienst getreden. Hiervoor is bestaand budget binnen het taakveld Wijkteams naar beneden bijgesteld. De extra salariskosten worden voor een bedrag van € 292.000 gedekt door het verlagen van dit budget. Zie 6.2 Wijkteams.						
0.4 Overhead - stelpost individueel keuzebudget (IKB)			-35	-35	-35	-35
We ramen de loonkosten, inclusief het bedrag voor het IKB. In de praktijk nemen medewerkers verlof op uit het IKB. Het IKB keren we dan niet uit in salaris. Met deze stelpost verlagen we de salariskosten. Op basis van ervaringscijfers blijkt dat medewerkers vaker kiezen voor salaris in plaats van verlof. Als gevolg hiervan stellen wij voor de stelpost te verlagen.						
0.5 Treasury - beleggingen			-30	-30	-30	-30
Wij verwachten de komende jaren op basis van de bijgestelde regelgeving en winstverwachtingen (wegens grote investeringen) een structureel lagere dividenduitkering van Vitens.						
0.61 OZB woningen - actualisatie opbrengsten			105	105	105	105
Op basis van de werkelijke opbrengsten in de afgelopen jaren kan de raming structureel met een bedrag van € 35.000 naar boven worden bijgesteld. Bovendien zijn 204 woningen in 2019 opgeleverd, dit betekent met ingang van 2021 een structurele extra opbrengst van ongeveer € 70.000. Het gaat hierbij om de volgende woningen: Oosterweijden Maurik: 98 woningen Voorstraat Lienden: 53 woningen Hooghendijk Beusichem: 36 woningen Scharenburg Zoelen: 17 woningen De totale raming kan met € 105.000 worden bijgesteld.						
0.8 Overige baten en lasten - vervanging bij ziekte			-275	-275	-275	-275
De afgelopen jaren blijkt dat het budget van € 275.000 voor vervanging in verband met ziekte te laag is. Uit benchmarks met andere gemeenten blijkt ook dat 5% de norm is. Bij de kaderbrief besloot u het budget te verhogen naar 5% van de loonsom.						

Bestaand beleid (actualisatie)

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			196	196	196	196
2. Fysieke leefomgeving			51	-8	-8	-8
3. Sociaal domein			-5	-5	-5	-5
5. Inwoners, bestuur en veiligheid			-57	-13	-18	87
6. Bedrijfsvoering			-31	-68	-71	-74
Totaal bestaand beleid (actualisatie)			154	102	94	196

Toelichting financiële ontwikkelingen bestaand beleid (actualisatie)

Bij dit onderdeel lichten wij de belangrijkste voorstellen om het bestaande beleid in de begroting te wijzigen toe. Het gaat hierbij om mutaties groter € 25.000.

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			196	196	196	196
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - erfpacht BT Doejenburg II			48	48	48	48
In 2020 zijn tot en met september drie grondverkoop op bedrijventerrein Doejenburg II in erfpacht uitgegeven. Dit levert een structurele opbrengst op van € 47.500.						
8.3 Wonen en bouwen - bouwleges			148	148	148	148
In 2021 en de volgende jaren verwachten we extra bouwleges van de projecten Het Binnen, De Allarthof, Scharenhof en Oosterweijden. Bovendien hebben wij in de begroting 2020 in verband met de PAS-discussie voorzichtigheidshalve een lage opbrengst geraamd. Daarnaast nemen de legesopbrengsten toe als gevolg van stijgende tarieven. Op basis van deze ontwikkelingen kunnen wij de verwachte opbrengsten € 148.000 hoger ramen. Over de effecten van de invoering van de Omgevingswet is nog onzekerheid. Het zal de komende jaren duidelijk worden wat de gevolgen voor onze opbrengsten aan bouwleges zijn.						
2. Fysieke leefomgeving			51	-8	-8	-8
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie - baggeren watergangen			-30	-30	-30	-30
Uit de voorlopige evaluatie van het laatste baggerproject in 2020 blijkt geen financiële meevaller. Met dit gegeven en de prognose voor de toekomst is de voorziening niet toereikend. We verhogen de storting structureel met € 30.000, zodat we voldoende middelen hebben voor de komende jaren.						
7.2 Riolering - verevening met voorziening GRP			27	-32	-32	-32
We hebben opnieuw gekeken naar onze werkzaamheden voor riolering. In 2021 maken we meer uren en vanaf 2022 minder uren. Het gevolg is dat we in 2021 meer overheadkosten kunnen verrekenen met de voorziening GRP en van 2022 minder dan eerder begroot. Dit is een voordeel in 2021 en vanaf 2022 een nadeel voor onze begroting.						
7.5 Begraafplaatsen - onderhoud en grafrechten			54	54	54	54
Na het vaststellen van het nieuwe beleidsplan ontvingen we de werkbegroting 2021 IBOR van Avri. Hieruit blijkt dat de kosten voor de begraafplaatsen met € 80.000 toenemen. Verder zijn als gevolg van een lagere korting op het afkopen van onderhoud de baten toegenomen. Per saldo onttrekken we structureel € 54.000 meer uit de voorziening dan eerder begroot.						

Nieuw beleid

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			-410	135		
2. Fysieke leefomgeving			-110	-81	-43	-43
3. Sociaal domein			-80			
5. Inwoners, bestuur en veiligheid			-2	-2	-2	-2
6. Bedrijfsvoering			-102	-21	-21	-21
Totaal nieuw beleid			-704	31	-66	-66

Nieuw beleid - noodzakelijk

Toelichting ontwikkelingen

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			-390	135		
8.1 Ruimtelijke ordening - Omgevingswet			-65	-40		
Door de coronacrisis en het uitstellen van de invoering van de Omgevingswet tot 1 januari 2022 is het noodzakelijk om de programmamanager voor de Omgevingswet (langer) in te huren. In 2021 werken we verder aan de implementatie, integrale (raads)werkgroepen, regionale bijeenkomsten en het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Na de invoering in 2022 gaat het om de begeleiding en afstemming van de producten en systemen om deze vervolgens goed te borgen en de evaluatie.						
8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven			-400			
Eind 2020 leggen wij het woningbouwprogramma en het woonbeleid aan u ter besluitvorming voor. De komende jaren ligt de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor ontstaat een toename van het aantal projecten en bestemmingsplanprocedures. De toename van het aantal projecten is breed. Zowel initiatieven rond wonen, recreëren als duurzaamheidsprojecten (zonneparken en windenergie) worden ingediend of zien we op ons afkomen. Om deze ontwikkelingen, in ieder geval in 2021, goed te kunnen managen is extra ondersteuning noodzakelijk. Het gaat hierbij om functies als projectleider, projectjurist, beleidsmedewerker ruimte en ondersteuning. Alleen dan is het mogelijk om voortvarend projecten op te pakken en de komende jaren te voldoen aan de woningbehoefte. Wij stellen u voor hiervoor een budget van € 400.000 in 2021 beschikbaar te stellen.						
Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst. Zie ook de voorgestelde begrotingswijziging met de extra geraamde opbrengsten.						
In de komende jaren krijgen we meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges.						
Op grond van de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, wordt het mogelijk dat wij per (recreatie)woning/parkeergebied een eenmalige bijdrage ontvangen.						
8.1 Ruimtelijke ordening - vergoeding ruimtelijke initiatieven			75	175		
Op basis van het vast te stellen woningbouwprogramma en het woonbeleid leggen wij de komende jaren de focus op meer bouwen voor onze inwoners om aan de vraag te kunnen voldoen. Voor deze projecten maken wij extra kosten. Zie de voorgestelde begrotingswijziging 8.1 Ruimtelijke ordening - ruimtelijke initiatieven.						
Deze kosten brengen wij deels in rekening bij de projectontwikkelaars via een voorovereenkomst/antérieure overeenkomst. Vooralsnog gaan we uit van extra opbrengsten voor een bedrag van € 75.000 in 2021 en € 175.000 in 2022.						
Daarnaast krijgen wij in de komende jaren meer structurele inkomsten uit onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en leges. Ook biedt de nieuwe Nota Kostenverhaal, welke wij u voor behandeling in december voorleggen, de mogelijkheid dat wij per (recreatie)woning/parkeergebied een eenmalige bijdrage ontvangen. Deze extra opbrengsten kunnen wij nog niet kwantificeren en hebben wij nog niet financieel vertaald in deze begroting. Dit zal de komende begrotingen of tussentijds via de bestuursrapportages plaatsvinden.						
2. Fysieke leefomgeving			-87	-82	-43	-43
0.4 Overhead - gegevensbeheerder openbare ruimte			30	30	30	30
Deze noodzakelijke expertise huren wij steeds in. Door deze functionaris in dienst te nemen zijn we goedkoper uit en kunnen we starten met duurzaam gegevensbeheer. Dit is belangrijk voor onze dienstverleningsovereenkomst met de Avri en uitvragen voor groen, openbare verlichting, straatmeubilair en weg- en rioolbeheer, maar ook in aansluiting op onze behoefte aan datagericht werken.						
7.4 Milieu(beheer) - beleidsmedewerker duurzaamheid			-42	-42	-42	-42
Onze gemeente heeft geen (beleids)medewerker afval. We zien juist dat op dit terrein meer afstemming en beleidskeuzes worden gevraagd van onze gemeente. Deze medewerker kan ook de interne afstemming van het regionale uitvoeringsplan klimaat adaptatie (RAS) en de uitvoering daarvan oppakken. Wij stellen u voor een structureel budget van € 42.000 beschikbaar te stellen.						
7.4 Milieu(beheer) - duurzaamheid en milieu			-34	-34		
Voor het versterken van de ontwikkeling van duurzaamheid is een structurele aanpak van informatie, communicatie en participatie (intern en extern) noodzakelijk. Ook hebben wij behoefte aan algemene ondersteuning bij de organisatie van bijeenkomsten en ander regel- en onderzoekwerk. Hiervoor vragen wij voor 2021 en 2022 een extra budget van € 33.500.						

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
7.4 Milieu(beheer) - ontwikkeling advies en energiebewustzijn			-41	-36	-31	-31
We vragen budget voor een cofinanciering bij de zogenaamde Regeling Reductie Energiegebruik (RRE-regeling) voor de regionale energieloketten en een bijdrage aan eCoBuren. Bij het laatste gaat het om een aflopende bijdrage voor het opstarten van de lokale energiecoöperatie en een bijdrage voor een pakket aan diensten die voor onze gemeente uitgevoerd wordt. Het gaat hierbij om een lokale energiemarkt, informatieve energiecafés etc. In 2021 werken we verder aan het maken van prestatieafspraken met eCoBuren. Het gaat dan vooral om de activiteiten die zij voor ons de komende jaren gaan realiseren.						
3. Sociaal domein			-30			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - participatieraad			-10			
Er is budget nodig voor training en scholing van de participatieraad en het organiseren van netwerkbijeenkomsten. Daarnaast moet de werving van een voorzitter en leden plaats gaan vinden. In totaal is hiervoor een budget van € 10.000 noodzakelijk. Wij stellen u voor dit bedrag beschikbaar te stellen.						
7.1 Volksgezondheid - gezondheidsbeleid			-20			
Voor de evaluatie van het huidige beleid en het organiseren bijeenkomsten in het kader van onze ambities inzake het nieuwe gezondheidsbeleid is voor 2021 een budget van € 20.000 noodzakelijk.						
6. Bedrijfsvoering			-81			
04. Overhead - procesmanager IBOR			-81			
Onze gemeente heeft met de Avri een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten. Zij voeren voor ons het onderhoud uit in de openbare ruimte, de zogenaamde IBOR-taken en daarnaast de taken op het gebied van afval. De kosten voor de uitvoering van de IBOR-taken binnen het contract met Avri bedragen ruim € 2,6 miljoen. Het gaat hier om een groot budget dat sturing vraagt. In 2019 zijn we hiermee gestart door een contractmanager Avri-IBOR in te huren. Hierdoor heeft de regie op IBOR in 2019 een positieve ontwikkeling doorgemaakt: de DVO is herzien en de regionale samenwerking is weer in gang gezet. Om deze lijn door te kunnen trekken hebben wij behoefte aan een procesmanager IBOR voor 32 uur per week. Wij stellen u voor een budget van € 81.000 beschikbaar te stellen. In afwachting van de resultaten van het onderzoek naar de IBOR-taken is dit voorlopig alleen voor 2021.						
Totaal nieuw beleid - noodzakelijk			-588	53	-43	-43

Nieuw beleid - wenselijk

Toelichting ontwikkelingen

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			-20			
3.4 Economische promotie - nota recreatie en toerisme			-20			
Om een impuls te geven aan onze ambities op economisch gebied willen wij een nota recreatie en toerisme opstellen. Hiervoor is een eenmalig budget van € 20.000 noodzakelijk.						
2. Fysieke leefomgeving			-24			
2.5 Openbaar vervoer - duurzame veerverbinding			-14			
Uiterwaarde is voornemens de verenvloot te verduurzamen door de veren elektrisch te laten varen. Voor onze gemeente geldt dit voor het voetveer tussen Rhenen en Lienden. Dit betekent voor onze bijdrage in 2021 een uitzetting met € 13.735.						
7.4 Milieu(beheer) - nota dierenwelzijn			-10			
In ons coalitieakkoord hebben wij het opstellen van een nota dierenwelzijn in 2021 opgenomen. De juiste expertise om een beleid voor dierenwelzijn specifiek voor onze gemeente te ontwikkelen is binnen onze organisatie niet aanwezig. Voor het opstellen van deze nota is daarom incidenteel een budget van € 10.000 voor externe ondersteuning nodig.						

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3. Sociaal domein			-50			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - kerngerichte zorg			-50			
In het kader van kerngerichte zorg lopen er twee pilots met een dorpscontactpersoon in Kerk-Avezaath en stadscontactpersoon in Buren-Stad en Asch. Deze werkwijze past binnen de visie van kerngericht werken, leefbaarheid en transformatie. Beide contactpersonen voeren activiteiten uit in het kader leefbaarheid en preventieve zorg. In 2021 gaan wij evalueren en bekijken wij of voortzetting gewenst is gezien de uitvoering van de strategische opgaven Kerngericht Werken en Transformatie op het Sociaal Domein. Om te voorkomen dat er een lacune ontstaat willen wij de projecten in 2021 voortzetten. Wij stellen u voor hier in 2021 € 50.000 beschikbaar te stellen.						
5. Inwoners, bestuur en veiligheid			-2	-2	-2	-2
1.2 Openbare orde en veiligheid - opvang zwerfdieren			-2	-2	-2	-2
Voor het opvangen van zwerfdieren (onder andere vogels) willen wij een bedrag aan de Wildopvang Onder de Regenboog in Eck en Wiel beschikbaar stellen. Dit is een bijdrage voor de opvang van dieren die niet onder de wettelijke taak vallen. Hiervoor is een structureel budget van € 2.000 noodzakelijk.						
6. Bedrijfsvoering			-21	-21	-21	-21
0.4 Overhead - waardering personeel			-21	-21	-21	-21
Als goed werkgever is het wenselijk om zo nu en dan iets te kunnen doen in het kader van waardering naar het personeel. Hierbij valt te denken aan het organiseren van een teambijeenkomst op een locatie buiten het gemeentehuis of het verstrekken van een kerstattentie. We stellen hierbij de voorwaarde dat dit budget besteed wordt bij lokale ondernemers om de lokale economie te stimuleren. Wij gaan uit van een bedrag van € 50 per persoon (ongeveer 200 mensen, inclusief externen). Over dit bedrag is belasting verschuldigd vanwege het overschrijden van de vrije ruimte. Het totale benodigde budget ramen wij op € 21.000.						
Totaal nieuw beleid - wenselijk			-117	-23	-23	-23

Stelpost besluitvorming raad

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen, werk en recreatie			0	20	20	20
3.1 Economische ontwikkeling - uitwerking Nota Economie			-20			
Wij bieden u de nota Economie voor behandeling in december 2020 aan. Voor de uitwerking van een aantal onderwerpen is budget voor de proceskosten nodig. We stellen u voor hier in afwachting van uw besluitvorming een voorlopig bedrag van € 20.000 voor 2021 op te nemen.						
3.4 Economische promotie - toeristenbelasting arbeidsmigranten			20	20	20	20
In december bieden wij u de nota Kostenverhaal ter vaststelling aan. Een van onze voorstellen betreft het heffen van toeristenbelasting voor overnachtingen in panden waarin arbeidsmigranten gehuisvest worden. De verwachte extra opbrengst hiervan is € 20.000 per jaar.						
4. Sport, cultuur en onderwijs			-150	-109	-259	-259
4.2 Onderwijshuisvesting - integraal huisvestingsplan (IHP)					-150	-150
Het nieuwe IHP is in voorbereiding. Wij bieden u dit voor de zomer 2021 ter bespreking aan. In de wetenschap dat er uit het IHP nieuwe lasten ontstaan, stellen wij u voor om vooruitlopend hierop al een stelpost in de begroting op te nemen van € 150.000 met ingang van 2023. Dit is het eerste jaar dat er daadwerkelijk kosten (kapitaallasten) kunnen ontstaan.						
5.6 Media - bibliotheekwerk en leesstimulering			-150	-109	-109	-109
Vanwege de aanpak van taalachterstanden bij kinderen en laaggeletterdheid bij volwassenen is in 2021 een extra budget van € 80.000 nodig en structureel van € 109.000. Voor het implementeren van het nieuwe model bibliotheekwerk en leesstimulering is in 2021 incidenteel een budget van maximaal € 70.000 nodig.						

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
5. Inwoners, bestuur en veiligheid			-3	-3	-3	-3
0.1 Bestuur - jongerenraad			-3	-3	-3	-3
In verband met het instellen van een jongerenraad in onze gemeente is een structureel budget van € 2.600 noodzakelijk. Wij stellen u voor dit budget beschikbaar te stellen.						
Totaal stelpost - besluitvorming raad			-153	-92	-242	-242

Overzicht van baten en lasten - taakvelden

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten						
1. Wonen, werk en recreatie						
3.1 Economische ontwikkeling						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	21.184	960	1.624	139	108	109
3.4 Economische promotie	257	166	240	240	240	240
8.1 Ruimtelijke Ordening	237	138	211	300	125	125
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	61	750	796	251	894	59
8.3 Wonen en bouwen	906	1.108	1.155	1.145	1.135	1.135
Totaal baten 1. Wonen, werk en recreatie	22.645	3.122	4.026	2.075	2.502	1.668
2. Fysieke leefomgeving						
2.1 Verkeer en vervoer	201	1.277	226	139	89	89
2.2 Parkeren			1	1	1	1
2.5 Openbaar vervoer	16	16	16	16	16	16
5.7 Openb.groen en (openlucht) recreatie	193	80	30	38	38	38
7.2 Riolering	2.727	2.819	3.186	3.135	3.115	3.204
7.3 Afval	2.106	2.640	2.982	2.982	2.982	2.982
7.4 Milieu(beheer)	45	5	5	5	5	5
7.5 Begraafplaatsen	382	364	418	416	416	416
Totaal baten 2. Fysieke leefomgeving	5.670	7.201	6.864	6.732	6.662	6.751
3. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	32					
6.2 Wijkteams						
6.3 Inkomensregelingen	4.583	11.116	4.541	4.846	4.846	4.846
6.4 Begeleide participatie	418					
6.5 Arbeidsparticipatie						
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10		15	15	15	15
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	193	275	295	295	295	295
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-						
6.81 Geëscaleerde zorg 18+						
6.82 Geëscaleerde zorg 18-						
7.1 Volksgezondheid						
Totaal baten 3. Sociaal domein	5.236	11.391	4.851	5.156	5.156	5.156
4. Sport, cultuur en onderwijs						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	277	347	147	147	147	147
4.2 Onderwijshuisvesting	559	40	50	50	50	50
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	224	533	521	545	545	545
5.1 Sportbeleid en activering						
5.2 Sportaccommodaties	36	1	1	1	1	1
5.3 Cultuurpres. -prod. -participatie						
5.4 Musea	1	2	2	2	2	2
5.5 Cultureel erfgoed	74	73	84	84	84	84
5.6 Media						
Totaal baten 4. Sport, cultuur en onderwijs	1.171	996	805	829	829	829

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
5. Inwoners, bestuur en veiligheid						
0.1 Bestuur	137	103	99	99	99	99
0.2 Burgerzaken	358	285	335	246	226	425
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer			20	20	20	20
1.2 Openbare orde en veiligheid	58	8	44	28	28	28
Totaal baten 5. Inwoners, bestuur en veiligheid	553	396	498	393	373	572
6. Bedrijfsvoering						
0.10 Mutaties reserves	7.034	10.550	1.400	184	174	170
0.4 Overhead	781	1.060	1.077	997	980	980
0.5 Treasury	106	42	67	63	61	61
0.61 OZB Woningen	4.054	4.786	5.100	5.100	5.100	5.100
0.62 OZB niet-woningen	1.739	2.023	2.114	2.114	2.114	2.114
0.64 Belastingen overig	1.439	1.437	1.417	164	144	124
0.7 Alg. uitk. en ov. uitk. gemeentefonds	32.900	35.166	35.539	35.578	35.611	35.783
0.8 Overige baten en lasten	15					
Totaal baten 6. Bedrijfsvoering	48.068	55.064	46.714	44.200	44.184	44.332
Totaal baten	83.343	78.170	63.758	59.385	59.706	59.308
Lasten						
1. Wonen, werk en recreatie						
3.1 Economische ontwikkeling	192	224	132	191	191	191
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.254	1.015	1.635	148	113	109
3.4 Economische promotie	145	140	124	104	101	101
8.1 Ruimtelijke Ordening	920	2.123	1.707	850	810	810
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven)	189	788	836	292	932	94
8.3 Wonen en bouwen	2.786	2.829	2.778	2.778	2.778	2.778
Totaal lasten 1. Wonen, werk en recreatie	18.486	7.119	7.212	4.363	4.925	4.083
2. Fysieke leefomgeving						
2.1 Verkeer en vervoer	5.146	5.079	4.689	4.625	4.944	4.964
2.2 Parkeren		1	23	23	23	23
2.5 Openbaar vervoer	3	6	23	9	9	9
5.7 Openb. groen en (openlucht) recreatie	2.394	2.579	2.066	2.056	2.061	2.061
7.2 Riolering	2.395	2.464	2.784	2.767	2.747	2.836
7.3 Afval	1.865	2.380	2.631	2.631	2.631	2.631
7.4 Milieu(beheer)	190	538	591	256	217	217
7.5 Begraafplaatsen	382	390	476	460	459	459
Totaal lasten 2. Fysieke leefomgeving	12.375	13.437	13.283	12.827	13.091	13.200
3. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.698	1.756	1.737	1.718	1.726	1.726
6.2 Wijkteams	932	1.148	731	699	699	699
6.3 Inkomensregelingen	5.094	11.858	5.449	5.720	5.720	5.720
6.4 Begeleide participatie	2.511	2.608	2.516	2.559	2.604	2.604
6.5 Arbeidsparticipatie	352	473	420	440	455	455
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	679	792	923	923	923	923
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.983	2.738	2.844	2.809	2.809	2.809
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.477	6.042	5.442	5.447	5.447	5.447
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	304	369	389	389	389	389
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	549	466	469	468	468	468
7.1 Volksgezondheid	1.083	1.239	1.331	1.311	1.304	1.304
Totaal lasten 3. Sociaal domein	21.662	29.489	22.251	22.483	22.544	22.544

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
4. Sport, cultuur en onderwijs						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	833	815	701	685	685	681
4.2 Onderwijshuisvesting	964	1.271	979	973	1.119	1.110
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.038	1.463	1.429	1.453	1.453	1.453
5.1 Sportbeleid en activering	24	17	2	2	2	2
5.2 Sportaccommodaties	410	558	264	251	251	251
5.3 Cultuurpres. -prod. -participatie	12	21	53	38	38	38
5.4 Musea	12	16	20	20	20	20
5.5 Cultureel erfgoed	199	369	273	273	272	272
5.6 Media	152	160	289	248	248	248
Totaal lasten 4. Sport, cultuur en onderwijs	3.644	4.690	3.995	3.943	4.088	4.075
5. Inwoners, bestuur en veiligheid						
0.1 Bestuur	2.580	1.838	1.821	1.763	1.754	1.754
0.2 Burgerzaken	936	578	705	619	624	703
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	2.038	2.135	2.255	2.255	2.239	2.239
1.2 Openbare orde en veiligheid	280	442	393	323	323	323
Totaal lasten 5. Inwoners, bestuur en veiligheid	5.834	4.993	5.174	4.960	4.940	5.019
6. Bedrijfsvoering						
0.10 Mutaties reserves	4.928	7.781	1.385	20	20	20
0.4 Overhead	9.356	9.499	9.924	9.712	9.666	9.603
0.5 Treasury	19	11	6	-2	-4	3
0.61 OZB Woningen	415	408	479	364	364	364
0.62 OZB niet-woningen	50	33	79	79	79	79
0.64 Belastingen overig	70	127	124	124	124	124
0.7 Alg.uitk. en ov. uitg. gemeentefonds	3	3	9	9	9	9
0.8 Overige baten en lasten	322	392	636	620	620	620
Totaal lasten 6. Bedrijfsvoering	15.163	18.254	12.641	10.926	10.878	10.822
Totaal lasten	77.164	77.982	64.556	59.502	60.466	59.743
Saldo						
1. Wonen, werk en recreatie						
3.1 Economische ontwikkeling	-192	-224	-132	-191	-191	-191
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.930	-54	-11	-9	-4	
3.4 Economische promotie	112	26	116	136	139	139
8.1 Ruimtelijke Ordening	-683	-1.985	-1.497	-550	-685	-685
8.2 Grondexploitaties (niet bedrijven)	-128	-39	-39	-41	-38	-35
8.3 Wonen en bouwen	-1.880	-1.722	-1.623	-1.633	-1.643	-1.643
Totaal saldo 1. Wonen, werk en recreatie	4.159	-3.998	-3.186	-2.288	-2.422	-2.415
2. Fysieke leefomgeving						
2.1 Verkeer en vervoer	-4.945	-3.802	-4.463	-4.486	-4.854	-4.875
2.2 Parkeren		-1	-22	-22	-22	-22
2.5 Openbaar vervoer	13	11	-6	7	7	7
5.7 Openb.groen en (openlucht) recreatie	-2.201	-2.499	-2.036	-2.018	-2.023	-2.023
7.2 Riolerig	332	355	402	368	368	368
7.3 Afval	241	260	352	352	352	352
7.4 Milieu(beheer)	-145	-533	-586	-251	-212	-212
7.5 Begraafplaatsen		-26	-58	-43	-43	-43
Totaal saldo 2. Fysieke leefomgeving	-6.705	-6.235	-6.417	-6.093	-6.427	-6.448

Taakvelden (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.666	-1.756	-1.737	-1.718	-1.726	-1.726
6.2 Wijkteams	-932	-1.148	-731	-699	-699	-699
6.3 Inkomensregelingen	-511	-742	-907	-874	-874	-874
6.4 Begeleide participatie	-2.093	-2.608	-2.516	-2.559	-2.604	-2.604
6.5 Arbeidsparticipatie	-352	-473	-420	-440	-455	-455
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-669	-792	-909	-909	-909	-909
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-2.790	-2.463	-2.549	-2.514	-2.514	-2.514
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-5.477	-6.042	-5.442	-5.447	-5.447	-5.447
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-304	-369	-389	-389	-389	-389
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-549	-466	-469	-468	-468	-468
7.1 Volksgezondheid	-1.083	-1.239	-1.331	-1.311	-1.304	-1.304
Totaal saldo 3. Sociaal domein	-16.426	-18.098	-17.400	-17.328	-17.389	-17.389
4. Sport, cultuur en onderwijs						
0.3 Beheer ov.gebouwen/gronden	-556	-468	-554	-538	-538	-534
4.2 Onderwijshuisvesting	-405	-1.230	-929	-923	-1.069	-1.060
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-813	-930	-908	-908	-908	-908
5.1 Sportbeleid en activering	-24	-17	-2	-2	-2	-2
5.2 Sportaccommodaties	-373	-557	-263	-250	-250	-250
5.3 Cultuurpres. -prod. -participatie	-12	-21	-38	-38	-38	-38
5.4 Musea	-11	-14	-18	-18	-18	-18
5.5 Cultureel erfgoed	-125	-296	-189	-189	-187	-187
5.6 Media	-152	-160	-289	-248	-248	-248
Totaal saldo 4. Sport, cultuur en onderwijs	-2.471	-3.693	-3.190	-3.114	-3.258	-3.245
5. Inwoners, bestuur en veiligheid						
0.1 Bestuur	-2.442	-1.735	-1.722	-1.663	-1.654	-1.654
0.2 Burgerzaken	-578	-293	-369	-372	-398	-278
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-2.038	-2.135	-2.235	-2.235	-2.219	-2.219
1.2 Openbare orde en veiligheid	-222	-433	-349	-295	-295	-295
Totaal saldo 5. Inwoners, bestuur en veiligheid	-5.280	-4.596	-4.675	-4.565	-4.566	-4.446
6. Bedrijfsvoering						
0.10 Mutaties reserves	2.107	2.769	15	164	154	150
0.4 Overhead	-8.575	-8.439	-8.847	-8.715	-8.686	-8.623
0.5 Treasury	87	32	61	66	64	57
0.61 OZB Woningen	3.640	4.378	4.621	4.736	4.736	4.736
0.62 OZB niet-woningen	1.689	1.990	2.036	2.036	2.036	2.036
0.64 Belastingen overig	1.369	1.310	1.293	40	20	
0.7 Alg.uitk. en ov. uitg. gemeentefonds	32.897	35.163	35.530	35.570	35.602	35.774
0.8 Overige baten en lasten	-307	-392	-635	-620	-620	-620
Totaal saldo 6. Bedrijfsvoering	32.907	36.811	34.074	33.277	33.306	33.510
Totaal raming baten en lasten	6.184	191	-794	-111	-756	-433
Dekkingsplan						
0.10 Mutaties reserves - vrijval reserve BT Doejenburg II			750			
0.8 Overige baten en lasten - strategische opgaven coalitieakkoord			15			
0.8 Overige baten en lasten - budget vervanging bij ziekte			175	125	75	25
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+ - dekking vroegsignalering			35			
0.61 OZB woningen - dekking begrotingstekort					650	650
Totaal dekkingsplan			975	125	725	675
Saldo na dekkingsplan	6.186	193	183	16	-28	245

Overzicht van incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldo begroting (saldo baten en lasten voor verrekening reserves)	- 582	- 148	- 183	95
Toevoeging en onttrekking aan reserves	+ 765	+ 164	+ 154	+ 150
Saldo begroting (saldo baten en lasten na bestemming)	+ 183	+ 17	- 29	+ 245
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	+ 1.168	- 293	- 206	- 206
Structureel saldo begroting (saldo baten en lasten)	+ 1.351	- 276	- 235	+ 39

Nadere toelichting incidentele baten en lasten per programma:

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
Programma 1. Wonen, werk en recreatie				
Inhuur ten behoeve van particuliere woningbouwinitiatieven	400			
Actualiseren van de huidige bestemmingsplannen (verouderde buiten en komgebied plannen) naar een omgevingsplan	99			
Inhuur projectleider Omgevingswet	65	40		
Projectkosten Omgevingswet	285			
Aanleg plateaudrempel T-splitsing De Roskam-Bernhardlaan plan Hooghendijk	42			
Incidenteel < € 25.000	81	20	20	20
Totaal	972	60	20	20
Programma 2. Fysieke leefomgeving				
Inhuur ten behoeve van project glasvezel	85			
Medewerker duurzaamheid	34	34		
Inhuur en uitvoering klimaatadaptatie	320			
Incidenteel < € 25.000	47			
Totaal	486	34		
Programma 3. Sociaal domein				
In het kader van kerngerichte zorg houden we twee pilots. Eind 2021 gaan we evalueren en kijken of dit project een vervolg krijgt	50			
Brede aanpak dak- en thuiswerkloosheid: we ontvangen eenmalig geld van het Rijk ter voorbereiding van de decentralisatie per 2022 van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	32			
Incidenteel < € 25.000	30			
Totaal	112			
Programma 4. Sport, cultuur en onderwijs				
Voor de implementatie van het nieuwe model bibliotheekwerk en leesstimulering is eenmalig geld nodig	70			
Incidenteel < € 25.000	16			
Totaal	86			
Programma 5. Inwoners, bestuur en veiligheid				
In 2021 zijn er verkiezingen. Vanwege corona maken we eenmalig extra kosten	53			
Extra inhuur ten behoeve van de strategische opgaven Visie op dienstverlening en Kerngericht werken	115			
Extra inhuur om onze ambitie op het gebied van openbare orde en veiligheid vastgesteld in het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 'Samen voor veiligheid' waar te maken	70			
Totaal	238			
Programma 6. Bedrijfsvoering				
In 2021 brengen we de voormalige griffier als bovenformatief onder bij de ambtelijke organisatie	90			
Extra formatie wethouder	50	25		
ICT uitvoeringskosten voor de Omgevingsdienst Rivierenland. Incidenteel, omdat de dienstverlening mogelijk stopt wanneer het contract eindigt	307	307	307	307
Diverse functies zijn alleen voor het jaar 2021/2022	218	17		
De precariobelasting is in 2022 afgeschaft. Om de vervallen opbrengst te compenseren bouwen we een buffer op via een storting in de algemene reserve.	460			
Conform begrotingsvoorschriften is deze storting incidenteel				

Programma - Omschrijving (lasten)	2021	2022	2023	2024
Storting in de reserve Algemene reserve geblokkeerd (weerstandsvermogen) Incidenteel < € 25.000	905 9			
Totaal	2.039	349	307	307
Subtotaal incidentele lasten	3.933	443	327	327

Programma - Omschrijving (baten)	2021	2022	2023	2024
Programma 1. Wonen, werk en recreatie				
Bijdrage projectontwikkelaars vanuit particuliere woningbouwinitiatieven	- 75	- 175		
Onttrekking reserve Risico's grondexploitatie	- 750			
Onttrekking reserve Overlopende posten ten behoeve van actualisatie huidige bestemmingsplannen	- 99			
Incidenteel < € 25.000	- 11			
Totaal	- 935	- 175		
Programma 2. Fysieke leefomgeving				
Project glasvezel: extra leges en degeneratievergoeding	- 86			
Onttrekking reserve Beheer en onderhoud Tollewaard	- 20	- 10		
Totaal	- 106	- 10		
Programma 3. Sociaal domein				
Onttrekking reserve Sociaal domein	- 75			
Totaal	- 75			
Programma 4. Sport, cultuur en onderwijs				
Onttrekking reserve Overlopende posten ten behoeve van aanpassing openbare ruimte kavel Zoelmond (voormalig dorps huis)	- 16			
Incidenteel < € 25.000	- 15	- 15	- 15	- 15
Totaal	- 31	- 15	- 15	- 15
Programma 5. Inwoners, bestuur en veiligheid				
Onttrekking reserve Overlopende posten	- 53			
Totaal	- 53			
Programma 6. Bedrijfsvoering				
Onttrekking Algemene reserve	- 905			
ICT bijdrage van de Omgevingsdienst Rivierenland. Incidenteel, omdat de dienstverlening mogelijk stopt wanneer het contract eindigt	- 518	- 518	- 518	- 518
Diverse functies in 2021/2022 waarvoor we een bijdrage van de provincie ontvangen	- 97	- 17		
Onttrekking reserve I&A-plan 217-2021	- 44			
Totaal	- 1.564	- 535	- 518	- 518
Subtotaal incidentele baten	- 2.764	- 735	- 533	- 533
Totaal incidentele baten en lasten	+ 1.168	- 293	- 206	- 206

Geprognotiseerde balans

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	Rekening 31-12-19	Begroot 1-01-20	Begroot 1-01-21	Begroot 1-01-22	Begroot 1-01-23	Begroot 1-01-24	PASSIVA	Rekening 31-12-19	Begroot 1-01-20	Begroot 1-01-21	Begroot 1-01-22	Begroot 1-01-23	Begroot 1-01-24
VASTE ACTIVA							VASTE PASSIVA						
- Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0	Eigen vermogen:						
- Materiële vaste activa	30.244	30.244	38.331	38.216	37.512	37.021	- Algemene reserves	10.644	10.644	4.616	4.976	4.976	4.976
- Correctie voorziening afwaardering gemeentehuis	(3.901)	(3.901)	(3.901)	(3.901)	(3.901)	(3.901)	- Bestemmingsreserves	5.659	5.659	8.918	7.693	7.529	7.374
- Financiële vaste activa	618	618	494	370	360	350	Vreemd vermogen:						
							- Voorzieningen	15.045	15.045	14.986	14.523	14.390	14.100
							- Langlopende schulden	6.171	6.100	5.000	10.900	8.800	6.700
Totaal vaste activa	26.961	26.961	34.924	34.685	33.971	33.470	Totaal vaste fin. middelen	37.519	37.448	33.520	38.092	35.695	33.150
VLOTTENDE ACTIVA							VLOTTENDE PASSIVA						
Voorraden:													
- Onderhanden werk	20.880	20.880	18.040	17.111	13.174	9.637							
correctie verwachte verliezen	(7.546)	(7.546)	(7.546)	(7.546)	(7.546)	(7.546)							
- Onderhanden werk gecorrigeerd	13.334	13.334	10.494	9.565	5.628	2.091							
- Kortlopende uitzettingen	7.308	7.308	0	0	0	0	- Kortlopende schulden	11.051	11.122	11.898	6.158	3.904	2.411
- Liquide middelen (overschot)	13	13	0	0	0	0	- Liquide middelen (tekort)	0	0	0	0	0	0
- Overlopende activa	954	954	0	0	0	0	- Overlopende passiva	0	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	21.609	21.609	10.494	9.565	5.628	2.091	Totaal vlottende passiva	11.051	11.122	11.898	6.158	3.904	2.411
TOTAAL-GENERAAL	48.570	48.570	45.418	44.250	39.599	35.561	TOTAAL-GENERAAL	48.570	48.570	45.418	44.250	39.599	35.561
							Gewaarborgde geldleningen	3.399	3.271	3.155	3.037	2.928	2.820
							Gewaarborgde geldleningen (achtervang)	26.932	26.932	26.932	26.932	26.932	26.932

EMU-saldo

Emu saldo			
	2020	2021	2022
Omschrijving	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
	Volgens realisatie tot en met september 2020, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2021	Volgens meerjaren-raming in begroting 2021
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, art. 17c)	-2.572	-619	-170
2 Mutatie (im)materiële vast activa	0	8.087	- 115
3 Mutaties voorzieningen	0	-59	-463
4 Mutaties voorraden	0	-2.840	-929
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-2.572	-5.925	411

Het EMU-saldo is het geraamde saldo van de ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie. Deze informatie wordt door het CBS landelijk verzameld voor de overheid.

Grofweg geeft het EMU-saldo (landelijk) aan hoeveel per saldo kan worden uitgeleend (bij een positief EMU-saldo) dan wel aan financiële middelen moet worden aangetrokken (bij een negatief saldo) voor de uitvoering van overheidsactiviteiten.

Overzicht overhead

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Salarissen	5.017	5.443	5.842	5.723	5.723	5.723
Archief	275	284	270	278	286	286
Communicatie	41	47	46	46	46	46
Financiën	18	5	84	84	84	84
Huisvesting en facilitaire zaken	713	653	712	703	705	714
Informatievoorziening en automatisering	1.218	819	885	955	908	832
Informatieveiligheid	59	32	32	32	32	32
Inkoop	284	291	300	303	306	309
Personeel en organisatie	487	474	497	492	497	497
Vastgoed	95	96	85	85	85	85
Overige overhead	179	326	95	14	14	14
Totaal 0.4 Overhead	8.575	8.439	8.847	8.715	8.686	8.623

Arbeidsgerelateerde verplichtingen

Algemeen

Het BBV schrijft voor dat we inzage geven in jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. In onze begroting nemen wij ramingen op voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Op grond van de voorschriften mag hiervoor geen voorziening getroffen worden, maar dient hierover wel afzonderlijk informatie in de begroting te worden opgenomen. In onze gemeente gaat het om de volgende post:

- opgebouwde vakantierechten

Als de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen jaarlijks sterk kunnen wisselen dan moeten we verplicht een voorziening vormen. Hierna lichten wij de systematiek van toevoegingen en onttrekkingen van de volgende twee posten toe:

- wachtgeldverplichtingen wethouders;
- pensioenen wethouders.

Opgebouwde vakantierechten

Per 1 januari 2017 heeft iedere medewerker de beschikking over het Individueel KeuzeBudget (IKB). Het IKB is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks kan inzetten voor door hem gekozen doelen. De jaarlijkse vakantietoelage maakt hiervan onderdeel uit. Met het IKB krijgen medewerkers meer keuzevrijheid over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. De opbouw van het IKB vindt maandelijks plaats van januari tot en met december van een kalenderjaar en wordt uiterlijk in december uitbetaald. De kosten van het IKB zijn daardoor jaarlijks van ongeveer gelijke omvang en zijn in de begroting opgenomen.

Wachtgeldverplichtingen wethouders

Bestuurders hebben geen garantie dat zij na vier jaar hun zetel kunnen behouden. Hierdoor bestaat de mogelijkheid van wachtgeldverplichtingen. Voor het vorige college hebben we een voorziening gevormd met wachtgeld. Jaarlijks bij de jaarstukken beoordelen we de juiste omvang van de voorziening. Eventuele wachtgeldverplichtingen van het huidige college nemen wij op in de begroting op het moment dat we tot werkelijke uitbetaling moet overgaan.

Pensioenen wethouders

Wethouders bouwen jaarlijks pensioenrechten op. Hiervoor vormen wij een voorziening. In de begroting houden wij in verband met de toename van de rechten jaarlijks rekening met een toevoeging aan deze voorziening. De juiste omvang van de voorziening bepalen we jaarlijks bij de jaarstukken.

Bijlagen

Waarom deze bijlagen?

In onze begroting nemen we ook bijlagen op. Deze zijn niet verplicht voorgeschreven in het kader van het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV). In iedere geval niet in deze vorm. Sommige bijlagen brengen we conform BBV wel per programma in beeld, maar presenteren wij hier nog in z'n totaliteit, bijvoorbeeld de bijlage reserves en voorzieningen. Sommige bijlagen zijn op uw verzoek en sommige bijlage zijn 'nice to have'. Wij presenteren u de volgende bijlagen:

- Kerngegevens;
- Personeel en organisatie;
- Vaste activa;
- Meerjareninvesteringen;
- Reserves en voorzieningen;
- Subsidies;
- Algemene uitkering;
- Alternatieve voorstellen
- Overzicht beleidsindicatoren;

Kerngegevens

Kerngegevens	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Sociale structuur						
Inwoners jonger dan 18 jaar	5.245	5.171	5.141	5.111	5.081	5.051
Inwoners 65 jaar en ouder	5.294	5.503	5.703	5.903	6.103	6.303
Totaal aantal inwoners	26.568	26.749	26.919	27.090	27.226	27.362
Bijstandsgerechtigden	223	223	223	223	223	223
Tewerkgestelden SW	82	94	94	94	94	94

Fysieke structuur	Begroting 2021
- Oppervlakte land (ha)	13.382
- Oppervlakte binnenwater (ha)	910

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Woonruimten	10.989	11.222	11.297	11.372	11.432	11.492

Personeel en organisatie

Omschrijving	Fte	Totaal Werkgevers Lasten
I. Personeel		
Medewerkers ambtelijke organisatie	149,9	12.313.485
Domein Ruimte	35,7	3.000.557
Domein Dienstverlening	39,6	2.902.339
Domein Sociaal domein	40,9	3.190.842
Domein Bedrijfsvoering	21,4	1.835.402
Staf	12,3	1.209.345
Stelpost cao		175.000
Griffie	3,5	311.599
Griffie	3,5	311.599
Voormalig Personeel	0,0	4.695
Voormalig personeel	0,0	4.695
TOTAAL PERSONEEL	153,4	12.629.779
II. BESTUUR		
Gemeenteraadsleden (aantallen)	21,0	299.699
Burgemeester en Wethouders	4,5	488.250
Voormalig bestuur / gepensioneerden		78.248
TOTAAL BESTUUR	25,5	866.197
TOTAAL GENERAAL	178,9	13.495.976

Vaste activa

Balanscode (bedragen x € 1.000)	Oorspronke- lijke investering	Vermeerde- ringen 2021	Verminde- ringen 2021	Oorspronke- lijke investering 2021	Afschrijving / aflossing 2020	Afschrijving 2021	Extra Afschrijving 2021	(Extra) Aflossing 2021	Boek- waarde 1-1-2021	Boek- waarde 31-12-2021	Rente 2021	Kapitaal- lasten 2021
Materiele vaste activa - Gronden en terreinen	3.292	0	0	3.292	17	0	0	0	3.276	3.276	0	0
Materiele vaste activa - Bedrijfsgebouwen	29.193	0	0	29.193	8.723	557	0	0	20.470	19.912	0	557
Materiele vaste activa - Grond-weg-en waterbouwkundige werken	19.876	1.076	0	20.952	8.292	888	0	0	11.583	11.771	0	888
Materiele vaste activa - Vervoermiddelen	23	0	0	23	9	2	0	0	14	11	0	2
Materiele vaste activa - Machines, apparaten en installaties	989	261	0	1.250	505	107	0	0	484	638	0	107
Materiele vaste activa - Overige materiële vaste activa	3.345	436	0	3.781	841	333	0	0	2.504	2.607	0	333
Financiële vaste activa - Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	96	0	0	96	0	0	0	0	96	96	0	0
Financiële vaste activa - Overige langlopende geldleningen	2.162	0	0	2.162	1.948	0	0	124	214	90	1	0
Financiële vaste activa - Overige uitzettingen langer dan een jaar	184	0	0	184	0	0	0	0	184	184	0	0
Vlottende activa - Onderhanden werk	17.231	2.356	2.700	16.887	0	0	0	0	17.231	16.887	34	34
Vlottende activa - Gereed product en handelsgoederen	809		585	224	0	0			809	224	0	0
Eindtotaal	77.200	4.129	3.285	78.044	20.335	1.887	0	124	56.865	55.696	35	1.921

Meerjareninvesteringsplan

Afdeling	Investering	Nadere toelichting	Afschrijvings- termijn	Bedrag van investering
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2021				
Bedrijfsvoering	Koppeling backoffice / midoffice	Vervanging	5	135.000
Bedrijfsvoering	Vervanging servers / serverplatform	Vervanging	5	194.000
Bedrijfsvoering	Hardware netwerk componenten	Vervanging	5	45.000
Bedrijfsvoering	Brandmeldinstallatie gemeentehuis	Vervanging	15	22.250
		Totaal 2021		396.250
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2022				
Bedrijfsvoering	Personenlift gemeentehuis	Vervanging	15	23.500
		Totaal 2022		23.500
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2023				
Bedrijfsvoering	Beveiligingsinstallatie gemeentehuis	Vervanging	15	135.000
		Totaal 2023		135.000
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2024				
Geen vervangingen gepland				
		Totaal 2024		
Generaal totaal				554.750

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
--	------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Algemene reserve						
Algemene reserve	7.925	1.956	1.411	1.411	1.411	1.411
Algemene reserve (weerstandsvermogen)	2.719	2.660	3.565	3.565	3.565	3.565

Overige bestemmingsreserve						
Omgevingsgerichte uitgaven & bovenplanse verevening	615	560	560	560	560	560
Overlopende posten	1.569	475	327	347	367	387
Beheer en onderhoud Tollewaard	60	30	10	0	0	0
Deelfonds sociaal domein	844	729	654	654	654	654
Informatie- & automatiseringsplan 2017-2020	196	44	0	0	0	0
Kapitaalgoederen beheer	0	598	598	598	598	598
Risico grondexploitatie	0	4.565	3.815	3.815	3.815	3.815
Frictiekosten organisatie	269	0	0	0	0	0

Overige bestemmingsreserve besteed ¹						
Gemeentehuis	160	144	128	112	96	80
Heractivering riolering	929	817	704	592	480	368
Afbouw verplichting sport /dorpshuis	42	25	8	4	0	0
Kapitaallasten IHP 2007-2016	625	600	576	551	526	502
Onderdreef Buren	349	331	314	296	278	260

Totaal reserves	16.303	13.534	12.668	12.504	12.350	12.199
------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

¹ Betreft een reserve ter dekking van afschrijvingslasten. De omvang van de reserve is gelijk aan alle toekomstige afschrijvingen.

Stand voorzieningen per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
---	------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Verplichtingen, verliezen en risico's						
Pensioenen wethouders	2.026	2.059	2.091	2.124	2.156	2.188
Wachtgeld wethouders	492	492	492	492	492	492
<i>Nog te maken kosten afgesloten grondexploitatie:</i>						
- Bedrijventerrein Buren III	18	18	18	18	18	18
- Het Woud Ingen	123	123	123	123	123	123
- Scharenburg Zoelen	110	105	105	105	105	105

Door derden bekleemde middelen						
<i>Begraafplaatsen</i>						
- Afschrijvingen onderhoud	119	129	129	126	118	104
- Afschrijvingen grafrechten	42	51	61	71	81	92
<i>Riolering</i>						
- Onderhoud rioolgemalen	868	1.068	492	176	203	116
- Vervanging riolering	1.000	1.200	1.593	1.287	912	575
- Gemeentelijke rioleringsplan	4.196	4.467	4.161	3.965	3.850	3.647
Goedkope woningbouw	221	221	221	221	221	221

Stand voorzieningen per 31/12 (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Egalisatie onderhoud						
Onderhoud gebouwen	905	926	540	646	412	451
Openbare verlichting	699	0	0	0	0	0
Wegen	3.251	3.314	3.621	3.928	4.093	3.795
Civiele kunstwerken	591	146	37	98	134	170
Baggeren watergangen	384	126	298	469	640	811
Achterstallig onderhoud groen	0	382	382	382	382	382
Achterstallig onderhoud verkeerstekens en straatmeubilair	0	159	159	159	159	159
Totaal voorzieningen	15.045	14.986	14.523	14.390	14.100	13.450

Subsidies

Subsidie (bedragen x €1.000)		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3.4 Economische promotie	Recreatie en toerisme	28	28	28	28	28	28
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Voorschoolse voorzieningen peuters	150	598	573	597	597	597
5.3 Cultuurpresentatie	Kunst en cultuur	4	8	8	8	8	8
5.5 Cultureel erfgoed	Monumenten (molens, synagoge en kerktoren)	4		4	4	4	4
	Overige zaken rijksmonumenten	6					
	Overige zaken gem. monumenten	25		30	30	30	30
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Leefbaarheid	138	179	199	199	199	199
	Versterken nulde-eerste lijn	115	157	172	172	172	172
	Kerngerichte zorg	1	50	50			
	Sociaal Werk	306	308	324	324	324	324
	Wet K.O. doelgroepenbeleid		10	10	10	10	10
6.2 Wijkteams	Clientonderst. zorg/integr. vroeghulp	309	309	17	17	17	17
	Maatschappelijk werk	276	287	296	296	296	296
	Jongerenwerk WMO	162	145	149	149	149	149
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen	20	50	50	50	50	50
7.1 Volksgezondheid	Algemene jeugdgezondheidszorg	350	359	417	417	417	417
	Openbare gezondheidszorg	46	122	72	72	72	72
7.4 Milieu(beheer)	Duurzaamheid en milieu			45	40	35	35
Totaal subsidies		1.941	2.611	2.444	2.413	2.407	2.407

Algemene uitkering

Onderwerp (Bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Uitkeringsfactoren	1,54	1,62	1,66	1,67	1,67	1,68
Eigen middelen (korting OZB)	-3.814	-3.703	-3.732	-3.738	-3.741	-3.746
Inkomen en participatie	4.068	4.230	3.927	3.852	3.817	3.835
Samenkracht en burgerparticipatie	695	626	611	591	593	596
Jeugd	5.286	5.612	5.686	5.643	5.311	5.289
Maatschappelijke ondersteuning	8.173	8.819	9.161	9.306	9.386	9.475
Educatie	2.085	2.189	2.184	2.187	2.183	2.182
Volksgezondheid	196	197	201	203	196	197
Cultuur en ontspanning	4.308	4.750	4.757	4.812	4.850	4.894
Infrastructuur en gebiedsontwikkeling	7.490	7.721	7.943	8.034	8.098	8.172
Riolering en reiniging	-923	-990	-1.019	-1.032	-1.039	-1.049
Cluster Openbare orde en veiligheid	2.296	2.505	2.517	2.540	2.553	2.569
Cluster Bestuur en algemene ondersteuning	2.966	3.211	3.255	3.291	3.314	3.341
Overig	62	-1	-2	-4	-2	0
Eigen correcties	0	0	50	-107	92	28
Totalen	32.888	35.166	35.539	35.578	35.611	35.783

Alternatieve voorstellen

Exploitatie (bedragen x €1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
4. Sport, cultuur en onderwijs			-35	-20	-20	-20
5.3 Cultuurpresentatie - cultuurnota			-15			
Onze gemeente kent op dit moment geen cultuurnota. Er is in het verleden (door bezuinigingen) besloten hier geen geld aan uit te geven. Toch is er behoefte bij inwoners, instellingen en scholen om hier meer aandacht aan te gaan geven. De provincie geeft subsidies, soms in cofinanciering. Kunst en cultuur leveren een bijdrage aan onderwijs, zorg, toerisme en de profilering van onze dorpen, stad Buren, regio en breder. Ook het debat over het maatschappelijk belang en draagvlak voor de vergroting van cultuur is van belang. Voor het opstellen van een cultuurnota in 2021 is een budget van € 15.000 noodzakelijk.						
5.5 Cultureel erfgoed - monumentensubsidie			-20	-20	-20	-20
In 2020 is de subsidie afgeschaft als een van de zoekrichtingen voor de begroting 2020. Voor de instandhouding van onze monumenten is het verstrekken van een subsidie echter wel wenselijk. Een deel van onze bijdrage (1/3) krijgen wij van de provincie terug. Het gaat hierbij om een nettobedrag van € 20.000.						
Totaal stelpost - besluitvorming raad			-35	-20	-20	-20